Leto VI., štev. 70 | Ljubljana, nedelja 22. marca 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842, - Praha číslo 78.180. Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 21. marca.

Jutri v nedeljo se prične v Narodni skupščini verifikacijska debata. Ogromna večina mandatov bo že tekom jutrišnje seje verificirana; to so vsi oni mandati, ki jih je večina verifikacijskega odbora progasila za nesporne in o katerih mora parlament po predpisu poslovnika storiti svoj sklep tekom enega dne. V ponedeljek pa pridejo na vrsto osporeni mandati, glede katerih je za razpravo po poslovniku določenih največ pet dni. Najkasneje v petek ponoči bo torej rešeno vprašanje o definitivni sestavi Narodne skupščine.

Znano je, da gre pri tem za tri glavne odločitve: verifikacijski odbor predlaga razveljavljenje volitev v bregalniškem okrožju, nadalje preiskavo radi volilnih nepravilnosti v mariborsko-celjskem okrožju in končno razveljavljenje vseh radićevskih mandatov. Sklepanje o bregalniških in mariborskih volitvah je stvar presoje, ali so nepravilnosti, ki so se tam godile in se dajo konkretno dognati, bistveno vplivale na volilni rezultat ali ne. Narodna skupščina se bo v teh dveh primerih mogla ravnati povsem po svojem prepričanju, brez posebnih političnih uvaževanj.

Povsem drugo je vprašanje radićevskih mandatov. To vprašanje je pravnega, a istočasno **velepolitičnega** značaja. Juristično je položaj povsem jasen. S posebnim ministrskim sklepom je bila na podlagi uničujočega dokazilnega materijala proglašena HPSS za organizacijo, ki ima v smislu člena 1. zakona o zaščiti države namen, da podpira propagando komunizma. HRSS je bila po členu 15. istega zakona razpuščena in nastopile so v členu 18. predvidene posledice, da oni, ki pripadajo komunistični stranki, odnosno udruženju, ki je na temelju zakona o zaščiti države prepovedano, ne morejo opravljati nobene javne službe, niti biti narodni poslanci.

Naš volilni zakon ne pozna kandidatur po strankah, on tudi ne daje volilnim sodiščem možnosti, da preizkušajo **stvarne** pogoje kandidatskih list, odnosno **kvalifikacije** poslanskih kandidatov. Tako se je zgodilo, da je bilo pri volitvah izvoljenih 61 pristašev HRSS, radićevcev, kateri po strogi interpretaciji člena 18. ne smejo biti poslanci. Pravimo po **strogi** interpretaciji, če govorimo o celokupnosti radićevskih mandatov. Pri znanih voditeljih HRSS, ki so s svojo politiko stranko sami spravili v boljševiško službo, ne more biti nobenega dvoma, da so po členu 18. direktno prizadeti. Pri ostalih poslancih pravi logika, da so se s tem, ker so sprejeli kandidaturo po volji in nalogu Stjepana Radića solidarizirali tudi z njegovo politiko in se deklarirali kot »pripadniki« HRSS. Naravno je, ako ni dokazano kaj drugega. To je slučaj pri poslancih Trumbićeve grupe, ki so kandidirali skupno z radićevci, a jih vendar ni mogoče smatrati za pripadnike HPSS, ker je znano, da pripadajo stranki Hrvatske Zajednice. Glede ostalih poslancev z list HRSS je logično in strogo vzeto, povsem nesporno, da se jih ima smatrati za »pripadnike« HRSS. Razveljavljenje njihovih mandatov je torej juridično le izvršitev zakonskega predpisa iz zgoraj citiranega člena 18.

Vprašanje razveljavljenja radićevskih mandatov pa, kakor smo že poudarili, ni le pravno in parlamentarno. Ono je **državnopolitično** vprašanje prvega reda. Dejstvo je namreč, da se je za radićevske liste izrekla pretežna večina hrvatskega dela našega naroda. Obžalovanja vredno je to dejstvo, toda **je dejstvo**, ki ga vsi neprijatelji državnega edinstva spretno zlorabljajo, češ ukrepi proti poslancem HRSS so ukrepi proti Hrvatom. Razveljavljenje komunističnih mandatov ni zadelo v **plemenske** občutljivosti in se ni moglo zlorabljati v separatistične svrhe. Ono je bilo državnopolitično znatno lažje, nego je razveljavljenje mandatov HRSS. Resnica je, da so interesi države kot enote nad vsemi drugimi obziri. Strinjamo pa se z mišljenjem, da se služi tem najvišjim državnim interesom, ako se jih skuša uveljaviti po oni stari preizkušeni metodi: suaviter in modo fortiter in re. Odkrito ponavljamo, kar smo na tem mestu že enkrat poudarili: ako se pri onih poslancih, ki so izvoljeni na listah HRSS, pa niso direktno kompromitirani, temveč so svojo solidarnost z Radićem prav za prav pokazali dosedaj le posredno s tem, da so se dali kot njegovi kandidati izvoliti, pokaže v **besedah in dejanjih**, da odklanjajo zločinsko politiko voditeljev razpuščene HRSS, potem smatramo, da naj se stroga logika pravnega naziranja umakne razlogom državno-politične oportunosti. S tega vidika se nam zdi, da odločitev verifikacijskega odbora še ne more biti končna in merodajna za odločitev plenuma Narodne skupščine. Ako se poslanci, proti katerim ni druge obtožbe nego ta, da so kandidirali na radićevskih listah, nameravajo odreči solidarnosti z veleizdajniškim programom Stjepana Radića, potem je do trenutka, ko bo **Narodna skurščina** pristopila **glasovanju** o predlogih verifikacijskega odbora, še vedno čas. Narodna skupščina sama mora ceniti pomen in tehtnost take izjave, toda mišljenja smo, da je ne sme a limine odklanjati, češ prepozno je.

Po najnovejših vesteh, ki smo jih prejeli iz Beograda, izgleda, da se to mišljenje uveljavlja tudi v Narodnem bloku. Danes je imel radikalni klub veliko debato o verifikaciji radićevskih mandatov. Govorniki so se strinjali v tem, da je s pravnega stališča razveljavljenje pravilno in potrebno in da se da to stališče braniti tudi s tehtnimi političnimi argumenti. Navzlic temu je bila končna odločitev pridržana skupni seji obeh vladinih klubov. Znano je, da samostojni demokrati smatrajo državnopolitične razloge, kakor smo jih skicirali v našem članku, za prevalentne.

Zaključno besedo ima opozicijonalni blok, odnosno jo imajo radićevski poslanci. Le od nji je odvisno, kako bo glasovala večina Narodne skupščine, ki se v kompromise med državno in separatistično-boljševiško idejo spuščati ne more, ter brezpogojno tirja **kapitulacijo** zločinskega protidržavnega programa.

Pričetek verifikacijske razprave v plenumu

Povratek kralja in kraljice. — Pašićev referat. — Radikalni klub o verifikacijl. — Končna odločitev v skupni seji Narodnega bloka.

Beograd, 21. marca. p. Nocoj ob 6. uri sta se povrnila kralj in kraljica z Belja. Kraljevsko dvojico so pozdravili na kolodvoru predsednik vlade Pašić, ministra Maksimović in Stanić, minister dvora Janković in dvorno osobje. **Na kolodvoru je imel Pašić daljši razgovor z vladarjem in mu je obrazložil najnovejše dogodke.**

Za jutrišnjo sejo Narodne skupščine se opaža v političnih krogih izredno zanimanje, ker računajo, da pride jutri do ostrega spopada med vladino večino in opozicijo.

Beograd, 21. marca. r. Današnje seje radikalnega poslanskega kluba so se udeležili vsi voditelji radikalne stranke z min. predsednikom Pašićem na čelu. Pričela se je ob 10. dopoldne ter je trajala tudi popoldne do večera. Predmet posvetovanju je bilo stališče radikalnega kluba v Narodni skupščini povodom verifikacijske debate. Dopoldne so govorili Marko Trifković, Velizar Janković, Dragutin Kojić, M. Dragović, Aleksa Žujević, Dušan Stefanović, dr. Milan Srskić in Milan Simonović. Radikalni klub je sklenil, da ne objavi nobenih podatkov o govorih na današnji seji, poudarja pa se, da so vsi govorniki nastopili za razveljavljenje mandatov HRSS.

Na popoldanski seji so govorili Pašić Ljuba Jovanović, Andra Protić, dr. Simonović in Pera Ivanišević. **Formalna odločitev ni bila storjena, temveč je bilo definitivno sklepanje o postopanju parlamentarne večine pridržano skupni seji obeh vladinih klubov, ki se bo vršila tik pred glasovanjem o radićevskih mandatih.**

Priprave opozicije na verifikacijsko debato

Kaj je Trumbić prinesel od Radića. — Klerikalci silijo na odložitev mandatov. — Nesoglasja v opozicijskem bloku glede taktike.

Beograd, 21. marca. p. Danes dopoldne so dopotovali dr. Trumbić, dr. Lorković in Pavle Radić. Kakor se doznava, sta dr. Lorković in dr. Trumbić v Zagrebu govorila z Radićem. Politični krogi domnevajo, da sta prinesla seboj Radićeva navodila o odstopanju HRSS od njenega dosedanjega programa. Dr. Trumbić novinarjem ni hotel dati nikakih informacij. Ob 10. dop. so šefi opozicijskega bloka imeli v klerikalnem klubu sejo, ki je trajala do pol 1. Po tej seji je dr. Trumbić izjavil edino to, da so šefi razpravljali o jutrišnjem delu v narodni skupščini. O svojem razgovoru z Radićem v Zagrebu, je omenil da je bil razgovor prav kratek.

Neki poslanec Davidovičevega kluba je danes napram vašemu dopisniku povdaril: »Ako Radićevci tokrat ne izpolnijo svoje obljube in ako ne osvojijo kakega solidnejšega programa, na katerem bi se dalo delati, prav lahko pride do popolnega razkola v opozicijskem bloku.«

V vrstah opozicije se je izkazala ideja abstinence za nerealno. Zato se sedaj razpravlja o izvedbi ostre obstrukcije. Radićevci in klerikalci zagovarjajo idejo, naj vsi poslanci opozicijskega bloka odložijo mandate in da se stranke opozicije tudi ne udeleže naknadnih volitev, ako jih vlada razpiše. Motivi radićevcev in klerikalcev niso povsem jasni. Vsekakor davidovičevci v tem pogledu niso istega mnenja. Tudi skupina dr. Spaha se protivi. Mnenje Davidovičevih demokratov je tole: Ako ostane vlada odločno pri tem, da se **vsi mandati** HRSS razveljavijo, naj opozicijski blok preide v obstrukcijo ter eventualno začasno ne prihaja na seje Nar. skupščine. Trumbićevci podpirajo predlog radićevcev in klerikalcev. Davidovičevci so za borbo na parlamentarnih tleh in smatrajo predlog svojih zaveznikov radićevcev in klerikalcev za boj proti državi. Danes se mora reči, da bo opozicija najbrže posegla po obstrukciji, ki se je bo posluževala nemara do budžetnih dvanajstin.

Zagreb, 21. marca n. Nocoj so odpotovali z večernim brzim vlakom vsi Radičevi poslanci na jutrišnjo sejo narodne skupščine v Beograd.

Beograd, 21. marca. p. Nocoj je imel Davidovičev klub sejo na kateri so razpravljali tudi o političnem položaju in posebno o taktiki v skupščini. Do sklepa ni prišlo, ker prevladujejo razna naziranja. Večina je proti vsaki abstinenciji in zaskrbi obstrukciji. Ostalo je za enkrat pri tem, da se nadaljne zadržanje kluba določi po razvoju dogodkov samih.

Potem so se sestali načelniki opozicijskega bloka v klerikalnem klubu ter določili, da bo jutri kot prvi govornik bloka g. Davidović prečital »sporazum«. Nocojšnje »Novosti« objavljajo besedilo sporazuma, ki obsega sedem točk in o katerem pravi list, da je avtentičen. Načelniki bloka nocoj demantirajo to besedilo. Po besedilu »Novosti« se premleva v »sporazumu« že znane fraze o monarhiji po angleškem vzoru, program g. Davidovića itd. Na jutrišnji seji skupščine bo opozicijski blok predlagal, da se proglasijo vsi mandati (tudi nesporni) za sporne.

Politični posli ministra Surmina

Napadi zagrebškega «Hrvata» so razkrili čudno politično vlogo, ki jo igra minister Šurmin.

Beograd, 21. marca. p. V tukajšnjih političnih krogih so pobudili veliko pažnjo ostri napadi zagrebškega «Hrvata» na ministra Šurmina, ki ga «Hrvat» dolži, da poskuša napraviti s hrvatskimi frankovci politično kupčijo. Minister Šurmin je po zatrdilu «Hrvata» takoj po volitvah obvestil frankovce, da bodo radićevski mandati razveljavljeni in jim je predložil načrt, kako bi si on in frankovci razdelili Radićevo dedščino. V to svrho bi se naj ustanovili dve stranki, ena pod vodstvom dr. Šurmina, ki bi zbiral okrog sebe oportunistične elemente, druga frankovska, ki bi bila radikalnejša ter bi skušala pridobiti za sebe nepomirljive hrvatske elemente. «Hrvat» zatrjuje, da je bil dogovrjen že celi modus procedendi za ta politični posel, ki bi naj dr. Šurmina, kateri je pri volitvah popolnoma propadel, zopet dvignil ter mu dal prestiž nekakega voditelja hrvatske politike.

V radikalskih krogih je ta napad vzbudil tem večjo pozornost, ker se je istočasno doznalo, da se minister Šurmin pri svojih čestih konferencah v Zagrebu izdaje kot edinega zaščitnika Hrvatov v vladi. Nasproti temu je resnica, da je bil dr. Šurmin od vsega početka najenergičnejši zastopnik ostrega nastopa proti HRSS ter je že pred volitvami zahteval, da se radićevske volilne škatlje sploh ne smejo postaviti. Po volitvah je stalno plediral za razveljavljenje radićevskih mandatov. Na drugi strani skuša dr. Šurmin v Beogradu se predstavljati kot zaupnik vseh treznejših hrvatskih elementov ter edini «zastopnik Hrvatov» v vladi, akoravno je poleg HRSS edina zastopnica hrvatskega ljudstva samostojna demokratska stranka, ki ima tudi celo vrsto hrvatskih poslancev v svoji sredi. Medtem ko dr. Šurmin po Zagrebu pripoveduje, kako edino on zadržuje Pašića in radikale od še ostrejšega nastopa «proti Hrvatom», pa v Beogradu stalno deluje na to, da bi Pašić in cela vladina večina ne pokazali prav nobenega popuščanja, temveč nastopili s čim ostrejšimi sredstvi.

Napadi «Hrvata» so precej objasnili ulogo, ki jo igra minister Šurmin ter so izzvali zlasti med radikali mnogo nevolje proti njemu. Danes je pozval Pašić dra. Šurmina na razgovor, ki je bil baje zelo mučen.

Češki zakon o praznikih sprejet

Praga, 21. marca. (Avala) *Poslanska zbornica je danes v prvem in drugem branju sprejela zakon glede praznikov ter predlogo glede delavskih dopustov.*

7 predsedniških kandidatov v Nemčiji

Uradna objava kandidatur. — Prvi volilni manifesti. — Centrum in socijalisti proti separatizmu. — Izgledi posameznih kandidatov.

Berlin, 21. marca. z. Kandidati za predsednika nemške republike, katerih imena so natisnjena na uradnih glasovnicah, so nastopni:

1. Oton Braun, bivši pruski min. predsednik v Berlinu (soc. dem.).
2. Henrik Held, bavarski državni predsednik v Monakovem (bav. ljud. str.).
3. Viljem Hellpach, badenski drž. predsednik v Karlsruhe (demokrat).
4. Karel Jarres, drž. minister n. r. in višji župan v Duisburgu (nacijonalec).
5. Erich Ludendorff, bivši general v Monakovem (nar. soc.).
6. Viljem Marx, bivši državni kancelar v Berlinu (centrum).
7. Ernst Thaelmann, transportni delavec in član drž. zbora v Berlinu (komunist).

Berlin, 21. marca. z. Socialno-demokratski predsedniški kandidat Oto Braun je izdal svoj volilni manifest, v katerem se zavzema za razvoj Nemčije od državne zveze k enotni republiki. Jutri izide tudi manifest kandidata centruma dr. Marxa, ki bo tudi povdarjal enotnost države in se izrekel proti nadljnemu partikulizmu.

O izgledih posameznih kandidatov listi zelo mnogo ugibajo. Samoumevno plediira vsaka stranka za svojega kandidata. Vendar pa je brez dvoma, da bo pri prvih volitvah odpadlo največ glasov na socialista Brauna, čeprav seveda ne toliko, da bi bil izvoljen. Druge volitve so neizogibne. Najslabše se bo vsekakor odrezal Ludendorff, katerega čaka po vseh znamenjih velika blamaža. Njegovi lastni pristaši se namreč izrekajo za to, da gredo narodni socijalisti že pri prvih volitvah za Jarresa, ki je skupen kandidat Stresemannove ljudske stranke in nacionalcev.

Iz pruske krize ne vedo izhoda

Pogajanja za kompromise so se vsa izjalovila. — Verjetnost medstrankarskega uradniškega kabineta. — Definitivna rešitev še le po predsedniških volitvah.

Berlin, 21. marca. Pruska kabinetna kriza je prispela popolnoma na mrtvo točko. Vsi poizkusi, da se pridobe stranke desnice za kompromisno rešitev v tem smislu, da bi dr. Marx ostal ministrski predsednik, so se popolnoma izjalovili. Pruski deželni zbor bo moral radi tega prihodnje dni vnovič voliti ministrskega predsednika, ker je dr. Marx odklonil sestavo kabineta. Vedno bolj stopa v ospredje vprašanje sestave uradniškega kabineta. Sestava parlamentarnega ministrstva se je izkazala kot nemogoča in nemški nacijonalci so izjavili, da so pripravljeni pustiti v uradniški kabinet tudi pristaše socijalno-demokratične stranke, tako da bi bile v interimistični vladi zastopane vse stranke, razven narodnih socijalistov in komunistov. Uradniška vlada pa bi bila seveda samo nekak izhod iz zadrege, dokler ne bodo izvedene predsedniške volitve v državi. Vprašanje zmage desnice ali levice pri predsedniških volitvah bo imelo velik vpliv potem tudi na končno ureditev krize v Prusiji.

Berlin, 21. marca. z. Nova volitev pruskega ministrskega predsednika je bila po viharni seji deželnega zbora določena na 31. marca, torej dva dni po volitvah državnega predsednika. Opozicija je na seji inscenirala demonstracije proti dr. Marxu, dočim so mu republikanske stranke prirejale živahne ovacije.

Berlin, 2 . marca. s. Svet senijorjev v pruskem deželnem zboru je sklenil priporočiti zbornici, da se do 31. t. m. odgodi.

Viharna seja francoskega parlamenta

Herriot o pastirskem pismu škofov. — Krščanstvo bankirja. — Pretep med poslanci. — Zaupnica Herriotu.

Pariz, 21. mar. Ob pričetku včerajšnje seje parlamenta je podal min. predsednik Herriot v imenu vlade izjavo o pastirskem pismu škofov. Herriot je protestiral proti očitku, da je povzročil kulturni boj v Franciji. Med govorom Herriota so padali številni medklici ter so se poslanci desnice in levice psovali med seboj. Herriot je izrečno povdarjal, da vlada nikakor ne namerava kakorkoli omejevati pravice katoličanov in da nima ukinjenje poslaništva pri Vatikanu nobene zveze z vero, ker pomenja popolnoma politično odredbo. Duhovščina samo izkorišča lahkovernost mnogih ljudi.

Pri tej predsednikovi izjavi je prišlo do hrupnih prizorov, zlasti ko je Herriot še zatrjeval, da ni noben uradnik postal žrtev svojega verskega prepričanja.

Herriot je nadaljeval, da pastirsko pismo ni improviziran akt, temveč predstavlja višek *kampanje, ki se vodi iz Rima*. Naglašal je, da priznava veličino krščanstva, ki uči ljubezen do bližnjega in usmiljenost, noče pa ničesar čuti o *krščanstvu bankirja*.

Izjava ministrskega predsednika o «krščanstvu bankirja» je izzvala pri opoziciji nove burne proteste, medtem, ko je vladna stranka priredila Herriotu viharne ovacije. Opozicija je skušala onemogočiti Herriotu nadaljni govor z razbijanjem po poslanskih klopeh. Prišlo je do splošnega prerivanja in predsednik Painleve je prekinil sejo za nekoliko časa.

Po zopetni otvoritvi seje se je nemir nadaljeval. Posl. grof Ferronays je bil radi napadov Herriota izključen od seje. Ko je hotel zapustiti dvorano so mu to zabranili njegovi pristaši, nakar je predsednik odredil, da naj odstrani poslanca Ferronaysa parlamentarna straža.

Zatem je min. predsednik Herriot nadaljeval svoj prekinjeni govor in ga končal z vzklikom: *«Ne, mi ne bomo pustili v vaših rokah kot ujetnike znanost, svobodo in temeljne principe laištva, temveč bomo poskrbeli, da se ta načela v republiki popolnoma razvijejo.»* Pri tem se je dvignila celokupna levica in priredila Herriotu viharne ovacije.

Pri glasovanju je bila cerkvena politika vlade odobrena z ogromno večino. Za vlado je glasovalo 375 poslancev, proti njej pa samo 48 klerikalcev in konservativcev.

Garancijsko vprašanje

London, 21. marca. s. Izmenjava misli med Londonom in Parizom se živahno nadaljuje. V političnih krogih opozarjajo na dejstvo, da zunanji minister dr. Beneš pri svojem nastopu pred novinarji v Parizu ni demantiral vesti o svojem načrtu za garancijske skupine evropskih držav. V angleških krogih razpravljajo o teh predlogih z veliko simpatijo, čeprav ne prikrivajo, da nimajo dosti vere v njih realizacijo. Za enkrat menijo, da je glavno, da Nemčija čim prej stopi v Zvezo narodov. V pogajanjih s Parizom bo točno formuliran odgovor, ki ga bodo dali zavezniki na znani nemški memorandum. Odgovoru bo pridejana posebna spremna nota angleške in francoske vlade, ki bo odgovor tako dopolnila, da Nemčiji nanj ne bo treba več odgovarjati.

Spremembe v češki vladi

Praga, 21. marca. s. Namesto Habrmanna, ki je imenovan za češkoslovaškega poslanika na Dunaju, bo prevzel ministrstvo za socijalno skrbstvo socialni demokrat poslanec dr. Winter. Kakor se nadalje doznava, bo ob tej priliki odstopil tudi finančni minister Bečka.

Mussolinijeva bolezen

Rim, 21. marca. s. Agenzia Stefani objavlja: V inozemstvu razširjene vesti, da se je morala na Mussoliniju izvršiti operacija so popolnoma izmišljene. Rekonvalescenca bolnika dobro napreduje.

Uveljavljenje nove carinske tarife

Beograd, 21. marca. p. Kakor doznava vaš dopisnik stopi *z zakonom o proračunskih dvanajstinah nova carinska tarifa v veljavo*, na podlagi katere bo naša država takoj stopila v pogajanja z Avstrijo, potem z Madžarsko, Češkoslovaško, Rumunijo in Grško glede sklenitve trgovinskih pogodb.

Žrtve ameriške vremenske katastrofe

Newyork, 21. marca. s. Dosedaj je identificiranih 738 trupel pri viharni katastrofi poginulih oseb. Mnogo trupel je še pod razvalinami. Točno število mrtvih in ranjenih še vedno ni ugotovljeno. Vsekakor je žal brezdvomno, da bo mrtvih preko 1000, ranjenih pa 5 do 6 tisoč.

Ogromen potres na Kitajskem

Celo mesto uničeno. — Mnogobrojne žrtve.

Newyork, 21. marca. r. Brezžično poročajo o velikem potresu v bližini Šangaja v provinci Ynnan. Mesto Tafilu, ki ima 88.000 prebivalcev, je potres popolnoma porušil. Po potresu je izbruhnil velik požar. Število človeških žrtev je neznano, vendar pa jih cenijo na tisoče.

Mehikanska kraljica na smrtni postelji

Bruselj, 21. marca. s. Bivša cesarica Šarlota, vdova po cesarju Maksimilijanu mehikanskem, je na smrtni postelji.

Radićevski mandati in klerikalci

Klerikalci mislijo o radićevskih mandatih drugače, kakor pišejo in govore

Pred usodnimi dogodki smo. Drugi teden se bo tresla zemlja, pokala bodo morja in rodile se bodo nove gore. Tako napoveduje «Slovenec» dogodke v Narodni skupščini, pred katero se nahaja predlog, da naj se razveljavijo mandati onih, ki so se ogrešili proti zakonu o zaščiti države, ter uvede preiskava v onih volilnih okrajih, kjer so se vršila na dan volitev nasilja in nečuvene goljufije, zlasti z volilnimi imeniki.

Že opetovano je bilo poudarjeno, da zavisi izid glasovanja o predlogu verifikacijskega odbora samo od opozicije, odnosno od onih, ki so po predlogu neprijetno prizadeti. Žal so se razmere v državi tako zaostrile, da vprašanje nepotrditve radićevskih mandatov ni več strankarsko vprašanje, marveč vprašanje neobhodne državne potrebe ni moralne nujnosti. Caruga in njegova družba je radi obsežnih hudodelstev, ki jih je izvršila, nesporno zaslužila, da se eliminira iz človeške družbe. Zločinska družba, ki ji načeluje Radić, je prizadejala državi in narodu neizmerno večjo škodo kot Jovo Čaruga in njegovi tovariši. 6 leti radi njega in njegovih pomočnikov država ni prišla do notranjega miru. Milijarde in milijarde škode je nastalo našemu narodnemu gospodarstvu ta čas, morja sovraštva, nezadovoljstva in ljudskih strasti so valovala po Jugoslaviji. Pre zunanjim svetom je bila naša država diskreditirana, opljuvana in v svojih nacijonalnih, gospodarskih in političnih interesih oškodovana, vse to po zaslugi in po veleizdajalskem prizadevanju Stjepana Radića, ki je razen tega v Moskvi z boljševiki skl nil načrt za samouničenje in razdejanje države SHS. Čaruga in Prpić sta morala biti justificirana, a Radić in njegova zločinska okolica naj dobi za svoje rovarske poletje za nagrado še imuniteto narodnega poslanca. Verificirati Radićeve mandate bi se reklo odobravati veleizdajstvo, ki je največji zločin v državi in nad njo. Pomilostiti Radića, ki ni nič mani trdovraten zločinec, kakor Čaruga, bi se reklo proklamirati načelo, da naj se obešejo le mali, oprošča'o pa veliki.

Quaestio facti je, ali zaslužijo vsi poslanci, ki so bili izvoljeni na listi HRSS, isto kazen in če morda za nekatere vendar'e ne govore razlogi, ki omogočajo milejšo sodbo. Vsekako pa prihajajo za to presojo v poštev samo oziri na državni interes ter verjetnost dokazilnega materija'a, da je pri Radićevih komplicah nastopil iskren obrat proti radićevstvu ter trdna in poštena volja kreniti na pot, ki se ne bo več križala z zakonom o zaščiti države.

Tako presoja vprašanje verifikacije in neverifikacije Radićevih mandatov ljudstvo, ki si ne da zamazati oči z advokatskimi knifi, ki se porabljajo na sodišču vselej, kadar stoji hudodelec pred obsodbo. Zato tudi nikogar ne morejo preslepiti fraze o «preganjanju» Slovencev in Hrvatov, s katerimi se trudijo dnevnik ljubljanskega škofa in drugi nejgovi adjutanti prepričani obsodbo radićevcev. Iskreno klerikalci sami ne mislijo tako, kakor sedaj pišejo in govore kajti v srcu se vesele, da sedi Radić v zaporu, kakor se tudi vesele, (ne kot patrijoti, pač pa kot strankarji!) da je vlada energično nastopila proti HRSS. Treba je pogledati nazaj v predvolilno kampanjo ter čitati «Slovenca» in «Domoljuba», da se vidi, kako so klerikalci sami proglašali Radića za norca in škodljivca, ne glede na to, da so ga deklarirali tudi za brezverca, kar je za klerika'nega zarukanca znak večjega zločinca. Nihče se pred volitvami v Sloveniji ni Radića tako bal kot ravno klerikalci, ne morda radi njegovega protidržavnega rovarenja — saj so v tem pogledu z njim krepko in uspešno konkurirali — pač pa radi svojih strankarskih interesov, ki so jih videli po Radiću ogrožene. Sedaj vedo klerikalci, da odpade z iztrebljenjem radićevstva za SLS vsaka opasnost pred Radićem, na Hrvatskem pa z gotovostjo spekulirajo, da bo klerikalizem narastel na razvalinah Radićevih organizacij. Klerikalci navzlic temu pred ljudstvom hinavsko obračajo oči radi neverifikacije radićevskih mandatov in da ganejo čim več ljudi, še pretekajo solze.

Neiskrenost in nepoštenost klerikalcev napram Radiću se pa vidi zlasti tudi iz dejstva, da se je opozicionalni blok pogajal z večino na tej podlagi, da naj se sicer mandati Radića in ožjega njegovega kroga razveljavijo, drugi pa verificirajo. Ali ni to izdajstvo nad zaveznikom? Kdaj smo še čuli, da so dali generali pobesiti svojega vrhovnega šefa in svoje tovariše samo zato, da rešijo in podaljšajo življenje sebi. Ali je to izdajstvo, ali ne? Ali je to nemorala, ali ni?

Pred usodnimi dogodki bomo drugi teden le, če se vsi radićevski mandati verificirajo; kajti potem bo s tem doprinešen dokaz, da je Radić močnejši kot država, veleizdajstvo bolj upoštevano kot patriotizem. Mesto pozitivnega dela v Narodni skupščini, ki ga vsa država željno pričakuje, bomo potem zopet le imeli ustavne boje brez konca in kraja tako dolgo, da nas bo res vse skupaj vrag vzel.

Ako se radićevski mandati ne verificirajo, se ne bo ustvaril v državi posebne vrste novum, ker so radićevci v prejšnjih letih, ko so bojkotirali Narodno skupščino, lepo sedeli doma za zapečkom, a se radi tega svet ni podrl. Kolikor poznamo klerikalne koritarje, smo prepričani, da slovenski tigri radi Radića nikdar ne bodo pustili poslanskih dijet. Ako bi se pa navzlic temu zgodilo čudo, da bi položili mandate, kakor sedaj napovedujejo, pa zato nele ne bo nobene škode, marveč za državo in davkoplačevalce le dobiček, ker se bodo prihranile dijete. Drugega kot dijete pobirati in zgagarstvo uganjati, pa tigri dosedaj še niso delali. Če napoveduje «Slovenec» narodne dogodke, velja ta napoved predvsem za klerikalce, ki bodo prihodnji teden velik korak bližje k popolnemu porazu svoje brezglave in brezvestne politike.

Po pariških posvetovanjih

Pariz, 18. marca.

Po končanem zasedanju Sveta Lige narodov so se Chamberlain, Beneš in Skrzynski odpeljali v Pariz, da se s francoskim ministrskim predsednikom posvetujejo, kaj je postaviti na mesto pravkar pokopanega ženevskega protokola. Najvažnejša je vsekakor bila konferenca, ki se je 16. t. m. vršila na Quai d'Orsay med Herriotom in angleškim zunanjim ministrom. Iz kratkega komunikeja je posneti, da se državnika nista še zedinila o načinu, kako naj se zagotovi Evropi mir, temveč šele iščeta in bosta še iskala izhod in formulo, «sprejemljivo za obe deželi».

Nepobitno je, da je potreba po miru v obeh deželah globoko zasidrana. Vendar bo li ta skupna volja močna, tvijo miru na kontinentu dovolj močna, da premaga ovire, ki se pojavljajo na vsakem koraku ne od včeraj, ampak še od časa versajskih mirovnih pogajanj? Ali bo uspelo izgladiti bistvene razlike med francoskim in angleškim pogledom na odnošaje, ki so jih stvorile na evropski celini pariške mirovne pogodbe?

Dočim Francija načelno vztraja na striktnem izvajanju mirovnih pogodb, zlasti versajske z Nemčijo, je opažati pri Angliji neko mrzlo razpoloženje v tem oziru in niso brez podlage tožbe francoskega časopisja, da Anglija daje prej potuho Nemčiji v njenem sistematičnem rovarenju proti slovesno sprejetim obveznostim, kot pa da bi jo zavračala na pot poboljšanja in zakonitosti. Stvar je pač v tem, da angleška diplomacija ne meri ravnotežja v Evropi s francosko tehniko. — Anglija se protivi preveliki oslabitvi Nemčije, ki bi zagotovila popolno prevlado Francije na kontinentu. Anglija ne mara sploh nobene hegemonije v Evropi (razen morda svoje lastne). Zato je začetkom minulega stoletja z vso silo in vztrajnostjo do končne zmage pobijala Napoleonova stremljenja za ustvaritvijo velikega kontinentalnega cesarstva pod francosko egido. Zato je v svetovni vojni onemogočila uresničenje pangermanskega imperijalističnega sna. Prav iz istega nagona pa tudi v Versaillesu ni dopustila definitivnega obračuna z Nemčijo. Pobrala ji je kolonije, uničila njeno pomorsko silo in jo za dolgo dobo izrinila iz oceanske politike. Dosegla je tisto, kar je Angliji bilo potrebno. Pomiriti pa se ne bi mogla v takim oslabljenjem Nemčije, ki bi Evropo zagotovilo za nedogleden čas pred vznemirjanjem od strani Nemčije. Anglija ne rabi nikake definitivno urejene Evrope, ki bi izključevala sleherne vratolomne poskuse za povrnitev predvojnih mej in bi se raje posvetila gospodarski in politični osvoboditvi izpod anglosaksonskega jerobstva. Anglija potrebuje Evropo, v kateri vlada «ravnotežje», Evropo, razdeljeno na dva ali več enakomočnih nasprotnih taborov, med katerimi «posredovati» je privilegij in odlična kulturna misija Velike Britanije.

Danes je londonsko časopisje tako rekoč enodušno v naziranju, da vzhodne nemške meje niso zadovoljive, da je poljski koridor kočljiva stvar in da je položaj Gdanskega naravnost nemogoč. Angleško časopisje obsoja angleški umotvor. Premalo časa je še minilo, da bi mogli pozabiti, da je bil ravno Lloyd George tisti, ki je izsilil današnje poljsko-nemške meje in s svobodnim mestom Gdanskim ustvaril položaj, ki ne zadovoljuje niti Nemčije niti Poljske, pač pa pušča odprto polje za neprestane konflikte in upravičuje Nemčijo, da ob prvi priliki sproži vprašanje ponovne razmejitve, seveda sebi v prilog.

Nemčija je to vprašanje sprožila s svojo garancijsko ponudbo Franciji na skrajno spreten način. Izjavlja se pripravljeno k paktu, po katerem bi zajamčila nedotakljivost francosko-nemške meje. O vzhodni svoji meji pa ne omenja ničesar. Nemška ponudba bi ostala brezpomemben manever, če ji ne bi bil krstni boter angleški poslanik Abernoon v Berlinu in je ne bi sam Chamberlain pozdravil ves vesel, da lahko v njej predstavi svetu naslednico nasilne smrti umrlemu ženevskemu protokolu.

Na Poljskem je vzbudila nemška garancijska ponudba silno vznemirjenje in bojazen pred novo delitvijo Poljske. Zunanji minister Skrzynski je takoj pohitel v Ženevo in Pariz, da brani ogrožene poljske interese. Uspeh njegov in Benešev je bil pri Franciji lahek, ker to veže s Poljsko in Češko ne-le pogodba, ampak tudi vitalni skupni interes napram Nemčiji. Francija želi tako kombinacijo, ki bi zajamčila tudi obem njenim iztočnim zaveznicam mir pred Nemčijo. Slabši pa je bil sprejem pri Chamberlainu. Ta je sicer izjavil, da se Anglija smatra vezano z versajsko pogodbo in s paktom Lige Narodov, ki potrjujeta sedanje posestno stanje v Evropi in da ne mara načeti vprašanja poljskih mej proti volji Poljske, ni pa pozabil dostaviti, da se nihče ne sme čuditi, če Anglija rajše garantira nekatere meje kot druge (beri: francosko-belgijske raje kot poljske).

Pariška posvetovanja o garancijskem problemu so končala brez izida. Herriot in Chamberlain bosta še naprej iskala rešitev «sprejemljivo za obe strani». Lep uspeh pa beleži nemška diplomacija v svojem vztrajnem prizadevanju za revizijo versajske mirovne pogodbe. Njen predlog, da zajamči samo francosko-belgijsko mejo, a pusti odprto vprašanje poljske meje, sicer ne bo sprejet v tej obliki, pač pa se je v angleškem javnem mnenju ojačil in v francoskem morda že rodil trpki občutek, da je Poljska oni enfant terrible, ki ne da Evropi dospeti do miru.

Tako pripravlja Nemčija razpoloženje duhov za rušenje svoje vzhodne meje. Razen jadikovanja o svoji teritorijalni in gospodarski razbitosti pa ima še realnejše adute, ki moraio napraviti primeren vtis posebno v Angliji. Eden teh je grožnja s pristopom h sovjetsko-kitajsko-japonski zvezi. Nemčija opozarja, da je bodoča orijentacija napram Rusiji odvisna od večjega ali manjšega uvaževanja njenih želj, ki se tičejo izpraznitve Poruhrja, priklopitve Avstrije in nove ureditve vzhodne meje.

Velika Nemčija s prostim Poreniem, z Gdanskim, zvezana z Vzhodno Prusko in podaljšana z Avstrijo do Karavank, to je tajna, končna misel sedanjega delovanja nemške diplomacije in jo je iskati tudi pod kopo lepih besedi njene zadnje garancijske ponudbe Franciji.

Razpust belgijskega parlamenta

Theunisov klerikalno - liberalni kabinet je razpustil bruseljski parlament in razpisal nove volitve. Boj se bo bil med tremi strankami, med socijalistično opozicijo in liberalno in klerikalno stranko. Slednji dve gresta ne le ločeni v borbo, temveč se navzlic večletni koaliciji medsebojno pobijata. Klerikalizem je stopil zadnje čase v krepko ofenzivo in se je polakomnil samovlade. Sicer ni verjetna odločilna izprememba v poslanski zbornici, pač pa skušajo klerikalci zavojevati vsaj senat in potom njega postati gospodarji situacije. Liberalcem je tudi že pričela presedati klerikalna agresivnost in vprašanje je, če preboli dananja vladna koalicija volitve.

V splošnem se je notranji položaj v Belgiji razvil tekom zad. leta tako, da ni pričakovati zmage socijalistov, ki se je lani zdela že gotova. Padec angleške delavske vlade in umik levičarske struje v Evropi tudi v Belgiji ni ostal brez vpliva. Vrhutega je vlada izvedla celo vrsto reform, ki so povzdignile njen prestiž. Uvedla je zopet enoletno vojaško službo, ki je za časa porurske okupacije trajala 15 mesecev, zvišala je plače državnim nastavljencem in spravila je skozi parlament važne socijalno - zavarovalne zakone. Poleg tega je imela še to srečo, da se je val draginje ustavil, to pa brez njene zasluge.

V proračunu je doseženo ravnotežje, ki ga je zahvaliti varčevanju in žrtvam davkoplačevalcev, posebno pa vsotam, ki jih je Belgija na podlagi svoje prioritete dobila od Nemčije. V zunanji politiki je beležiti zmago nad nemško pasivno resistenco v Porurju, čvrsta vzajemnost s Francijo, sigurna zaščita Anglije, sprejetje Dawesovega načrta, ki je zagotovil Belgiji nemške dajatve.

Četudi torej socijalisti niso docela zadovolini z vladnimi uspehi in njenimi socijalnim „reformami, vendar nimajo proti režimu močnega agitacijskega orožja. Vladovanje v Belgiji je precej demokratično in sam socijalistični voditelj Vandervelde je izjavil, da «se v Belgiji več ne vlada proti socijalistom, pač pa se da vladati brez socijalistov.»

Dočim se je legislativa od 1921. do 1925. v prvi vrsti pečala s finančno sanacijo in z zunanjimi problemi in so bila zapostavljena vsa kočljiva vprašanja, ki bi mogla razbiti klerikalno - liberalno koalicijo, se ne bo mogel novi parlament več izogniti mnogim perečim notranjepolitičnim vprašanjem. Rešiti bo treba vprašanje ženske volilne pravice, vprašanje uporabe francoščine in flamanščine v armadi, izdelati bo treba nov zakon o rekrutih in izglasovati nove davke v višini 200 milijonov frankov v svrho definitivne utrditve financ.

Nekatera izmed teh nalog tako globoko dele obe vladajoči stranki, da je po volitvah, če izpadejo neodločno, pričakovati polom sedanje koalicije in sestavo kabineta, ki se bo oslanjal na novo grupacijo strank.

Poljska in Litva

Velike spremembe, ki jih je povzročil izid svetovne vojne širom Evrope, so pustile pač povsod prijatelje in sovražnike. Nemogoče je bilo razrešiti težke nacijonalne probleme drugače, kakor da je ostal eden od sosedov nezadovoljen; upati je, da se ta nasprotstva poležejo vsaj polagoma in vsaj deloma. Ali tako hudo nasprotje, kakor je še vedno med Poljsko in Litvo je malokje med dvema sosednima državama.

Vzroki so znani: Litva ne mara pozabiti, da se je razmejitev med njo in Poljsko izvršila popolnoma slednji v korist. Osobito ne morejo preboleti Litavci, da so Poljaki dobili tudi Vilno, nekdanjo litavsko prestolico, precej veliko in važno mesto s široko okolico. Vsa Vilenska pokrajina ima nad milijon ljudi; leži pa tako, da je baš med Litvo in Rusijo, tako da sedaj Litva ne more imeti direktnega teritorijalnega stika s sovjetsko Unijo.

O Vilni se je svoj čas mnogo pisalo. Odkar so jo Poljaki okupirali, izvedli nato v njej nekak plebiscit ter jo naposled anektirali se Litavci sovražilo z njimi takorekoč na življenje in smrt. Med Litvo in Poljsko ni niti najmanjših diplomatskih stikov; Litva bojkotira Poljsko dosledno. Baltiške konference, kjer je zastopana Poljska, se Litva dosledno ne udeležuje. Pred par tedni, ko je Vatikan potrdil konkordat, sklenjen s Poljsko, je vložila Litva ogorčen protest ter zapretila s prekinitvijo diplomatskih odnošajev, češ, da je Vatikan s tem, da je akceptiral konkordat za celo Poljsko, priznal, da je Vilna — poljsko ozemlje! Seveda Vilni te vrste protesti nič ne pomagajo, saj je s svojimi 1.900.000 prebivalcev neznatna majhna državica, za katere jezo in prinipialne pridržke se pač svet ne zmeni mnogo.

Parkrat se je že poročalo, da pride med obema državama vendarle do nekake poravnave, in sicer v tem smislu, da Poljska odstopi Litvi nekaj obmejnega ozemlja, kar naj predstavlja nekako kompenzacijo za Vilno. Meja med Poljsko in Litvo je namreč še vedno le demarkacijska črta. Toda vse take vesti so se doslej pokazale kot netočne in prišlo še ni do nikake poravnave. Nasprotno: na meji traja dalje velika napetost in od časa do časa pride celo do večjih ali manjših konfliktov med obmejnimi stražami.

Baš zadnje dni se je dogodil nov obmejni konflikt, ki je znova poostril napetost med sosedama. Pri kraju Sirvintai so se spopadle obmejne čete dne 16. marca: Litvanci trdijo, da so Poljaki udrli na litavsko ozemlje ter ujeli tri litavske vojake. Bati se je, da se spopadi ponovijo. Litva je takoj brzojavno prosila pri Zvezi narodov za intervencijo, trdeč, da so poljske čete prekoračile demarkacijsko črto in pozivljajoč, da Zveza intervenira v Varšavi, da se ustavijo poljski napadi. Poljska seveda zanika iniciativnost in zvrača krivdo na nasprotnika.

Če bi imel ta najnovejši litavsko-poljski konflikt to posledico, da bi se vendar že enkrat definitivno določile meje med obema državama, bi se morda s tem vendarle pričel blažiti ta trdovratni spor in bi se začeli pripravljati vsaj znosni odnošaji med njima.

Politične beležke

+ **Sami sebe bodré.** Položaj, v katerem se nahaja opozicija, ne vzbuja zavisti. Opozicija, ki se je po volitvah tako ponosno trkala na prsi, češ, da je popolnoma enotna, in ki je trdila takrat neprestano, da je razpad Narodnega bloka neizogiben, je že v prvih dneh poslovanja Narodne skupščine doživela poraze, ki so zanesli v njene vrste popolno desorijentiranost. Kljub neštetim časopisnim intrigam je stališče Narodnega bloka utrjeno bolj kakor kdaj prej, opozicija pa ugiba, ali naj se radi razveljavljenja mandatov Radićeve stranke izpostavi nevarnosti popolne politične smrti z proglasitvijo abstinence od parlamentarnega dela, ali pa naj prepusti Radića in njegovo stranko usodi ter reši vsaj to, kar se rešiti more. Negotovost, v katero je zašel celokupni opozicijonalni blok radi svoje brezprogramnosti in ponesrečene parlamentarne taktike, se opaža tudi v pisavi opozicijonalnega tiska, ki biti z neko izredno nervoznostjo zatrjevati, da vlada v njegovih vrstah popolna in najčistejša sloga. Tako n. pr. zatrjuje «Slovenec», da bo opozicija odgovorila na razveljavljenje mandatov HRSS, kakor je «edino primerno» za poslance, in da je popolnoma edina med seboj, kakšen odgovor bo treba dati. «Slovenec» pravi, da v slučaju nepotrditve mandatov HRSS, «Slovenci in Hrvati nimajo v skupščini nič e s a r i s k a t i.» Ali ostanejo poslanci Davidovićeve stranke v tem slučaju v Narodni skupščini, tega «Slovenec» ne pove. Ako se to zgodi, je širši opozicijonalni blok razbit, kakor je tudi razbit že brez vsega drugega, ako radićevci ne bodo zastopani v Narodni skupščini. Po «Slovencu» je torej samo toliko edinosti v bloku, da vržejo radićevci in klerikalci puško v koruzo, ker jim kaj drugega tudi ne kaže. Sebe in svoje somišljenike bodre s trditvami, da bodo vztrajali do konca. Ker pa konec ni več daleč, jim to vztrajanje ne bo povzročalo posebnih težkoč!

+ **Nč usodnega.** «Slovenec» potrjuje informacijo, da nameravajo klerikalni poslanci odložiti mandate. V včerajšnjem uvodniku, doposlanem iz Beograda, pravi, da opozicijski blok največ razpravlja o predlogu, ali naj blok gre «samo» v abstinenco, ali pa da odloži vse mandate, nakar bi šli poslanci med ljudstvo, da mu «položijo račun in mu pojasnijo pravi položaj.» Med vrstami pove «Slovenec», da so za odložitev mandatov poleg radićevcev najbolj vneti klerikalci, dočim davidovićevci o tem nočejo ničesar slišati. Pravi namreč, da «večina poslancev bloka smatra to (odložitev mandatov) kot edino pravilno sredstvo, da se na ta način tem boli jasno manifestira volja zastopnikov Slovencev in Hrvatov.» Torej demonstrativna samoobsodba naših klerikalcev skupno z radićevci po oni nemški: «mitgefangen, mitgehagen» — dočim se davidovićevci še v zadnjih hipih otresajo takšnega političnega samomora. Mi smo že včeraj povedali, da bi bila odložitev kler. mandatov pravična obsodba lastnega dela in lastnega končnega uspeha in pravilen zaključek šestletnega upropaščanja slovenskih interesov s strani klerikalne stranke. Danes nimamo ničesar dostaviti, temveč le čakamo, kdaj se uresniči «Slovenčeva» oficijelna napoved iz Beograda.

Po svetu

— **Nemški državni proračun.** Nemški državni zbor je sprejel na petkovi seji začasni proračun do 31. maja 1925.

— **Potovanje dr. Beneša v Varšavo.** Po poročilih iz Prage, bo dr. Beneš brškone potoval prihodnji mesec v Varšavo radi sklepa trgovinske pogodbe s Poljsko, kakor tudi radi zaključitve pogajanj o rešitvi raznih upravnih in poštičnih vprašanj, ki se vrše sporedno s trgovinskimi pogajanji.

— **Angleški kralj na potovanju.** Angleška kraljevska dvojica je došla 20. t. m. v Genovo, kjer ju je množica v pristanišču sprejela z velikimi ovacijami. Kralj Jurij in kraljica Marija sta se nato vkrcala na jahto »Victoria and Albert«, ki je nato odplula proti Taormini.

— **Mussolinijev proglas fašistom.** Za obletnico ustanovitve fašizma, ki se bo 23. t. m. praznovala po vsej Italiji, je izdal Mussolini proglas, v katerem opominja vse fašiste da je njihova dolžnost, braniti fašistovsko revolucijo iz leta 1922. Danes je fašizem ponosen na svojo izolacijo. Napram koaliciji nasprotnikov stoji popolnoma sam in razdor ž njimi je nepremostljiv. Fašizem mora svoj boj izvojevati do končne zmage.

Iz Trbovelj

t— *Nezgode pri delu.* Karol Gombač, delavec pri Dukiču, si je poškodoval desno nogo. — Anton Žerko, rudar na vzhodnem okrožju, se je ranil na glavi, kamor mu je padel kos premoga. — Vinko Srnek, delavec pri Dukiču, si je poškodoval desno roko, in sicer 4. in 5. prst. — Jože Sajevic, rudar, zapadno okrožje, si je poškodoval levo roko, kamor ga je udaril kos premoga. — Dominik Medved, rudar na zapadnem okrožju, se je vsekal s sekiro na desno roko. — Franjo Forštorič, delavec pri Dukiču, se je opekel doma pri kuhanju z vrelo mastjo. — Stefan Horvat, delavec pri Dukiču, si je zlomil levo nogo. — Tomaž Kolar, delavec na separaciji, si je poškodoval desno roko. — Anton Kolaj, delavec istotam, se je prav tako ponesrečil. — Lovro Grabljič, delavec, zunanji obrat, si je poškodoval levo roko. — Alojzija Kosova, delavka na separaciji, si je poškodovala levo nogo. — Ignac Borštner, rudar, zapadno okrožje, se je poškodoval na nosu, kamor mu je padel kos premoga. — Albin Rajner, delavec na Dobrni, si je ranil desno nogo. — Anton Toplak, delavec istotam, si je zvil desno nogo.

t— *Pevski koncert.* Pevski zbor hrastniške »Svobode« priredi danes ob 6. zvečer v Delavskem domu pevski koncert, na katerem bo prednašal mešani in moški zbor skladbe Josipa Scheuerja, Emila Adamiča, p. Hugolina Sattnerja, Oskarja Deva, Zorka Prelovca, Jakoba Aljaža, dr. Gregorja Ipavca, Davorina Čauderja in Antona Lajovica. Iz prijaznosti bo sodeloval g. Jager na goslih in gdč. Wertheimerjeva na klavirju. Cene so običajne. Za ta koncert vlada v Trbovljah veliko zanimanje.

t— *Pobiranje prostovoljnih prispevkov.* Včeraj, ko je bil plačilni dan, je pobiralo več rudarjev prostovoljne prispevke, to pa le tam, kjer se je vršilo izplačilo. Bivši rudarji, ki imajo namreč male pokojnine, obenem pa družine, imajo dovoljenje od srezkega glavarstva, da smejo pobirati prostovoljne prispevke, vendar pa samo ob plačilnih dneh. Takšnih rudarjev imamo več v Trbovljah, n. pr. Jakoba Martinčiča, zapadno okrožje, Jožo Vajdiča, II. rudarska skupina, Franca Gajška, delavca na Dobrni, in še kopico drugih.

t— *Klerikalna prireditev.* Dekliška zveza, odsek Bralnega društva, priredi v Društvenem domu danes ob 4. popoldne igro s petjem »Kaznjenčeva hči«, v 5. dejanjih. — Publika, ki poseča prireditve v tem domu, je strogo klerikalna.

Z rabo „Neosan" kremo

se trpežnost obutev znatno poveča

Iz Primorja

* *Grozna nesreča v Volčji drogi na Goriškem.* Prošli teden se je pripetila v Volčji drogi na Goriškem grozna nesreča: v opekarni Ivana Koglota so kopali delavci ilovico za opeko. Delali so v jami, ki je približno tri metre globoka. Poleg te jame stoji luknja, katero so zadnji nalivi do vrha napolnili z vodo. Jami je medsebojno ločila le ozka stena. Pritisk vode v sosedni prostor je bil vedno hujši in sledajič se je plast ilovice vdala. Voda je vdrla v jamo in zahtevala v prvem trenutku troje žrtev: delavce Franca Bunca, Ivana Černica in Josipa Bunca. Zelo težke posledice je dobil še četrti delavec Josip Martelanc, ki leži ranjen v goriški bolnišnici. Ostalih sedem delavcev, ki so bil v jami, je bilo lažje ranjenih. Grozna nesreča je izzvala v srcih domačega in okoličanskega prebivalstva globoko sočutje. Kako bi ga tudi ne izzval, ko zapušča starejši Bunc šest, mlajši pa štiri nepreskrbljene otoke.

* *Smrtna kosa.* V Ilirski Bistrici je umrla g. Ana Muha, roj. Bizjak. N. v m. p.!

* *Nova kovinarska stavka v Trstu.* Kovinarska stavka v Trstu je bila pred par dnevi končana, ni pa prišlo do sporazuma s kovinarji v *tržiški* ladjedelnici. Zato je izbruhnil ponovni štrajk tudi v Trstu. Ta znamenja kažejo, da je fašistovskim sindikatom odklenkalo in da moč fašizma v splošnem zelo peša.

Kolesa J. Gorec

kupite najceneje in najbolje pri tvrdki

Palača Ljubljanske kreditne banke in Gosposvetska c. 14.

155-a

Vsi deli, oprema in pneumatika na zalogi!

Naši kraji in ljudje

Iz trboveljske kotline

Kolonija ravnatelja inž. Pauerja.

Trbovlje, 20. marca.

Naša kotlina je polna zanimivosti. Ena izmed njih je kolonija ravnatelja inž. Pauerja, ki je bila zgrajena v letih 1922.—1924.

Pauerjeva kolonija obstoji iz 14 hiš, razvrščenih na obeh straneh novozgrajene lepo napete in kanalizirane ceste, ki vodi od starega Polaja do Guide in graja tako ostale naselbine po pobočju premogokopnih okrožij z glavno cesto, ki se cepi pri rudniški restavraciji v hrib.

Motiv iz kolonije ravnatelja inž. Pauerja.

Vse hiše so štiridružinske; vsako stanovanje obstoji iz kuhinje, shrambe, dveh velikih sob, malega podstrešja, kleti, drvarnice in modernega zahoda. Eno sobo vsakega stanovanja nahajamo v velikem podstrešju, kamor drže udobne stopnice iz kuhinje, kleti in drvarnice. V podzemlju je pralnica s kotlom, koritom in vodovodom, odkoder je speljana kanalizacija, ki ustreza tehničnim in zdravstvenim predpisom. Vsaka hiša je stala okoli 250.000 Din. Stanovalci, sami rudniški poduradniki in preddelavci so s stanovanji v splošnem zelo zadovoljni. Morebitnih nedostatkov skoraj ne opazimo. In če jih, nam jih takoj zabrišejo lepi vrtovi, ki se razprostirajo okrog hiš in jih sedaj šele urejujejo, zasajajo s sadnim drevjem in ograjajo.

Stranski dohod h koloniji, znamenit po svoji slikovitosti.

Za več hiš skupaj je zgrajena po ena krušna peč in okusno postavljen vodovod z dobro pitno vodo. Posamezna hiša napravlja utis modernizirane domače slovenske hiše. Na okenskih policah se pojavljajo že nageljčki in rožmarin.

Pogled na celokupno naselbino bo po nekaj letih, ko se bo zarastla z drevjem in trto, prav idiličen. Edino, kar mogoče kvari slikovitost, je prevelika enoličnost: vse hiše so namreč enake in v geometrično pravilni vrtni legi. Toda vse to ne zmanjša zaslug, ki si jih je pridobil pri stanovanjskem napredku predvsem ravnatelj inž. Pauer, kateremu moramo priznati resno stremljenje za omiljenje stanovanjske krize ter za splošni napredek tudi v estetskem oziru.

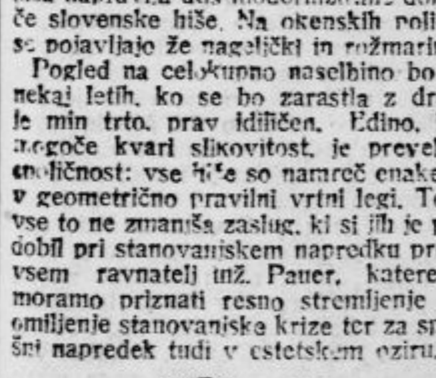

Stara bolnica bratovske skladnice.

Trboveljska občina šteje približno 20 tisoč prebivalcev, približno pravimo, kajti natančnega števila ne moremo navesti, ker se to vedno menjava; tako n. pr. je bilo treba baš pretekli teden zbrisati iz volilnega imenika okoli 300 ljudi, nanovo vpisati pa okoli 800. Pri toliko prebivalcih, in to v industrijskem središču, kakor so Trbovlje, ni potem nič čudnega, če jih je lansko leto umrlo 199. Letos jih bo kajpak precej več, ker jih je od novega leta sem do danes umrlo že 68. V stari bolnici jih je lani umrlo 15, bolnica pa sprejema mesečno od 100 do 120 bolnikov. Stara bolnica je zgrajena l. 1873.; takrat je bilo pri trboveljskem rudniku zaposlenih 500 delavcev, danes je njih število nad 6000! Za takratne razmere je bila bolnica jako lepo opremljena. Prostora ima za 45 postelj, mnogo se je v njej moderniziralo, a njena razdelitev je ostala primitivna in že dolgo ne zadošča več. Kmalu bo njene naloge prevzela krasna velika nova bolnica, ki se dviga na brežuljku pod loško cerkvico in ki bo skoraj dogotovljena. Okrog in okrog obdana od vrta in parka, bo nova bolnica s svojim visokim parterjem in dvema nadstropjema ter s povsem moderno ureditvijo pravi vzor - zavod, ponos Bratovske skladnice, ki jo gradi, in cele občine. V suterenu velikega poslopja se nahajajo moderno opremljena kuhinja, pralnice, likalnica in sušilnica ter naprava za centralno kurjavo ter toplo vodo, ki bo po vseh dvoranah na razpolago. Tu je tudi stan za oskrbnika in hišnika. V pritličju se nahajajo ob veliki dvorani, podobni

Nova bolnica bratovske skladnice.

veži, sprejemni in pisarniški prostori, kopalnice, nekaj bolniških sob, porodnišnica z operacijsko sobo, dve operacijski dvorani, moderna vodna postelj. V prvem nadstropju se vrstijo bolniške sobe in dvorane z dnevnim prostorom, iz katerega je direktni dohod na glavni okrogli balkon na cestni strani. V zadnjem traktu so stanovanjske sobe za postrežnice in stanovanje za samca zdravnika. Tej razpredelbi ustrezajoče je potem tudi II. nadstropje, kjer pa je balkon manjši, v zadnjem traktu se tu nahaja solnčna terasa z vsemi potrebnimi tuši.

V podstrešju, oziroma v nadzidku postrešja so še dve sobi za služinčad, v celi bolnici je 9 sob zanjo. V poslopju nahajamo vsega skupaj 4 velike bolniške dvorane in 13 manjših bolniških sob. V vsakem nadstropju so poleg tega še po dve moderno urejeni kopalnici z vsemi stranskimi prostori in predprostori. Če omenimo poleg električne napeljave in hišnega telefona še to, da bo vrt s svojimi cvetličnimi gredami prav tako moderno urejen, spremenjen v ozadju v prekrasen park, da bodo zgradili v njem še vrtno hišo s posebnim prostorom za

«Trboveljski slepec» Jože Košak.

desinfektor, izolirno kopalnico in drugimi prostori za vrtno orodje, smo končali z našim kratkim opisovanjem.

Vsakih 14 dni, ko so pri nas plačilni dnevi, lahko opazite na mostu nasproti novi brivnici gosp. Lisca, «trboveljskega slepca», kajti ta je samo on — Jože Košak, ki ga pač vsakdo pozna. Njegova zgodba je silno priprosta. Rojen leta 1873, je odšel med svetovno vojno k vojakom. Bil je dodeljen 87. pešpolku, udeležil se je več bitk, posebno na Doberdobu, v Galiciji in tudi na jugu, bil je tudi pri orožnikih in koncem koncev se je docela zdrav vrnil v Trbovlje. Leta 1921. pa se je težko ponesrečil v rudniškem kamnolomu, zadaj za orožniško postajo. Vnel se mu je strel, plamen mu je zažgal oči, zdrobilo mu je desno roko, odtrgalo mu je del nosa in preko glave je dobil široko zevajočo rano, ki jo je imel odprto nad 8 mesecev. Ker je oženjen in ima dvoje nedoraslih otrok, je zabredel v najhujšo revščino.

Živi sedaj s podporo, ki jo dobiva od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, rudniško ravnateljstvo je nekoliko zaposlilo njegovo ženo, a vse to je «za umreti preveč, za živeti premalo». Ob plačil. dnevih ga pelje njegov 15letni spremljevalec Poglajen proti mostu nad Trboveljšico. Tu drži pred seboj klobuk in prosi mimogredoče za miloščino. In trboveljski rudarji radi dajo, kadar imajo.

K jezikovnemu zemljevidu Koroške

(Jezikovna pripadnost prebivalstva Koroške po ljudskem štetju 1923. Doktor Martin Wutte.)

Na podlagi številk ljudskega štetja na Koroškem v letu 1923. je izdelal dr. M. Wutte ročen zemljevid o jezikovni pripadnosti koroškega prebivalstva. Zemljevidu je dodal tudi pojasnilo. Ker je to pojasnilo nekaka utemeljitev velike goljufije ljudskega štetja na Koroškem, je potrebno, da tudi naša javnost spregovori.

Pri ljudskem štetju dne 7. marca 1923. na Koroškem ni bil dognan občevalni jezik kakor v stari Avstriji, ampak jezikovna pripadnost prebivalstva. Štetje se je izvedlo, izvzemši v največjih mestnih občinah, po številnih komisarjih, ki so jih občine same določile. Po rezultatih štetja, ki jih je dal na razpolago Zvezni svet za statistiko, se je pripoznalo od 370.817 prebivalcev Koroške 331.910 (= 89.6 odst.) k nemškemu, 37.224 (= 10 odst.) k slovenskemu jeziku in 1683 (= 0.4 odst.) k drugim jezikom. Napram predzadnjemu štetju leta 1910. je videti pri Nemcih na ozemlju sedanje Koroške prirastek okrog 32.000, pri Slovencih nazadovanje za 29.000 glav. Močno nazadovanje slovenskega jezika je pripisovati deloma porastu industrije, trgovine in prometa in s tem povzročenemu doseljevanju Nemcev, deloma prostovoljnemu odseljevanju slovenskih Kranjcev, Južnoštajercev in Primorcev, deloma učinku časa zasedbe in glasovanja, ko so bili Nemcem prijazni Slovenci izpostavljeni najkrutejšemu zatiranju od strani Jugoslovenov.

Čisto nemško (96 do 100 odst) ozemlje cele Koroške obsega 186 občin, jezikovno mešano ozemlje 62, od katerega ima 41 nemško, 21 slovensko večino. Tudi občine s slovensko večino so jezikovno močno mešane. Štejejo namreč 7364 Nemcev poleg 18.621 Slovencev. Večina teh občin leži na Južnem in vzhodnem robu Podjunske doline, ki ima slab promet in meji neposredno na Jugoslavijo, kjer je vsled večje oddaljenosti razmeroma slab gospodarski in duševni stik z ostalo Koroško in kjer stoji prebivalstvo neposredno pod vplivom bližje in lahko dosegljive Jugoslavije. Toda tudi tukaj je opažati napredovanje nemškega jezika, posebno po občinah, skozi katere pelje bivša Južna železnica; v severnem delu Podjunske doline sta dosegli Riharja vas in Doberla vas celo nemško večino. Močno ogrožen je nemški jezikovni otok Pliberk, ki je obdan okrog in okrog od občin s slovensko večino. Slovensko večino imajo tudi v višjih dolinah Karavank ležeče, od prometa odrezane občine Bela, Sele, Slov. Plajberg. V jezikovnem otoku Žel. Kapla je nemštvo malo nazadovalo. Tretja skupina občin s slovensko večino leži v srednjem Rožu in v zapadnem ozemlju Satnice, kjer je slovensko obrambno delo že od nekdaj zelo močno in pospeševano vsled otvoritve karavanškega predora. Toda ravno tukaj je nemški jezik v občini Sv. Jakob, svoječasni trdnjavi slovenskega obrambnega dela, vsled razvoja prometnega središča in sedanjega obmejnega kraja Podrožčica tako napredoval, da je dobila občina nemško večino. Končno so posamezne občine s slovensko večino še severno Drave pri Velikovcu in v vzhodnem ozemlju Satnice in dve v spodnji Zilski dolini.

Nemško jezikovno ozemlje se je posebno v spodnji Zilski dolini močno povečalo. Tukaj se je raztegnil že leta 1910. obstoječi nemški most od Beljaka čez novi, razvijajoči se obmejni trg Podklošter v nemško, žal zgubljeno kanalsko dolino proti zapadu in vzhodu. Še večji je prirastek nemškega ozemlja na zapadu in vzhodu Celovca, kjer je v vseh občinah ob železnici med Beljakom in Celovcem in vse ozemlje okrog Velikovca nemška večina, izvzemši, v eni edini, medtem ko sta bili 1910. zapadno od Celovca še dve s slovensko večino, vzhodno od Celovca pa devet. Tudi južno od Celovca se je razširil nemški jezik. Le v Borovljah je nekaj nazadoval. V Labudski dolini končno je nemštvo napredovalo v trški občini Labud, četudi je bila združena z močneje mešanimi deli sedaj jugoslovenske občine Ojstrica. Temu nasprotno je odstotek nemškega jezika v 4 sosednih občinah nekaj nazadoval, četudi se mora te označiti še kot čisto nemške.

Henny Porten

v tragediji

„Vsak je sam svoje sreče kovač".

Še danes — in jutri!

Kino Ideal

Ljubljanska veduta

Brez posebnih izdatkov in del bomo dobili v Ljubljani najlepšo veduto, čim bo prehod preko južne železnice med Aleksandrovo cesto in Latermanovim drevoredom razširjen. Treba bo le prestaviti trafiko in morebiti tudi še straniščno poslopje ob prelazu nekoliko proti Bleiweisovemu parku in odpri se bo iz Aleksandrove ceste veličasten pogled po vsem drevoredu in obratno. Iz mesta gledano, ležita na levi strani tako Aleksandrova cesta kakor tudi drevored v ravni črti. Ker se je tekom časa drevored izkazal kot preozek, je bil razširjen proti sedanjemu angleškemu parku, tako da tvori danes v celotni širini le podaljšanje Aleksandrove ceste. Treba pa bo na tej strani ob parku nasaditi tudi novo vrsto dreves in obenem preložiti plinove svetiljke k novi drevesni vrsti. Sedanja desna vrsta dreves bi bila na ta način v sredini razširjenega drevoreda, kjer naj bi ostala toliko časa, dokler ne bi drevesa izmrla.

Kakor se čuje, nameravajo letošnjo pomlad Trubarjev park temeljito restavrirati. Jako primerno se nam zdi, ako bi se pri tej priliki izvršila tudi ta dela. Posebno ponoči bo pogled izpred pošte na Aleksandrovo cesto in naprej po drevoredu naravnost izredno veličasten: Najprej lepa vrsta svetiljk po elegantni cesti, nato pa v rahlem loku penjajoče se lučice tja do parka v Tivoliju, kjer zamirajo v ozadju v daljnji tmini tajinstvenega gozda. Lahko trdimo, da bi nam za ta pogled lahko zavidalo marsikatero večje in bogatejše mesto, kakor je naša bela, vedno bolj razvijajoča se Ljubljana.

Predvečer nacijonalistične proslave v Mariboru

Maribor, 21. marca.

Organizacija jugoslovenskih nacijonalistov v Mariboru je ob priliki jutrišnje proslave razvitja prapora priredila danes ob 20. izpred Narodnega doma veličastno manifestacijo. Pred Narodnim domom se je zbralo par tisoč narodnega mariborskega občinstva, nakar se je razvil lep pohod po mestu. Na čelu je korakalo pevsko društvo «Drava», nato godba glasbenega društva «Drava», za godbo uniformirana četa mariborskega društva Orjunašev. Tem so sledili Medjimurci v slikovitih narodnih nošah in za njimi četa ženske sekcije Orjune ter nebroj ostalega občinstva. Povorka je krenila preko Aleksandrove ceste k vili kumice g. doktorja Lipoldove v Ciril Metodovo ulico, kjer se je poklonila kumici deputacija oblastnega in mestnega odbora. Pevsko društvo «Drava» je zapelo par lepih komadov, godba pa je intonirala narodne komade. Manifestacija se je nadalje razvila po mestu med prepevanjem domoljubnih pesmi do Narodnega doma, kjer je bil razhod.

Maribor je nocoj pokazal, da se dostojno zaveda kot obmejno mesto združitve v enotno nacijonalno falango, ki bo kos težkim nalogam jugoslovenskega prebujenja. Vse mesto je v slavnostnem razpoloženju. Za jutri se pričakuje velikanska udeležba iz vse države. Centralni odbor iz Splita se pripelje tekom nocojšnje noči. Istotako beograjski oblastni odbor. Z jutranjimi vlaki pa bodo prispeli večinoma nacijonalisti iz Slovenije in Hrvatske. Na Glavnem trgu stoji kljub precejšnjemu odporu klerikalnega občinskega sveta tribuna okrašena z jugoslovenskimi trobojnicami. Upamo, da bo ta proslava pokazala našim narodnim nasprotnikom porast državne jugoslovenske ideje. Zvečer je bila po odhodu prav prijetna zabava v Narodnem domu.

Vajeniška razstava v Ljubljani

Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani je sklenila, kakor smo že objavili v našem listu, da priredi koncem šolskega leta obrtno-nadaljevalnih šol vajeniško razstavo, ki bo obsegala območje cele Slovenije. Prireditev bo prva te vrste v naši državi in vlada za njo v obrtniških krogih izredno zanimanje. Razstava mora nuditi najlepšo sliko strokovnega nivoja našega obrtniškega naraščaja, ki naj tvori podlago nadaljnemu razvoju enega najvažnejših in najmočnejših stanov.

Otvoritev razstave se je določila na 26. aprila. Prijavilo se je dosedaj že nad 800 vajencev in vajenk, ki bodo razstavili čez 1000 izdelkov. Sodelovanje je dovoljeno vajencem od drugega učnega leta dalje, poleg njih pa bodo lahko razstavili svoja dela tudi pomočniki, ki so bili oproščeni od 1. oktobra lanskega leta dalje. Vajenec odnosno pomočnik, mora izdelati delo, ki ga bo razstavil, iz svoje stroke, sam in brez vsake tuje pomoči. Delo mora imeti praktično vrednost. Ker nima Zveza obrtnih zadrug za tako prireditev nobenih fondov na razpolago, je zaprosila za gmotno podporo oblastva in razne stanovske korporacije. Tako je dobila gmotno podporo od ljubljanskega oddelka ministrstva za trgovino in industrijo, od trgovske in obrtniške zbornice in Obrtne banke. Tudi uprava ljubljanskega velesejma, v čegar prostorih se bo vršila razstava, je dala te prostore brezplačno na razpolago ter podpira vsestransko to akcijo, velevažno za naše gospodarstvo.

Povodom otvoritve vajeniške razstave se bo vršil 26. aprila t. l. vajeniški dan, za katerega se je doslej priglasilo čez 1600 izvenljubljanskih vajencev, ki se ga bodo udeležili pod vodstvom učiteljstva obrtno nadaljevalnih šol. Na vajeniškem dnevu se bodo vršila predavanja, ogled razstave in mesta.

Zveza obrtnih zadrug je že začetkom novembra l. l. vsem obrtno-nadaljevalnim šolam v ljubljanski in mariborski oblasti poslala prijavnice, s katerimi naj bi se vajenci priglasili k razstavi. V mariborski oblasti uspešno sodeluje pri tej akciji Splošna zveza obrtnih zadrug. Termin za prijavo se je podaljšal do 1. aprila in je pričakovati, da bodo tako vodstva obrtno nadaljevalnih šol kakor tudi za gospodarstvo v Sloveniji, najniso prijavili svojih vajencev, storili to tekom tedna, da se zagotovi akciji, ki je najvažnejšega pomena za naš obrtniški stan kakor tudi za gospodarstvo v Sloveniji, najboljši uspeh.

LJUBLJANSKI DVOR

Kino Telefon 730.

Danes:

Asta Nielsen, Afred Abel

v ljubevni tragediji

Strastna žena

Ne zamudite si ogledati ta brezkonkurenčni film, kateri Vas bo ob vzokih splošno priljubljene godbe kar najbolje zabaval.

Predstave ob nedeljah ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9.; ob delavnikih ob 4., pol 6., pol 8., 9.

Shod stanovanjskih najemnikov

Ljubljana, 21. marca.

Danes zvečer se je vršil v veliki dvorani hotela Union povodom bližajoče se nove rešitve stanovanjskega vprašanja javen shod stanovanjskih najemnikov, katerega se je udeležilo preko 1500 oseb.

Shod je otvoril društveni predsednik g. Vencajz, ki je v svojih izvajanjih orisal težavni položaj stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov, naglašujoč, da dosedaj še nobena vlada ni ukrenila ničesar, kar bi v znatni meri pripomoglo k rešitvi še vedno pereče stanovanjske krize. V Sloveniji je še vedno zasedenih mnogo privatnih stanovanj z državnimi uradi. V Ljubljani sami je potrebno najmanj 800 stanovanj in je skrajni čas, da zgradi država za svoje potrebe lastne stavbe. Občina je v olajšanje stanovanjske bede sicer že precej storila, vendar pa še vedno premalo. Govornik je izjavil, da zaščita stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov ne sme prenehati toliko časa, dokler ne bo rešena stanovanjska kriza. Zato naj ostane v veljavi stari stanovanjski zakon.

G. Makuc je kritiziral postopanje posameznih hišnih gospodarjev z najemniki. Zahteval je istotako, da se zaščita najemnikov nikakor ne sme ukiniti, ker bi sicer hišni gospodarji položaj preveč izrabili, kar se čuti deloma že sedaj, čeprav še nimamo novega stanovanjskega zakona.

Nato je predsednik Vencajz prečital sledečo resolucijo, ki je bila sprejeta z viharnim odobravanjem:

Na velikem protestnem shodu zbrani stanovanjski najemniki iz Ljubljane in predkrajev ugotavljajo: 1.) V povojnih letih se ni gradilo v Ljubljani niti normalnemu letnemu prirastku odgovarjajoče število stanovanj. Vsled tega se stanovanjska kriza še povečuje. Veljavnost novega stanovanjskega zakona se omejuje brez potrebe do leta 1927., ker je jasno, da niti najbolj forsirana gradbena delavnost do tega roka ne more uspešno omiliti stanovanjske bede. Tudi nobeno povišanje stanarin ne more dovesti do poživitve gradbene podjetnosti, dokler te investicije ne nudijo sigurnosti in rentabilnosti.

Zato se zahteva: Parlament naj ustvari začasen provizorij s tem, da se za eno leto podaljša dosedanji zakon oziroma naredba o zaščiti najemnikov, da se more med tem časom s sodelovanjem najemniških organizacij izvršiti premišljena stilizacija novega stanovanjskega zakona. Hišnim lastnikom naj se dovoli le pod tem pogojem razširiti stanovanjski prostor, ako se istočasno z zakonom preskrbi, kam naj se deložirani najemniki naselijo. Hišni najemniki tudi odklanjajo raztegljive pojme o nemoralnem vedenju in žaljenju hišnega gospodarja, ki naj bi bili povod za odpovedni rok. Nobena deložacija se ne sme izvršiti poprej, nego je nakazano prizadetemu najemniku drugo stanovanje.

Invalidom in vojnim žrtvam, ki so hišni lastniki, naj se dovoli svobodno razpolaganje z njihovim hišami le pod tem pogojem, ako poskrbe, da dobe deložiranci na razpolago drugo stanovanje. Rodbina državnega uslužbenca se sme deložirati šele tedaj, ako se ji je preskrbelo v službenem kraju drugo stanovanje. Zaščita poslovnih prostorov naj se vnese v novi zakon in ima veljati toliko časa, dokler velja zaščita stanovanj. Hišni najemniki ugovarjajo tudi zvišanju najemnin, kakor jih predvideva zakonski načrt, ker sedanji prejemki delavstva, uslužbenstva in upokojencev ne dovoljujejo večjih izdatkov.

72-a

O Bleke

O B na roke

O. B Mestni trg 5 Bernatović

Ustanova Antona Kolenca

Te dni so potekla tri leta, odkar počiva na celjskem okoliškem pokopališču velik in iskren narodnjak ter mladinoljub, trgovec Anton Kolenc. Slučajno se je proslavila triletnica njegovega spomina prav lepo na ta način, da je kuratorij Kolenčeve zapuščine, obstoječ iz gg. vladnega svetnika dr. Žužeka, odvetnika dr. Kalana, ravnatelja Grudna in trgovca Diehla, prvič določil in izplačal štipendije našim visoko- in srednješolcem iz obresti one večmilijonske kronske vsote, ki jo je poklonil kot ustanovo blagopokojni na smrtni postelji v trajno podporo naši revni učeči se mladini. Za tekoče šolsko leto se je razdelilo med visokošolce 68.000 Din in med srednješolce 23.000 Din. Za gojence kmetijske šole v Št. Jurju ob juž. žel. je namenjenih 3.200 Din, ki se še-le razdele. Za ustanovo je prosilo 27 visokošolcev iz raznih mest v tu- in inozemstvu iz raznih fakultet. Od teh je dobilo štipendije 24. Od 20 prošnjikov srednjih, trgovskih in meščanskih šol je bilo odklonjenih 7, ker po testamentaričnih določilih sploh niso mogli priti pri razdelitvi ustanove v poštev. Oporoka nudi pri visokošolcih prvenstvo sorodnikom, nadalje rojakom iz gornjegrajskega okraja, sicer pa pridejo v poštev vsi pridni, a revni visokošolci Slovenci. Ustanove za srednješolce so deležni predvsem sorodniki, neglede na kraj, kjer obiskujejo kako srednjo, strokovno ali meščansko šolo, in oni marljivi in podpore vredni učenci, ki so gojenci navedenih šol v Celju. Štipendije se imenujejo «Ustanova trgovca Antona Kolenca» ter se bodo odslej razpisovale redno začetkom vsakega šolskega leta. Izplačuje jih v mesečnih obrokih podružnica Kreditne banke v Celju.

Naša država v švedskem tisku

Švede imenujejo civilizirani narodi «severne Francoze». Ne zaman. Priznati jim je vsekakor treba, da so intelektualno zelo razvit narod in da so — v družbi z ostalimi skandinavskimi narodi res obogatili evropsko kulturo. Zato je tem bolj pozornosti vredno, če se loti pisanja o razmerah v naši domovini švedsko pero.

Pa tudi potujejo radi Švedi. Najdeš jih širom Evrope, kamorkoli prideš. Vse zanimive dežele so jih polne. Potovanje jim omogoča posebno njihova valuta, ki je dobra in trdna v primeri z drugim evropskim denarjem. O Jugoslaviji se je pojavilo zadnje čase v švedskih časopisih več sestavkov, kateri služijo, da jih na tem mestu izrecno omenimo.

V Vecko-žurnalu, ki po svoji vsebini odgovarja prvovrstnim angleškim in francoskim ilustracijam najdemo v letošnji peti številki lep opis naše prestolice pod naslovom «Preporojeni Beograd.» Napisal ga je Yelow Bird. Članek prinaša tudi ilustracije: beograjski trg, motiv iz turškega predmestja in sliko parlamenta. Pisec naglaša, da je dobila Evropa v Jugoslaviji novo državo, ki bo pomagala širiti zapadno kulturo v svetu. Seveda se ne more to zgoditi preko noči, temveč šele potem, ko bodo urejene naše notranje razmere. Po narodnostnem ujedinjenju Italijanov in Nemcev prihajajo sedaj na vrsto južni Slovani.

Drugi švedski list, ki govori o nas, je «Stockholm-Tidningen». Švedski turist Ch. Pierre Backman popisuje v njem feljtonistično svoje potovanje po našem jugu. Najprej se bavi s Sarajevom, mestom mošej in džamij, kjer se je l. 1914. izvršil atentat na Franca Ferdinanda. Backman pravi, da je Sarajevo eno najzanimivejših mest v Evropi, ker je najsevernejši eksponent islamske kulture na Balkanu. Tu se je ohranilo še mnogo azijske kulture izza turških časov. Posebno zanima pisca sarajevski veliki bazar, ki je zelo interesanten in kjer je najti poleg vzhodnih izdelkov tudi mnogo evropskih industrijskih proizvodov. Sarajlije, pravi Backman, še oblačijo še po vzhodnih običajih, toda po obnašanju so že popolni Evropejci. Na sarajevskem bazarju ni čuti vika in krika kakor v Carigradu in Italiji. Vse je mirno in trgovec postreže kupcu vljudno kakor v velikih kontinentalnih mestih.

V drugem sestavku opisuje isti turist Boko Kotorsko. Imenuje jo enega najveličastnejših krajev Evrope, katerega je mogoče primerjati s vierwaldstätterskim jezerom v Švici. Backman je z avtomobilom prepotoval celo Boko in je celo konstatiral, da se narod rad izseljuje v Ameriko, radi česar propadajo ljudem doma domačije. Da ni v Boki Kotorski ruskih Wranglovcev, bi bila Boka še bolj pusta kakor je. Pisec je obiskal tudi Črno goro, katero popisuje v tretjem podlistku, kjer govori o današnjem Cetinju. Backman omenja razna zanimiva vprašanja in ne pozabi zabeležiti, da se bivše cetinjsko gledališče izpreminja v knjižnico in čitalnico, dočim se hiše tujih držav preurejajo v šole in javne urade.

V četrtem popisu se bavi Backman z Dubrovnikom. Imenuje ga vez med vzhodom in zapadom ter zakladnico na balkanskem Jadranu. Izčrpno popisuje rektorsko palačo in omenja nekoliko zgodovine dubrovniške republike. Med tem ko so na Balkanu gospodarili Turki, so cveli v Dubrovniku zlati časi, porajala se je literatura in Dubrovnik je bil jugoslovenska Atena.

Opis svojega zanimivega potovanja zaključuje švedski turist s črtico o Splitu. V tem feljtonu popisuje dalmatinsko narodno nošo, zgodovino stare Salone in Dioklecijanove palače. Kakor je videti, je napravila naša domovina na Švede vobče ugoden utis. Sploh bi kazalo propagirati obisk naše revijere posebno na Švedskem, ker ima ta dežela dobro valuto in ker potujejo Švedi drugače v Italijo. S primernim komfortom bi gotovo marsikakšnega skandinavskega potnika pridobili za stalen obisk letovišč v naši državi.

Dopisi

MORAVČE. Dne 15. t. m. smo zaključili gospodinjski tečaj, ki ga je priredila naša marljiva Jugoslovenska Matica. Udeležilo se ga je 28 deklet. S kakšnim uspehom, to je pokazala razstava izdelkov, ki je popolnoma napolnila šolsko sobo. Videli smo najrazličnejše predmete, vse lično in prav lepo izdelano. Vsak se je čudil, da je mogoče v desetih tednih doseči kaj takega. Pridna so bila naša dekleta. Zahvaljujemo se za velekoristno pridobitev referentu za kmetijstvo g. Sancinu, ki jo je dovolil, dalje g. nadučitelju Tomanu, ki je dal brezplačno na razpolago prostore, napredni posojilnici, ki je prispevala drva in pa predsedniku J. M. g. Cerarju iz Tustanja, ki je sprožil misel. Posnemajte! Samo politike nikar ne silite in mešajte vmes, kakor so hoteli tukaj naši «prijatelji», hvala Bogu brez uspeha.

LITIJA. Izredni obč. zbor društva »Bratstvo« v Litiji se vrši dne 29. t. m. ob 15. v gostilni pri »Oblaku«. Kot glavni točki sta na dnevnem redu sprememba pravil in društvenega imena ter volitev novega odbora.

LITIJA. Naše pevsko društvo »Lipa« je imelo v soboto 14. marca svoj običajni letni občni zbor. Vsa poročila funkcijonarjev so dokazala da društvo lepo napreduje, in da se pridno pripravlja na svoj 40 letni jubilej. Dne 21. junija se vrši v Litiji velika proslava »Lipe« v spomin ustanovitve leta 1885. Slavnosti se udeleže vsi še živeči — ustanovni člani, med njimi tudi prvi pevovodja g. Capuder, sedaj vpokojeni nadučitelj. Tudi vsa bližnja pevska in glasbena društva so obljubila svoje sodelovanje. Občni zbor si je izbral sledeče člane: predsednik: šolski nadzornik Bezeljak, podpredsednik Koklič, pevovodja Jereb, nam. Lajovic, odborniki nadpoštar Kolbe, krojaški mojster Potisek, učiteljica Kalinova, sodni oficijal Habjan in učitelj Zupančič. Namestniki: Medič, Gradišek, Kamenšek in Jelnikar. Vsa bližnja društva prosimo, da upoštevajo našo slavnost 21. junija, in da ne prirejajo ta dan vsaj nikakih večjih nastopov.

Zagorje ob Savi. Sokolsko gledališče uprizori danes ob 20. Jalenovo dramo »Srenja«, ki bo vsakogar zadovoljila v isti meri kakor pred meseci uprizorjena drama istega pisatelja »Dom«. Pri predstavi sodeluje tamburaški zbor Glasbenega društva. — Zdravo.

HRASTNIK. Na Marijin praznik, dne 25. t. m. se vrši v Narodnem domu ob 4 pop. šolska prireditev. Na sporedu so: igra Sneguljčica, deklamacija in petje. Vabljeni so starši in prijatelji otrok.

ŠT. JERNEJ NA DOLENJSKEM. V nedeljo je priredila tukajšnja požarna bramba s pomočjo igralcev »Sokola« žaloigro »Sin«, ki je dobro uspela. Ljudstvo je napolnilo dvorano in sledilo igri z velikim zanimanjem, kar je najboljši dokaz, da si želi ne samo običajno praznih veseloiger in burk, ampak tudi kaj resnejšega, za kar je v prvi vrsti tudi postavljen oder. Gojimo predvsem lepa dela naših domačih pisateljev. Igro je režiral neki domači mesar. Motil nas je le orožnik z avstrijsko uniformo, sicer pa smo bili zelo zadovoljni. — Na Sv. Jožefa dan je praznovala gospa Josipina Tavčarjeva, roj. Zagorc, iz znane gostilniške rodbine pri »Zagorcu«, kjer je sedaj gostilna Recelj, 80 letnico svojega rojstva. Še na mnoga leta!

BIRČNA VAS. Tudi v našem kotu napredna misel krepko prodira, kar se je pokazalo zlasti pri zadnjih volitvah. Uspehi pa bi bili seveda še večji, da ni delal zgage med železniškimi delavci in kmeti bivši postajni uslužbenec, klerokomunist, ki so mu nacionalisti trav peti. Že pred volitvami se je izrazil, da Borko ne bo večno na dan volitev pa je pijan zmage pripovedoval vaščanom, kako bo odslej vse drugače. Odšel je v Kočevje kamor spada in mi smo se pošteno oddahnili. Moža pa tamošnjim naprednjakom »priporočamo« in upamo, da mu ne bodo šli na lim.

CERKNICA. Pred nekaj dnevi je imel v okvirju prosvetnega odseka sokolskega društva okrožni zdravnik br. dr. Pušenjak predavanje o jetiki. Poslušalcev je bilo precej in so vsi z zanimanjem sledili izvajanjem predavatelja. Zlasti poučno je navajal predavatelj sredstva v boju proti tej ljudski morilki na polju profilakse. Pri tem je prav umestno omenil v lokalnem oziru velik zdravstveni in estetični nedostatek, namreč nečistočo glavne ulice, po kateri se ob eni strani po vsej dolžini pretaka gnojnica in druga nesnaga, ki razširja posebno v poletnem času neprijeten in zdravju škodljiv zrak. Povdaril je žalostno dejstvo, da se prizadeti tržani doslej niso prav nič zmenili za oblastvene opozoritve, da naj si napravijo greznice, da se ne bo odcejala gnojnica prosto po ulici. Kaj si more misliti o nas tujec, ki pride v največji trg Notranjske, in vidi, v kakšnem nezdravem in grdem stanju je del glavne tržke ceste? Upajmo, da bodo lepe in dobro mišljene besede zdravnikove našle plodonosen odmev tako pri ljudstvu, kakor tudi pri občinskem odboru in lokalnem zdravstvenem odseku. Grajani nedostatek naj se čimprej odpravi, da bo naš trg prikupljivejši in privlačnejši za tujce. V predkratkem izdani knjigi «Cerkniško jezero in okolica» je nadučitelj M. Kabaj lepo opisal naš trg in njega bližnje kraje. Čitanje te knjige bo marsikaterega tujca privabilo k nam. Glejmo torej, da ne bodo odhajali od nas razočarani. Bratu zdravniku dr. Pušenjaku se pa zahvaljujemo za njegovo nadvse poučno predavanje.

ČRENSOVCI V PREKMURJU. Že več nego leto dni vznemirja Črensovce in okoliške vasi dobro organizirana tatinska tolpa, ki krade, kar ji pride pod roko. Tako so odnesli več nego tisoč gosi in kokoši, najbrže preko meje v Avstrijo. Seveda se niso branili tudi drugih stvari n. pr.: svinj, svinjskih gnati, slivovke, čebule, turščice itd. Slednje so odpeljali kar polne vozove. Celo cestni napadi in roparski vlomi so se dogajali. Vsaka sled je ostala brezuspešna. Ljudstvo sploh ni več orožnikom naznanjevalo tatvine in vlome, češ, saj itak ne izslede tatov. Nekaka resignacija se je polastila prebivalstva. Brezuspešno zasledovanje je imelo neprijetne posledice. Tatovi so postali še brezobzirnejši in predrznejši. Tatvine so se množile. Minulo zimo jih je bilo v teku enega tedna v 4 vaseh kar 17. Vlomilci so minulo leto vdrli v črenšovsko cerkev ter odnesli zlatnine v vrednosti več desettisoč dinarjev. Malo prej pa so na nekem tatinskem pohodu v vasi Trnje ustrelili posetnika, ki je imel izjemoma poguma dovolj, se postaviti tatovom po robu. Zgubil je življenje. Tatvina in umor sta ostala skoro leto dni nepojasnjena. Orožnikoma Kolariču in Budnji, ki sta bila pred kratkim prideljena črenšovski orožniški postaji, se je posrečilo, v najkrajšem času priti morilcu in njegovima pajdašema na sled. Prijeti so po daljšem zasliševanju začeli naštevati svoje mnogoštevilne pregrehe zoper tujo lastnino. Eden izmed njih pa je priznal, da je umoril — seveda nehote — omenjenega posestnika. Vrlima orožnikoma gre vse priznanje. Trojica se nahaja sedaj v rokah sodnijske oblasti v Dol. Lendavi. Želeti bi bilo, že z ozirom na tukajšnje neznosne razmere glede osebne in lastninske varnosti ter v obrambo državnega ugleda, na kar se mora obračati osobito v Prekmurju posebno pažnjo, da bodo te roke trde ter da bodo znale držati vjete ptičke (že večkrat predkaznovane zločince), ker le tako se bo prišlo še drugim na sled in napravil konec žalostnim razmeram. Neizprosen boj prekmurski mafiji, ki se zadnje čase loti celo izsiljevanja, kar se je dogodilo trgovcu Ostercu v Beltincih!

ZABUKOVCA-GRIŽE. SDS sklicuje na praznik Mar. oznanenja dne 25. marca t. l. v dvorano ge Am. Pikl v Grižah svoj ustanovni občni zbor za kraj Zabukovca-Griže. Somišljeniki in treznomisleči vabljeni.

Sport

K nogometnim prvenstvenim tekmam

(Nekoliko besed na naslov naših klubov in podsaveza.)

Prvenstvena sezona v Sloveniji se nahaja v polnem razvoju in se s tekmami prihod. dveh nedelj, v prvi vrsti s tekmama Primorje : Hermes, Ilirija : Primorje in Ilirija : Rapid, približuje svojemu višku. Klubi, ki jih je začetkoma sezona nekoliko prehitela, so danes kolikor toliko v formi in stremijo z vsemi silami za tem, da si zagotove čim častnejše mesto v prvenstveni tabeli ter čim boljše rezultate v posameznih tekmah. V tej težnji pridejo moštva včasih iz ravnotežja in pripeti se, da vročekrvnejši igralci zavestno greše proti fairnessi in sportnosti, prvim dolžnostim pravega sportnika.

Pretečeno nedeljo so se zgodili taki slučaji pri dveh tekmah. Pri prvenstveni tekmi Ilirija : Hermes so vkljub vsem prizadevanjem sodnika nekateri igrači izzvali ne samo nedovoljeno ostro in brezobzirno igro, temveč so se nekateri igrači Hermesa celo izpozabili do žaljivk napram igračem protivnega moštva (leva zveza!). Oboje to je skvarilo sicer gotovo zanimivo in v sportnem oziru razmeroma prav dobro tekmo. — Drug slučaj, tokrat nediscipline, smo imeli pri prijateljski tekmi Lask : Primorje. Tu se nekaj igračev Laska, torej akademikov, ki bi morali tem boljše razumevati in ceniti disciplino in sportnost, ni hotelo podrediti odločitvam sodnika, vsled česar je bila tekma predčasno zaključena.

Mislimo, da ni treba dokazovati, da provzročajo taki dogodki sportnemu gibanju pri nas v moralnem kakor v gmotnem oziru neprecenljivo škodo. Prireditve morajo biti propagandno sredstvo za pridobivanje novih prijateljev, vsak tak slučaj, četudi osamljen, pa občinstvo samo odbija.

Klubi nikakor niso izpolnili svojih nalog že s tem, ako zberejo tako in tako moštvo ter mu doprinesejo nekoliko nogometa. Ne, treba je to članstvo tudi vzgojiti v sportnem duhu in ga seznaniti s pojmom sportnosti in gentlemanstva. Nogometni sport, s katerim sodelujejo naši klubi pri učvrščanju naše omladine, je v svojem bistvu vendarle zgolj igra, in sicer igra, v kateri naj pride do izražanja mladost in zdravje, nikakor pa ne mržnja in zavist. Zato treba, da vidi igrač v igraču drugega moštva ne mrzkega protivnika, temveč tovariša in druga v igri. Vsako moštvo se mora znati sprijazniti tudi z izgubljeno igro, ki na sportnem polju gotovo ni ničesar nečastnega, in boljšemu ali srečnejšemu protivniku na tovariški in gentlemenski način stisniti roko ter mu k zmagi čestitati, kajti, kakor rečeno, ta v bistvu ni protivnik, temveč drug, ki deluje v istem pravcu in za istim ciljem.

Ni še dolgo tega, kar je veljal na naših sportnih prostorih običaj, da so se moštva pred igro in po igri pozdravila s sportnim pozdravom. Ta običaj je bil gotovo lep in je vedno opomnil moštva na sportnost in na tovariške dolžnosti. Zakaj se je ta običaj opustil. Smatramo, da bi bilo le v dobro sporta in pravega sportnega vedenja, ako se pozdrav vnovič udomači in apeliramo tudi na naš podsavez, da v tej stvari izpregovori avtoritativno besedo. *B.*

SLUŽBENO IZ L. N. P.

(Seja u. o. z dne 18. marca.)

Poziva se Društvo naprednih akademikov v Mariboru, da javi svoj natančen naslov. L. N. P.

Na dopis Sokolskega društva, Vič, se bo odgovorilo pismenim potem. — Vzame se na znanje dopis Uprave sp. prostorov S. K. Ilirije, Ljubljana, z dne 17. t. m. ter se pogodba v smislu tega dopisa akceptira.

Sporoča se vsem ljubljanskim drugorazrednim klubom, da bo odslej vodil blagajno pri prvenstvenih tekmah teh klubov podsavezni blagajnik g. Buljević.

Vzame se na znanje in potrdi izvolitev novega medklubskega odbora v Celju (predsednik g. H. Hikl, tajnik g. I. Bartl.)

Službena objava v »Jutru« z dne 13. se ima pravilno glasiti, da morajo klubi plačati nasprotniku polovične vozne stroške za 15 oseb in ne, kakor je pomotoma objavljeno, za 13 oseb. *Tajnik I.*

SLUŽBENE OBJAVE MOTOSAVEZA SHS.

(Iz seje upravnega odbora 13. marca 1925.)

Avtoklub kraljevine SHS je na prošnjo našega saveza priznal našim članom pravico dobivanja triptikov po istih cenah, ki veljajo za člane avtokluba. Cena triptiku je tedaj Din 500.—, mednarodni vozni izkaznici Din 100. Motosavez bo izdal tiskovine, katere bo stavil na razpolago svojim klubom, da bodo mogli posamezni člani-motociklisti dobiti triptike pri vseh sekcijah avtokluba.

Zavarovanje motociklistov proti nezgodam, jamstveni dolžnosti in poškodbam je treba nujno zaključiti. Klubi naj pošiljejo savezu seznam članov, ki se žele zavarovati, nakar dobe direktno od zavarovalnice potrebne tiskovine za izpolnitev. Pri vsakem članu naj se javi, katero zavarovanje želi skleniti.

Na dopis ljubljanske sekcije avtokluba sklene savez prirediti svoje motorne dirke skupno z avtoklubom dne 16. avgusta ter določi svoje zastopnike za sklenitev podrobnih dogovorov.

I. hrv. motoklub, Zagreb, javlja 3 dirke, Motoklub Slovenija 7 prireditev, Edelweiss, Maribor, 3 prireditve. Da zamore savez spraviti vse prireditve v sklad in objaviti koledar prieditev, pozivlja vse klube, da javijo do 31. marca najkasneje svoje termine, v kolikor tega še niso storili, ker se na poznejše prijave ne bo oziralo.

Poročilo I. hrv. motokluba se vzame na znanje, istotako poročilo beogradskega motokluba o novi upravi s preds. Milošem Antićem in tajnikom Vel. Jeremićem.

Blagajniku se vsled njegove začasne odsotnosti imenuje namestnik v osebi g. barona Zoisa. *Tajnik I.*

Iz zbora nogometnih sodnikov, sekcija Ljubljana (Službeno). Današnje tekme sodijo sledeči sodniki: Hermes : Primorje g. Strnad, Hermes (rez.) : Primorje (rez.) g. Goslar, Jadran : Maribor g. Vodišek, Rapid : Celje g. Ochs, Ptuj : Merkur g. Frankl, Svoboda : Mura g. Nemec. — Načelnik.

Za smučarje. Kakor nam poročajo s Krvavca je smuka zelo ugodna. Vreme je lepo in brez vetra. Sneg «pršič». Koča je oskrbovana v sobotah in nedeljah.

S. K. Ilirija : S. K. Slovan. Na praznik 25. t. m. se vrši ob 15. uri na igrišču S. K. Ilirije nogometna tekma prvih moštev imenovanih klubov. Po štirih letih si stojita zopet enkrat nasproti moštvi obeh najstarejših slovenskih klubov. Sportni publiki so gotovo še v spominu vse tekme, katere sta odigrala oba kluba, ker so bile iste vedno napete in zanimive. S. K. Slovan, kateri stoji letos na prvem mestu II. razreda, bo gotov napel vse sile, da si pribori časten rezultat.

Prvenstvena tekma Primorje rez. : Hermes rez. se vrši po dogovoru med obema kluboma na igrišču S. K. Primorja, Dunajska cesta, ter prične ob 13.30.

S. K. Primorje, lahkoatletska sekcija. Jutri v nedeljo ob 18.30 sestanek v Narodni kavarni, zadnja soba. — Tajnik.

Novi odbor zagrebške Concordije se je konstituiral nastopno: Predsednik Maks Bošnić, podpredsednika Zlatko Mudrovčić in Robert Singer, tajnika Anton Dembić in Bogdan Cuvaj, blagajnika Viktor Zangel in Radovan Černjak, odborniki dr. Pajnić, Rosmanith, Tičar in D. Vrbančić.

Schaffer, «kralj nogometašev», ki je dosedaj igral za dunajske Amateurje, je v petek zapustil avstrijsko prestolico ter odšel v Prago, kjer bo igral za Sparto. Vsi dunajski listi obžalujejo v člankih odhod tega prvovrstnega igralca in učitelja. Uspehi Schafferja so pa tudi res občudovanja vredni. Neven ljive so njegove zasluge, ki jih ima za napredek nogometašev budimpeštanskega M. T. K. Ko je igral pri I. F. C. Nürnberg, je ta klub postal prvak Nemčije in pod njegovim vodstvom je iz monakovskega F. C. Wacker napravil najboljše moštvo Južne Nemčije. Kako resno vzame Schaffer svojo novo nalogo, da bi iz praške Sparte zopet napravil to, kar je bila pred tremi in več leti, je razvidno že iz tega, da je svojo težo zmanjšal na 88 kg. Ko se je iz Monakovega preselil na Dunaj, je imel celih 107 kg. Vsi dunajski listi mu kličejo ob njegovem slovesu «Na svidenje!».

Propagandni pomen sporta. Francoski sportni pisatelj Clément Vautel piše v pariškem sportnem listu «L' Auto» o velikem propagandnem pomenu sporta z ozirom na uspehe francoskih sportnikov v Ameriki, nastopno: «Sport, je naše najboljše propagandno sredstvo v inozemstvu. Sport deluje v tem oziru bolj, kakor vsaka umetnost na prireditev v gledališču ali v koncertni dvorani. Kolike vrednosti bi bilo n. p. ako bi Carpentier premagal Dempseya. Toda Francija ima še druge sportne veličine, n. pr. gdč. Lenglen (znana teniška igralka), ki so s svojimi sportnimi uspehi večali čast Francije. Kakšen sprejem so priredili Carpentierju v Newyorku, ko je bil še neporažen! Na tisoče navdušenih ljudi, več sto novinarjev in fotografov je čakalo na njegov prihod. Živimo v stoletju sporta; umetniki in igralci nimajo tako širokega polja kakor sportniki.» Iz tega se vidi, kako visoko cenijo drugi narodi sport ne le v telesnovzgojnem, temveč tudi v propagandnem oziru.

Kako previden mora biti nogometni sodnik, dokazuje dogodek v Angliji, kjer so nedavno črtali iz seznama sodnika, ki je bil tako nepreviden, da je dal roko igralcu, ki se je pri opravičil radi slučaja kršitve pravil. Kmalu nato je sodnik določil kazenski strel proti nasprotnemu moštvu, vsled česar je občinstvo priredilo burne demonstracije proti sodniku.

Svetovni detektiv
Stuart Webbs
pride v
KINO „DVOR“.

Nurmi poražen. Na lahkoatletskem mitingu v Madison Square Garden je pri teku na tri milje proti svojemu rojaku Ritoli docela odpovedal. V sredini proge je Nurmi pričel omahovati. Končno je popolnoma odpovedal ter se zrušil. Ritola je gladko zmagal. Zdravniki so pri Nurmiju ugotovili prebavljalne težkoče. Morali so takoj izvršiti operacijo na slepiču.

Charles Hoff odide v Ameriko. Po poročilu iz Osla, se je znani norveški lahkoatlet Hoff, končnoveljavno odločil, da se preseli v Ameriko. Že prihodnje dni bo zapustil Norveško ter odšel v Pariz, kjer bo ostal do septembra. V Parizu bo startal za Racing Club de France. V Ameriko bo nato odpotoval skupno z ameriškimi lahkoatleti, ki bodo poleti priredili sportno potovanje po Evropi. Hoff se bo naselil v Chicagu ali v Los Angeles, kjer bo deloval kot sportni novinar.

Sokol

Sokolski listi

Te dni smo dobili hkratu tri sokolske liste, ki so pravkar izšli, in sicer Sokolski glasnik 5. številko s prilogo Prednjak, Sokolič 3. številko s prilogo Naša radost in Vestnik zagrebačke sokolske župe 3. številko.

Sokolski glasnik prinaša dopis o jugoslovenskem Sokolstvu v Ameriki z dvema slikama. Pismo je poslal tajnik Sokolskega društva v Chisholmu, Miun. br. Tekauc, ki opisuje ondotno sokolsko delovanje in poroča, da si Sokol postavi tam letos svoj dom. — Starešinstvo je izdalo za vse dele sokolske organizacije, to je za Savez, za župe in za društva enotne žige (pečate), katerih odtise prinaša ta številka Glasnika. Ostali del Glasnika izpolnuje organizačna vsebina, in sicer poročila iz Saveza in žup.

Prednjak ima nadaljevanje vadbenega gradiva za člane, kar je prevod iz češčine od br. dr. Kuščerja in br. Šulceja. Enako se nadaljuje vadbena snov za članice, ki jo prevaja tudi iz češčine sestre Trdinove.

Sokolič ima na prvem mestu članek o dr. Oražnu, za četrto obletnico njegove smrti. — Nato sledi kratka sokolska pesem za naraščaj ter spis o drju. Masaryku k njegovi 75letnici rojstva. Pod naslovom: General telovadi, je priobčena kratka anekdota o pisatelju Anatolu France-u. — Članek o br. Štuklju poroča o uspehih, ki jih je dosegel Štukelj na Finskem. Zanimivo je opisana dogodbica, ki se je zgodila pri sokolskem društvu v Virovitici. — Brat Jeras nadaljuje svojo zgodovino o telovadbi in sicer obdelava ustanovitev Južnega Sokola v Ljubljani. — Proste vaje za deco, dva dopisa in krajše notice pa tvorijo zaključek tej številki.

Naša radost ima na prvi strani dve ljubki pesmici, nato pa kratek spis o Tyršu in Fügnerju. — «Skrivnost» je naslov povestici iz češčine, opisuje pa dogodek o sv. Petru in o sokolski mladini. Zadnja je dogodbica o Ančici, ki si je prislužila sokolski kroj. — Pod rubriko zabava je pa mnogo zabavnega gradiva za deco.

Sokolski vestnik zagrebške župe pa ima sledečo vsebino: Sokolstvo in narodni poslanci, Jugoslovenstvo, Ruski Sokol in njegova naloga v inozemstvu, Naše državno uedinjenje, Zaslužni sokolski delavci, Glavna skupščina Sokolskega društva I. v Zagrebu, Župne vesti, vesti o jugoslovenskem Sokolstvu, o slovanskem Sokolstvu in končno raznoterosti.

Vreme

Mala depresija, ki je pred tednom dni prinesla toplejše vreme severozapadni Evropi, je izredno hitro izginila proti vzhodu in se vrh tega naglo zmanjšala. Topli zapadni veter je zavladal samo severno od Alp in južni zrak z Atlanskega oceana je za el samo preko Francije in Nemčije; takoj ga je izpodrinil zopet mrzli sever in ledenohladni zrak s Severnega ledenega morja se je preko Skandinavije in preko morja okrog nje razprostrl znova daleč proti jugu. Ker se je istočasno razvila lokalna depresija nad Južno Italijo in južnim Balkanom, je kakor velikanska črpalka potegnila nase mrzli zrak, ki se je preko srednje Evrope razlil v predel Sredozemskega morja, kjer je dotlej vladalo vendarle precej toplejše vreme. V predelu, kjer so se mrzle in tople zračne plasti stikale in mešale, so nastali silni meteži, ki so bili najizdatnejši na Balkanu.

Tudi ostala Evropa je imela mrzlo vreme ves teden, le da po drugod niso bili tako močni vetrovi, kakor v bližini Sredozemskega morja.

Koncem tedna je prišla nova velika depresija mimo Islandije in čez Skandinavijo; toplejši jugozapad je že v petek gospodoval severno od Alp in Karpatov, južno od Alp pa se je pojavil šele v soboto opoldne. Toda na zapadni strani depresije že zopet prihajajo proti jugu mrzle zračne plasti, ki tamkaj znova ohlajajo ozračje.

•

Vremenska napoved za nedeljo: Poslabšanje, kasneje padavine. Temperatura se bo znižala. Zvečer severni vetrovi.

Domače vesti

Cenj. naročnikom-zamudnikom

Ker naši opetovani opomini za plačilo zaostale naročnine niso nič zalegli, smo primorani z današnjim dnem, da začnemo ustavljati list vsem, ki se nočejo zavedati svoje dolžnosti napram listu. Skušnja je pokazala, da je pri takih naročnikih boljša prva kot zadnja zamera; kajti kdor lista sproti ne plačuje, ga potem, če mu dolg naraste, še veliko težje. Škoda, ki pa na ta način raste listu, gre lahko v stotisoče Din, ako se pravočasno ne napravi red. Ako bi se radi nesolidnih naročnikov izgubilo povprečno samo po 100 izvodov »Jutra« na dan, pomeni to škode 30.000 Din na leto. Odstotek naročnikov, ki list naroče, a kmalu ostanejo z naročnino na dolgu, pa je žal mnogo večji, vsled česar ne preostaja drugega kot, da prekinemo z nadaljnim pošiljanjem lista na take naslove. S tem ne bomo zavarovali pred škodo le list, marveč tudi redne in požrtvovalne naročnike, ki jih velikokrat zadene netočnost pri listu baš radi posla z nerednimi naročniki.

Cenjene naročnike radi tega prosimo, **da brez odloga poravnajo zaostalo naročnino,** da ne bodo imeli neprijetnosti. Od nikogar, ki mu list pošiljamo, drugega ne zahtevamo, kakor izvrševanje dolžnosti napram listu. Radi ogromnih izdatkov lista, žal, pri najboljši volji **nikomur ne moremo** in ne smemo pošiljati zastonj. **Uprava »Jutra«.**

—

* **Spremembe pri vodstvu ljubljanske direkcije državnih železnic** S kraljevim ukazom sta vpokojena pomočnik direktorja inž. Šega ter načelnik mašinskega odelenja inž. I. Ogrinc, za pomočnika direktorja je imenovan dosedanji načelnik gradbenega oddelka inž. Mate Schneller, za načelnika mašinskega oddelka inž. Dolinšek, dosedanji šef kurilnice v Mariboru, za načelnika gradbenega oddelka inž. Emil Hoffmann, za šefa kurilnice pa inž. Jurman.

* **Veliki župan mariborske oblasti dr. Pirkmaier** se je vrnil iz Beograda ter zopet sprejema ob uradnih urah ob sredah in sobotah.

* **Promocija.** Na graškem vseučilišču je bil prošlo soboto g. Pavel Penani iz Trebnjega promoviran za doktorja vsega zdravilstva.

* **Delegacija finančnega ministrstva v Splitu** je končnoveljavno likvidirana. Delegat Bogdanović je upokojen, uradništvo pa je premeščeno v Sarajevo.

* **Imenovanje v zdravniški službi.** Za šefa nove bolnice na Sušaku je imenovan zagrebški zdravnik dr. Velimir Gutesa.

* **Ugleden gost iz Amerike v Jugoslaviji.** Iz Newyorka je prispel v Beograd v svrho študije naših razmer urednik newyorškega časopisa »Foreign Affairs« in velikega lista »Evening Suna«, Hamilton Armstrong, ki je bil leta 1912. nekaj časa vojaški delegat pri ameriškem poslaništvu v Beogradu in dobro pozna naš narod. Armstrong je v zadnjih letih napisal že celo vrsto člankov v obrambo naših pravic, med vojno pa je živahno agitiral za pomoč srbskim vojnim invalidom. Obenem je tajnik odbora, ki v Zedinjenih državah zbira sredstva za amerikanski dom vojnih sirot v Selcu pri Crikvenici. V Beogradu ostane **Armstrong nekaj dni**, nakar odpotuje v Bukarešto, na Dunaj, v Prago in Berlin.

* **Profesorski kongres v Skoplju.** V Skoplju se je predvčerajšnjim pričela seja glavnega odbora udruženja srednješolskih profesorjev. Udeležba delegatov je mnogobrojna. Iz Slovenije so prispeli delegati: ravnatelj dr. Korun ter profesorja Lapajne in Pavlič. Na seji, ki bo trajala štiri dni, se bo razpravljalo zlasti o novem srednješolskem zakonu ter o pripravah za mednarodni profesorski kongres, ki je sklican za mesec avgust v Beograd.

* **Masarykova proslava v Ljutomeru.** Iz Ljutomera nam pišejo: Češkoslovaška-jugoslovenska liga je razširila svoje delovanje tudi v naše kraje. Dne 18. marca je pod okriljem »Sokola« predaval g. urednik Borko o Masaryku in njegovem delovanju. — Uvodoma je omenil cilje Češkoslov.-jugosl. lige potem pa nas je povedel po isti poti, kateri je stopal filozof-državnik Masaryk od kovačnice v Čejču do kraljevih Hradčanov. Precej številno poslušalstvo je z izrednim zanimanjem sledilo predavanju, ki je bilo jasno, koncizno in sestavljeno z globokim znanjem obširne tvarine in z vso ljubeznijo, ki so jo vredne filozofske misli velikega misleca in državnika. Za svoja lepa izvajanja je žel predavatelj zasluženo odobravanje. Predsednik kulturno-prosvetnega odseka »Sokola« mu je med splošnim odobravanjem čestital na lepo sestavljenem predavanju. Nato je ljutomerski oktet zapel staročeško »Byvaly Čechove«, in vrsto drugih pesmi. Tako je potekla Masarykova proslava v znamenju češkoslov.-jugoslovenskega bratstva.

* **Masarykovo proslavo v Dravogradu** priredi dne 25 t. m. ob 11. dopoldne Jugosl. čšl. Liga skupno s Sokolom Meža-Dravograd za celo Koroško okrožje. Predava prof. dr. Dolar iz Maribora.

* **Izplačevanje pokojnin upokojenemu železniškemu osobju.** Po odloku generalne direkcije državnih železnic z dne 26. febr. t. l. štev. G. D. 8175 se bodo po zakonu o državnem prometnem osobju upokojenim železničarjem odslej izplačevale pokojnine preko finančnega ministrstva. Upokojenci, ki prejemajo pokojnine po starih predpisih, bodo prejemali pokojnine še v naprej pri direkciji državnih železnic.

* **Sestanek rez. oficirjev.** Vsi gospodje rez. oficirji, ki so prijavili svoj pristop k snujočemu se društvu rezervnih oficirjev za Dravsko div. oblast, **so vabljeni na sestanek** dne 27. t. m. ob 20. v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. Pripravljalni odbor bo podal poročilo o svojem delu in o situaciji, ki je nastala po občnem zboru Udruženja rez. oficira i ratnika v Beogradu ter stavil predloge, ki so z ozirom na nastali položaj potrebni. Odbor. 606

* **Virman in provizija pri čekovnih računih.** Da se udeležencem v poštno-čekovnem prometu olajša uporaba čekovnih računov tudi pri izplačilih v gotovini, bodo poštna hranilnica in njene podružnice od 1. aprila dalje zaračunavale provizijo v dosedanji izmeri pol pro mille samo pri zneskih do Din 30.000, pri večjih dispozicijah pa se bo od zneskov, ki presegajo Din 30.000 zaračunavala provizija le v izmeri četrt pro mille. Pri tej priliki se opozarjajo lastniki ček. računov na dejstvo, da se pri dispozicijah virmanu t. j. pri dispozicijah v korist drugih ček. računov (kakor tudi pri dispozicijah v korist čekovnih računov Narodne banke pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah v Ljubljani, Sarajevu, Zagrebu in končno tudi pri dispozicijah v korist žiroračunov pri Narodni banki ne zaračunava nobena provizija.

* **Obrtniško zborovanje v Središču n. D.** Dne 15. t. m. se je vršilo v Središču izredno dobro uspelo obrtniško zborovanje, ki je nudilo najlepšo sliko stanovske zavednosti in solidarnosti obrtništva tega okraja. Prav izčrpno glavno poročilo je podal znani organizator obrtništva g. Jakob Zadravec. Poročal je zboru o predlogih, ki jih je stavila Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo glede bodoče zakonodaje, državnega proračuna in glede obrtniških kreditov, za katere se je naša zbornica zavzela s tako vnemo, da smo jih vendar že dobili. Nadalje je poročal o zborničnih akcijah glede izenačenja davčnih bremen itd. Zborovalci so pazno sledili izvajanjem poročevalca, ki so žela splošno odobravanje. Sprejete so bile resolucije, ki vsebujejo aktuelne, najvažnejše zahteve našega obrtništva in ki so se odposlala na vsa merodajna mesta.

* **Gospa Katina Guštinova †.** Dan za dnevom se odpirajo novi grobovi, v katere legajo naši najboljši, idealni in požrtvovalni stari borci in idealisti za narodno stvar. V solnčni Metliki, v srcu Bele Krajine, je zatisnila za vedno oči ena najdelavnejših Cirilmetodaric, gospa Katina Guštinova. Blaga pokojnica je načelovala podružnici od leta 1909. Bila je vrlo agilna predsednica, ki se je neumorno trudila za prospeh ondotne C. M. podružnice. Njen vzgled nesebičnega rodoljubja je ožarjal vso Metliko ter vspodbujal domačine k sodelavnosti. Njeno rodoljubno delo bo ožarjalo njen spomin ne samo v rojstnem kraju, temveč si je postavila s svojo delavnostjo za kulturo in prosveto svojega naroda nemiljiv spomenik v Sloveniji. Družba sv. Cirila in Metoda bridko obžaluje smrt svoje pridne članice ter ji kliče v grob: Bodi ti sladak počitek po tolikem delu, bodi ti lahka rodna zemljica, katero si tako nesebično ljubila!

* **Visoka starost.** V Koprivnici pri Kozjem je umrl te dni tamkajšnji posestnik Janez Jevšnik v visoki starosti 92 let. Zadela ga je kap. Do svoje smrti je bil še razmeroma krepak in je sam vodil gospodarstvo.

* **Nova cesta v ljutomerskih goricah.** Nova okrajna cesta se gradi v ormoškem okraju. Dosedanja cesta čez Staro goro se bo zaradi visokih vzdrževalnih stroškov opustila. Nova cesta ima velik gospodarski pomen za vinorodne kraje, ki gravitirajo k Ljutomeru.

* **Nov zakon o občinah.** Minister za notranje zadeve, Boža Maksimović, je podpisal odlok s katerim se pri samoupravnem oddelku omenjenega ministrstva ustanovi posebna komisija, kateri je poverjena naloga, da izdela načrt novega zakona v občinah. Zakon bo veljaven za vso državo. Komisiji je kot ekspert prideljen načelnik samoupravnega oddelka g. Katić. Komisija bo v najkrajšem času pričela svoje delo.

* **Zdravniško društvo v Mariboru** ima svoj redni letni občni zbor dne 24. t. m. ob 6. uri zvečer v hotelu »Meran«, nasproti glavnemu kolodvoru v Mariboru.

* **Jugosl. akademsko društvo »Triglav« v Ljubljani** si je izvolilo za poletni semester sledeči odbor: predsednik: Golouh Ciril, cand. iur., podpredsednik: Tiplič Ljubo, stud. iur., tajnik: Cvetko Zvonko, cand. iur., blagajnik: Šljanec Milan, cand. iur., knjižničar: Trampuš Joško, stud. geod., gospodar: Ficko Alojzij, stud. ing. mont., arhivar: Kuharič Boris, stud. ing. mont., namestniki: Cvetko Branko, cand. iur., revizorja: Planinšek Odon, cand. iur. in Lovrec Mirko, cand. iur. Prosimo tovariška akademska društva da vzamejo tem potom novi odbor na znanje.

* **Velik narodni dobrotnik.** Trgovec Vaso Djuković v Denveru v Zedinjenih državah severne Amerike je lansko leto poslal našemu ministrstvu prosvete znesek 1 milijon Din za vzdrževanje siromašne šolske dece njegovega rojstnega kraja Risanj v Boki Kotorski. Da se omenjeni fond okrepi, je Djuković nedavno daroval še znesek 500.000 Din. Minister Pribičević je velodušnega dobrotnika šolske mladine predložil kralju v zasluženo priznanje.

* **Advokat dr. Vladimir Mosković** je otvoril svojo odvetniško pisarno v Zagrebu, Jelačićev trg št. 23/I. 607

* **Konfiskacija »Naše Straže«.** Policija je zopet konfiscirala včerajšnjo mariborsko »Našo Stražo«, proti kateri je baje vložila tekom njenega kratkega življenja od volitev naprej nič manj kot 25 ovadb. Ravno pretekli teden pa je bilo proti »Naši Straži« vloženih tudi par tožb zasebnikov radi častikraje.

* **Podporno društvo železniških uslužbencev v Ljubljani,** je na svojem občnem zboru dne 15. februarja 1925. sklenilo sledeče spremembe. Od 1. aprila 1925. nadalje plača vsak član mesečno članarino 3.50 Din. Od 1. maja 1925 do preklica bo društvo za vsak smrten slučaj pravnim naslednikom izplačalo povišano denarno podporo 3000 Din. Zadevne informacije se poizve pri društvu, gg. zaupnikih in na letnem poročilu na vseh postajah nalepljeno.

VI MEČETE VAŠ DENAR SKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žiga „ključ", ker eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ"

traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepriča će se! 53-a VI

BARVNE BLAZINICE

za Rofa, Blickensderfer, Uyima, Sum, Star in Yost pisalni stroj dobavlja 1490 a

FRANC BAR, Ljubljana

* **Slovensko planinsko društvo** ponovno opozarja vse svoje člane, da morajo prinesti s seboj vse izkaznice, ako žele uverenje za polovično vožnjo, ki jo uživajo člani planinskih društev.

* **Hmeljarsko društvo za Slovenijo v Žalcu** ima na praznik dne 25. marca ob 2. popoldne **45. redno glavno skupščino** v dvorani Fr. Robleka v Žalcu. Dnevni red običajen. Hmeljarji pridite vsi! Društveno vodstvo.

* **Zveza gostilničarskih zadrug za Slovenijo v Ljubljani** ima redni občni zbor 26. t. m. ob 10. dopoldne v prostorih g. Kavčiča v Ljubljani, Privoz 4. Na dnevnem redu je med drugim tudi sprememba pravil. Za vsakih 20 članov zadruge se sme udeležiti po 1 delegat občnega zbora.

* **Zveza slovenskih srenj in sosesk.** Radi nastalih tehničnih ovir se mora ustanovni občni zbor »Zveze slovenskih srenj in sosesk« preložiti na poznejši čas. Mesto njega se vrši isti dan (25. t. m.) ob istem času (11. uri dop.) in na istem mestu (Mestni dom v Ljubljani) zborovanje zastopnikov vseh slovenskih srenj in sosesk, ki je sklicuje agrarni komisar dr. Fran Spiller-Muys. Na dnevnem redu so: predavanje imenovanega agrarnega komisarja o postanku, zgodovinskem razvoju in gospodarskem pomenu slovenskih srenj in sosesk, ustanovitev smernic za enotni notranji ustroj srenj in sosesk in gospodarski razgovori in predlogi, tičoči se naših srenj in sosesk. Po zborovanju se vrši seja pripravljalnega odbora za ustanovitev »Zveze slovenskih srenj in sosesk« in se vabijo v ta odbor pozvani zastopniki srenj in sosesk, da se te seje zanesljivo udeležijo.

* **Pokončevanje poljskih miši.** V zadnjem času so se zelo močno razpasle poljske miši ki so pričele resno ogrožati obstanek poljskih kultur in travnikov. Dolžnost vsakega zemljiškega posestnika in zakupnikov kmetijskih zemljišč je, da tega nevarnega poljskega škodljivca prično kar najtemeljiteje in vztrajno pokončevati. Zatiranje teh škodljivcev naj se prične vsako leto v zgodnji pomladi in sicer s strupenimi plini, s katerimi se s pomočjo Horovega aparata zakade vse mišje luknje ali pa s strihninovim ovsem. Natančna navodila glede nabave in uporabe sredstev za to pokončavanje dobe interesenti med običajnimi uradnimi urami v mestnem gospodarskem uradu v Ljubljani.

* **Vojak, ki se je sam kaznoval s smrtjo.** V Varaždinu je vojak Nedeljko Blagojević te dni zaspal na straži pri konjih v hlevu. Ko ga je inspekcija zalotila spavajočega, je — v svrho, da ga oplaši — premestila enega konja v drug hlev. Ko se je Nedeljko prebudil in pogrešil konja, se je — boječ se kazni — v hlevu obesil. Našli so ga mrtvega poleg konjev. Tragičen slučaj je vzbudil med oficirji in vojaki sočutje z nesrečnim vojakom.

* **Iskanje vojaških grobov v Sloveniji.** Komisija za iskanje in urejevanje grobov italijanskih vojakov, umrlih v ujetništvu v Jugoslaviji, se obrača tem potom do gg. župnikov in gg. županov s prošnjo, naj kolikor mogoče hitro vpošljejo informacije, ako je kateremu znano, kje so pokopani spodaj označeni vojaki, ki so baje bili pokopani v okolici Ljubljane. Event. pojasnila naj se naslovijo na vojaškega kaplana pri kr. generalnem italijanskem konzulatu v Ljubljani. Italijanska misija se vsem, ki se bodo bavili z zgoraj zaprošenimi informacijami **in iskanjem,** v naprej najtopleje zahvaljuje. Iščejo se: major Castelli Marco ter vojaki: Banfi Carlo, Alessandri Eugenio, Cortina Giovanni, Visigalli Luigi, Prosali Guido, Giustini Carlo, Fiammenghi Guerino, Massari Silvano, Bitto Tarcisio Romagnoli Domenico in Braga Ferdinando.

* **Goljufiv potnik.** Po deželi se klati 22 letni Franc Stojan, bivši potnik zagrebške tvrdke »Kettus« doma iz Stance pri Teharjih. Omenjeni se še vedno oglaša s potvorjenimi naročilnimi listi svoje tvrdke pri trgovcih in je doslej ogoljufal 2· več trgovcev za svoto čez 31170 Din. Varnostne oblasti sicer nevarnega ptička že dalje časa zasledujejo, vendar ga doslej še ni bilo mogoče spraviti na varno.

* **Ne v Mehiko!** Radi omejitve izseljevanja v Zedinjene države, so poskušale nekatere firme pridobivati izseljence, da se selijo v Mehiko, odkoder jim bo omogočeno ob ugodni priliki vtihotapiti se v Zedinjene države. Naša izseljeniška oblastva imajo v rokah take oferte od firme Benedetto Sozio, Marseille, Rue de la Republique 80. Že ponovno smo opozarjali na žalostno usodo na ta način zapeljanih izseljencev, ki jim preti zapor, lakota in deportacija v domovino. Da se izseljenci v bodoče izognejo nezgodam, ki jih čakajo, ako nasedejo brezvestnim agentom, svarimo še enkrat pred takim izseljevanjem. Agente, ki bi na ta način zapeljavali ljudi, kakor tudi one osebe, ki širijo take vesti, naj se naznani policijskim oblastvom.

* **Proti odebelosti** deluje s kolosalnim uspehom samo »Vilfanov čaj«. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Proizvaja: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Prilaz 71.

* **Kateri pisalni stroj naj si nabavimo?** Da bomo z nabavo pisalnega stroja zadovoljni, je merodajnih več vidikov; dobra konstrukcija, preciznost, trpežnost, priročnost, dober materijal, pa tudi lična oblika. Med dvainpetdesetimi pisalnimi stroji raznih sistemov, ki so bili uvedeni v strokovnih šolah: v nekdanji zasebni trgovski šoli Ant. Rud. Legata v Mariboru, v trgovski šoli dr. Finka v Gradcu in v sedanji šoli za stenotipijo Ant. Rud. Legata v Mariboru, se je pisalni stroj »Continental« najbolj obnesel. »Continental« je izdelek svetovno znane tvornice »Wanderer« v Schönau pri Chemnitzu, kjer izdelujejo tudi slovita motorna kolesa in avtomobile tipa »Wanderer« ter seštevalne stroje »Continental«. Pis. stroj »Continental« velja sedaj med strokovnjaki kot najboljši med vsemi pisalnimi stroji. Tudi v deželah, kjer so pisalni stroji doma, prednjači »Continental« kot najbolj priljubljena marka. To izborno marko ima v samoprodaji za vso Slovenijo tvrdka Ant. Rud. Legat, Maribor, le Slovenska ulica 7, telefon 100. Tvrdka nima nobene podružnice! Za izborno kakovost tega pisalnega stroja jamči dejstvo, da je »Continental« v severni Sloveniji povsod uveden in najbolj razširjen. Najboljša reklama zanj so vsi, ki ga imajo, ker ga hvalijo. Vprašajte in prepričali se boste

* **Pri glavobolu, omotičnosti, tesnobi v prsih in pri močnem bitju srca** posežite takoj po prirodni grenčici »Franz-Josef«. Višjezdravniška poročila klinik za želodčne in črevesne bolezni beležijo, da je voda »Franc-Josef« prav izborno učinkujoče talinsko odvažilo. Dobiva se po vseh lekarnah in drogerijah.

Iz Ljubljane

u— **Četrta obletnica italijanske aneksije Primorja** (20. marca 1921. — 1925.) bi bila skoro šla mimo nas neopažena. Kje so slovesne obljube, ki jih je položila nepregledna množica narodno - zavednega občinstva pred ljubljansko univerzo ob priliki vzidave spominske plošče, ki naj nas neprestano opozarja na zločin, storjen nad našim narodom v Primorju? Potekla so sicer štiri leta, odkar je staro in mlado manifestiralo svojo žalost nad našo izgubo, nad tujo aneksijo najboljšega dela našega naroda. Ali naj že po štirih letih pozabimo svojo prisego neodrešeni domovini. Akademska omladina se zbira ob vsaki obletnici aneksije, da se pri spominski plošči pred univerzo utrdi v svojih sklepih: za osvobojenje zasužnjenih bratov in sester. Upamo da se današnjega zborovana akademične in srednješolske mladine, ki se vrši ob 11. uri pred univerzo, udeleži tudi širše občinstvo in tako pokažemo, da smo vsaj v mislih in srcih ujedinjeni z našimi brati onkraj meje.

u— **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 2 prestopka kalenja noč. miru, 1 prestopek pijanosti, 1 najdba sumljivih predmetov, 1 pobeg od doma, 1 skok iz vozečega vlaka, 1 poškodba tuje lastnine, 1 ogenj, 6 prestopkov cestno-polic. reda, 1 prestopek prekoračenja polic. ure in 1 prestopek obrtnega reda. Aretacija se ni izvršila nobena.

u— **Zatekel se je pes volčje pasme.** Lastnik ga dobi pri hišniku na Rimski cesti 5.

u— **Zadruga kleparjev, inštalaterjev in kotlarjev,** obvešča svoje člane, da se vrši 1. aprila preizkušnja vajencev za pomočnike. Prijave je vložiti najkasneje do 28. t. m. pri omenjeni zadrugi. 608

u— **Tombola:** Dne 19. aprila t. l. priredi »Društvo nižjih poštnih uslužbencev« II. Veliko javno tombolo na Kongresnem trgu, točno ob 15. uri. Dobitki bodo krasni: 6 tombol in več lepih četvrk in petvrk. Tablice začno prodajati v ponedeljek dne 23. t. m. vsi pismonoši v Ljubljani, v Šiški, na Viču in v Mostah. Tablice so po 2 Din 50 par. Segajte pridno po njih. — Odbor.

u— **Poziv godbenikom.** Orkester Sokola I. rabi in sprejme še nekaj godbenikov. Vaje so v ponedeljek in četrtek ob 8. zvečer na Taboru. Jutri se vaja izjemoma ne vrši, pač pa redno zopet v četrtek, 26. t. m.

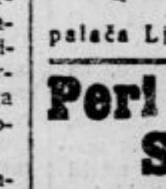

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

I. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke

Perl s Samobelinom!

Avtomatičen aparat za pranje perila.

Zastopstvo: A. GUNDRUM, Cesta na Gorenjsko železnico št. 20, Ljubljana.

Nobeden več ni v dvomu

glede kakovosti in cen ter velike izbere manufakturnega blaga, katero se dobi pri tvrdki 1232 a

JOS. SNOJ v Ljubljani

Za ocarinenje uvoznega in izvoznega blaga

Špedicijske posle, mednarodne transporte, vskladiščenja naj se vedno poveri

„Slavija", međunarodna transportna d. d. LJUBLJANA, Sodna ul. 3

Svetlo-likanje ovratnikov ter likanje perila se najlepše izvršuje le v higijenič. pralnici FR. ŠIMENCA, Kolodvorska cesta štev. 8 Izvršuje tudi popravila perila 1484 a

Hčerka gospe Larsac

pride v

KINO „DVOR".

u— **Zadruga krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani** opozarja svoje zadružnike, da se vrši letošnji zadružni zbor v sredo dne 25. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v stekleni verandi hotela «Union». Prosimo za polnoštevilno udeležbo. 609

u— **Naznanjam** vsem cenjenim gostom, da imam kavarno ob 5. uri zjutraj odprto. Na izbiro se dobijo vsa jutranja gorka in mrzla okrepčila. Točijo se pristna dolenjska in štajerska vina. Poleg tega nudim cenj. gostom lep vrt in prostor za balinanje. Postrežba točna, cene solidne. Priporočam se MARIJA ZGONC, kavarna Cesta v Rožno dolino. 537

u— **Udruženje rezervnih oficira i ratnika** — pododbor Ljubljana vabi na članski sestanek, ki se vrši v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 8. zvečer v oficirskem domu. Na dnevnem redu je predvsem poročilo delegatov z zbora v Beogradu. — Uprava pododbora.

u— **Sokolsko društvo v Štepanji vasi** uprizori danes v nedeljo v društveni telovadnici burko v treh dejanjih «Nebesa na zemlji». Začetek ob 19. uri. — Zdravo! — Odbor.

u— **Oddaja mestnega zemljišča za Bežigradom.** Dosedanji zakupniki in drugi interesenti se vabijo, da se udeleže oddaje mestnega zemljišča za Bežigradom, ki se vrši v sredo, 25. t. m. ob 8. zjutraj na licu mesta. Zakupnino za leto 1925. bo poravnati takoj pri oddaji tega zemljišča.

u— **Razpis dobave bukovih drv.** Aprov. odbor za dobavo kuriva pri računovodstvu finančne delegacije v Ljubljani razpisuje dobavo 800 kub. metrov bukovih drv. Interesente opozarjamo na današnji tozadevni oglas.

Iz Maribora

a— **Občni zbor trgovskega gremija za Maribor-mesto** se je vršil snoči pri Gambrinu ob lepi udeležbi članstva. Potekel je mirno in v redu, podana poročila so bila odobrena in nato zopet izvoljen večinoma stari odbor z g. Weixlon na čelu. Pri slučajnostih se je oglasil k besedi g. Jelačin ml., ki se je seveda tudi pripeljal iz Ljubljane. Zborovalci so ga pozdravili s klici »Živio Mohorič!«, ki so se še večkrat ponavljali, ko je g. Jelačin na dolgo in široko poveličeval svojo osebo. Zaključil je z izjavo, da ne zahteva zaupnice, da pa je seveda tudi ne odklanja. Pa mu je tudi ni bilo treba odklanjati, ker je ni dobil. Hrup je namreč neprestano naraščal, tako da je predsednik takoj po Jelačinovih izvajanjih občni zbor zaključil.

a— **Zadoščenje ob odlikovanju.** Mariborski kulturni krogi in vsi narodni krogi so z velikim zadoščenjem sprejeli vest, da sta bila odlikovana z redom Sv. Save. 4. reda intendant Narodnega gledališča dr. Brenčič in operni ravnatelj Andro Mitrović. Številnim čestitkam k zasluženemu odlikovanju in javnemu priznanju nesebičnega in požrtvovalnega dela v prospeh kulture v Mariboru se pridružujemo tudi mi.

a— **Ljudska univerza.** V četrtek 26. t. m. predava umetnostni zgodovinar konservator g. Stele o arhitekturi, plastiki in slikarstvu na Slovenskem. Za prihodnjo nedeljo pa pripravlja Ljudska univerza zopet otroški večer z muzikalnimi komadi, čitanjem pravljic in skioptičnimi slikami. V ponedeljek 30. t. m. pa prične češka serija s predavanjem iz češke zgodovine. Serija bo obsegala deset predavanj.

Iz Celja

c— *Celjska mestna plinarna* je trd oreh, ki ga bo pa treba končno vendarle razgrizti. Vsled velikega vsakoletnega deficita se bavi občinski zastop z mislijo, da obratovanje v plinarni v kratkem času ustavi, poslopje, stroje in druge plinske naprave pa proda. Ker pa so se slišala v zadnjem času o tej nameri oddvojena mnenja, je sklicalo županstvo na predlog sanacijskega odseka za plinarno v petek, dne 20. t. m. na mestni magistrat vse večje interesente, zlasti zastopnike industrije s plinovo napravo, da zasliši pred dalekosežnimi koraki še njihovo mnenje. Povabilu se je odzvalo prav lepo število konzumentov, ki so bili soglasnega mnenja, naj bi se našel neki izhod, da se podjetje mestu in industriji ohrani. Izrekli so med drugim v slučaju, da se zasnuje kaka delniška družba z mestom na čelu, ki bi prevzela plinarno v nadaljno obratovanje, svojo pripravljenost, da pristopijo k družbi s primernimi deleži. Ker pa rabi plinarna za nove investicije pri strojih in ceveh najmanj 700.000 Din novega kapitala, a ne more že dosedanjih dolgov obrestovati, še manj pa amortizirati, je radi tega le malo upanja, da bi se moglo podjetje sploh ohraniti. Zadnjo besedo bo sedaj izpregovoril občinski svet, ki bo moral definitivno odločiti o nadaljni usodi plinarne. To željo so izrazili tudi vsi zastopniki, ki imajo interes na tem, da se jim v slučaju ukinitve obratovanja v plinarni pravočasno naznani, da si preskrbe nove plinske naprave. V Celju je v lepem razvoju zlasti zlatarska obrt, ki bi trpela občutno škodo, ako bi se v pravem času ne preskrbelo nadomestilo.

c— *Sokolsko predavanje v Celju.* V sredo, dne 18. t. m. ob 20. uri je predaval v mali dvorani celjskega Narodnega doma g. prof. Orožen «O sokolstvu in politiki». V lepih izvajanjih je očrtal bistvo države in nje pomen za državljana ter navedel nekaj prav zanimivih zgodovinskih in kulturnih primerov. Med drugim se je bavil tudi s sokolsko idejo. Škoda, da se teh predavanj udeležuje le tako malo število občinstva in da so navezana le na samo članstvo.

c— *Nočno lekarniško službo v Celju* ima ta teden lekarna «Pri Mariji Pomagaj» na Glavnem trgu.

c— *Iz trgovskega življenja.* Konkurz je napovedala nad svojo imovino tvrdka Pinter in Weber, tvornica kanditov v Zagradu pri Celju. Poravnalno postopanje je prijavil trgovec Josef Kirbisch v Celju.

Elitni kino Matica

Telefon štev. 124.

Danes:

Parisette

gre že dva dni od ust do ust po celi Ljubljani

Parisette

je grandijozni film v 30 dejanjih ter mu je vsebina istočasno ljubavna, rustikalna in detektivska, prepletena z nad vse komičnimi scenami.

Parisette

Najboljši igralci francoskih gledališč, film je posnet v Parizu, Nizzi, Neapolu in v drugih cvetočih mestih. — Vsled ogromne dolžine filma trajajo predstave 2½ uri. — Cene navadne! **Predstave ob ½4, ½7 in 9. — Hitite, da ne zamudite!** 71-a

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Nedelja, 22. ob 15.: «Veronika Deseniška». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Pondeljek, 23.: «Misel». E.
Torek, 24.: Zaprto.
Sreda, 25.: ob 20.: «Othello». Izv.
Četrtek, 26.: «Pepeluh». D.
Petek, 27.: «Vdova Roślinka». A.
Sobota, 28.: ob 15.: «Veronika Deseniška». Dijaška predstava pri znižanih cenah.

Ljubljanska opera

Nedelja, 22. ob 15.: «Traviata». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Pondeljek, 23.: Zaprto.
Torek, 24.: «Mignon». B.
Sreda, 25.: ob 15.: «Gorenjski slavček». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Četrtek, 26.: Zaprto.
Petek, 27.: «Don Juan». C.
Sobota, 28.: «Don Pasquale». Premijera. Izv.
Nedelja, 29.: ob 15. «Mignon». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 22. ob 16.: «Vdova Roślinka» (Kuponi). Zadnjič v sezoni. Ob pol 20. «Mignon». B. (Kuponi). Nastop g. Peter Burje iz Ljubljane.

Celjsko gledališče

Nedelja, 22.: ob 16.: «Vdova Roślinka». Ljudska predstava.
Torek, 24.: ob 18.: «Maček v škornjih». Mladinska predstava.

Slov. marijonetno gledališče.

Nedelja, 22. ob pol 3. in pol 6.: «Doktor Faust».

Češko marijonetno gledališče.

Nedelja, 22.: «Gašperček pri ljudožercih». Začetek ob 17., vstopnina prostovoljna.

Misel

Drama v petih slikah. Spisal Leonid Andrejev. Prevedel Josip Vidmar. Režiral M. Skrbinšek.

V »Ljubljanskem Zvonu« l. 1922 je priobčil Josip Vidmar, ki si je z raznimi prevodi iz ruske novejše literature pridobil zasluge, velezanimivo in, kakor smo pri njem že vajeni, tudi vrlo temeljito študijo »Bogoiskanje Leonida Andejeva.« Na to študijo, ki je v dnevniku ni mogoče reproducirati niti v najkrajšem eksceptu, opozarjam čitatelje »Jutra«.

Iz te študije zvemo tudi, da je Leonid Andrejev prvotno napisal (1902) novelo «Misel» ki jo je po letu 1910 — a le deloma — dramatiziral. O tej noveli poroča Vidmar obširno in pravi, da dr. Keržencev «veruje v človeško misel in da je misel človeka zagotovilo, da nekoč postane Bog. Misel je edino božanstvo.» Zato izjavlja dr. Keržencev: «Zame ni sodnika, ni zakona, ni nič nedovoljenega. Vse je dovoljeno!»

Meni tak mislec ne imponira, in ko sem ga na odru gledal, sem vedel, da je blazen. Dr. Kerženčeva misel je ta-le: «Delal se bom blaznega, v simulirani blaznosti ubijem Savjelova, potem me zapro v sanatorij, kjer mirno ozdravim in nato me zopet izpuste.» Ta misel je vsekakor blazna, zločinska in znanstvenika čisto nevredna. Toda on jo izvrši. Prej pa še pove Savjelovi ženi, da ji hoče ubiti moža. Seveda mu Tatjana ne verjame, da bo to storil, zakaj zločinec mora biti res blazen, ki pove, kaj namerava. Toda Keržencev res ubije Savjelova, a menda ne le zaradi eksperimenta nego tudi iz osvete. Savjelov mu je namreč pred 7 in pol letom prevzel Tatjano, katero Keržencev še vedno ljubi. Ko je nato blaznik par mesecev na opazovalnici, pa sam ne ve, ali je igral blaznika, da bi ubil, ali je ubil, ker je bil blazen. «Izgubil je svojega boga, vsa njegova sila je porušena. Zaveda se svoje majhnosti in ničevosti, groza mu narašte do blaznosti. Življenje brez Boga mu je grozno, nesmiselno in neznosno ter pač pogine.» V noveli hoče čudak junak doseči svobodo;» zato hoče izumiti eksplozivno snov, silnejšo od dinamita in nitroglicerina ter *«pognati v zrak to prokleto zemljo, na kateri je toliko bogov, ni pa edinega večnega Boga.»*

Te nove «misli» v drami ni bilo slišati, ker se je avtor-pisatelj omejil le na prvo. Nam je je bilo preveč. V «Savli» (noveli iz leta 1906) pravi Leonid Andrejev: «Človekbog je v življenju nemogoč; svobode ni in revolucija, ki vodi od Boga, vodi tudi od svobode. *Toda Boga ni, in ker ga ni, je brez smisla vse: revolucija in napredek so prazne besede.»*

Komu imponira ta filozofija? —

Svojo kritiko o drami «Misli» smo že povedali: izumetničena je grobo efektna, skrajno mučiteljska in neprijetna, a tehnično prav umetniško izvršena.

Da se mi ne bo očitalo, da sem osamljen v svojem odklanjanju, naj navedem nekaj stavkov iz kritike beograjskega kritika-pesnika Zl. Gorjana (v «Belgrader Ztg.» 1. marca):

«. . . Andrejev je pisatelj skrbno izštudiranih iger, hlepeč po uspehu, s kričečimi barvami slikajoč, ki jih polaga debelo na svoje platno, s katerega se vedno reži kakšna mrtvaška lobanja ali tajnost jaza . . . Ruskega pa ni najti nikjer. V malem komornem gledališču bi se gledala ta igra mnogo bolje, tudi umor in blazni doktor bi sodila tej ter grozno zveneče krohotanje norčevo. Napeta, živce trgajoča igra. Na velik odeo bi ne smela priti, kajti tako strašna je in tako grozno prazna, brez razgleda in dimenzij. Velike scene so efektna sredstva zase. Šest slik, h katerim bi se jih izlahko prigralo še šest . . . Ko pade zastor, ne ve resnice nihče. Žalostno, grozno in prazno. Vsekakor prevara, sleparstvo na ruski literaturi . . .»

Dovolj. Da je bila predstava v Ljubljani v treh glavnih osebah prav dobra, smo že povedali. G. Skrbinšek je dramo naravno izrežiral in igral dr. Kerženčeva tudi v opasnih trenotkih vzdržno in okusno. Bil je resničnejši kot njegova neresnična vloga. Dosegel je popoln igralski uspeh. Prav realistično sarajno enervitan Savjelov je bil g. Rogoz, ta najbolj vpreženi in vsestransko uporabni igralec. Podal je izvrstno figuro. Vse priznanje gre za Tatjano gospej Rogozovi. Bila je odlična. Za zdravnika Petroviča bi bilo treba močnejšega igralca. V Beogradu ga igra g. Gavrilović, prvi umetnik. G. Jerman takisto ni za Mačetnik. Ga. Juvanova takisto ni za Mašo, dasi ima veliko rutino. G. Osipovič je podal izvrstno nemo figuro strežaja v blaznici.

Fr. G.

20letnica pevskega društva „Ljubljanski Zvon"

Preteklo nedeljo je imelo pevsko društvo «Ljubljanski Zvon» svej redni občni zbor. «Ljubljanski Zvon» praznuje letos 20-letnico svojega obstoja, zato je bil njegov občni zbor tem bolj zanimiv, ker je podal pregled njegovega plodonosnega dela tekom dveh desetletij.

Na predlog predsednika g. Lojzeta Drenovca je občni zbor poslal z zborovanja pozdrav ge. Trnkoczy, soprogi pokojnega ustanovnega člana Ubalda pl. Trnkoczyja. Občni zbor je počastil tudi spomin tekom leta umrlih podpornih in ustanovnih članov gg. Antona Bončarja iv. Adamiča, Ubalda pl. Trnkoczyja, Frana Perdana, Jakoba Terpinca in Viktorja Korzike in ge. Gucije Pirčeve. Predsednik je za tem odlikoval po primernem nagovoru z zlatim društvenim znakom za 15-letno sodelovanje častnega predsednika dr. Šviglja, pevovodjo Prelovca in člana Slavoja Gürtnerja.

Iz predsednikovega poročila o 20-letnem delu «Ljubljanskega Zvona» posnemamo: Društvo so ustanovili 19. avgusta l. 1905 člani bivšega »Slov. delavskega pevskega društva Zvon». Prvi društveni predsednik je bil g. Vinko Magister, pevovodja pa g. R. Bajde. Leta 1908 je društvo razvilo svojo zastavo in od te dobe dalje se je njegovo delo vedno bolj razvijalo, kar pričajo nešteti koncerti in sodelovanje «Ljubljanskega Zvona» na raznih narodnih prireditvah. Leta 1910 je «Ljubljanski Zvon» pohitel na predlog svojega tedanjega predsednika dr. Šviglja v Beograd, kjer je njegovo prireditev posetil tudi tedanji prestolonaslednik Aleksander. Uspeh, ki ga je »Ljubljanski Zvon« takrat dosegel, je bil velikega moralnega pomena. Po odhodu pevovodje g. Vašteta v Trst, je prevzel mesto pevovodje g. Prelovec ki je dvignil «Ljubljanski Zvon» na višek pevske umetnosti. Z ustanovitvijo mešanega zbora je razmah društva še narastel in izborno uspeli koncerti «Ljubljanskega Zvona» leta 1924. v Beogradu so kronali vztrajno in požrtvovalno delo njegovih odbornikov in članov. Za zasluge na kulturnem polju je kralj Aleksander odlikoval društveno zastavo ter častnega predsednika dr. Šviglja in pevovodje Prelovca. Ob svoji 20-letnici zre lahko «Lj. Zvon» s ponosom na svojo preteklost, polno vztrajnega, doslednega in požrtvovalnega dela na glasbenem polju, kakor golitvi slovenske in jugoslovenske narodne misli.

Iz tajniškega poročila g. Matulja je razvidno, da ni «Ljubljanski Zvon» priredil koncertov samo v središčih našega glasbenega življenja, temveč tudi v manjših krajih, s čemer ni malo pripomogel k popularizaciji glasbene umetnosti. I. beograjsko pevačko društvo v Beogradu je imenovalo «Ljubljanski Zvon» za svojega častnega člana. Društvo je pričelo tudi izdajati skladbe za mešane zbore. Tekom leta je pristopilo 21 rednih in 7 podpornih članov. — Iz blagajniškega poročila g. Lombarja je razvidno, da izkazuje društvena blagajna znaten prebitek.

Iz poročila g. Megliča o založbi skladb je razvidno, da se je društvena zaloga izpopolnila za 1637 partitur in 1404 glasov. Na novo sta izdani skladbi Zorka Prelovca »Hiša pri cesti stoji« ter Emila Adamiča »Po zimi«. V zalogi ima društvo 3509 partitur in 3434 glasov.

Po poročilih arhivarja g. Jamnika in gospodarja g. Stareta je pevovodja g. Prelovec poročal o razvoju slovenske pesmi, o prvih slovenskih pevskih društvih in njihovih pospeševateljih, kakor tudi o svojem delu pri «Ljubljanskem Zvonu».

K 20-letnici «Ljubljanskega Zvona» je v iskrenih besedah čestital tajnik «Zveze pevskih društev» g. Silvin Pečenko v imenu Glasbene Matice, Pevske zveze, g. Hubada in Dražila. Na predlog predsednika g. Drenovca je občni zbor med splošnim odobravanjem imenoval za častne člane «Ljubljanskega Zvona» pisatelja Branislava Nušiča, komponista Kosto Manojlovića ter pevski družini «Stanković» in «Obilić» iz Beograda. Za tem se je zborovanje zaključilo.

Ptujsko gledališče

Naš Talijin hram je v zadnji jeseni po zaslugi Dramatičnega društva in mestne občine dobil novo obleko. Pogled iz Prešernove ulice na gledališče nudi sedaj prav lepo in klasično sliko. V tem tudi v notranjščini na novo restavriranem domu se vrši bistven del našega kulturnega dela v mestu.

Posečajo nas mariborski igralci, a tudi domači ansambl se uveljavlja. Slednjega vodi vsa leta po prevratu neumorni in nadarjeni režiser g. M. Majcen, ki igra skoro vedno glavne vloge.

Zadnjič se je pojavil na našem odru znani »Matiček«, ki poseča slovenske odre z velikim uspehom že od leta 1849 dalje. Komedija vzbuja s svojimi komičnimi situacijami in samoniklimi dovtipi od začetka do konca veselost.

Matiček (g. Majcen), baron (g. Janči), Nežika (gdč. Meri Jurman) in baronica (gdč. Gaserjeva) so se v lepi medsebojni tekmi kosali za prvenstvo v Linhartovi igri.

Vsak je podal vloge po svoje dobro. Izmed manjših vlog bi omenili poleg Tončka (g. Christof) zaslužnega pisarja Budalo (g. Šegula) in Zmešnjavo (g. Šafer), ki so zelo učinkovali s svojo komiko. Predstava je bila vobče dobra. Grajati pa moramo, da se je opažalo mestoma pomanjkanje tempa. Veseloigra, burke in sorodne stvarice morajo brzeti preko odra. Občinstvo ne sme imeti niti časa, da bi prišlo do sape. Pohvaliti moramo tudi izborne maske, zlasti tudi fante in dekleta, ki so oživljali dejanje na odru. Občinstvo je kvitiralo uspelo prireditev zlasti po končnem kupletu gospe Leje Majer, ki nas je posebno očarala, z živahno pohvalo.

ELITNI

Vam prav v kratkem prinese popolnoma novi veličastni filmski veleumotvor

I. N. R. I.

Pazite na naše oglase! Telefon 124.

Namen in pomen kritike

Thierry Sandre je napisal za »Narodne Liste« zanimivo razpravo o kritiki in njenem pomenu v literarnem in umetniškem življenju. Ker je dvignil problem kritike zadnje dni v naši javnosti toliko prahu, se nam zdi primerno reproducirati sodbo odličnega francoskega kritika in publicista o bistvu vsake objektivne in stvarne kritike.

Sandre piše: »Vsako leto se pojavi vsaj en pisatelj, romanopisec ali dramatik, ki se z velikim krikom in vikom spodtika nad strogostjo kritikov ter se prepira z onimi, ki so poklicani soditi o tujih delih. Ta spor ni nov. Ne da bi se vračali k Terentijevim težavam in nadlogam lahko omenimo, kako vneto in energično se je branil Pousard proti svojim napadalcem in vsi se še spominjamo Racinovega gneva, kakor tudi srda Vict. Huga. Nočem tu sestavljati seznama avtorjev, nezadovoljnih s svojimi sodniki, ker bi bilo neprimerno lažje prešteti avtorje, ki so bili zadovoljni s svojimi kritiki. Vsak človek si misli, da je nedosegljiv; skromnost v literarnem življenju ni običajna vrlina in vsak književnik ima kako pritožbo proti temu ali onemu kritiku. Najponosnejši pa se tolažijo s staro resnico, da se še ni pojavilo delo, ki bi bilo sprejeto s splošnim odobravanjem in navdušenjem. Ali pa se sme avtor zato pritoževati? Ali zaslužijo kritiki res one očitke, ki jih morajo vsako leto poslušati iz ust sodobnih pisateljev?

Res je, da so bili krivi kritiki često zelo kruti. Mislim na pr. P. Adama. Čakali smo, dokler ni umrl, da smo ga v neštetih posmrtnicah slavili kot enega naših mojstrov. Pa kaj zato, da je prišlo do priznanje prepozno, saj je bilo pretirano. A kritika? Bodisi da se moti sedaj, ali pa je bloditla poprej. Isto je bilo s H. Bataillom. V življenju ga niso nikoli povzdigovali do oblakov, ko pa je umrl, so ga hvalili malone vsi listi. In zopet se je pretiravalo, ali pa je bilo prepozno. Znan je Flaubertov dovtip: »Kdor ne more biti avtor, postane kritik, kakor je postal oni, ki ni mogel biti vojak, tajni policist.« Napad je sicer dovtipen, toda krivičen, ker je tudi kritika, kolikor ni pristranska, delo čiste inteligence. Odrekati nekomu pravico, da bi sodil o romanu, zato ker sam ni napisal romana, ali pa da bi ocenil šaloigro, dasi je sam ni napisal, bi bilo glupo in malenkostno. Znanja ni mogoče tako meriti. Vendar pa mora pokazati pisatelj, ki hoče postati kritik, svojo zmožnost, kakor mora tudi avtor dokazati svojo nadarjenost.

Sicer pa spor med pisatelji in kritiki ni več tako vroč, kakor je bil nekoč. Kritik, ki bi se pečal samo s kritiko, je dokaj redek pojav. Današnji kritiki so večinoma tudi avtorji. Vsi pa ustvarjajo in presojajo drugače. Odpade očitek, da nisi v to poklican, in situacija je jasnejša. Od štirih slučajev sodijo v treh zopet pisatelji. Ali so torej njihove pritožbe upravičene? Žal je to res in sicer zato, ker je kritika večinoma pristranska. Tudi kritik je samo človek, ki se spozna v obrti. Ima pred seboj knjigo, ki jo mora oceniti, in kaj lahko ga premaga izkušnjava, da bi jo predelal po svoje. Vsak avtor ima svoje predsodke in kadar sodi o delih drugega pisatelja, bi zaman zahtevali, da se teh predsodkov otrese. Neki belgijski list je priobčil nekoč ta-le epigram:

Kadar morate oceniti tuje delo,
je površno in malomarno prečitate
ter je s težavo hladno pohvalite.
Hočete, da bi bile knjige popolne?!
Tedaj si morate živo predstaviti,
da ste to delo samo ustvarili.

Popolnoma novi veličastni filmski veleumotvor

I. N. R. I.

v glavnih vlogah: **Jezus Kristus — Grigorij Chmara** (član grupe Hudožestvenikov); **Mati Božja — Henny Porten; Marija Magdalena — Asta Nielsen; Pontij Pilat — Werner Krauss pride v kratkem v „ELITNI KINO MATICA"**

To je sicer samo epigram, a je vendar v njem bridka resnica. Ne smemo si pa misliti, da so kritiki, ki so samo kritiki in ne pišejo romanov, šaloiger ali basen, brez predsodkov. Tudi njim ni ta reč tuja, vendar pa se lažje izognejo pristranosti.

Če smem izvajati iz osebnih izkušenj splošno pravilo, bi ne trdil, da si želi večina avtorjev nekritične hvale. Neobhodno je potrebno opozoriti avtorja na napake, ki se jih mora izogibati in ki se jih sam niti ne zaveda. Pisatelj ne želi vedno, da bi mu zažigali kadilo, toda od kritike zahteva, da razume, kaj je človek napisal in kaj je hotel ustvariti. Enostavno razumeti — brez kakršnekoli primesi častihlepa — delo drugega, je za človeka zelo težka naloga. Ne da bi segal previsoko in trdil, da hodi genijalni umetnik vedno pred svojo dobo in da ga njegovi predhodniki, kakor tudi sovrstniki ne morejo razumeti se mi zdi, da razume avtorja samo mladina. Mladina ne pozna predsodkov. Ona čita vse s svežimi radostnimi očmi. Dober kritik mora torej računati s tem, kako bo sodila o novi knjigi mladina. Pri tem se mora skrbno izogibati lastnih predsodkov. Res pa je, da taka kritika ni lahka. Naloga kritika, kakršnega si predstavlja in želi pisatelj, je zelo težka. In ker se pojavlja na književnem trgu dan za dnem toliko novih knjig, ne smemo zameriti niti pametnemu in strogo pravičnemu kritiku, če trenutno ne oceni tega ali onega novega dela, čigar pomen bo razumelo šele potomstvo.

Razstava francoske grafike v XIX. stoletju. Narodna galerija priredi pod protektoratom francoske družbe za umetniško propagando razstavo francoske grafike XIX. stol. v Jakopičevem paviljonu. Kolekcija obsega dela znamenitejših umetnikov, med njimi Daumiera, Delacroixa, Carriera, Corota, Degasa, Milleta, Maneta, Gavarnija, Pissarra, Toulouse - Lautreca in drugih. Razstava se otvori v nedeljo dne 29. t. m. in bo odprta le 14 dni.

VII. mladinsko predavanje, ki bi se moralo vršiti danes v nedeljo dopoldne je preloženo na začetek aprila, ker je bil član Kozinovega kvarteta g. Burja brzojavno poklican na gostovanje v Maribor. Natančnejši datum in drugo objavimo.

Cerkven koncert v Ljubljani. Cecilijino društvo ljubljanske stolne župnije priredi v pondeljek dne 23. marca točno ob pol 8. uri zvečer v stolnici cerkven koncert s sledečim sporedom: Frescobaldi - Passacaglia; Bach: Fuga v C-molu; Springer: Preludij iz koralne sonate; Traven: Sveti križ; Foerster: Lamentacije; Premrl: O grešnik, zdaj odpri srce; Premrl: Večno srečno je življenje; Bossi: Molitev; Russo: Ofertorij št. 4; Chiesa: Pastorala; Premrl: Jezus je majhen, ženski zbor z orglami; Premrl: Žalostna Mati božja; mešani zbor a capella; Mav: Sv. rožni venec; Kimovec: Zdrava o nebes Kraljica, mešana zbora z orglami; Guilmant: Druga orgelska sonata: Allegro moderato - Larghetto - allegro vivace. Orgelske točke bo izvajal ter koncert vodil ravnatelj stolnega kora Stanko Premrl; pevske točke bo pel stolni pevski zbor, na orglah bo sviral g. Heri Svetel. Sedeži so v predprodaji v „Jugosl. knjigarni in zvečer v cerkvi.

Gostovanje tenorista Petra Burje v mariborski operi. Danes v nedeljo zvečer se v Mariboru ponovno vprizori krasna opera »Mignon«. Pri tej priliki bo nastopil v vlogi »Viljem Meistra« tenorist g. Peter Burja. G. Burja ima simpatično liričen tenor in je v imenovani partiji preko dvanajstkrat uspešno nastopil že v ljubljanski operi.

Mestno gledališče v Celju. Danes se uprizori v celjskem gledališču zadnjič v sezoni Golarjeva veseloigra «Vdova Roślinka», ki je imela pri premijeri tolik uspeh. V glavnih vlogah nastopijo ga. Juvanova in g. Cesar, člana Narodnega gledališča v Ljubljani ter g. Salmič v vlogi Balantača. Začetek predstave je ob 16. uri, konec ob pol 19. uri, tako da je omogočen obisk okoliškim vlakom. Vstopnice so v predprodaji pri tvrdki Goričar & Leskovšek. — Premijera mladinske igre «Maček v škornjih» se vrši v torek dne 24. t. m. ob 6. uri. Konec igre ob 8. uri.

Gostovanje zagrebške opere v Splitu. Odposlanec zagrebške gledališke uprave, igralec Mihajlo Marković se je zadnje dni mudil v Splitu, kjer se je pogajal glede morebitnega gostovanja zagrebške opere. Zagrebčani bi se ustavili na svoji umetniški turneji po Dalmaciji v Splitu deset do štirinajst dni in bi dali 12 do 14 predstav, med drugimi opere: Boris Godunov, Knez Igor, Alda, Carmen, Tosca, Carjeva nevesta ter balete: Šeherezada, Snegulčica, Tamara itd. Zagrebška opera se namerava podati tudi na Reko, kjer bo baje gostovala v tamošnjem gledališču »Fenice«.

Glasbena soareja pri jugoslovenskem poslaniku na Dunaju. Naš dunajski poslanik dr. Milojević je te dni priredil glasbeno soarejo, na katero so bili povabljeni vsi člani diplomatičnega zbora na Dunaju in številni ugledni Dunajčani. Navzoči so bili ameriški poslaniki na Dunaju Wachburg, angleški poslanik Douglas - Ackers, francoski poslanik De Beaumarchais, švicarski poslanik dr. Bourkhand, poljski poslanik Kowalski, bolgarski poslanik Netkov, češkoslovaški odpravnik poslov Pacak, rumunski poslanik Mitilineu, avstrijski generalni komisar dr. Zimmermann, zvezni kancelar dr. Ramek, policijski ravnatelj Schober, dunajski župan Seitz, vicekancler dr. Frank, zastopniki časopisja in drugi. Najprej je nastopila članica Volksopere ga. Irena Kummerjeva, ki je zapela neko srbsko pesem. Nato je pel basist Nikola Zec arije skladatelja Čajkovskega in Verdija. Končno je nastopil klavirski virtuoz g. Anton Trost, ki je izvajal Rachmaninov »Preludij« in Chopinovo »Polonezo«. Po koncertu se je razvila animirana domača zabava s plesom.

Jubilej komediografa Pecije Petrovića. Poročali smo že, da praznuje letos 1. aprila komediograf Pecija Petrović 25-letnico svojega književnega delovanja. Petrović je napisal od leta 1900. do danes okolu 200 komadov proze in 10 dramskih del. Njegove komedije so lahkega značaja, toda vrlo popularne. 1. aprila bodo v zagrebškem Narodnem gledališču igrali njegovo komedijo »Vozel«, katero bo režiral dramaturg Joza Ivakić, inscenira pa slikar Ljuba Babić. Petrovićev jubilej proslave tudi manjša provincijalna gledališča v naši državi.

Repertoar beograjskega gledališča. Beograjsko gledališče ima ta teden sledeči spored: opere: Onjegin, Madame Butterfly, Cavalleria rusticana, Pagliazzi in drame: Pripovedka o Sonjkinu, Kin, Golgota in Othello. V dvorani «Maneža» igrajo Cvrčka za pečjo in Scampola.

Zlatko Baloković v Pittsburgu. Znani violinski virtuoz Zlatko Baloković nastopi v Pittsburgu v Ameriki dne 23. marca. Koncertiral bo v Carnegijevi dvorani za glasbene prireditve, kjer je nastopil že lani z ogromnim uspehom.

Predićeva »Golgota« v Splitu. V četrtek, 19. t. m. so imeli v splitskem gledališču novo premijero. Na oder je prišla Predićeva drama »Golgota«, s katero je dosegel pisatelj leta 1907. drugo dramsko nagrado. V Predićevi »Golgoti« nastopajo beograjski tipi brez karikiranja. Režiral je dramo g. Jovanović, poleg drugih igralcev sta nastopila v nji tudi naša rojaka gg. Rakuša in Pregarc.

Sijajen Piccaverjev uspeh v Pragi. Koncem prošlega tedna je koncertiral v Pragi dunajski komorni pevec tenorist Piccaver. Pel je arije iz oper in umetne pesmi. Spremljal ga je dirigent Zemlijinsky. Naval občinstva k temu koncertu je bil tako ogromen, da je na stotine ljudi moralo oditi, ker so bile vse vstopnice razprodane.

«Kralj Lear» pri Reinhardtu na Dunaju. V soboto zvečer so igrali v josefstadiskem gledališču na Dunaju Shakespearjevo tragedijo nehvaležnosti v petih dejanjih, Kralja Leara. Reinhardtov ansambel se je za to uprizoritev zelo potrudil in ji je žrtvoval vse duševne in fizične sile. Naslovno vlogo je igral Klöpfer, norca Waldau, Kordelijo Helena Thimigova, Edgarja Hans Thimig, Kenta pa oče Thimig. Gloster je bil v rokah Homolke, ostali važni ženski vlogi (Regan, Goneril) pa sta bili zaupani damama Hagenovi in Felnovi. Dunajska kritika to uprizoritev jako hvali.

Wagnerjev »Parsifal« v Zagrebu. Na Veliki petek in na velikonočno nedeljo bodo izvajali v zagrebški operi Wagnerjevega »Parsifala«. Sodelovala bosta kot gosta: član Nar. gledališča v Bratislavi Zd. Knittel in Arnold Flögl, ki je letos angažiran v Brnu na Moravskem.

Marija Jeritza v Londonu. Dunajska pevka Marija Jeritza je angažirana za operno sezono v londonskem coventgardenskem gledališču. Pela bo v Toscl, Walküri, Rosenkavalierju, Lohengrinu in v Večnem mornarju.

Zadužbine pod nadzorstvom države

Komisija, ki je imela nalogo, izdelati načrt zakona o zadužbinah, je te dni posetila prosvetnega ministra Svetozarja Pribičevića in mu predložila izdelani osnutek. Projekt zakona vsebuje velike reforme; predvsem se bodo odslej nahajale vse zadužbine pod nadzorstvom prosvetnega ministrstva, ki bo imenovalo centralni nadzorni odbor in pomožne odbore, ki bodo v stalni zvezi z ministrstvom. Vse mnogoštevilne zadužbine se morajo centralizirati v posebnem monumentalnem domu, ki je že projektiran. Med zadužbine se prištevajo tudi muslimanski «vakufi», ki obstojajo v posvetnohumanitarne svrhe. Vrednost teh «vakufov» se ceni samo v Južni Srbiji na 80 milijonov dinarjev. To vrednost premoženja teh ustanov je ugotovil dr. Voja Marinković, ko je kot poljedelski minister po balkanski vojni zahteval poročilo o stanju vakufov. Tudi v Bosni in Hercegovini so vakufi zelo bogati, imajo pa vsled slabe administracije skoraj vsako leto deficitno bilanco.

Novi zakon o zadužbinah bo popravil to slabo stanje in z inauguracijo agilnih odborov pripomogel do tega, da se bodo mrtve milijarde uporabljale v prospeh celega naroda. Do sedaj ima prosvetno ministrstvo v evidenci okrog 100 zadužbin.

Natečaj.

V smislu zaključka sednice Direktorija Or. Ju. Na. od 14. o. m. razpisuje se natečaj za kompoziciju himne Oriune na tekst Šantićeve „Pesme Orjuni" odštampane u br. 37 „POBEDE" od g. 1924.

Natecati se mogu samo jugoslovenski skladatelji.

Kompozicija mora da bude koračnica za zborsko pevanje.

Rok ovog natečaja je od 15. aprila o. g. do kojeg dana treba da se odnosne kompozicije predlože direktoriju Or. Ju. Na. u Splitu.

Nagrada je Din 5.000·—.

O podeljivanju nagrade odlučivače jury sastavljen od gg. Nike Bartulovića, Dr. Vicka Kistulov-ča in Ambro Novaka.

Split, dne 16. marta 1925.

1462 a **Direktorij Or. Ju. Na.**

Iz življenja in sveta

Sven Hedin contra Ossendowski

Znani švedski raziskovalec Sven Hedin je pravkar natisnil knjigo, «Ossendowski in resnica», katero je izdalo založništvo Brockhaus v Lipskem 1925. V tem delu dokazuje učenjak, da Ossendowski ni prepotoval ozemlja, katerega popisuje v svojem delu «Ljudje, živali, bogovi» ter ga dolži, da je zajemal iz tujih, tudi neznanstvenih virov, kar je toliko slabše, ker ni navedel nobenega bibliografičnega seznama na koncu svoih izvajanj.

Najbolj zanima Hedina 12. poglavje Ossendowske knjige pod naslovom «Razkrinkan misterij misterijev». Ossendowski pripoveduje tamkaj, da se nahaja nekje v sredi Azije skrivnostno podzemsko kraljestvo Agharta, katerega številno prebivalstvo ne pozna grehov, zločinov in bolezni. Ta država je čisto drugače ustrojena kakor naše države. Njena znanost je dosegla nam nerazumljivo višino. V Agharti je mnogo univerz in samostanov in v njih živi na tisoče duhovnikov in menihov. Na čelu države stoji «kralj sveta» — Brahatma, katerega obdajajo učeni panditi. Poleg podzemskega prebivalstva spada med podanike tega kralja tudi nešteto milijonov ljudi na površini naše zemlje. Kralj sveta je najvišji modrec med živečimi, ume čitati v človeških srcih in se pogovarja z Bogom, kateri mu naznanja svojo voljo s posebnimi ognjenimi črkami v svetem jeziku wathanale. Kadar kralj moli, se ustavijo v Mongoliji vsi delavci in potniki ter poklekneio in molijo. Pripovedujejo celo, da pride nekoč kralj sveta na zemljo in takrat postane ves svet njegova država.

Ossendowski trdi, da je doživel enkrat celo sam trenutek takega pobožnega navdušenja v stepi poleg Caganluka, oziroma, da so mu večkrat pravili o Agharti različni Mongoli, ki so celo resno premišljevali, kje so vrata v podzemsko kraljestvo.

Sven Hedin pravi, da je vse to zlagano. Noben raziskovalec Mongolije ni do danes slišal te povesti V dokaz in podkrepitev svoje trditve navaja 15 obsežnih izpiskov na 20. strani iz knjige francoskega mistika Saint-Yves d' Alveydreja «Misija Indije in Evrope», prihajajoč do zaključka, da je Ossendowski čisto navadno prepisal te podatke iz omenjenega avtorja. Najlepše pa je to, da je napisal Saint Yves pisatelj svojo povest samo kot parobolo, katere nikakor ni vzeti dobesedno. Agharta je potemtakem samo idealna slika bodoče harmonije srca in razuma. Francoski pisec ni mogel na noben drug način izraziti s človeškimi besedami svojega mističnega nazora, zato mu je dal obliko povesti.

Dr. Ossedowski, ki je sedaj profesor na univerzi v Varšavi, še ni odgovoril na ta napad Svena Hedina, vsa javnost pa pričakuje njegovega odgovora z velikim zanimanjem.

Pravi, nenapisani „Revizor"

Ruska «Izvestija» od konca meseca februarja prinašajo resnično zgodbo iz uradnih spisov delavske inspekcije v Gomelju.

Na vse zgodaj, še nekako ob 11., ko še ne pridejo vodilne osebe v urad, strojepiske pa šele ogledujejo stroje, je stopil v urad postaven gospod in vprašal po inspektorju.

Tajnik je bil zaposlen in ni čul, saj nima časa za vsak obisk.

Toda gost se je pomilovalno nasmehnil in je počasi razložil, da je poslan iz Moskve same, radi nastopa vodilne službe v gomeljskem uradu. Skromno je tudi dodal, da je brat nekega narodnega komisarja.

Tajnik je takoj pozabil na svoje dostojanstvo in je občutil, da je zelo, zelo majhen. Razburil se je, jecljaje pripovedoval o lenobi na deželi in kazal grozno okrožnico, glasom katere bodo s prvim marcem vsi uradniki pričenjali delo točno ob 10. zjutraj.

Pet minut pozneje je že peljal tajnik visokega gosta v nadzornikovo pisarno. Skrbno je zapri okno, da ne bo prepiha in stekel k telefonu. Uradniki so postali neverjetno vestni: stroji so zdrdrali, sluge so tekali, knjigovodja je stresal računalo. Vsi so bili v strahu: brat — narodni komisar!

Pritekel je inspektor naravnost iz postelje. Predstavil se je posetniku. Ta je natančno popisal svoje cilje in kočno omenil, da so mu ukradli v vlaku listnico z denarjem in izkaznicami.

Inspektor je takoj pozvonil in naročil spehanemu tajniku:

«Pošljite takoj okrožnico, da nastopi iz Moskve poslani tovariš N. N. službo. Daite mu najboljšo hotelsko sobo, najboljše konje, najboljši obed. Izplačajte mu plačo vnaprej, napišite mu uradno izkaznico.»

Nov načelnik se je kmalu prikupil uradnikom. Bil je zelo vljuden, postrežljiv in preprost. Vsi so zvedeli o tatvini v vlaku in ponujali bratu komisarju denar. Nekateri uradniki so celo jemali predujem na ta račun.

Nekoliko dni pozneje je pregledal novi načelnik akte in rekel: «Veste kaj... Moramo vedeti kaj misli ljudstvo. Peljem se na deželo.»

Inspektor mu je pripravil železniške listke, dal mu je konje, izplačal predujem za službeno potovanje.

Brat komisar se je odpeljal in se ni več vrnil. Dva tedna pozneje so brzojavili v Moskvo in dobili odgovor, da ni bil poslan noben uradnik z nalogom prevzeti vodstvo gomeljske inspekcije. Dotični komisar sploh ni imel nobenega brata.

«Revizor» torej živi naprej tudi pod sovjeti. Srečna Rusija!

Princezinja z deško frizuro

Mnogi modni manažerji, ki bolestno streme vedno za novim, so obsodili na smrt že tudi ostriženo žensko frizuro. Začeli so propagirati vnovič dolge lase. A zgodilo se je, kakor v zadnjih letih že parkrat, da se je ženski svet upri modnemu diktatu. Kakor sedaj, ko so ženske okusile praktičnost, udobnost in higijeno kratkih in preprostih oblek, ne pripraviš več zdrave ženske do tega, da gre na ulico z vlečko ali z nadevanimi in podloženimi oblekami, tako se ženske, zlasti mlajše tudi upirajo zahtevi, naj si puste zopet rasti dolge lase in si spletajo težke kite, naravne ali umetne. Kljub vsem napovedim, da kratki lasje niso več moderni, vidimo na ulicah vsak dan nove deklice s »piskerlonci« in to ne le pri nas, ampak tudi drugod.

Pred par tedni so dobile te Amaconke močno podporo. Svoje, baje dosti lepe lase si je namreč dala ostriči zaročenka italijanskega prestolonaslednika belgijska princezinja Maria José. Morala je

prestati dolge bitke z dvornimi damami in morda tudi s svojimi starši, belgijsko kraljevo dvojico, zgodilo pa se je, kakor mora to pač pri princezinjah biti, da je naposled vendarle obveljala njena volja. In zdaj zahaja v dvorno družbo s kratkimi lasmi v veliko veselje drugih ostriženk in v pohujšanje staremu svetu. Umevno je, da je zbudila afera veliko zanimanje ne samo v belgijski ,ampak tudi v drugi javnosti. Časopisi so prinašali ob tej priliki zopet cele razprave za in proti kratkim ženskim lasem. Ostale so brez rezultata, kakor vse take polemike. Prvotna vest se je glasila, da si je pustila ostriči lase belgijska kraljica sama, šele pozneje se je doznalo, da ni šlo za njo, ampak za njeno hčerko.

Ciklon v Ameriki

Včeraj smo precej obširno pisali o silovitem vrtincu v Ameriki, ki je zahteval na tisoče človeških žrtev. Dodati nam je še nekatere podrobnosti, da bo slika jasnejša.

Ciklon je nastal ob dveh popoldne. Črni oblaki so prepregli nebo, svetloba dneva je skoraj izginila. Začulo se je votlo grmenje kakor bi se odnekod valili ogromni težki valjarji. Po kratkih trenotkih zopolne tišine je nastal silen pih, ki je hotel vse odnesti. Ljudje so se zatekli kamor so utegnili. Toda kmalu se je pokazalo, da bo ciklon izreden vrtinčasti pojav. Hiše so začele pokati kakor da jih kdo razstreljuje, hipoma so začele po zraku plesati strehe in z njmi so se dvigali nad zemljo vsakovrstni predmeti. Vrtinec je trajal zelo malo časa, niti ne celih deset minut. In vendar je bil njegov učinek grozen: cele pokrajine so bile uničene, na tisoče ljudi je obležalo pod razvalinami, vse je bilo razdejano. Ko so stekli preostali živi ljudje na plano, pa se je vlil dež, ki je trajal vso noč. Temperatura je postala tako hladna, da so prebivalci pričakovali meteže.

Cikloni so v pokrajinah, katere je tako trdo prizadel zadnji vrinec, precej znana prikazen. Ljudje so nanje nekako navajeni, vendar gredo elementarne katastrofe navadno mimo brez takih posledic kakor takrat. Vzrok ciklonov je iskati v specijelnih klimatičnih razmerah Severne Amerike, ki se razlikujejo od evropskih in celo azijskih razmer tako zelo, da jim ni niti oddaleč primera.

Indijske izkopnine

V svoji torkovi števiki je pisalo «Jutro», da so v Južni Nevadi v Severni Ameriki naleteli arheologi na prastaro indijansko mesto, ki so ga sezidali prejšnji prebivalci ondotnih krajev pred približno desetimi tisočletji. Omenili smo, da se v severni polovici Amerike nahajata dve veliki središči stare indijanske kulture: v južni Mehiki in današnjih sosednih malih republikah, kjer so nekoč prebivali stari kulturni Maji, in pa v južnem delu Severne Amerike, ob rekah Yumi Gili in Riu Grandu del Nord. V teh slednjih pokrajinah je živelo pred več tisoč leti indijansko pleme Pueblo, ki je zidalo veličastne stavbe, katerih je še danes polno v ondotnih krajih.

Lansko jesen so odkrili raziskovalci v nedostopnem gorovju v bližini poltotoka Yukatana in sosednjih gozdovih bele Indijance, to je indijansko pleme, ki ima skoraj isto svetlo polt kot Evropejci in ima tudi sicer mnogo znakov kavkaške rase. To pleme je še skoraj nedotaknjeno od kulture in skoraj ne ve, kaj se godi okrog njega. Omejili so se na svoje nedostopne skale in gozdove, iz katerih so redkokdaj prišli.

Da se nahaja belopoltno pleme med rdečekožci v Srednji Ameriki, mora vsakogar iznenaditi. Prave razlage za ta fenomen ne more najti nihče. Nekateri domnevajo, da gre za ostanke prastarega naroda, ki mu je tekla zibelka v Ameriki in ki se je iz svojega središča razkropil po vsem Novem svetu, pa tudi v druge dele sveta, kjer se je pomešal med ondotna plemena. Nekateri mislijo, da izvira ta narod iz Brazilije, kjer so se ljudje baje še prej kulturno udejstvovali. Nemara so ti beli Indijanci živeli na svoji zemlji, še preden so se priselili Maji, pod katerih vlado je napočila kulturna doba na ozemlju današnje Mehike in sosednjih držav. Ta domneva je sicer precej drzna, vendar ne more nihče trditi, da nima nekaj pozitivnega na sebi.

V zvezi z odkritjem belih Indijancev je naletela ekspedicija angleškega raziskovalca Mitchell-Hedgesa in najboljšega poznavalca majske kulture, arheologa dr. Ganna, v pragozdovih v Angleškem Hondurasu na razsežne razvaline, ki jih je rastlinstvo že skoraj popolnoma pokrilo. Začeli so kopati v teh razvalinah, in vedno bolj se odkrivajo pravi čudeži večtisočletne kulture. Uspeh kopanja v ruševinah pri Benque Vieju so nova važna odkritja, ki bodo vedno bolj posvetila v tajinstveni svet prastarih prebivalcev Srednje Amerike. Dasi je neprestani dež motil ali vsaj zelo otežkočal raziskavanje, je dr. Gann vendarle odkopal doberšen del razvalin glavnega svetišča, ki stoji na kakih 15 metrov visokem gričku, katerega obdaja debelo zidovje.

Na vrhu templja, ki ima 27 velikih prostorov, se nahaja sedem metrov visoka streha, ki jo je nekoč obdajal bogato ozaljšan zid. Vsa stavba je bila, ko se je še ponosno dvigala iznad ostalih poslopij, nad 30 metrov visoka. Ker stoji obzidani griček na naravnem stožnatem hribu, je pogled na to svetišče, dasi je danes v razvalinah, veličasten. Ogromna stavba se visoko dviga nad nepregledne pragozdove in močvirja na pogorju med Tihim oceanom in Karibskim morjem. Pod templjem, v notranjščini grička, je izkopan s kamenitimi ploščami tlakovan prehod, čigar pomen se še ne da pojasniti. V bližini razvalin prebiva v sicer silno žalostni pustinji nekaj degeneriranih potomcev nekdaj tako močnega naroda Majov in ti imenujejo svetišče «Ksunanta nih», to je «Kamenita devica».

Zraven razvalin, kakih 30 metrov proč, je odkril Gann veliko obokano grobišče. Kopal je v njem in našel dragocene predmete. Dobil je 42 kosov čudno oblikovanega orodja iz kremena in obsidijana, ki je zelo natančno izdelano. Svrha teh predmetov še ni pojasnjena. Našli so tudi dva velika polirana bloka iz ledvičnega kamna in školjke, iz katerih so pridobivali majski klesarji bisernico za svoje intarzije, kakor tudi rdečo snov, iz katere so izdelavali krogle in drug nakit.

Na dan je prišel velik blok obsidijana, iz katerega so izdelovali Maji svoje izredno trde in ostre nože, potem kladi-

Slika iz bodočnosti

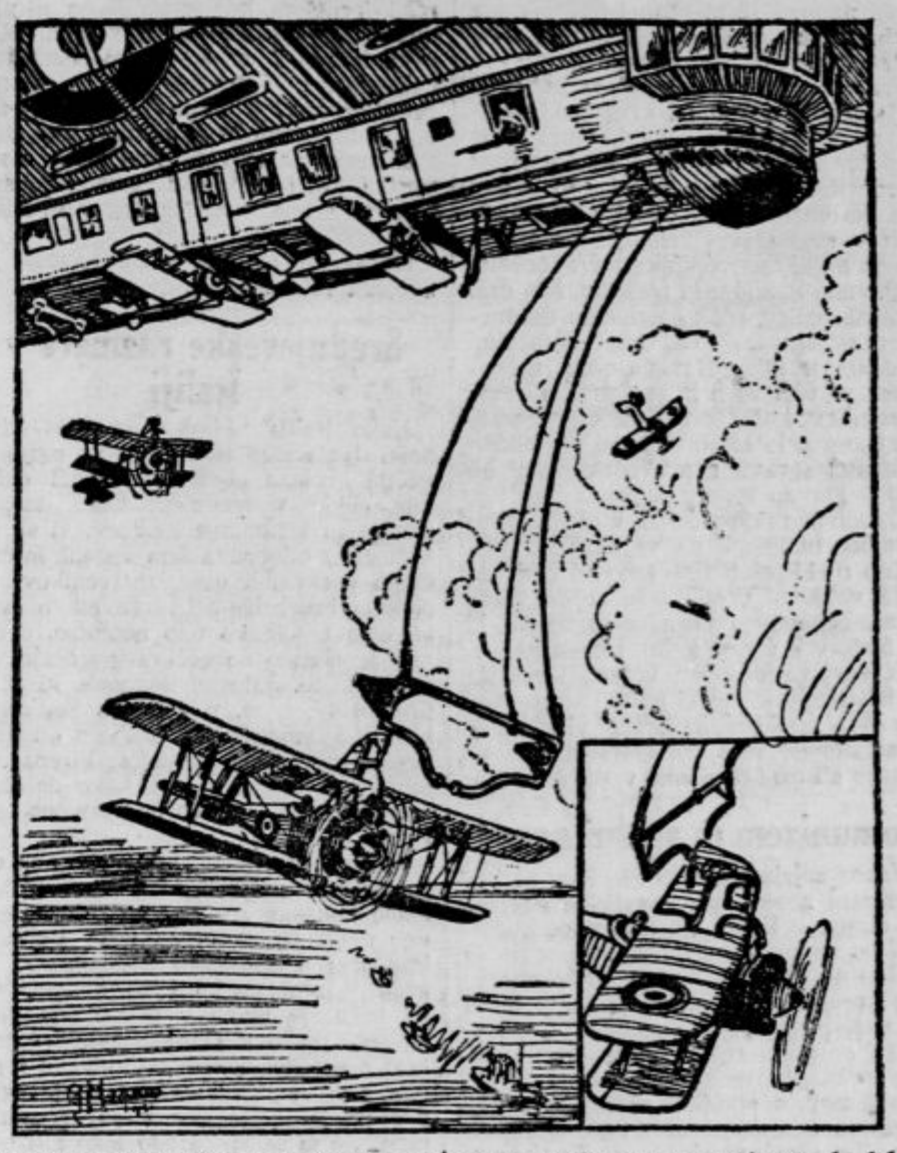

Kolosalni razvoj moderne tehnike v zadnjih desetletjih umevno vedno znova draži človeško fantazijo, da si poskuša naslikali, kakšno bo naše življenje čez par let, ako bo šel razvoj v dosedanjem tempu dalje. Za široko javnost je zrakoplovstvo brez dvoma najvažnejši in najzanimivejši pojav, ki je postavil na glavo vse stare pojme o tehničnih možnostih. Kakor je bila svojčas prva železnica nepojmljivo čudo, kakor so ljudje strahu onemevali, ko so drveli po naših cestah prvi avtomobili, tako je bilo pred leti nekaj nepojmljivega, ko so začeli nad našimi glavami brneti propelerji prvih aeroplanov. Danes se jim ne čudimo več, vendar pa bomo težko dobili preprostega človeka, da sede v aeroplan, čeprav statistika kaže, da je danes razmeroma manj nesreč v zračnem prometu, kakor v železniškem, da o avtomobilih niti ne govorimo. Sčasoma bo prešel tudi ta strah in ljudje se bodo vozili po zraku z isto samoumevnostjo, kakor se vozijo danes po železnicah, ladjah in avtomobilih.

Močno konkurenco delajo danes aeroplanom orjaški vodljivi zrakoplovi, ki imajo predvsem to prednost, da lahko nosijo neprimerno večjo težo in da morejo brez pristanka preleteti mnogo daljše proge. Tehniki si belijo glave s problemom, kako bi se dali obe vrsti zračnih vozil medsebojno izpopolniti. Neki ameriški inženjer je izdelal načrt, po katerem naj bi služili zrakoplovi kot nekako pristanišče za aeroplane, katerim naj bi bili približno to, kar je večja ladja manjšim čolnom. Vsak zrakoplov naj bi bil preskrbljen z vrsto malih aeroplančkov, ki bi se lahko oddvajali od njega kar sredi vožnje in se ravno tako sredi vožnje tudi vračali. Na ta način bi lahko zrakoplov brez vmesnega zamudnega in težavnega pristanka plul n. pr. preko Evrope in Azije, pa bi vseeno spotoma menjaval potnike, ki bi prišli nanj s pomočjo aeroplanov in ga na isti način zapustili. Naša slika nam kaže, kako si Amerikanec tak promet predstavlja. Danes se nam zdi še skoraj nemogoče, ako pa pomislimo, kaj vse je bilo še nedavno nemogoče, kar je sedaj že vsakdanje, ne moremo negirati možnosti, da doživimo tudi ta napredek.

Polni ateljeji dela

Dokaz, da prvači v krasni in ceneni izberi finega blaga, kakor v fini in hitri izvršitvi le tvrdka

DRAGO SCHWAB, Ljubljana

L. J. Beeston:

Izgubljena igra

Kriminalna novela.

Giuseppe Lestrova je odpri hišna vrata, stekel v kabinet in padel utrujen in razjarjen na stol: stokrat se je že zaklel, da ne bo več igral — seveda je zopet igral in seveda tudi izgubil. Več kakor bi smel. In za nedeljo je bil zopet povabljen!

Naenkrat vstane in sede za pisalno mizo, trdno odločen, da odkloni povabilo.

«Vsi skupaj naj me — na, kak nered pa je zopet to!»

Imel je dosti vzroka, da se je vznemiril. Vsi štirje predali v pisalni mizi so bili široko otvorjeni, njih vsebina razmetana, papirji in listine pa raztresene po tleh. Preklinjajoč pritisne na zvonec.

«Martin!» zavpije, «Martin!»

«Nikar se ne trudite!» mu odvori ljubezniv glas v neposredni bližini. «Vaš sluga Martin namreč ni doma.»

Že vdrugič je bil Giuseppe Lestrova ta večer neprijetno presenečen. Jedva dva metra pred njim je bila naperjena okrogla revolverjeva cev natančno na njegov nos. Nad revolverjem pa je iz črne polmaske zrlo na njegov prebledeli obraz dvoje neprijazno odločnih oči.

Ko si je Lestrova po parsekundnem mrtvaškem molku zopet drznil svobodneje zadihati, se je mehansko okrenil k vratom. Tam je stala druga postava s slično črno krinko, a brez orožja. Lestrova se je počasi umiril in je prekrižal roke.

«Za vraga, kdo pa sta vidva?»

«Vaše vprašanje sem pričakoval,» mu odvrne oni z revolverjem. «Dovolite pa mi predvsem, da vam izrečem občudovanje za vašo z ozirom na okoliščine v resnici čudovito hladnokrvnost, ki se mi zdi najboljši omen za najin nadalini razgovor. Vaše posmatranje položaja se mi zdi lahkomišljeno, zato bi vas želel, predno nadaljujem, resno posvariti. Mislim pa, da ste si v svesti, da se ne nameravam šaliti.»

Lestrova prikima. «Popolnoma. Smem li morda vedeti, dali zakriva vaša krinka meni poznan obraz?»

«Še nikdar v življenju me niste videli. Toda nisem prišel sem, da odgovarjam na vprašanja, marveč da jih stavim. Poslednjo soboto in nedeljo ste prebili v hiši grofa Nole?»

«Točno!»

«V soboto ste igrali poker in v nedeljo tudi. Igrali ste mojstersko kakor vedno, ali —»

«Oprostite, igral sem vrlo slabo.»

«— Ali sreča vam ni bila naklonjena. Igrali ste za visoke svote in izgubili ste več kakor morete plačati. Ali naj imenujem svoto?»

«Prizanesite mi —»

«Da nadaljujem: v soboto ste se odpeljali v svojem avtu, ki ga je vodil vaš sluga Martin, na posestvo grofa Nole, kamor ste dospeli ob petih popoldne. Slugo in avto ste ostavili v gostilni «Pri treh labudih.»

«Moj poklon. Izvrstno ste poučeni.»

«Zdaj prehajam na dogodke v noči na nedeljo. Karte ste kmalu pustili, okoli enajste, in dame so odšle v svoje sobe. Ostali so še — morda pa bi sami nadaljevali.»

«Moram?»

«Prosim vas.»

«A kaj naj vse to pomeni? Kaj bi hoteli vedeti?»

«To boste še dovolj zgodaj izvedeli. Odgovorite na moje vprašanje!»

Lestrova premišljuje. «Kdo je še ostal? No, Strackow, ki je čital svoj roman, potem Kadony, ki je sestavljal neko uganko za list, Sieveking pri klavirju in končno van Reel, ki je hotel mladega Brauna prepričati, da bo naslednja svetovna vojna izbruhnila pet tednov pred božičem in da bo malo pred veliko nočjo celokupno človeštvo zletelo v zrak. To je vse.»

«Pozabili ste sebe.»

«Da, ali jaz sem šel kmalu spat.»

«Šli ste sicer prvi, ali niste šli v posteljo. Celo uro ste v svoji sobi hodili gorindol. Izguba pri kartah vam je legla na glavo —»

«To ni res.»

«Ob dveh, ko je že vse spalo, ste stopili na balkon.»

Lestrova nagubanči obrvi: «Mar je prepovedano uživati sveži zrak?»

«Šli ste vzdolž celega balkona, mimo treh sob. Na njegovem skrajnem koncu leži budoar grofice Nola. Tam vas je moj opazovalec za par sekund izgubil iz pogleda, ker zakrivajo tisti del balkona veje velikega kostanja. Ko ste se zopet pojavili, ste se vračali v svojo sobo, v kateri ste potem ostali do naslednjega jutra.»

Govornik prekine, kot da je dokončal prvo poglavje napete pripovesti.

«Kar mi tu pripovedujete, mi ni baš novo,» pripomni Lestrova uljudno zadržujoč porajajoče se zehanje. «Dovolite, da si zapalim cigareto?»

«Bodite mirni, ali pa vas ustrelim na mestu. Zdi se mi, da se hočete norčevati, zato vas opozarjam, da vas to utegne drago stati. Dobro veste, kaj je namen mojega pripovedovanja, kakor tudi veste, da ste bili tisto noč natančno opazovani.»

«Zdi se mi, da slutim, kam merite,» odgovori Lestrova. «V današnjih listih sem čital, da je nekdo vrdi v sobo grofice Nola in ji ukradel dragoceni briljantni obesek. Sem zadel?»

«Vidite, zdaj smo pri stvari. No in —?»

«Kaj?»

«Kaj pravite na to?»

«Glede obeska? No, da je bil pač dovolj dragocen, da bi marsikoga zapeljal v skušnjavo. Krasen dijamant svetle rožnate barve s tenko modro progo po sredi.»

«Že zopet se oddaljujete. Bodite previdni!»

Lestrova se ostro ozre v sobesednika. «Zdaj razumem. Vi mislite, da sem jaz ukradel dragotino?»

«Seveda!»

«Res, moje sumljivo vedenje tisto noč, pa moji dolgovi pri kartah —»

«Ki tvorijo le majhen del vaših ostalih dolgov!»

«Točno! Aha, zdaj razumem. Vi in vaš molčeči prijatelj za menoj sta — oprostite — tatova juvelov, morda celo člana širokorazpredene tatinske organizacije. Vaš izborni nadziralni sistem je brez dvoma v skladu z vašo metodo,

va, dleta in bruse iz kremena. Je to popolna zbirka orodja, ki ga je potreboval klesar prastarih Majov. Ta indijanski narod namreč še ni poznal obdelovanja kovine. Vse svoje res veličastne stavbe so izdelali z orodjem iz kamna.

Pri razvalinah je našel Gann pet velikih stebrov iz kamna, ki so ga postavili po preteku vsakega katuna, to je razdobja 20 let. Ti stebri so kameneni koledarji, v katerih je vklesan vsak dan leta. Na enem teh koledarjev se nahaja soha v nadnaravni velikosti, predstavljajoča majskega vojščaka z dragocenim naglavnim nakitom in plaščem. Kip drži v rokah palico, znak njegovega uradnega dostojanstva. Pred temi kamenimi koledarji je bil postavljen oltar, na katerem se vidi slika boga smrti in nekaj hieroglifov, ki jih še ni mogoče razbrati. Dr. Gann je ta oltarni kamen z velikimi težavami spravil nepoškodovanega po reki v glavno mesto Belize.

Gannu so pripovedovali v okolici prebivajoči Indijanci, da se nahajajo približno tri kilometre severno od omenjenega velikega svetišča še dobro ohranjene, popolnoma neznane razvaline, ki jih bodo v kratkem začeli raziskovati.

Iz gori navedenega vidimo torej, da so bili stari indijanski narodi v omenjenih dveh stoletjih na precej visoki kulturni stopnji, višji kot marsikatero evropsko ali azijsko pleme v isti dobi.

Komunizem in spolni nagoni

Kakor zatrjujejo sovjetski listi, se komunizem znanstveno razvija in poglablja doma, v Rusiji, pa tudi v podružnicah po inozemstvu, odvisnih gmotno in idejno od Moskve. O tem priča naravnost presenetljivo dejstvo, da ja našla komunistična teorija učenega strokovnjaka na polju znanstvenega proučevanja spolnega nagona in vseh seksualnih problemov s stališča razredne borbe odnosno takozvane diktature proletariata. Ta strokovnjak je g. Zalkind, torej zopet čistokrvni Rus. Moskovska komunistična univerza Sverdlova je izdala zbornik njegovih znanstvenih del. polnih strokovnjaške terminologije pod lakoničnim naslovom «Zalkindov zbornik».

Za primer, kako sodijo boljševiški strokovnjaki o tako važnih socijalnih problemih, kakor je spolno življenje, naj navedemo vsaj nekaj odstavkov iz tega original. zbornika. Moskovska «Pravda» je priobčila kritiko Zalkindovih del, ki pa ne pove povsem jasno, ali se drugi komunistični strokovnjaki strinjajo z Zalkindom ali ne. Čisto fizični spolni nagon, pravi Zalkind, je s stališča proletarske revolucije nedopusten. Imenitno rečeno, toda o tem kategoričnem imperativu dvomi menda celo kritik v «Pravdi», ki se začudeno vprašuje: «Recimo, da je nedopusten. Kaj pa, če se pojavi tak spolni nagon baš pri zavednemu in vnetemu komunistu? Kaj početi v tem slučaju?»

Na drugem mestu izjavlja Zalkind: «Spolno privlačnost je smatrati v slučajih, kadar gre za razredno sovražni objekt, prav tako za spolno perverznost, kakor je perverzen spolni nagon človeka do krokodila ali orang-utana.» — Z drugimi besedami rečeno ne sme človek spolno občevati z osebo, ki ni proletarske krvi, ki torej poseduje kakršnokoli produkcijsko sredstvo ali pa premoženje, bodisi v denarju, premičninah ali nepremičninah, ker je to po mnenju boljševiškega ideologa perverzno. Tovarnar se torej ne sme poročiti z učiteljico ali uradnico, trgovec ali obrtnik ne sme spolno občevati z igralko ali balerino itd., ker gre tu za razredno odnosno stanovsko diferencijacijo Po tej poti pridemo do absurdnih zaključkov, ki jasno kažejo, kako smešen postane človek v stanovski zagrizenosti Tudi v tem slučaju izraža referent «Pravde» svoje dvome in pomisleke češ, če hoče tovariš Zalkind reči, da pomeni spolni nagon vnetega komunista do kake verižnice ideološki korak nazaj, ima sicer prav, vendar pa je to jasno tudi brez njegovega krokodila. Če pa naj razumemo njegovo trditev tako, da pomeni spolni akt komunista s to verižnico isto, kakor akt s krokodilom, potem imamo opraviti z neverjetnim prevratom v znanosti.

Znameniti učenjak Zalkind je posvetil posebno poglavje tudi ljubosumnosti v seksualnem življenju. Če hoče žena zapustiti svojega moža, pravi ta modrijan, ter ga nadomestiti z drugim, ne gre, da bi bil mož takoj ljubosumen. Naj se obrne k svojim tovarišem komunistom, da rešijo problem, kdo je boljši, on ali njegov naslednik. Če odloči komunistična organizacija, da je njegov naslednik boljši, ima mož pravico začeti s tekmecem borbo, da si zopet pribori svojo ženo. In če se mu to ne posreči, ima pravico javno zaničevati ženo, ki ga je zapustila, kot osebo, ki z razrednega stališča ne spada več v dostojno proletarsko družbo.

Boljševiki so res lahko ponosni na svojega reformatorja.

Srednjeveške razmere v Italiji

Kako Italija vkljub vsej prosvetljenosti dvajsetega stoletja še po ogromni večini svojega prebivalstva tiči daleč tam nekje v srednjem veku, kažejo predvsem izganjanja hudičev, ki se izvršujejo z odobravanjem visokih in najvišjih cerkvenih dostojanstvenikov ob popolni brezbrižnosti državnih oblasti, ali celo z njihovo tiho pomočjo, o čemer je «Jutro» že večkrat poročalo. Ali ne samo to. Žalostni dogodek, ki se je pripetil 17. t. m. v mestecu Settimelli, niti 10 kilometrov oddaljenem od velikega prosvetnega središča, Firenze, je naravnost kričeč dokaz, kako daleč je še italijansko ljudstvo od resnične prosvete.

Mestece Settimelli ima večinoma delavsko prebivalstvo, ki si je ustanovilo svojo konsumno zadrugo. Omenjenega dne okoli 16. je prišla neka Balduina Panderai v zadružno prodajalnico po kruh. V trenutku, ko ji je prodajalec dajal kruh, je planil v prodajalno mlad človek, skočil k ženski, jo udaril parkrat z velikim nožem po glavi in ji potem prerezal vrat. Ženska se je zgrudila na tla in je bila v par trenutkih mrtva. Vse se je zgodilo tako hitro, da ni bilo mogoče preprečiti zločina. Morilec je ob kriku ljudi, ki so bili v prodajalnici, zavihtel krvavi nož in pobegnil iz prodajalnice. Bil je neki Orfeo Dabini, star 24 let, delavec v neki tamošnji tvornici cementa. Poklicani zdravnik je mogel edino le ugotoviti smrt nesrečne ženske.

Izpočetka se je mislilo, da je bil povod temu zločinu kak ljubezenski spor, ali kaj podobnega, toda ta misel se je hitro opustila, kajti kaj bi hotel 24leten mladenič od ženske, ki je imela nad 50 let, zlasti če se upošteva, da je Italijanka zlasti tam doli na jugu ob teh letih že pravcata starka. — Orožniki so kmalu dognali, da je bil povod vse drug. Ugotovili so, da je bil Dabini trdno prepričan, da je bila mačeha umorjenke — čarovnica in da je pričarala neki njegovi sorodnici neozdravljivo bolezen. Ta njegova sorodnica je zbolela že pred osmimi leti in je torej vraževerni človek kuhal maščevanje celih osem let. Bal se je pač čarovnih moči «čarovnice» in se ni upal napasti nje. Sicer je bil prepričan, da je tudi čarovničina pasterka čarovnica, in se je bal, da bi znala «uročiti» tudi njega, toda toliko moči pa ji le ni pripisoval, kakor njeni mačehi, pa se je maščeval nad njo za mačeho.

Morilca doslej še niso ujeli in kar je najlepše: večina prebivalstva mu odtlej, ko se je izvedelo, kakšen je bil povod zločina, kar najiskrenejše želi, da bi ušel roki pravice, češ, ker je vendar rešil ves okoliš — hudobne čarovnice! Tako v letu Gospodovem 1925.!

Kraljestvo čudežev

Mlad ruski častnik, nekdanji zdravniški kandidat, je prišel na umiku Kolčakove armade v Tibet in od tam v Indijo. Tam je srečal budistične menihe, našel v njihovih samostanih zavetišče ter se izvežbal tekom štirih let v pravega indijskega fakirja. Ko je čutil, da je dorasel svoji nalogi dodobra, se je podal po svetu. Nastanil se je v Parizu in Berlinu ter jel javno nastopati pod imenom Ibu-Ali-beg.

Ibu-Ali-begova predavanja so odkrila ljudem marsikako tajnost, katere si niso znali pojasnitj sami. Pri njegovih predavanjih so bili vedno navzoči tudi zdravniki. Ibu-Ali-beg je pred njimi delal pravcate čudeže. Storil je, da se mu je telesna temperatura zvišala ali znižala v poljubni meri. Pri teh poskusih mu je pomagala samo drobna srebrna kroglica, katero je stiskal in opazoval ter pri tem postajal raztresen. Mož je celo trdil, da se je na ta način nekoč rešil legarja. Zatiral je s srebrno kroglico vročino takoj po prvem pojavu. Drugi čudež Ibu-Ali-bega so igle, s katerimi prebada svoje meso ne da bi pri tem izgubil samo kapljico krvi Da ne sumijo ljudje v prisotnost čudežev, jim dovoljuje mož, da sami zabodejo iglo v mečo na roki, nogi ali katerem drugem delu njegovega telesa. Končno se Ibu-Ali-beg peča s hipnotizmom. Njegov vpliv na množice je tako velik, da izziva pravcate čudeže. Ljudje n. pr. pojo na njegov ukaz najtežje arije iz oper in pesmi, dasi niso pevci in nimajo skoraj niti glasu.

Občinstvo se za Ibu-Ali-begove produkcije silno trga. Dalekovidni se zadovoljujejo celo s tem, da smejo sedeti na tleh ali čepeti in se tiščati v kakem kotičku, samo da so navzoči pri njegovih predavanjih, ki so prav tako zanimiva in poučna kakor on sam. Najbolj interesantno pa je to, da poudarja Ibu-Ali beg aksiom, da čudeži sploh ne eksistirajo.

Pretežni del našega duševnega življenja — po njegovem kar devet desetin — spada k podzavednemu delovanju skritih človeških sil Naša znanost in veda je tako siromašna, da si ne ve raztolmačiti medsebojnega delovanja obeh polovic našega življenja — zavedne in podzavedne. Naš «jaz» je silno kompliciran. V njem koreninijo n. pr. prerokske sanje. Človek vidi v sanjah vodo. Stara pestunja reče: «Prehladil se boš.» In res, dva dneva pozneje nastopi šuanska bolezen ali kaj sličnega. Kali bolezni so namreč skrite v organizmu že prej, a občutil jih je le podzaveden človeški razum. Ta je opozoril nezavestnega «jaza» v spanju, ko je bil «jaz» pozoren in je lahko poslušal. Zavest je sprejela to opozorilo v obliki pojma «voda». Zato je treba znati vplivati na voljo in na tujo podzavedno zmožnost, pa so «čudeži» tu. Treba je le vaje.

Slušatelji Ibu-Ali-bega so baje že precej verzirani v tem pogledu. Po enoletni praksi lahko tekmujejo s svojim učiteljem, če so ga ves čas pozorno poslušali. Ibu-Ali-beg je osebno uverjen o nesmrtnosti duše, a zavrača naš takozvani spiritizem, katerega imenuje smotreno ali pa nezavedno goljufijo.

Neka Berlinčanka, ki sploh ne zna risati, je pod Ibu-Ali-begovim vplivom izgotovila izredno težke risbe. Toda kaj takega se posreči zopet le nekaterim. Da človek lahko izvrši dano mu nalogo, mora imeti že od narave same nek dar. Ta dar spi nekje v zadnjem kotičku naše podzavednosti in ni bistveno nič drugega nego umetniška zmožnost, o kateri ne ve človek niti sam, ali pa katero odkrije le slučajno. V nasprotnem slučaju pa je hipnotizem brez vpliva na človeka.

Ali smemo zahtevati darila nazaj

O tem vprašanju se je razvila v berlinskih listih obširna debata, ki še vedno in zaključena. Neki bivši zaročenec ki je razdrl svojo zaroko, je namreč sprožil vprašanje, ali je upravičen zahtevati od svojo bivše zaročenke nazaj svoje darove. Izvedenec v teh zadevah mu je pojasnil zadevo takole:

Vprašanje povrnitve darovanih predmetov zavisi od tega, če sta bila darovalec in obdarovanec, v tem slučaju moški in ženska, zaročena ali ne. Če sta bila zaročena ter sta si resno obljubila zakon, je stvar sledeča: ženin, ki je obdaroval nevesto, pa se ji je potem izneveril, nima pravice zahtevati, da mu ženska vrne kar ji je dal. Vseeno je, iz kakšnega vzroka je zapustil zaročenko ali nevesto; glavno je to, da je on kriv ločitve obojice. Če pa je ženska kriva, da se je par razšel, tedaj tudi ona nima pravice zahtevati nazaj tistega, kar je dala svojemu zaročencu.

Povsem drugačen položaj pa nastane, če zahtevajo nazaj predmete ljudje, ki si niso obljubili zakona, torej taki, ki so živeli bodisi v takozvanem »razmerju« in «prijateljstvu». V tem slučaju je običajno da se darovani predmeti sploh ne vrnejo več. Izjema se napravi lahko samo v gotovih slučajih, n. pr. če se je darovalec napram obdarovancu izkazal globoko nehvaležnega. Vsi darovani predmeti torej ostanejo v rokah tistega, ki jih je prejel.

Iz tega izhaja splošni zaključek, da so darila vedno last tistega, ki jih dobi. Zahtevati nazaj, kar je komu darovano, pomeni skrajno netaktnost in brezobzirnost. Tudi v tem slučaju torej obvelja istinitost našega narodnega pregovora, ki pravi: «Kar je dano, je v zemljo zakopano.»

Osem let živ zasut

V bližini mesta Vilna na Poljskem se nahajajo ruševine skladišča intendance bivše ruske vojske. Skladišča so ruski oddelki zažgali, ko so se leta 1916. umikali pred prodirajočimi Nemci. Deloma so bila poslopja tudi razstreljena, ker ni dopustila ruska uprava, da bi dobro založena skladišča padla sovražnikom v roke.

Med uničevanjem skladišč po ruskih pioniriih je padel en vojak v kleti, ki so jih takoj potem zaprle ruševine razstrelienega in gorečega poslopja. Rusi so pač zapazili, da manjka en vojak, smatrali pa so, da ga je moralo ubiti ali pa da je na drug način izginil. Sicer pa tudi niso imeli dovolj časa, da bi ga iskali, ker so jim bili prodirajoči Nemci trdo za petami.

Poljska vojaška uprava je dala na ruševinah tega skladišča sezidati novo moderno stavbo, ki naj služi istemu namenu. V to svrho so zidarji odprli kleti. V njihovo največje začudenje so našli v temni kleti, ki jo je razsvetljevalo majhno zamreženo okence, globoko pod zemljo živega človeka. Kmalu se je ugotovilo, da je to isti vojak, ki je pred dobrimi osmimi leti padel v jamo in so ga imeli za mrtvega.

Celih osem let je živel nesrečnež zaprt v kleti globoko pod zemljo! Najživahnejša domišlija ne more naslikati, kakšen je bil ta človek. Po vsem telesu je bil poraščen kot žival. Oči so v neprodirni temi tekom let skoraj popolnoma oslepele. Razen tega je mož zgubil ves spomin. Obleka je na njem strohnela, le tu in tam se je držala kocin kaka preperela cunja. Narava je sama skrbela, da telo ni trpelo mraza, ker ga ni več grela obleka. Zato je koža po vsem telesu postala tekom let poraščena z gostimi kocinami. Nesrečnež niti ni bil tako suh, kakor bi si kdo misli. Hrane je imel dovolj, saj so bile kleti še precej polne raznih živil. Vojak se je hranil izključno z mesnimi konzervami in prepečencem. Zastran živil bi revež lahko živel več sto let, toliko je bilo blaga nakupičenega v razdejanem skladišču.

Delavci so odvedli neprostovoljnega ujetnika iz kleti na svetlo. Vojak ni mogel na dan, ker so ruševine in tramovje popolnoma zaprle vsak izhod. V kleti je bil le umazano deževnico, kolikor je je še ostalo od dežja. Dali so mu tudi tečnejše hrane. Prišel je sicer nekoliko k sebi, vendar se ni zavedel.

Podzemski ujetnik ni mogel prenesti svežega zraka in solnčne [illegible] he. Zbolel je in v treh dneh umrl, ne da bi izpregovoril besedico. Poljska vlada ga je dala pokopati z vsemi vojaškimi častmi na pokopališču v Vilnu.

× *Agent bivše carske policije obsojen na smrt.* V Jekaterinoslavu je bil obsojen na smrt agent bivše carske tajne policije Kurlandskij, ki je pred leti izdal carski policiji glavne činitelje stranke socijalnih revolucijonarjev. Leta 1910. se je poskus umora Kurlandskega, ki ga je odredila ta stranka, izjalovil. Kurlandskega je nedavno slučajno spoznal in ugotovil neki bivši član stranke socijalnih revolucijonarjev.

× *Cesar Franc Jožef in padec Przemysla.* Cesar Franc Jožef je bil zadnja leta svojega življenja duševno zelo izčrpan. Visoka starost in burno življenje sta nanj delovala zelo nepovoljno. Sedaj je Fred Heller na Dunaju izdal knjigo pod naslovom »Franzl«, v kateri priobčuje niz anekdot iz Franc Jožefovega življenja. Med drugimi prigodami beremo tudi sledečo: Trdnjava Przemysl je padla. Ko so Rusi dobili v roke generala Kusmaneka, je cesarjev adjutant javil padec Przemysla z besedami: »Veličanstvo, Przemysl je padel!« Cesar je adjutanta pogledal, globoko vzdihnil in odvrnil: «Ti ne srečen človek! Koliko let pa je bil star?» Seveda ni adjutant na te besede nič rekel, temveč urno izginil iz sobe.

× *Še vedno ne ve, da je konec svetovne vojne.* Svojci ruskega vojnega ujetnika Mateja Albija iz Tridenta so pred kratkim dobili od imenovanega pismo, v katerem jim mož javlja, da je živ in zdrav ter se še vedno nahaja v ruskem vojnem ujetništvu. Mož vprašuje svojce, če bo vojna že kmalu končana in kakšna usoda ga čaka. Revež je nekje globoko v Sibiriji, kamor očividno še niso dospeli glasovi o izpremembah v zadnjih sedmih letih.

× *Najdaljši predor* so začeli te dni vrtati na Škotskem. Predor pojde skozi hrib Ben Nevis, vrtanje pa se mora izvršiti zato, da bo mogoče napeljati vodo za hidroelektrično centralo v Forthu Williamu. Ta predor bo za poldrugo miljo daljši od Simplona. Vrtali ga bodo z dveh strani.

× *Izprtje delavcev na Danskem.* Podobno kakor na Švedskem so delodajalci izprli velikansko število delavcev sedaj tudi na Danskem. Zveze izučenih delavcev so odklonile zahtevo delodajalcev po znižanju plač za 10 %, češ da so, podobno kakor na Švedskem, tudi na Danskem mezde izredno visoke, večje kakor drugod po svetu. Hkrati so tudi zahtevali, da se mora podaljšati delovni čas preko osemurnega delavnika. Ker kvalificirani delavci niso hoteli pristati na zahteve industrijcev in so celo pretili po švedskem vzorcu s stavko, so jih izprli do brih 40.000. Hkrati so delodajalci izjavili, da bodo, ako treba, prihodnje dni to število podvojili. Delavci na Danskem so silno razburjeni in razmišljajo o splošni stavki, s katero pa delodajalci računajo pri svojem postopanju proti delavcem. Splošna stavka vseh delavcev je zelo mogoča, ker so pogajanja med zvezami izučenih delavcev in industrijci dospela do mrtve točke in se bodo najbrže razbila.

× *Nova uporaba helija.* Plin helij, s katerima je sedaj napolnjen zeppelin «Los Angeles», ima po najnovejših raziskavanjih lastnost, da zdatno zmanjša nevarnost bolezni, ki nastanejo vsled komprimiranega zraka pri vrtanju predorov itd. Rudarski urad v Washingtonu v Zedinjenih državah je dokazal strokovnjakom, da ustvarja helij, pomešan s kisikom, atmosfero, ki je popolnoma enaka navadnemu zraku. To odkritje je posebno važno pri delu v predorih, podmornicah in sploh, kadar gre za delo v večjih globočinah.

Ono noč ste si hoteli prisvojiti ogrlje, imeli ste ga takorekoč že v žepu in vas je razjarilo, ko ste videli, da ni nič z njim. Zdaj vem, zakaj ste me tako nenadeno posetili in se potrudili preiskati moje skromno stanovanje. Žal vam moram priznati, da nisem jaz vzel grofičinega obeska, in tudi nimam pojma, kdo ga naj bi ukradel.»

«Lažete!»

«Ne!»

«V vašem stanovanju nismo našli dijamanta. Opazovali smo vas že od nedelje in smo prepričani, da ga niste dali iz rok. Torej ga morate še imeti.»

«Ne.»

«Svetujem vam, da te besede ne ponovite več!»

Lestrova jo je baš hotel ponoviti, a se je pravočasno previdno premislil.

«Pretehtajte dobro,» nadaljuje mož s krinko, «dam vam deset minut na razpolago. Če po preteku tega roka ne dobim dijamanta, pritisnem na petelina.»

«Uverjen sem,» odvrne Lestrova, «da mislite resno.» Zazeblo ga je po hrbtu.

Kaj naj stori? Lestrova se nagne nazaj in zapre oči.

Deset minut življenja še! Natančno čez deset minut bo iz ozke cevke planila smrtonosna krogla in njegovo življenje bo ugasnilo kakor sveča.

Giuseppe Lestrova si je bil popolnoma v svesti svojega obupnega položaja. Dejal je sam pri sebi:

«Če jima izročim dijamant, si rešim življenje. Ali dijamanta nimam. Ga sploh nisem nikdar imel. Preostaja mi torej le, da ga najdem. To pa ne bo baš lahko. Spreten detektiv bi mu morda prišel na sled, a ne v desetih minutah. Potreboval bi v to deset dni, morda deset tednov. Jaz imam na razpolago le deset minut — in še teh ne več. Kdo izmed gostov bi utegnil biti — stoj! srečna misel mi je šinila v glavo!» Lestrova se zamisli.

«Še pet minut!» javlja neizprosni glas.

Lestrova ga ne čuje. Možgani mu delujejo z intenzivnostjo kakor še nikdar v življenju.

«Tri minute!»

Lestrova zgane ustnice, a nobena beseda se ne izvije iz njih.

»Dve!»

«Takoj,» zamrmra Lestrova, «takoj ga dobim!»

«Ena minuta!»

Lestrova otvori oči. «Nikar se ne razburjajte,» odvrne mirno. «Dijamant boste dobili; zdi se mi, da že vem, kdo ga je ukradel.»

«Prokleti norec, mislite, da naju boste na ta način prevarali?»

«Nimam namena varati vas. Dijamant boste dobili, dobili ga boste, predno boste ostavili to sobo. Tako se je glasil vaš pogoj, ne? Streljajte, če hočete, a prej me poslušajte!»

Moža s krinko se spogledata.

«Mislite, da se bom dal ustreliti radi dijamanta, ki ga nimam?» nadaljuje Lestrova. «Poslušajte! Tisto noč se je nekaj dogodilo, kar je ušlo pozornosti vašega opazovalca. Namreč to-le: Ko sem šel po balkonu, sem z nogo zadel ob trd predmet. Bilo je natančno pred vrati grofičinega budoarja. Pobral sem predmet: bila je navadna brezova pipa ,še gorka. Ta pipa je, tu na mizi leži. Dovolite mi, da si jo pobliže ogledam.»

Lestrova seže z roko po pipi. Gotovost in hladnokrvnost njegovih besedi je vplivala na vlomilca prepričevalno.

«Mislili boste,» nadaljuje Lestrova, «da je pipa moja. To pa ni res. Jaz nikdar ne kadim pipe. Pobral sem jo in vtaknil v žep z namenom, da jo drugo jutro vrnem lastniku, a sem jo pozneje docela pozabil.

Iz navedenega sledi, da nisem bil tisto noč jaz edini, ki se je mudil pred grofičino sobo. Moral je biti še nekdo drugi pred menoj na balkonu. Ta «nekdo» je tam pozabil svojo pipo in njega moramo zdaj izslediti. Pravim «moramo», ker sem tudi jaz pripravljen pomagati vam, da dobite dijamant. Dijamant je last grofice Nola, od njega pa odvisi moje življenje, zato sem pripravljen poiskati ga.

Najprej moramo najti odgovor na vprašanje: Čigava je ta pipa? Jaz se zavežem, da dotičnega izsledim in ga prisilim, da vam izroči obesek, še predno ste ostavili mojo sobo. Če mi ne verujete, streljajte; povem vam pa, da potem dijamanta ne boste nikdar videli in vse posledice boste nosili sami. —

Ko sem odšel iz igralne sobe, so ostali, kakor sem vam že povedal: Strackow s svojim romanom, Kadony z uganko, Sieveking pri klavirju, van Reel in Braun pa sta politizirala. Brauna lahko takoj izločimo: on kadi le cigarete. Ostanejo torej le še štirje: Strackow, Sieveking, Kadony in van Reel. Vsi štirje pušijo pipo, to vem pozitivno. Kako pa naj zdaj doženemo, komu izmed njih pripada baš ta pipa? Poskusimo s kombinacijami!»

Z neko samozavestjo, ki pa je bila bolj potvara kot resnica, pritegne Lestrova stol tesno k mizi in se zatopi v preiskovanje pipe. Bil si je popolnoma v svesti, da visi njegovo življenje le na lasu. Hvala bogu, da je najhujše že prestal. Če se mu posreči, da pridobi na času in zamoti svoja nedobrodošla gosta, je morda še upati, da se reši.

«Najmanjša negotovost, jedva viden znak slabosti — in vse je izgubljeno,» mu brni po glavi. In v duhu si že predstavlja, kje bo krogla udarila ob črepinjo.

Lestrova se znova obrne k možu s krinko, ki ni niti za sekundo povesil revolverja:

«Od ostalih štirih lahko Sieveringa brez nadalnega črtam. Ta-le pipa je že precej obrabljena in kaže, da je bila precej v uporabi. Sievering bi je ne prenesel; njegova glava in živci niso za take stvari. Sievering torej za nas ne pri-

Kraljestvo mode

Otroške pomladanske obleke

Od leve na desno: Plašček male deklice z ovratnim šalom iz volnenega velourja v barvi surove svile z vstavljenim rjavimi progami. — Otroški plašček iz temnomodrega baržuna. — Plašček iz rjavega tiftina z usnjenimi našitki. — Oblačilce iz temno modrega ripsa z belim ovratnikom.

Novotarije in prismodarije

Joj, ta moda!

Krvoločna je. Pretečeno zimo je pomorila skoro vse inozemske zajčke in pod tujim imenom pošilja z njimi damske kostume in plašče. — Jedva pa je posijalo pomladansko solnce, padajo po dkrutim mečem mode — ponosni kikerikavži. Njihovo bleščeče perje, ki je doslej očaralo le naivne kokodajske, je našlo milost v očeh »milostivih«.

Da, da, čisto pravo petelinje perje, baš ono spreminjajoče se ozko perje s petelinovega ovratnika, naniza najnovejša moda v mehkovalujoče volančke in jih našiva na večerne obleke mesto kožuhovine. Te garniture se ponavljajo rade na krilu dvakrat: na spodnjem ozkem robu in na onem širše tunike. — Tesneje pa se prileplja pisano perje na kostume in plašče.

Večerna toaleta ima še druge svoje originalne novosti. Dolgi ozki kosi blaga vise zadaj preko ramen. Koketno se ovijejo parkrat krog lakti in nadomeščajo rokave, ki jih ni. Ti trakovi so gotovo tudi zabavnejši kot šerpe.

Tila - barva se pojavlja in zmaguje.

Širok pas iz mehkega raznobarvnega usnja se je pospel s smelim nastopom preko sportnih oblekc do popoldanskih Crêpe - Georgette - toalet, kjer izvablja laskava priznanja vitkih dam.

Rokavice ne manjkajo pri nobeni obleki. Segajo še vedno precej preko zapestja, kjer je okrašeno usnje s slikarijami ali aplikacijami. Pa tudi rokavice iz raznega finega blaga pošite z drugobarvno nitjo, so moderne.

In damska ura! Ta dragocena igračka je pritrjena na kratki verižici in shranjena v vnanjem ženu tik nad srcem. Je pa tudi lahko vložena v prsno zaponko ali celo v ono na šolničku.

Dobra.

Na piskerlonec

Poročati Vam moram, gospod urednik, kako usodepolno bi kmalu postalo zame, ker sem čitala v božični številki Vašega cenjenega lista nasvet g. Fr. Ž. neki milostivi, naj si da ostriči lase na »piskerlonec«. Saj se morda tudi Vi še spominjate, da ji je v dolgem pismu pel, kako bo potem dražestna [illegible]rčkana in da bo njegova edina želja, pr[illegible] umre videti njeno fotografijo. To mi je [illegible]o globoko v srce in hudobec nečimernosti se me je polastil in mi šepetal, češ, ako bodo pristriženi lasje pristojali dotični dami, zakaj ne bi tudi meni? Pomisleke sem imela samo radi svoje starosti. Kakor Vam je znano, gospod urednik, sem že blizu petdeset'h let — nekaj let več ali manj, ne igra tolike vloge.

Opravila sem se in stopila k damskemu frizerju. Mislila sem si, da bo on kot strokovnjak najbolje vedel, kako in kaj, zato sem ga vprašala še tudi za njegovo mnenje.

Kar zažarel mu je obraz od navdušenja.

— Krasna ideja, milostiva! Ne bo vam žal! Vsaki dami, mladi ali nemladi, tako dobro pristoja! In kako praktično! Enkrat, dvakrat potegnete z glavnikom, pa ste počesani!

— Toda moja starost...

— O milostiva, če bi izgledali stari, kar nikakor ni, bi vam še posebno povdaril, da Vas bo ravno ta frizura pomladila najmanj za petnajst let.

— Bogve, ali bo mojemu možu prav?...

— Kaj možje! Vsi so enaki! V začetku bo tarnal oh! in ah! potem se bo pa pomiril in izprevidel, da ste storili prav.

Govoril je tako spretno in prepričevalno, da mi je razpršil zadnje pomisleke in kmalu nato so ležali moji, še precej lepi lasje na tleh. Omenim naj pri tej priliki, da ni rabil nič piskerlonca ampak je znal zadeti pravo dolžino las kar na pamet. Dovolila sem tudi brivcu, da mi je ostale lase, ki so bili že tupatam sivi, lepo rjavo pobarval in nakodral, kakor se spodobi za takozvano dečjo frizuro.

Ko sem bila zopet na cesti mi je vseeno postalo nekam tesno pri srcu in zardevala sem v zadregi, kajti zdelo se mi je, da me vsak ogleduje.

Da bi se izognila tem pogledom, sem stopila mimogrede v zajtrkovalnico, ki je bila prostorna in temna in sem upala, da bo v tem času malo gostov. V svojo nevoljo sem takoj pri vstopu zapazila, da je bilo zasedenih več miz. Ne da bi pogledala na desno ali levo, sem šla naravnost v najbolj temen kot in sedla za malo mizico. Čez nekaj časa sem se umirila ter se že nekoliko bolj pogumno pričela razgledovati po sobi. Pri mizah je sedelo nekaj dam, po dve ali tri skupaj, ki so se z gracijoznimi gestami krepčale in poskušale sladko črno vino. Tudi zaljubljenih parov ni manjkalo. Ti pa so bili tako zatopljeni drug v drugega, da so pozabljali na čaj, ki je med tem postajal mrzel.

V drugem kotu sobe, meni nasproti je sedel neki gospod. Kolikor sem mogla razločiti v temi, je imel kakih štirideset do petinštirideset let. Bil je torej v najlepši in najinteligentnejši moški dobi. Njegov gladko obriti obraz je bil lepih, pravilnih potez in na glavi je imel še goste, temne lase. Čudno, naenkrat sem se domislila svojega moža in ga nehote primerjala s tem simpatičnim tujcem. Kakšna razlika! Čutila sem, da mi moj mož s tisto svojo sivo brado in plešo naenkrat ni bil več to, kar mi je bil doslej. Vsled svoje pomlajene vnanjosti sem se čutila kakor prerojeno tudi notranje in zato mi je bilo prav všeč, ko sem opazila, da vzbujam tudi jaz neznančevo pozornost. Njegove poglede sem ljubezniivo vračala..

Kmalu je plačal in odšel. Tudi jaz nisem potem več dolgo ostala. Hitela sem proti domu in dnevna svetloba me je zopet streznila. Radovedna sem bila kaj poreče moj mož, ko me zagleda pomlajeno.

Plaho sem stopila v sobo. Sedel je za pisalno mizo. Tedaj pa naenkrat zakričim in zbežim v kuhinjo. Pomislite, gospod urednik, moj mož ni imel več ne brade ne brk, glavo pa mu je pokrivala idealna lasulja! On je bil, s katerim sem malo preje nedopustno koketirala! Zato si lahko predstavljate moj stran, kako si bo tolmačil moje vedenje.

Prišel je za menoj in me prijel za roko, jaz pa sem se ga oklenila in zaprosila:

— Oh, ljubi možek, odpusti mi! Toda veš, res nisem mislila nič hudega. Prepričati sem se hotela, če bi lahko še komu ugajala...

On pa, dober kakor vedno, me je potolažil in rekel:

— Krivda je tudi na meni. Storil sem neumnost, da bi izgledal mlajši. To lasuljo bom vrgel proč, ti pa si eno kupi, dokler ti ne zrastejo zopet lasje.

Vidite torej, gospod urednik kako lahko je ogrožen zakonski mir in eventualno tudi zakonska zvestoba, ako čitamo spise, kjer rjoveči lev daje v ovčji obleki dobrohotne nasvete.

Eva.

Dve pomladni promenadni obleki

Ravna in enostavna linija

Kljub različnim poskusom in kljub škodoželjnim prorokovanjem, da bo s pomladjo definitivno konec one, nekaterim damam tako priljubljene, a drugim nič manj zoperne in obsovražene ravne linije v obleki, se bo ta, kakor vse kaže, pomladi še bolj uveljavila in izpodrinila tudi one pojave svoje konkurentinje, ki smo jih lahko opažali tu in tam na zimskih prireditvah. Sicer predpisi za pomladno modo tudi niso ekskluzivni, vendar pa bo najbolj dominirala vendarle zopet »linija«. Kako okusne in elegantne so lahko take preproste obleke, kaže gornja slika, posneta po najnovejših pariških izdelkih. Komentar posameznim oblekam je gotovo nepotreben, ter si ga lahko napravijo naše čitateljice same.

---

de v poštev. Ostanejo še Strackow, Kadony in van Reel. Tako, zdaj se bližamo cilju.»

Lestrova si oddahne.

«Naslednje ime,» nadaljuje po kratkem premolku, «ki ga lahko izločimo, je ime Strackowa. Če dobro pogledate, boste videli, da je konec ustnika skoraj pregriznen.. Kdor je kadil iz te pipe, ima ne samo možne živce, marveč tudi močne zobe. Slučajno pa mi je znano, da ima Strackow skoraj izključno samo umetne zobe. Opažal sem to posebno, kadar se je smejal. Kadilec pa, ki ima umetno zobovje, ne bo nikdar ostavil v ustniku velikih sledov, kamoli, da bi ga pregriznil.

Ostaneta nam torej le še van Reel in Kadony.» povzame Lestrova in ogleduje pipo od vseh strani. «Enemu izmed teh dveh pripada izdajalska ta pipa. A komu? Oba imata močne živce, oba imata močne zobe. Pipa ni baš cenena' izdelana je iz najboljšega francoskega brezovega lesa. To pa nam nič ne pomaga, zakaj i van Reel i Kadony imata denarja, da si lahko kupita tako pipo.»

Lestrova se zamisli.

«In vendar,» nadaljuje čez hip, «se nam odpira še težko vprašanje. Kdorkoli je uporabljal to pipo, ugotoviti moram, da ni ravnal z njo, kakor bi moral. Oglejte si jo in opazili boste jasne sledove zanemarjanja. Vidite, da je ožgana? Lastnik jo je očividno napolnil z alkoholom, da jo očisti, pri tem pa jo je osmodil. To priča o zanikrnosti in nepazljivosti kadilca, zakaj kdor pazi na pipo, je ne bo nikdar čistil z alkoholom, kaj še z metilalkoholom, ki še sedaj diši iz nje.

Prepričan sem, da bi van Reel nikdar tako ne ravnal z dragoceno pipo. On je mnogo preveč vesten in prevelik ljubitelj reda. Kadony pa je v svojih običajih izrazit bohem. Iz navedenega jasno sledi, da pipa ne more biti last van Reela, istotako pa je jasno, da je Kadony njen lastnik. Če to drži, je bil tudi Kadony tisti, ki se je usodne noči mudil na balkonu. To trditev podpira poleg tega dejstva, da se Kadony ne nahaja baš v najboljših financijalnih prilikah.»

Lestrova konča. Njegovi prsti drse še vedno ob cevki pipe gor in dol.

Tedaj se oglasi mož, ki je stal za Lestrovim hrbtom in še ni izpregovoril dotlej nobene besede.

«Morda pa je pipa last grofa Nole.»

«Ne, grof kadi le cigare — po 2 franka komad.»

«Ali pa jo je morda izgubil kateri izmed služinčadi.»

«Tudi ne. Služinčad stanuje v drugem delu hiše. Poleg tega tudi ni preveč verjetno, da bi sluga, ki je okradel svojo gospodarico, mirno s pipo v ustih stopil iz njene sobe. Po mojem uverenju tatvina ni bila pripravljena.»

Dolga pavza.

Nato povzame zopet besedo mož z revolverjem: «Po vsej verjetnosti ni na vsem, kar ste dosedaj besedičili, niti ena besedica resnična. Če pa je kljub temu kaj na tem, da ima Kadony ukradeni dijamant, kako mislite izpolniti svojo obljubo in ga prisiliti, da vam ga izroči?»

«Povsem enostavno Kadony je prepričan, da nikdo ne sumi njega. Ko bo videl, da je tatvina razkrita, bo takoj izročil dijamant, vesel, da ga nikdo ne bo tirjal pred sodišče.»

«Za to pa je treba časa.»

«Počemu? Pošljem mu pismo.»

«Pismo?»

«Seveda, pismo. To pismo pa sestavimo tako, da ne bo imelo nikakih neprijetnih posledic ne zanj in ne za nas. Vaš prijatelj bi pismo odnesel: Kadony stanuje jedva pet minut odtod. V četrt ure je dijamant v vaših rokah. Mi dovolite, da sestavim pismo pod vašim nadzorstvom?»

Lestrova vzame iz pisemske mape polo papirja in jame pisati. Od trenutka do trenutka preneha in napeto premišljuje. Ko je pismo dogotovljeno, ga preda svojemu nasprotniku v pregled in pravi:

«Tako bo prav. Pismo ga bo prestrašilo na smrt. Kadony bo izročil dijamant, s tem ste lahko prepričani.»

Pismo se je glasilo tako-le:

P. Kadony, Severusova 36. Oddajte brez odloga donosilcu pisma dijamant g. Nola. Ne izpraašujte ničesar. Vem vse in ne bom obvestil policije, le, če se brezpogojno pokorite. Izpolnite zahtevo natančno, ker je v vašem lastnem interesu. Ako me ubogate, ste rešeni.

Giuseppe Lestrova.

Vlomilca stopita v kot in se šepetaje posvetujeta. Lestrova si prižge cigareto.

«Zdi se, da ste si svoje stvari vražje sigurni,« izpregovori oni z revolverjem, in v njegovem glasu se je še vedno čutila prikrita grožnja.

«Seveda sem, seveda sem,» odvrne Lestrova, muzajoč se.

«Ne pozabite — dokler dijamanta ne dobim, se ne ganem iz sobe.»

«V četrt ure ga dobite!»

«Upam — v vašem interesu.»

Mož z revolverjem zopet zašepeče svojemu tovarišu par besed, potem mu izroči pismo in ga odpošlje. Ves ta čas pa ne odmakne revolverja.

«Pravzaprav bi zdaj lahko tistole cev povesili,» meni Lestrova prijazno. «Nebasan revolver je neestetičen pogled za oči, mar ne?» Odgovora ne dobi. «Sicer pa si smem čestitati, da sem našel pipo, in še bolj, da sem jo potem pozabil vrniti.»

«To se bo šele izkazalo.»

«O, jaz se ne bojim!»

«Že četrt ure čakava.»

«To ni mnogo.»

«Rekli ste deset minut!»

«Nekako. Nisem pa pomislil na živali»

Po slovanskem svetu

Strossmayerjeva knjižnica v Pragi

V nedeljski številki «Jutra» smo na kratko omenili, da se je o priliki Masarykove petinsedemdesetletnice otvorila v Pragi Strossmayerjeva knjižnica, katera ima služiti češko-jugoslovenskemu kulturnemu zbližanju. Knjižnica se nahaja v Panski ulici, torej v sredini Prage in ima za enkrat tri prostore.

Otvoritev sama je bila skromna, ker je svečana otvoritev projektirana za pozneje. Predsednik kuratorija nove knjižnice prof. Domini je najprej pozdravil navzoče goste, med katerimi so bili češkoslovaški minister dr. Hodža, predsednik umetnostne akademije dr. Zubaty, generalni kozul Rašić, jugoslovanski odpravnik poslov Nastasijević, predsednik češkega novinarskega sindikata Pichl, jugoslovanski kulturni ataše Prochazka in cela vrsta drugih prijateljev češkoslovanske vzajemnosti. — Razložil je svrho knjižnice ter je povdarjal, da bo knjižnica prirejala tudi tečaje srbohrvatskega jezika ter da bo vrhu tega osnovala klub «Adrija», ki bo vnemal Čehe za lepoto jugoslovanskega Jadrana.

Strossmayerjeva knjižnica se je ustanovila z dobrodelnimi prispevki raznih institucij. Praško prosvetno ministrstvo je darovalo v ta namen 10.000 Kč, Škodovi zavodi isto toliko, centrala jugoslovanske lige v Pragi 5000 Kč, praška sekcija te organizacije 2000 Kč, društvo Adrija 2000 Kč, Zveza čeških profesorjev 500 Kč, itd. itd. Darove v obliki knjig je poklonilo beograjsko prosvetno ministrstvo, Matice v Beogradu, Zagrebu, Novem Sadu in Ljubljani ter mnogi zasebniki.

Lep govor je imel tudi minister Hodža, ki je povdarjal, da Strossmayerjeva knjižnica nima drugega cilja, kakor nadaljevati in poglabljati tradicije, katere so nam zapustili veliki slovanski delavci Strossmayer, Čeh, Šafařík, Slovak Šulek in škof Stepan Mojzes. Gospod minister je pokazal pri tem izdajo srbskih narodnih pesmi v češkem prevodu l. 1852., katere je izdala tedanja jugoslovanska vseučiliška omladina v Pragi z namenom, da se pomaga češkemu Nar. Divadlu. Pokazal je na ta dejstva rekoč, da današnja svoboda slovanskih narodov ni delo poedinih vej velikega slovanskega plemena, temveč da je to sad zavesti skupnosti vseh slovanskih narodov. Slovani moramo opustiti partikularizem in moramo delovati v korist slovanstva kot celote. Na tem polju ima važno vlogo zlasti Strossmayerjeva knjižnica v Pragi.

Za drjem. Hodžo je govoril še predsednik češkega novinarskega sindikata Pichl, ki je povdarjal skupno linijo češke in jugoslovanske žurnalistike. — Tako je bila skromna otvoritev Strossmayerjeve knjižnice v Pragi vendarle glasna manifestacija slovanstva in njegovih navdušenih propagatorjev v današnjem času.

G. Fedotova

Dne 7. t. m. je preminula v Moskvi Glikerija N. Fedotova, ena izmed prvih ruskih dramskih umetnic. Rodila se je leta 1846., pozneje je prišla kot sirota v moskovsko gledališko šolo in je nastopila z velikanskim uspehom že ko ji je bilo 16 let. Razen klasičnih vlog, predvsem Julije in Kleoparte, je ustvarila Fedotova na odru glavne ženske tipe dram Ostrovskega in manjših pisateljev n. pr. Potjehina, Krilona in Pisemskega. Pred dvajsetimi leti je Fedotova obolela in ohromela za vedno. Leta 1922. je praznovala svoj jubilej in je nastopila zadnjič pred občinstvom. Igrala je vlogo nune-carice Marie v Ostrovskega drami «Lažni Dimitrij». Morala je sedeti v naslonjaču, ne da bi se le enkrat dvignila. S svojo dovršeno umetnostjo pristne tragedinje je izzvala burno navdušenje.

Kot zadnja zastopnica «junaške dobe» ruskega gledališča pred početkom njegovega realizma je odgojila Fedotova številen naraščaj. Izredna recitacijska zmožnost in nekak dovršen sarkazem, vse to ji je pripomoglo do najvišje avtoritete. Pokojna umetnica je pomagala Stanislavskemu ustvariti «Hudožestveni teater», in je priganjala mladino k njemu z besedami: «Pojdite k njemu, samo tam se dela. Pri nas, na imperatorskem odru, je premalo zraka.»

Fedotova je bila prvi in edini ženski režiser v Rusiji in je kot taka ustvarila svojo posebno šolo. Ruska drama sedaj zvesto čuva njene svete tradicije.

Stanovanjsko vprašanje v Češkoslovaški

Na Češkoslovaškem pripravljajo izpremembe zakonov za varstvo stanovanjskih najemnikov in za pospeševanje gradbene podjetnosti. Novi stanovanjski zakon mora sankcijonirati narodna skupščina do konca marca.

Tudi v novem stanovanjskem zakonu ostane v veljavi načelo progresivnega odpravljanja zaščite najemnikov. Veljavnost novele stanovanjskega zakona se namerava določiti do konca aprila l. 1928. Dasi komisija, ki izdeluje novi stanovanjski zakon, še ni dokončala vsega dela, vendar so znane že nekatere podrobnosti. Novi zakon bo prinesel olajšave tako najemnikom kakor hišnim lastnikom. Ako bo najemnik kaznovan radi kaznivega dejanja proti hišnemu gospodarju ali njegovi soprogi, bo to vzrok za odpoved stanovanja samo v slučaju, če ni bil k temu dejanju izzvan. V ostalem pa se bodo vzroki za odpoved pomnožili. Poslovni prostori se bodo lahko odpovedali radi oderuštva, če so po lastni krivdi izgubili najemnino ali obrtnikom, če so bili obsojeni bili koncesijo ali pa zašli v konkurz.

Najemnine se bodo samo deloma nanovo uredile, vendar pa to še ni definitivno določeno. Po dosedanjem zakonu je imel hišni lastnik pravico, prevaliti stroške popravljanja hiše na najemnike, ki so bili dolžni plačati nanje odpadajočo vsoto poleg najemnine. Ta določba bo odpadla, dovolilo se bo nadaljno povišanje najemnin iz l. 1914. Uvesti se namerava novo 10% zvišanje sedaj veljavnih najemninskih poviškov, ki znašajo za 1 sobo in kuhinjo 20%, za 2 sobi in kuhinjo 40% in za 3 sobe in kuhinjo 60% najemnin iz l. 1914. Ako se sprejme ta predlog, bi plačal najemnik, ki razpolaga z 1 sobo in kuhinjo, najemnino iz l. 1914, dosedanji povišek 20% in novi povišek 10%. Za preračunanje poviška velja v vsakem slučaju temeljna najemnina z zadnjega predvojnega leta. Najemniki pa bi bili v bodoče oproščeni stroškov za hišno razsvetljavo in snaženje dimnikov.

V glavnems so tudi že končana pogajanja glede novega zakona za pospeševanje stavbne podjetnosti. Sedanji sistem gradbenega pospeševanja potom države, ki je bil v veljavi do konca lanskega leta, se bo opustil ter se bo z novim zakonom osnoval poseben fond za pospeševanje zidanja novih hiš. V ta državni gradbeni fond bi se stekali dohodki državnih stavbnih sreč, v glavnem pa dohodki 10% poviška dosedanjih najemnin, ki ga namerava uvesti novi stanovanjski zakon. Ta dobiček bi torej ne dobivali hišni gospodarji ampak bi se nakazoval v državni fond za zidanje hiš. Računajo, da se plača v vsej republiki na leto najemnin povprečno pol milijarde, tako da bi 10% povišek najemnin znašal na leto 50 milijonov v korist državnemu stavbnemu fondu. Zakonski načrt za pospeševanje stavbne podjetnosti bo predložen narodni skupščini, ko bo sprejet novi stanovanjski zakon. Neposredno podpiranje stavbne podjetnosti od strani države, t. j. iz državnih proračunskih sredstev, se v bodoče ne bo več vršilo.

Rjepinova razstava v Pragi. Ruski slikarski umetnik Ilija Rjepin je razstavil v praških prostorih Obecnega doma celo vrsto slik, med katerimi se nahaja zelo zanimiv portret »Župnika« in pa Rjepinovo življensko delo »Procesija«. Iz te slike odsevajo najrazličnejše stopnje mojstrovega razvoja. Prvi osnutki slike segajo nazaj v leto 1883. Takrat je bil Ilija Rjepin še borec, kateremu niso zadostovali različni obrazi romarjev, slike vročega dneva, solnčni žarki na zlatem mašnem plašču in slično. Moral je naslikati zraven tudi stražnike, ki podijo ljudstvo z biči narazen, da izrazi duhu svojega časa primerno protest zoper tedanjo vlado. Zdaj je ublažil Rjepin te razkrinkovalne tendence, ki so rušile življensko enotnost umetnine. Pomen Rjepinove razstave, na kateri visi tudi genre - slika, »Ukrajinci« je trajnega, zgodovinskega značaja in stoji visoko nad slučajnimi sezijskimi prireditvami. Predsednik Masaryk, ki je obiskal Rjepinovo razstavo, je kupil 10 mojstrovih del, ki pridejo v Češko moderno galerijo.

Poljske visoke šole. Poljska republika ima letos 15 visokih šol: 5 univerz (v Varšavi, v Krakovu, Lvovu, Vilni, Poznanju), 2 tehniki (v Varšavi in v Lvovu), 2 trgovski visoki šoli, rudarsko akademijo, 2 akademiji lepih umetnosti (v Krakovu in Varšavi), visoko šolo politično (v Varšavi), poljedelsko visoko šolo in visoko šolo za inozemsko trgovino.

Profesor Vvedenskij umrl. Dne 9. t. m. je umrl v Leningradu profesor A. Vvedenskij, najmarkantnejši zastopnik sodobne ruske kritične filozofije in sicer čiste kantovske smeri. Kot samostojen mislec je dosegel Vvedenskij popolnoma nove vidike s tem, da je izrabil svoje kritično stališče za empirično vedo. Bil je mnenja, da ni mogoče kontrolirati naše znanosti, če nismo prej proučili našega mišljenja, ki je ustvarilo vedo. Tej nalogi služi glavno delo profesorja Vvedenskega, ki nosi naslov »Logika kot del spoznane teorije«.

Srečna ruska vas. Moskovska »Izvestja« poročajo z razprtimi črkami o edini srečni ruski vasi Sinjavki, ki leži v černigovski guberniji. Pri ljudskem štetju niso komisarji v tem kraju našli nobenega nepismenega človeka. List označuje to vas kot »izjemno razveseljiv pojav, edini svoje vrste na celem ozemlju zveze ruskih republik«.

Filatelija

Slovenija v Michelu 1925

Tudi novi katalog je, kakor prejšnji z letnico 1924—1925, za Slovenijo neraben. V glavnem je le točen prepis z malenkostno zvišanimi oziroma spremenjenimi, deloma pa tudi s prav znatno znižanimi cenami, kar je pa pri dinarski izdaji radi ogromnega ostanka popolnoma opravičeno. Znatno so zvišane cene le pri Dobrovniku — madžarski Lendvasarhely je še vedno na prvem mestu — ki pa tudi še komaj dosegajo resnično tržno ceno in niso torej v nikakem pravem razmerju s cenami drugih držav. Te cene bi morale biti v primeri z drugimi vsaj petkrat pomnožene. Isto velja tudi za skoro vse ostale znamke in bi vsak domač zbiralec Michelu prav rad plačal marsikatero znamko dražje kot jo on ponuja, če bi mu jo tudi res poslal. Tega seveda nemške firme brez izjeme ne morejo, ker znamk nimajo in ravno zato po katalogih in cenikih navajajo tako nizke cene, da bi znamke še ceneje kupili. Sicer pa založnik v predgovoru prav ganljivo tarna, da je cene moral reducirati sploh, seveda ker so nemški trgovci ob polomu papirnate marke prodali večino svojega blaga v inozemstvo z boljšo valuto in bi sedaj svoje zaloge z nabavami v inozemstvu zopet radi popolnili. Tega jim ne smemo zameriti, dokler to poskušajo storiti na svoj račun. Kar se pa naših znamk tiče, pa ne moremo dosti poudariti, naj noben zbiralec svojih znamk sedaj po teh beraških cenah ne prodaja v inozemstvo, posebno pa še ne menja na podlagi teh katalogov. Kdor le more, naj naroča v inozemstvu naše znamke in kmalu bo prepričan, da jih noben trgovec nima. Tako mi z Dunaja poroča g. podpolkovnik v p. T. K., eden največjih zbiralcev naših znamk, da brez uspeha povsod okrog že poldrugo leto išče v vseh katalogih navedeno in seveda malenkostno ocenjeno 5vinarsko znamko. Koliko so naše znamke v resnici vredne, nam bodo povedali šele tuji strokovnjaki na našem kongresu. Držite se torej in kupujte!

Kako površno je sestavljen katalog, dokazuje še iz lanskega leta prevzeti filir mesto vinarja. Pod naslovom, ki jo še vedno »Jugoslavischer SHS-Staat« (Südslavischer Staat) kljub večkratnim pojasnilom Vilima Oregorčiča v nemških listih, piše, da se Heller, Filir slovensko imenuje vinar — pod naslovom »Slovenien« pravi tudi, da je 100 filirjev enako 100 vinarjem in teh sto pravilno »1 krona«, pri navajanju znamk pa pozna le filir. Pokojni urednik E. Marre je nasedel strokovnjakom, ki še danes govore in pišejo ter celo tiskajo Štajnbrik, Trifaji in Aslink, da, nekdo mu je celo pisal, da »vinar« izvira iz vina! Prečitajte sami E. Marrejev uvodni članek »Hurra, der Vinar!« v »Ill. Zeitung für Philatelie« z dne 25. maja 1923.!

Katalog sam je pa neraben, ker po njem večine različnih znamk ni mogoče določiti: mnogo jih sploh ne eksistira, še več jih pa ni navedenih; tako n. pr. pri ljubljanskem knjigotisku manjka 5kronska, pozna pa 15vinarsko istega tiska sinje barve, katere gotovo še nikdo ni videl, ker je dunajska in kot taka tudi tam navedena. Stvkasti časopisni, pivniku podobni papir dunajske izdaje omenja samo v tabeli, spredaj pa ga ne pozna, kakor mu tudi ni znana perforacija 11 pri frankovnih znamkah, katero je pa našel pri dunajskih portovnih, kar se meni kljub iskanju še ni posrečilo. Kar se barv tiče, ne moremo mnogo zahtevati od avtorja, če je pri 15 in 20 K videl siv raster!

Torej imena, imenovanje denarja, cene, zobčanje, papir, barve, vse je nezadostno. Posebno se pa katalog postavi pri portovnih provizorijih, kjer najprej piše, da so vse štiri parske vrednosti tiskane na eni poli in tudi v opombi navaja IV. pretisk, t. j. na 15vinarski dunajski tirkizne barve na sko. Kam je ta strokovnjak eskamotiral 5-, belem papirju, katalogizira pa samo 10par- 20- in 50parsko? Da v opombi še vedno notira tudi 2 in 10 Din z umetnikovo signaturo in da pozna samo zagrebški rdeči žig na slovenskih znamkah, je le malenkost. — Hujše je pa, da na strani 232 piše o Beltincih (pravilno) kot polnovrednih provizorijih, na strani 233 pri Belatincu (madžarsko ime) jih sicer ceni na 150 zlatih mark in v isti sapi pravi, da — ne spadajo v zbirko, in ne navaja cen za posamezne znamke kot prejšnja leta. Saj bi bilo vendar vkljub Belaincev še dosti prostora za Prelog in Mursko Središče. Za vrednost Beltincev nam popolnoma zadostuje odlok pb. ravnateljstva za Slovenijo v Ljubljani št. 2012-IC-1921 z dne 15. marca 1921, ki pravi, da jih je »primala kot polnovredne poštne vrednotnice«.

Ta »Murinsel« je sploh zanimiva dežela, zakaj katalog jo opisuje v oklepaju tako-le: Medjumurje, Prekomurje (Zwischenmurland) Partosfalva n. a — ubogi prekmurski Prosenjakovci! — na drugi strani ima pa zopet »Prekomurje« in A. Belatinc in B. Lendvavasárhély (Dobrovnik)! Kakor Beltinci, tudi Dobrovnik ni brez napak, posebno pri oceni in naštevanju znamk kot n. pr. ima portovna za 50 fil. črno, ne pa rdečo številko, kot pravi katalog. Več o Prekmurju in tamošnjih znamkah pa drugič.

Čudimo se tudi celi razdelitvi znamk naše države. Če katalogizira bosanske znamke po prevratu skupno s staro Bosno, torej kot posebno deželo v filatelističnem oziru, bi moral dosedno tudi Slovenijo katalogizirati posebej, saj je vendar izdala na lastno roko in z odlokom Narodne vlade v Ljubljani svoje znamke.

Ante Gaber.

Našim filatelistom!

Z veseljem smo pozdravljali v «Kolektorju» objavljeni predlog gosp. Šerbeca, enega naših najagilnejših filatelistov, katerega je stavil radi sklicanja I. slovenskega filatelističnega kongresa in razstave v Kranju.

Da je ta ideja dobra, kaže navdušenje, s katerim je bila sprejeta v vrstah vseh slovenskih filatelistov, ki našo domačo znamko cenijo in ljubijo in ki so se takoj z vnemo lotili velikega dela, kakršnega zahtevata tak kongres in razstava. Pa ne le pri nas, tudi v inozemstvu so pozdravili ta naš namen. To dokazujejo obljube za obisk te razstave, ki smo jih do sedaj prejeli, ne le iz naše ožje domovine, nego tudi iz Avstrije, Nemčije in Madžarske — svetovno znana imena!

Tako sta razstava in kongres že popolnom zasigurana in uspeh zagotovljen.

Mariborski filatelistični krožek predlaga, da se ta prilika izrabi za združitev vseh slovenskih filatelističnih društev v eno samo slovensko filatelistično društvo. Koristi te zveze ni potrebno posebno povdarjati, ker je preveč jasna. To društvo naj bi se imenovalo:

«Filatelistično društvo Slovenija».

Namen društva naj bi bil: 1. proučavanje in zbiranje slovenskih znamk in žigov; 2. zbiranje jugoslovenskih znamk; 3. negovanje filatelije sploh.

Sedež društva bi bilo bivališče vsakokratnega predsednika.

Podružnice naj bi se ustanovile v vseh krajih Slovenije, kjer je najmanj troje filatelistov.

Društveno glasilo bi bil lahko dosedanji «Kolektor», katerega izdaja na širši podlagi je že itak sklenjena in so že pridobljeni za sodelovanje najboljši jugoslovenski in inozemski strokovnjaki.

Prvi slovenski filatelistični kongres in razstava naj se že vrši pod imenom novega filatelističnega društva.

Eno naših prvih del bi moralo biti končno katalogiziranje naših znamk s sodelovanjem vseh naših in tujih specijalistov.

Prosimo vsa filatelistična društva, klube in krožke Slovenije in vse filateliste, naj izjavijo svoje mnenje o tem predlogu potom «Kolektorja».

Filatelistični krožek v Mariboru.

Novosti

ČEHOSLOVAŠKA. Dne 7. t. m. ob 75letnici prezidenta Masaryka 40 h rumena, 50 h travnatozelena, 60 h karminastolila, 1 K rdeča, 2 K modra, 3 K rjava in 5 K motnozelena; z lipovimi listi kot vod. znakom, različno zobčana. Načrte za znamke je napravil najslavnejši češki slikar prof. Švabinsky, kot za jubilejne znamke s prezidentovo sliko l. 1923., samo da je na sedanjih znamkah v okvirju pod portretom mesto »1918 28. X. 1923« označena vrednost »Haléřů«, oziroma «Koruna (ý)». Razen z znamkami je poštna uprava 75letnico proslavila tudi z rdečim žigom, večji poštni uradi pa s prigodnimi žigi z letnicama «1850—1925».

PORTUGALSKA. Znamka brez naznačene vrednosti za pristojbine prosta pisma geografske družbe: grb v pravokotnem okvirju z napisom: SOCIDADE DE GEOGRAPHIA DE LISSABOA in mesto vrednosti PORTE FRANCO, zobčana 11½, črnomodra.

RUSIJA: 15 kop., rumena, vod. znak meander s cvetlicami, zobč. 12, Kmet; 1 kop. na 100 rub., potovna, oranžna, rumena, 100 rub. pisemska znamka iz l. 1921. z vijoličastim pretisom v cirilici DOPLATA 1 KOP; 14 kop. na 35 kop., portovna, modra Kerenskijeva znamka z rdečim pretiskom v treh vrstah.

Razno

Internacijonalna fil. razstava v Parizu od 30. aprila do 10. maja bo gotovo največja prireditev letošnjega leta. Ker je razstavljanje drago, bi bilo pač umestno in potrebno, če bi vsaj kaka naša starejša organizacija zbrala take izložbe dostojno zbirko slovenskih znamk in jo poslala v Pariz. Sicer nam pa ni znano, če se je sploh kako društvo doslej bavilo s takimi vprašanji, vendar je naše skromno mnenje, da propaganda lastnih znamk spada med glavne naloge naših društev, do sedaj so pa le tujci razstavljali naše znamke, ki torej po naši lastni krivdi niso svetu dosti znane in zato mnogo premalo cenjene.

30.000 dolarjev so dali ameriški zbiralci za znamke samo pri filat. poštnih okencih v lanskem letu. Večino znamk so si seveda nabavili v navadni prodaji. Ker ima država ogromne dobičke od zbiralcev, morala bi tudi vpoštevati njih nasvete, v Ljubljani in Mariboru pa vsaj otvoriti za filateliste po eno okence, kjer bi se dobile vse znamke, ki so v prometu. Z zaupanjem pričakujemo od novega poštnega direktorja, da nam to opravičeno prošnjo izpolni.

Filatelistični monopol ima — kakor znano — Rusija. Tam sme znamke prodajati samo država in tudi vse pošiljatve v svrho menjanja se morajo pošiljati le potom monopolske centrale. Ker je menjanje tudi obdavčeno, je monopol vpeljal posebne davčne znamke, katere nalepi na vsako pošiljko znamk. — Pretiskali so vojno-dobrodelne znamke iz l. 1914 in 1915/17 z novo vrednostjo in napisom njih namena. Teh sedmero znamk ne navajamo med novostmi, ker niso poštne, temveč le davčne vrednotnice in torej ne spadajo v zbirke poštnih znamk, kakor tja ne spadajo kolki in znamke za znižano vožnjo po železnici.

Srpski fil. klub v Beogradu je na občnem zboru 15. t. m. izvolil sledeči odbor: predsednik Evgen Derocco, gener. direktor v p., delovodja M. Lukić, prof. akademije, blagajnik Lj. Cvetković, trgovec, člana St. Djordjević, višji činovnik minist. in A. Durman, višji bančni uradnik, namestniki dr. A. Marković, san. pukovnik, R. Pops-Dragić, advokat in R. Tadić, odvokat. Imena odbornikov dokazujejo, da je za filatelijo v naši državi mnogo več zanimanja, kot se splošno misli.

Listnica uredništva

G. Nande Ferjan, Jesenice na Gorenjskem: Na ogled poslana rumena »poskusna tiska« 15 in 20 K znamk sta iz zgoraj omenjene tiskarne, ker ima leva enojka na 15 K zgoraj majčkeno belo piko, 20 K pa zgoraj zlomljen okvir. Razen teh znakov imajo tudi vsi originalni poskusni tiski na vseh štirih oglih takozvane «Passerstriche» v podobi dveh pravokotno se dotikajočih tankih črtic, katerih vaše nimajo. Razlikuje se pa tudi papir. Prosimo za naslov prodajalca.

G. Dragutin Nuber, Starčevo kod Pančeva: Želim poznati vaše stanovište o tim markama, pa vas molim, da se što pre javite iscrpnim člankom. Očekujem odgovor na pismo A. G.

---

ni promet, ki vlada v večernih urah; saj veste, da so ulice prenapolnjene.»

Dolg molk zavlada. Lestrova si zapali drugo cigareto. Jedva viden nemir se jame zrcaliti na vlomilčevem obrazu. Kletvica se mu izvije iz ust: «Zdaj mi je pa dovolj!« in s sunkom dvigne revolver.

«Trenutek,» odvrne mirno Lestrova. «Jaz držim besedo. Evo vam dijamanta!»

Pri teh besedah vzame pipo v roke, podreza z ostjo svojega srebrnega pisemskega noža vanjo, odtrga skorjo tobačne žlindre in strese v prgišče toli iskani dijamant grofice Nola.

«Izvolite!» se vljudno nasmeline Lestrova.

Mož s krinko si ne da dvakrat reči. Z očitnim zadovoljstvom motri dragocenost.

«Ste zadovoljni?» se muza Lestrova. «Ne smete mi zameriti, da sem si največje presenečenje prihranil za konec. Dijamant pa sem faktično odkril šele sedaj v vaši prisotnosti. Poprej nisem niti slutil, kje se nahaja. Tat je dijamant vtaknil v pipo in nasul povrh tobaka. Famozno skrivališče, ne? Ali imel je smolo: živci so ga pustili na cedilu in mesto da je vtaknil pipo v žep, mu je v razburjenosti padla na tla, kjer sem jo našel jaz.»

Oči za krinko triumfalno zableste in usta se raztegnejo od veselja. »Razumem, aha, razumem! In Kadony še danes mrzlično išče svojo pipo, ha, ha, ha!»

«Kaj še!»

«Kaaaj!»

«Ta pipa sploh ni Kadonyjeva! Tudi ni nikdar bila! In nikdar ne bo! Dobri, stari moj Kadony ni zmožen ukrasti niti najmanjšo iglo!»

«Kadony ni?? A kdo pa —»

«Pazite! Zgodba je zanimiva in vas bo zabavala. Eto: lastnika te pipe sem našel že danes zjutraj, ko sem si jo pobliže ogledal. Počemu, me boste vprašali, sem jo torej prisodil Kadonyju? Enostavno zato, ker sem hotel pridobiti časa. Kot sem že povedal, nisem niti sam vedel, da se nahaja dijamant v moji hiši — dokler nisem v vaši prisotnosti odprl pipo. Ko sem ga pa odkril, sem ga zamolčal iz dveh razlogov. Prvič, ker so se mi moja ostroumna izvajanja zdela zelo amusantna in poučljiva — in priznali mi boste, da logika mojih sklepov ni bila baš slaba —, in drugič — ali za to je še časa. Vidim, da že pokate od nepotrpežljivosti in da vas trga vprašanje, čigava je pravzaprav pipa. Ne bom vas več natezal: pipa je last mojega sluge.«

«Martina?»

«Martina, da! Hotel sem mu jo vrniti, a mi jo je pobrisal. Zdaj vemo, zakaj, ne? Ko je opazil izgubo svoje pipe, se je zbal, da jo bomo našli in dijamant v njej. Jaz sem vedel, da je pipa njegova, saj sem mu jo sam podaril za božič, in razen tega mi je znano, da on čisti pipo z metilalkoholom. Lopov se je izmuznil od «Treh labudov», splezal na balkon in ukradel obesek. — Ne morem vam prizanesti z očitkom, da niste bili dovolj vestni pri nadziranju. No, a zdaj imate dijamant. Ste zadovoljni?»

«Zdi se mi, da ste tudi vi zadovoljni s seboj. Gotovo se smatrate za vražje prebrisanega?»

«Kakopak, kakopak!»

«Ali počemu za vraga ste potem tratili čas in stavljali življenje na kocko s pisanjem tistega pisma —»

«Aha, pismo! Res, nisem vam še omenil svojega drugega razloga. Torej svojimi ostroumnimi izvajanji sem Kadonyja postavil za lastnika pisma. To je bilo za me nadvse važno. Povedal sem namreč že takoj spočetka, da se Kadony preživlja z ugankami, ki jih sestavlja za tiste. Na uganke pa se on spozna kakor malokdo! Zdaj pa k mojemu pismu! Morda ste opazili, da sem se pošteno trudil pri sestavljanju tega pisma. Ako bi čital pismo kdo, ki o tatvini ni vedel ničesar, bi ga sploh ne razumel. A Kadony ugank ne sestavlja samo, marveč jih tudi razrešuje. Vedel sem, da bo instinktivno skušal najti kaj skrivnostnega v njem. In veste, kaj je razbral v pismu, ki ste ga tudi vi toli skrbno prečitali? Najstarejši in najenostavnejši akrostihon, kar jih pozna literatura: prve črke v vsaki vrsti tvorijo skupaj eno besedo, besedo: policija. Jeli me razumel? Razumel me je! Proč z revolverjem! Za vami stojita že polni dve minuti dva policijska uradnika!»

Besen krik, kratek boj, prazen strel v zrak — in vlomilec je bil razorožen in vklenjen.

«Hura!» krikne Lestrova. «Hura! Halo, Kadony, tudi ti si prišel? Bravo, dragi moj! To si na dobro učinil!»

T. G. Masaryk:

Svetovna revolucija

Iz vojnih spominov prezidenta ČSR.

Copyright by Orbis, Prague, and by Federal Feature Syndicate, New-York.

IV.

Na evropskem zapadu

(Pariz in London: september 1915 — maj 1917.)

Razdelitev propagandnega revolucijskega dela v glavnih mestih Antante. — Kaj so o nas znali zavezniki? — Vsak začetek je težak. — Razumna in poštena politika — razumna in poštena propaganda. — Kdor vrši kulturno politiko, more vršiti tudi kulturno propagando. — Naša protipropaganda.

Prišel je čas, da preložimo središče propagande v glavna mesta Antante. Že v Pragi sem se zavzemal za to, da bi nas preko mej odšlo toliko, da bi zasedli vsaj Pariz, London, Petrograd. Pričakoval sem Beneša, da bi on bil v Parizu, jaz v Londonu.

Pariz je leta 1915. bilo vojaško, London bolj politično središče: Francija je morala stremeti za tem, da si pridobi in vzdrži simpatije Anglije ter s tem obenem vpliva na Ameriko. Anglija je bila tudi Italiji bližja kakor Francija. Odločil sem se tedaj, da se stalno naselim v Londonu, odkoder sem mogel dohajati v Pariz, ker je zveza bila hitra in lahka (tudi za časa podmorske vojne). Dr. Beneš je mogel od časa do časa prihajati v London. Tako je tudi šlo. Pariz in London sta torej tvorila akcijsko in politično enoto, prav kakor je zveza Francije in Anglije imela in ima ta veliki pomen za vojno in mir po vojni.

London je bil tudi zelo pripraven za dobre zveze z Ameriko, ki je za nas postajala vedno važnejša. V Ameriki se je razvil vrlo važen oddelek naše propagande, kakor to popišem. In ko smo po (popreje opisani) nezgodi morali zamenjati način in smer svoje podzemske zveze s Prago, sem sklenil, da se poslužim poročevalcev iz Amerike in Holandske; za zveze z obema državama je bil London primernejši.

Ženevo sem zapustil 5., dočim je dr. Beneš dospel 2. septembra; dne 17. je prišel za menoj v Pariz.

Naša politična pozicija v Parizu in Londonu je bila še prekarna; od naših političnih mož ni bilo, razen mene, nikogar tam. Jugosloveni so imeli v inozemstvu znaten del svojih poslancev, katerih imena so v zagrebškem procesu in v obče v protiavstrijskih akcijah prišla po vseh novinah; poleg tega je Srbija s svojo herojsko borbo pomenila za vse Jugoslovene in Evropo živ program. Živ in krvav program: zverstva, ki so jih v Srbiji počenjali Avstrijci in Madžari, so izdatno služila jugoslovenski propagandi.

Tudi Poljaki so imeli učinkovito propagando, ne glede na to, da je njihova emigracija v inozemstvu bila že davno znana in da je njihov program bil povsod akceptiran.

O nas pa so tudi Francozi vedeli malo; kvečjemu le tisto, kar smo s svojimi, pri vsem tem pa še slabimi sredstvi zamogli povedati. A posamezni dogodki, kakor nastop praškega župana Oroša, so nas ravno v Parizu kompromitirali. Dunajski parlament ni zasedal, zato ni bilo slišati češkega glasu. Res, za nas v inozemstvu — a v ostalem tudi za razvoj razmer v domovini — ni bila nikaka nesreča, da dunajski parlament od početka vojne in daljšo dobo ni zasedal.

Avstrijski, madžarski in nemški listi so našo akcijo zamolčali. A v partškem »Temps« je tudi že izšla notica, ki za nas nikakor ni bila laskava. Ni torej bilo čudno, da so naši prijatelji, kakor Denis in Seton-Watson, bili v skrbeh. Niti eden niti drugi se ni upal povabiti me v Pariz in London; zato sem se sam iz Ženeve podvizal v London in Pariz, kakor hitro je po srečnem naključju (naključju?) dospel Beneš. Delo v Švici in deloma tudi v Parizu smo imeli organizirano. V Parizu je že od 1. maja izhajala Denisova francoska revija; dr. Sychrava je svoje češke novine začel izdajati šele kasneje (22. avgusta); izdajanje čeških novin nam je povzročalo večje težkoče kakor francoskih. Nismo imeli čeških sotrudnikov, izmed nas je vsakdo imel svoje delo drugod; in denar je igral važno, morda najvažnejšo vlogo, moj fond pa je vsevdilj bil šibak. Da v Pragi niso našli pretveze, pod katero bi nam bili poslali denar, je bil zame dokaz, da na politično propagando, kakršna je bila potrebna, niso pomišljali; res, da doslej nismo izgubili volje za delo in nade v zmago: bilo nas je malo — dobro; moramo torej delati tem bolj premišljeno in intenzivno.

*

Že me je bilo strah, da bom moral zagranično akcijo in propagando početi od abecede, ker stikov s političnim inozemstvom ni bilo; na drugi strani pa je to bilo koristno, ker se je dalo začeti in delovati sistematično in premišljeno. In ker je vojna trajala dolgo, je propaganda imela uspeh. Naravno, da smo navezavali stike vsak s svojimi znanci in prijatelji. Štefanik je že imel znaten krog političnih in vplivnih osebnosti. — Dr. Beneš in dr. Sychrava in pozneje tudi Osusky so si našli vsak svoj krog. Jaz pa sem imel že pred vojno znance v vseh zaveznških državah in sem si z njihovo pomočjo svoj krog stalno razširjal.

Naša propaganda je bila demokratična: nismo iskali samo politikov in oficijelnih ljudi, temveč predvsem tisk in s tem široke plasti. To nam je posebno uspevalo v demokratičnih državah, v Franciji, Angliji, Italiji in Ameriki, kjer sta parlament in javno mnenje imela mnogo več veljave kakor v Avstriji, Nemčiji in Rusiji. A tudi v Rusiji smo po revoluciji nastopali enako.

Razume se, da sem povsod stremel za tem, da čim prej navežem stike z vladami, osobito pač z zunanjimi ministrstvi. V ta namen je trebalo povsod najti kontakt z zaveznškimi poslaniki. Ampak tudi v tem je bila izbira in sisistem. Omenil sem že, da leta 1915. nisem iskal Delcasséja; poleg navedenih razlogov tudi zato ne, ker sem po njegovem političnem delovanju vedel, da je star privrženec francosko - angleške zveze, kar je v dani situaciji tudi nam bilo cenejše kakor razgovor v času, ko so mu pogajanja z Italijo nalagala gotovo rezervo.

Povsod sem se seznanjal z vodilnimi ministerijalnimi uradniki, ki so bili vplivni in so spoznali situacijo.

Često so nam bili na uslugo ljudje, ki so sicer stali ob strani, a so imeli prijateljski pristop k odločilnim državnikom in politikom — odvetniki, bankirji, duhovniki.

V psihologiji propagande je posebno važen nastopni nauk: ni treba misliti, da se ljudje zainteresirajo za politični program edino in v glavnem le z njega energičnim in navdušenim oznanjevanjem ter s poudarjanjem posameznih točk; gre za to da ljudi ogreješ za stvar kakorkoli, četudi indirektno. Govóri o umetnosti, o literaturi, skratka o vsem, kar drugega zanima, in pridobil ga boš; s politično agitacijo razumne ljudi često odbiješ, odnosno jih ne pridobiš. — Često zadostuje le kratek stavek, povedan ob dobri priliki; sploh se je treba — zlasti pri privatnih razgovorih — ogniti dolgoveznih razlagani. Seveda, taka propaganda zahteva izobrazbe, političnega in družabnega obzorja, takta in poznanja ljudi! Paderewski in Sienkiewicz sta od izbruha vojne vršila vrlo uspešno propagando za Poljsko — umetnik in pisatelj, pridobila sta zase najširše kroge; Sienkiewicz je s svojim romanom »Quo vadis« bil splošno znan in je s tem pridobival ljudi, ki jih je itak že imel za seboj. Sličnega pomena je za Jugoslovene bil Meštrović. Mi pa smo takih mož imeli le majhno število: v Parizu je bil Kupka (ki je stopil v legijo), v Rimu takratni početnik slikar Brazda, enkrat je, kakor se mi zdi, posegla vmes tudi Destinova.

In eno naj poudarim: propaganda mora biti poštena. Pretiravanje ali celo laganje se ne obnese; tudi med nami so se našli posamezniki, ki so vso politiko smatrali za umetnost »farbanja« in so skušali širiti »rodoljubne« neresnice; temu smo napravili konec. Vesti se vendar kontroliraio in naši sovražniki so take stvari hitro izrabili proti nam. Imeli smo na primer neprijetnost s falzifikacijo besed poslanca Stříbernega.

Poudariti hočem še eno pravilo: nikakor ni treba misliti, da propagator mora hvaliti vsevprek; tako ravnajo le mešetarji. Umna in poštena politika zahteva umno in pošteno propagando.

Prirejal sem v vseh državah, v vseh važnih mestih predavanja za širše občinstvo, še česteje pa za ožje krožke; iskal sem stike z univerzami, posebno z zgodovinarji, ekonomisti in drugimi. V Angliji, kakor že rečeno, nam je pomagalo ime Jana Husa. Skratka — kdor dela kulturno politiko, bo delal tudi kulturno propagando.

Tuje novine smo pridobivali potom diskusij z uredniki in lastniki, poglavitno pa s prispevki. Sam sem napisal obilo člankov; intervju je bilo drugo uspešno sredstvo. Povsod smo ustanovili tiskovne pisarne, ki so imele nalogo: vzdrževati stike z novinami in dopisnimi uradi ter širiti naša poročila. Omeniam posebno angleško (Czech Press Bureau, ustanovljena koncem leta 1916) in ameriško (Slav Press Bureau, od maja 1918 dalje).

Prizadeval sem se, da čim prej začnemo izdajati sicer politične, toda z znanstveno metodo urejevane organe. To se je obneslo z Denisovim »La nation Tchèque«, kasneje pa smo ustanovili povsem znanstveno revijo: »Le Monde Slave«; posebno nam je uspela izborna tedenska revija »The New Europe«, ki je začela izhajati 5 oktobra 1916. Nagovoril sem Setona-Watsona, da jo začne izdajati, poznavajoč njegovo nenavadno nadarjenost, njegov politični interes in široko obzorje. Revija je zastopala iste evropske nazore, kakor smo jih zastopali mi; v italijanski politiki sem bil jaz bolj umerjen, kakor urednik »The New Europe« je bila obilno čitana nele v Angliji temveč tudi v Franciji, Ameriki in Italiji. Postala je obenem direktiva za vse naše zagranične organizacije.

V Londonu smo na enem najbolj živalnih trgov (Picadilly Circus) najeli trgovski lokal; v njem smo uredili knjigotržno založeno poslovnico in razstavljali mape, informativne o nas in Srednji Evropi, najnovejše vesti o nas in sovražnikih, zavračanja netočnih poročil, publikacij itd.

Vrlo uspešno sredstvo je bilo tudi ustanavljanje mešanih društev, postavim češko-angleških; posebnim namenom so služile mešane trgovske zbornice.

Meni osebno je koristila vsa moja preteklost: iz nedavne dobe moj dvoboj z Aehrenthalom, moje delovanje za Jugoslovene sploh, nadalje moja ruska knjiga, ker je problem Rusije postajal vedno bolj akuten. Moja knjiga »Rusija in Evropa« je bila mnogim znana v nemškem prevodu; med vojno je bil prirejen tudi angleški prevod, ki na je zakasnelo izšel leta 1919. pod naslovom »The Spirit of Russia«. Znana je bila n. pr. tudi hilsneriiada in drugo.

S tem, da sem si pridobival in jačal svojo politično avtoriteto, sem učvrščeval tudi slogo in vztrajnost čeških kolonij. Koncentracija avtoritete je, kar so že Rimljani vedeli, v vojni nujno potrebna; to je bilo še prav posebno nujno z ozirom na raztresenost naših kolonij in zaveznških držav. V našem vodstvu ni bilo niti najmanjših rivalitet; dr. Beneš in Štefanik sta bila lojalna, vdana in verna prijatelja. Govorili smo vsi enako, imeli smo vsi isti program. V tem smo se razlikovali od Jugoslovenov in Poljakov, med katerimi so programatična, strankarska in osebna nasprotja dokaj ostro izstopala. Samo po sebi je pri nas vzniknilo nekako diktatorstvo, toda diktatorstvo parlamentarnega načina; da pa je včasi bila potrebna prav ostra odločnost, je dokazala Dürichova afera in nekateri manjši primeri.

Tako so koncem leta 1916. Čehi in Slovaki postali že zanimivi, inozemstvo jih je začelo spoznavati in o njih govoriti: novine so s plakati oznanjale, da priobčijo intervju z menoj, in tako.

V mnogem nam je pomagal — Dunaj. Dokazovali smo lažnivost njegovih poročil. Persekucije naših ljudi so inozemstvo prepričevale o našem uporništvu — mučeništvo in osobito kri so močan argument. Posebno izdatno smo izrabljali zapor, proces in obsodbo dr. Kramaža in dr. Rašina, itd. Aretacija naše Alice (Masarykove hčerke, op. ur.) je v naš prid posebno zalegla v Angliji in Ameriki — ako so že ženske v ječi, tedaj je stvar resna; v Ameriki so ženske po vseh državah organizirale peticije na prezidenta, naj bi interveniral kakor so tudi same intervenirale potom ameriškega poslanika na Dunaju. S to agitacijo v Angliji in Ameriki je naš pokrat postal splošno znan.

Sploh je postala antipropaganda proti avstrijski, madžarski in nemški propagandi posebna stroka; tudi temu smo se kmalu dobro izurili. To pa ravno zato, ker smo dobro poznali razmere: od leta 1916. dalje nam je amer. Slovak Osusky dobro koristil z znanjem madžarščina in madžarskih zahtev. Tako smo zamogli razumeti vsa poročila in jih primerno interpretirati. Čitali smo med vrstami praških listov. Poleg tega smo dobivali z doma povsem lastne vesti, ki smo jih dobro izkoriščali. Naša vojna poročila so se izkazala za zanesljiva in so bila zato dobrodošla; s tem smo si pridobili mnogo prijateljev. Pri tem nam je osobito koristilo tudi to, da smo poročila podajali zavoljo stvari in da smo denarne nagrade odbijali. V tem pogledu sem bil posebno strog.

Ko se je ta del propagande razrastel v pravcat sistem špijonaže in antišpijonaže, ni bilo lahko kontrolirati vseh sotrudnikov; toda izvzemši malenkostne izjeme se nam ni pripetilo nič hudega.

Čisto posebna stroka naše propagande je bila v tem, kako spravljati poročila o dogodkih v zaveznških državah v nemške in madžarske liste. V Avstriji in Ogrski se je vse zamolčevalo o napredovanju zaveznikov; zato smo se trudili vtihotapljati vesti v novine. Uspelo je tudi to; Osusky bi vtegnil v tem pogledu pripovedovati uprav anekdotične primere, kako je v obliki polemike z Ameriko spravljal v budimpeštanske novine vesti o veliki pomoči Amerike, namenjeni zaveznikom. Iz madžarskih novin so te vesti prehajale v dunajske in praške novine.

V Ameriki je pan Vosko vrlo spretno organiziral uspešno antišpijonažo ter s tem pridobil sebi in nam politični prestiž, kakor to kasneje opišem obširneje. V Rusiji so bile večje težkoče, ali tudi tam smo zmagali. Kajpak šele po revoluciji.

Narodna šola

(K reformi šolske zakonodaje)

Vsaka vlada naše mlade države je imela v svojem programu načrt preosnove šolske zakonodaje. Žal, za zdaj še nobena ni izvedla. Kakor pa kaže sedaj, bo v doglednem času vendar prišlo do končne izvedbe te nujne, potrebne in enotne reforme. Žal, moramo konstatirati, da se v današnji materialistični dobi naša javnost vse premalo zanima za to vprašanje, ki bi zaslužilo intenzivno pozornost širokih vrst našega naroda, raznih stanov, globok interes tako mestnega inteligenta, kakor seljaka in delavca. Preden pride načrt šolskih zakonov pred skupščino, bi se moralo o reformi šolstva še podrobno razpravljati javno v listih, v političnih strankah, v predavanjih, v diskusijah in debatah. Tako delajo politično zreli narodi. Pri nas se je o tem doslej še malo storilo, ako izvzamemo nekaj člankov v klerikalnih listih, ki so tožili o »brezverskem« načrtu šolskega zakona. No, pa te lamentacije niso prenude, ako pomislimo, da je bil klerikalcem celo — avstrijski šolski zakon »brezverski«, saj ga je leta 1869. celo papež proklel in svoje verne ovce odvezal pokorščine do njega. A zgodovina je šla mirno preko tega, kakor že preko marsikaterega papeževega proklestva.

V nastopnem hočemo podati smernice in temelje, na katerih naj sloni reforma šolske zakonodaje v naši nacionalni državi s posebnim ozirom na našo osnovno šolo. Pripomniti moramo takoj, da tiči velika pogreška v tem, da izdelujejo načrte za razne vrste šolstva oddvojene komisije, kakor da ni vse šolstvo od osnovne, pa gor do visoke šole ena organična celota, ena sama veriga, katere členi se vzajemno sklepajo. Ako govorimo o enotni šolski zakonodaji, moramo ugotoviti predvsem, potrevoriti o narodni vzgoji v splošno takega zakona, nadalje nam je gonem, kakšen bodi šolski zakon ozioroma pravilnejše, kakšna bodi narodna šola in končno o reformi učiteljske naobrazbe. Poudarjamo, da se spuščamo za enkrat samo na temeljne principe.

I.

Nujne potrebe enotnega šolskega zakona nam po petih letih državnega obstoja ni treba na dolgo razpravljati. Boljše bi bilo, da merodajni krogi razmotrivajo o jedva popravljivi škodi, ki je že nastala in bo čim dalje večja do ustvaritve enotnega državnega šolskega zakona. Pomisliti je samo treba, koliko in kako različne zakonske šolske določbe obstojajo danes v državi. Imamo tu srbski šolski zakon iz leta 1904., ki je bil prikrojen takratnim srbskim državnim šolskim razmeram, po balkanski vojni sicer razširjen na staro Srbijo in Macedonijo, ni pa bil niki tamkaj izveden. Avstrijski šolski zakon iz leta 1869. je še danes v veljavi za Slovenijo in Dalmacijo; hrvatski deželni šolski zakon v Hrvatski; Bosna in Hercegovina imata svoje specijalne šolske zakone. Za Vojvodino pač velja v administrativnem oziru srbski šolski zakon, v ostalem pa je tamkaj še vedno madžarska šolska zakonodaja, opozarjamo samo na tamošnje dobro razvito meščansko šolstvo. K vsem tem upravnim zakonodajnim šolskim edinicam moramo še prišteti vse mogoče ministrske naredbe in odloke raznih prosvetnih ministrov od prevrata sem, ki so ta obstoječi kaos le še povečale. Da ne more ta raznolika zakonodaja ugodno vplivati niti v administrativnem oziru na ugoden razvoj šolstva, kaj šele pospeševati ga v enotnem narodnem, jugoslovenskem pravcu, leži jasno na dlani. Reakcionarni avstrijski in madžarski šolski zakoni, ki so ostali in žive še nadalje, nikakor ne morejo za daljšo dobo čakati enotne državne šolske reforme.

Uvideti moramo vendar končno, da imamo preveliko število ljudi v državi brez vsake šolske naobrazbe; odstotki nepismenih so hirendno visoki. Domača industrija niti najmanj ne more zadovoljevati domačih potreb; treba nam je znanja tujih jezikov itd. Vse te razne nedostatke nam mora nadomestiti nov racijonalnejši šolski sistem, treba nam je — nove šole. Po minuli svetovni vojni so uredile vse evropske države svoje prosvetne prilike in so si ustvarile nove šolske zakone, mi smo zadnji, in kakor vse kaže, bomo še čakali do končne ureditve. Nemci so bili sicer na bojnem polju premagani, a pazno oko ne more prezreti njihovega prosvetnega oboroževanja, ki je še večje in nevarnejše. V splošnem lahko trdimo, da ni bilo še v nobeni dobi toliko težnje za reforme šolstva kot v sedanji dobi po svetovni vojni. Da bi mogli trditi to tudi o sebi!

II.

Ako hočemo danes razpravljati in ugotavljati načela o narodni vzgoji v splošnem, si moremo biti svesti, da šele vstvarjamo in tešemo zibel za državljansko in nacionalno vzgojo bodočih pokolenj, da ustvarjamo novo skupno ideologijo naroda kot celote in novo jugoslovensko kulturo, ki bodi izraz tega novega življenja. Zato moramo priti do formiranja enotne narodne duše v vseh krajih osvobojenega in ujedinjenega naroda, prepojenega onih idealov, ki so jih iznesli veliki apostoli jugoslovenske misli, kakor Karadžić, Rodičević, Strossmajer in drugi, predvsem vojna in dobrovoljska mladina, ki je s svojimi mladimi svežimi trupli pokrila mater zemljo, da je mogla svoboda trdno stopati v združeno in osvobojeno novo našo domovino. Sočna krt mladih mučenikov mora postati plodno seme in mora pognati sveže kali jugoslovenski narodni vzgoji. Ustvariti moramo jugoslovenski narodni trpl! — Ustvariti moramo medplemensko duhovno komunikacijo, priti mora do medsebojnega zbližanja in spoznavanja vseh plemen, izvršiti se mora proces stapljanja in edinstva, oni proces, ki ga imajo velike nacionalne države že za seboj.

Izvedenje popolnega narodnega in državnega edinstva je v ozki zvezi z izvedenjem kulturnega narodnega pokrota. Pričeti je treba dosledno borbo proti okostenelim do tisoč let starim tradicijam, zgrajenim na plemenskem tipu. Treba je spoznavanja duše in potreb naroda.

Tekom stoletij je vplivala tuja, povečini germanska prosvetna sugestija na jugoslovenski narod, na škodo jugoslovenstva in slovanstva. Tekom stoletij smo prevzeli mnogo od naših nemških sosedov ter istočasno izgubili mnogo svoje samostalne prosvetne in slovanske individualnosti, kar velja v splošnem za vsa jugoslovenska plemena. To je bil strup za zdravo našo slovansko kri. Zato je treba za bodočnost ustvariti temelje in pogoje, da se v tem pogledu individualizira naša deca in omladina. Kajti z izgubo svojih specijalnih lastnosti preneha polagoma narod eksistirati kot tak in se začne pretapljati v drug kulturno močnejši narod. Narod, ki v svoji samostalni prosveti propada, degenerira v splošni kulturi, svoje samovesti ne more obdržati, kako bi pridobil.

Nacionalno jugoslovensko vzgojo moramo zasledovati z vsemi silami in na vsakem koraku, da se v mladini ohrani jugoslovenska narodna bitnost. Na ta način se bodo ohranili in razvijali pogoji narodne zavesti in bodo tvorili podlago celotne in enotne narodne prosvete v idealni moči in lepoti. Že v mladini moramo krepko negovati narodni ponos, ki je temeljni pogoj za dosego splošne narodne kulture. Kakor propada posameznik, ako se uniči in izgubi vero v samega sebe, ravno tako je z narodom, ki v očigled tuji veličini in kulturi preneha ceniti samega sebe in svojo samolastno individualnost.

Prosvetni pokret vsakega naroda zavisi od njegovih političnih razmer, zato je treba ta pokret popularizirati, treba je prosvete širokih narodnih mas, v prvi vrsti dviganja osnovne prosvete na višjo stopnjo. Tako pridemo do vprašanja, kakšna bodi narodna šola.

III.

Smoter narodne šole je sreča in blagostanje naroda. Sreča in blagostanje naroda pa se more doseči edino z zdravo prosveto. Temelj zdravi narodni prosveti mora podajati edino dobro urejena osnovna šola.

Prosvetne reforme naj jačijo ono vzvišeno nalogo nacionalne šole v novi državi, naj utrjujejo večne resnice bratstva in edinstva troimenega naroda. Plemenska šola mora prenehati, narodna šola mora zavzeti splošni nacionalni in državni značaj. Smotri, ki jih mora zasledovati narodna šola in se jim mora podrediti nacionalna vzgoja narodne mladine izhaja iz narodnih sposobnosti in njegovega splošnega kulturno - političnega stanja. Šolsko vprašanje smatramo za sestavni del splošne državne politike. Tu je točka, kjer se dotikata prosveta in politika.

Tu navajamo besede našega prosvetnega ministra, ki jih je izrekel ob neki priliki, da »napredek naroda ne zavisi toliko od tega, ali ima ta narod veliko učiteljev, resne mislece, globoke filozofe, tem več zavisi od tega, koliko je to znanje razširjeno in je prodrlo v široke sloje naroda«. S temi besedami je dobro poudarjl veliko važnost osnovne narodne prosvete za bodočnost naroda in njegov kulturni napredek.

Narodna šola bodi državna socialna ustanova, ki naj vsakemu posamezniku dotičnega državnega socijalnega področja olajša pridobivanje sredstev za življenje, bodi priprava za boljše državno življenje, splošno in gospodarsko. Saj imamo dovolj prilike, ako pogledamo v sosedne države, da stoji v gospodarsko dobrih državah šolstvo na višku. Narodna šola se mora popolnoma prilagoditi potrebam realnega življenja in mora svojo nalogo vršiti samo v tej smeri. Ona mora biti čim bližja realnemu življenju in mora človeka zanj usposobiti, ona mora biti odsev te realnosti. Kakor vse ustanove javnosti, mora tudi narodna šola odgovarjati potrebam življenja in duhu časa, korakati mora vsporedno z razvojem socijalnega življenja.

Moderna narodna šola daje duhovno svobodo, ustvarja pogoje za razvitek in iniciljativo samobitnosti in samodelavnosti, vpošteva fizični razvoj in higijeno mladine, je praktič. pripravlja in usposobilja za domače gospodinjstvo, tako moško kot tudi žensko deco, v višjih tečajih se nasianja na strokovni pouk v poljedelstvu, obrti, s posebnim ozirom na špecijalne krajevne razmere.

Jugoslovensko narodno šolo moramo prilagoditi duši našega naroda. Doslej smo živeli pod vplivom nemškega duha in šolstva, pod sugestijo nemških šolskih sistemov, ki so bili na škodo jugoslovenskemu narodnemu značaju. Taki vplivi so imeli slabe posledice. Poleg mnogih okolnosti, ki nas spajaja, jih je mnogo, ki nas razdvajajo. Vsa disharmonija našega notranjega političnega življenja izhaja iz te razlike. Ne smemo iskati onega, kar nas razdvaja, marveč iščimo to, kar nas druži. Na tem polju moramo marljivo sodelovati, prva in glavna naloga nove narodne šole bodi zmanjševanje razlik in utrjevanje vseh niti, ki nas vežejo.

Šolska vzgoja traja od trenutka, ko stopi dete v šolo do končnih študij. Vsak odsek te dobe je enako važen, v vsakem času mora imeti človek enako sposobne vzgojitelje, bodili to v otroški dobi 7 let ali v mladeniški dobi končnih študij. Narodna šola ne sme vzgajati samo intelekta v svrho dosege znanja, skrbeti mora zajedno tudi za vzgojo značaja, za izobrazbo moralnih svojstev človeka, kajti znanje samo še ne tvori bitne vrednosti človeka, temveč njegove zdrave moralne in značajne sposobnosti. Zato morata tako osnovni kakor srednješolski učitelj imeti enako pedagoško znanje in to oba čim višje in obsežnejše. Pedagoško znanje, ki ga danes nudijo učiteljska izobraževališča, nikakor ne zadostuje in duhu časa nikakor ni doraslo. Tako pridemo do nujne zaliteve reforme učiteljske vzgoje, do reforme učiteljišč in potrebe nadaljne izobrazbe učiteljstva.

IV.

Reforma učiteljišč je postala nujna potreba. Ako hočemo imeti dobro osnovno šolo, je treba najprej zastaviti reformo pri viru, ki usposabilja narodne učitelje in vzgojitelje. Reforma narodne šole in napredek šolstva zavisi od učiteljeva osebnosti, zato zavisi učiteljeva sposobnost in smer njegovega delovanja od onih, ki izobrazujejo bodočega narodnega učitelja. Slišali smo pač o nekem načrtu zakona o učiteljiščih, ki so ga prejšnji prosvetni ministri pazno čuvali in skrbno hranili pred javnostjo, iz kakšnih razlogov, bogzna. Povsod drugod se pripravljajo in obravnavajo zakonski načrti s sodelovanjem širše javnosti, le pri nas zaznamo o stvari šele tedaj, ko je v skupščini in za javno razmotrivanje in diksusijo že prepozno.

Skrbeti bo treba tudi za nadaljno izobrazbo učiteljstva. Vse države so intenzivno delovale v tej smeri in to vprašanje tudi že davno uredile. Le pri nas je ostalo pri samih poskusih.

Treba bo poslati sposobne učitelje v inozemstvo, kjer stoji šolstvo na višji stopnji. Nujno opozarjamo na to prosvetno ministrstvo. Tudi v tem pravcu treba začeti in podvzeti resne in smotrene korake. Treba bo za daljšo dobo študirati in opazovati tuje prosvetne prilike in razmere in tamkaj aktivno sodelovati.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 21. marca.

V efektih je položaj napram prejšnjemu tednu v glavnem nespremenjen. Bančni papirji so se dalje živahnejše prometovali. Precejšnji promet beleži predvsem Eskomptna, Litorale, Etno. Porast tečajev tekom tedna beležijo med drugim Litorale, Kreditna Zagreb, Jugo, Slavenska. Etno je oslabela. Za industrijske papirje je zanimanje dalje neznatno. Državni papirji, predvsem vojna škoda, so se živahno trgovali. Vojna škoda, ki se je trgovala v ponedeljek per kasa po 158—159, je bila včeraj po 157.25. To malhno oslabljenje pa se smatra samo začasno.

Dinar je bil ta teden v Curihu slab. V ponedeljek je notiral 8.35 ter padel do včeraj na 8.175; danes v predborzi je notiral 8.075. Prave utemeljitve za padec dinarja ni, ker je izvoz le začasno nekoliko zastajal; sedaj pa, kakor je sklepati po raznih vesteh, je zopet oživel. Zagrebška borza je sledila padanju dinarja in so tečaji deviz ta teden poskočili celo preko mere, ki jo opravičuje padec dinarja. Švica je porasla od 1195—1207 v ponedeljek na 1215—1225 v petek. Dunaj v istem času od 868.5 do 888.5 na 882.5—902.5, London od 296.73 do 299.75 na 300.4—303.4, Praga od 183.75—186.75 na 187—190, Newyork ček od 61.7—62.7 na 62.75—63.75.

V današnjem svobodnem prometu so se slišale naslednje taksacije: Dunaj 8.94—8.95, Italija 257.50—257.75, London 303—303.50, Newyork 63.25 do 63.375, Pariz 327—328, Praga 188 do 188.50, Švica 1221—1223.

Nevzdržne tarifne razmere na progi Slov. Bistrica - mesto Slov. Bistrica

Slov. Bistrica, 19. marca.

Na mali železnici, ki pelje iz postaje Slov. Bistrica v mesto Slov. Bistrica in je dolga komaj 4 km, vladajo naravnost neverjetne tarifne razmere. Tovornina za vagon bučnic znaša nič manj kakor 840 Din, t. j. ravno toliko, kakor na glavni progi za 100 km, tedaj približno toliko, kolikor za daljavo Slov. Bistrica - Ljubljana. To nevzdržno stanje pa ni nastopilo šele sedaj, ampak traja že poldrugo leto. Kljub ponovnim nujnim opozoritvam in vlogam to stanje še vedno ni odpravljeno, vsled česar silno trpi ne samo mesto Slov. Bistrica, ampak tudi njegova okolica.

Naše male železnice, ki ima vendar namen olajšati transport blaga, ni mogoče več uporabljati radi njenih pretiranih tarifov in tako imamo pred seboj vsak dan žalostno sliko, da prevažajo poleg proge vozniki in tovorni avtomobili stotine vagonov na glavno postajo, dočim prepeljava vlak le nekaj ljudi semintja. Skoro enako stanje vlada sedaj, kakor je obstojalo pred gradnjo te proge. Kajti železnica, ki ima tako pretirane tarife, da jo ni mogoče uporabljati kot transportno sredstvo, pomeni ravno toliko, kakor, da bi sploh ne obstojala. Naravnost nerazumljivo je, kako je sploh moglo priti do teh tarifnih razmer in kako so mogle priti kompetentne oblasti do tega, da so določile tako blazne tarife. Že zgorajšnji primer kaže, da je blaznost, zahtevati za vagon bučnic na štiri kilometre dolgi progi 840 Din, dočim se plača na glavni progi ista vsota šele za oddaljenost približno 100 km. Da bo slika še popolnejša, navajamo še en primer: Transport enega vagona bučnic od glavne postoje do mesta, torej na isto oddaljenost potom tovornega avtomobila stane lastnika 170 Din, torej za 670 Din manj, kakor znaša tarifna postavka na železnici.

Skrajni čas je, da se odpravi to nezvdržno stanje, ki prinaša vsem udeleženim faktorjem, neizvzemši železniške uprave le škodo. Železniška uprava je oškodovana s tem, ker morajo voziti vlaki prazni, slovenjbistriški okraj s tem, da mu preveliki promet na cesti ruinira cesto. Industrijalci, posebno lesni trgovci pa izgubljajo čas in denar. Človek tedaj ne razume, čemu se še v naprej vzdržuje to stanje, ki škoduje državi in državljanom. Nujno prosimo železniško direkcijo v Ljubljani, ki je baje v tej stvari že podvzela primerne korake, da v najkrajšem času izposluje znižanje previsokih tarifov na železniški progi postaja Slov. Bistrica-mesto Slov. Bistrica na nivo tarif, ki veljajo na glavni progi.

Naša zunanja trgovina
Visoka aktivnost napram Italiji in Avstriji

O našem izvozu in uvozu v prošlem letu smo kratko že pisali. V naslednjem hočemo v svrho primerjave podati nekoliko glavnejših izvoznih in uvoznih podatkov generalne direkcije carin:

	V tonah	V dinarjih
Izvoz	3,915.700	9,,538,774.432
Uvoz	1,127.686	8,,221,743.552
Višek	2,788.014	1,,317,030.880

Trgovinska bilanca za l. 1924. je torej aktivna za okroglo 1.32 milijarde dinarjev.

Najvažnejši *izvozni* predmeti v l. 1924. so bili (po vrednosti v milijonih dinarjev; v oklepajih odstotki celokupne vrednosti izvoza): *les* 1.786.8 (18.74 odst.); *žito* 804.7 (8.44 odst.); *živa živina* 745.3. (7.81 odst): *jajca* 618.3 (6.48 odst.): *turščica* 585.2 (6.13 odst.); *meso* 538.4 (5.65 odst), *sirovi baker* 346.3 (3.63 odst.); *pšenična moka* 343.1 (3.60 odst); *žive svinje* 271.4 (2.84 odst.); *živi konji* 231.7 (2.43 odst.). — Najglavnejše države, v katere je šel naš izvoz, so bile (po vrednosti v milijonih dinarjev; v oklepajih odstotki celokupne vrednosti izvoza): *Italija* 2.757.3 (28.91 odst.) *Avstrija* 2.333.0 (24.46 odst.); *Češkoslovaška* 943.7 (9.89 odst.); *Madžarska* 736.1 (7.93 odst.); *Grčija* 676.2 (7.09 odst.); *Švica* 389.5 (4.08 odst.); *Nemčija* 389.0 (4.08 odst.); *Francija* 362.9 (3.80 odst.); *Rumunija* 252.6 (2.65 odst.); *Anglija* 131.5 (1.38 odst.).

Najvažnejši *uvozni* predmeti v l. 1924. so bili (po vrednosti v milijonih dinarjev; v oklepajih odstotki celokupne vrednosti uvoza): *bombažne tkanine* 1.504.7 (18.30 odst.); *volnene tkanine* 583.8 (7.10 odst); *bombažno predivo* 414.7 (5.05 odst.); *različni predmeti* 309.7 (3.77 odst.); *stroji in aparati* 267.5 (3.25 odst.); *sladkor* brez razlike 222.8 (2.71 odst.); *sirova kava* 221.0 (2.69 odst.) *premog* vseh vrst 213.0 (2.59 odst.); *sirovi bombaž* 157.6 (1.92 odst.); *nepredelane kože* domačih živali 157.4 (1.91 odst.). — Najglavnejše države, iz katerih smo uvažali, so bile (po vrednosti v milijonih dinarjev; v oklepajih odstotki celokupne vrednosti uvoza): *Italija* 1.687.6 (20.52 odstotka); *Češkoslovaška* 1.649.8 (20.07 odst.); *Avstrija* 1.625.8 (19.77 odst.); *Anglija* 874.4 (10.63 odst.); *Nemčija* 682.1 (8.30 odst.); *Zedinjene države* 320.9 (3.90 odst.); *Francija* 276.4 (3.36 odst.); *Grčija* 265.4 (3.23 odst.); *Madžarska* 238.2 (2.90 odst.), *Rumunija* 183.1 (2.23 odst.).

Ako primerjamo izvozne in uvozne številke glede na posamezne države, vidimo, da je bilo mnogo nad polovico našega zunanjetrgovinskega prometa z Italijo, Avstrijo in Češkoslovaško. Napram Italiji smo aktivni za okroglo 1070 milijonov. Napram Avstriji smo aktivni za okroglo 707 milijonov, a napram Češkoslovaški pasivni za 706 milijonov Din, to je skoro za toliko, kolikor znaša aktivnost napram Avstriji. Aktivni smo dalje: napram Madžarski (za okroglo 518 milijonov), napram Grčiji (za 411 milijonov), napram Švici (za 327 milijonov), napram Franciji (za 86 milijonov), napram Rumuniji (za 70 milijonov) itd. Pasivna je naša zunanja trgovina dalje napram Angliji (za 743 milijonov), napram Nemčiji (za 29 milijonov) itd.

Zanimivo je, kako se je razvijalo razmerje uvoza do izvoza tekom let po vojni.

Ako vzamemo za vrednost uvoza 100, je znašala vrednost izvoza v odstotkih napram uvozu, kakor nam pokaže naslednja tabelica:

	uvoz		izvoz
l. 1919.	100	:	23.03
l. 1920.	100	:	38.10
l. 1921.	100	:	59.69
l. 1922.	100	:	57.29
l. 1923.	100	:	96.86
l. 1924.	100	:	116.02

Izvoz je vsa leta izvzemši l. 1922. napredoval ter končno v l. 1924. presegel, kakor vidimo, uvoz za 16.02 odst.

Pešanje živinoreje

Naša država ima vse pogoje, da postane ena prvih živinorejskih držav v Srednji in Zapadni Evropi. Kljub temu pa opažamo stalno postopno pešanje živinoreje ne samo po številu, temveč tudi glede na degeneracijo. Nedvomno je država storila doslej mnogo premalo za pospeševanje živinoreje, dasi se blizu dve tretjini jugoslovenskega kmečkega prebivalstva preživljata z živinorejo. S prodajo živine se vzdržuje kmet v Bosni, Hercegovini, Črni gori in Hrvatski. Brez živinoreje bi bila Slovenija, kakor vsi vemo, zelo revna pokrajina. Važna kmetijska panoga je živinoreja dalje v južnih krajih naše kraljevine.

Številčno stanje goveje živine nam pokazuje nazadovanje od 4,053.115 v l. 1923. na 3,869 985 glav, to je za 183.130 glav, odnosno za okrog 4.5 %. Istotako je v istem času padlo število svinj od 2.577.704 na 2,496.723 komadov., dočim se je razmeroma neznatno pomnožilo število konj in drobnic. Nazadovanju živinoreje je predvsem kriva suša v letih 1921., 1922. in 1923. in mnogo tudi kužne bolezni, ki se pri nas vse premalo pobijajo.

Suša in kužne bolezni so tudi znatno povečale stroške za živinorejo. Poleg zmanjšanja števila so gotovo visoke cene drugi glavni razlog za precejšnje nazadovanje izvoza živine, ki pa sicer še vedno ostaja naše važno izvozno blago. Izvoz goveje živine v l. 1924. je znašal 168.100 glav v vrednosti 745.3 milijona Din napram 206.513 glavam v vrednosti 846 milijonov Din v l. 1923. Istotako je v istem času padel izvoz svežega mesa od 19.163 ton v vrednosti 448.1 milijona Din na 17.183 ton v vrednosti 452.9 milijona Din. V zadnjem primeru je padla sicer samo količina, ne pa vrednost. Goveje živine se je izvozilo l. 1923. največ v Avstrijo (za 243.2 milijona Din), dočim je bil l. 1924. izvoz v Italijo večji (339.9 milijona Din), a v Avstrijo je znašal 223.2 milijona Din. Nadaljnji pomembnejši kupci naše živine so bili Grčija, Češkoslovaška, Turčija, Madžarska, Bolgarska, Nemčija in Švica.

Zlasti ogromen padec izvoza goveje živine pokazujejo zunanjetrgovinski podatki za mesec januar t. l. Dočim se je v januarju 1924 izvozilo 16.937 komadov goveje živine, se je prodalo v inozemstvo v januarju 1925 samo 4683 komadov. Izvoz svinj je padel v tem času od 8529 na 1949 komadov, konj od 3752 na 2316 komadov. Le izvoz drobnice se je povečal od 22.981 na 39.449 komadov.

Prvovrstno govejo živino so dobavljale v prošlem letu Hrvatska, Slavonija, Banat, Baranja in Slovenija, odkoder se je izvažala živina večinoma v Avstrijo, Italijo in Češkoslovaško, dočim je Južna Srbija prodajala v Grčijo, Turčijo in Malo Azijo ter v zadnjem času boljšo živino tudi v Italijo in Avstrijo. Naša živina je skoro na vseh zunanjih tržiščih imela močno konkurenco, na Dunaju zlasti Holandsko, Rumunsko, Madžarsko in Litavsko. Tudi nekaj majhne bosanske živine se je izvozilo v Trst in na Dunaj.

Pešanje živinoreje po številu in nazadovanje izvoza živine, predvsem goveje, ki tvori najvažnejšo panogo jugoslovenske živinoreje, naj izpodbudi merodajne činitelje, da se začno zopet temeljitejše brigati za zboljšanje živinorejskih pogojev.

Planšarski tečaji

V okviru svojih kmetijskih od države

V okviru svojih kmetijskih od države subvencijoniranih tečajev prireja Kmetijska družba za Slovenijo s sodelovanjem komisarja za agrarne operacije v planinskih krajih v Sloveniji posebne planšarske tečaje, kakršni so že davno na dnevnem redu v Švici, najbolj napredni planšarski državi, pa tudi v nemških in avstrijskih deželah. Po krasno uspelih takih tečajih v Bohinju so se enaki planšarski ali planinsko gospodarski tečaji vršili v dneh 14. in 15. marca t. l. v Podkorenu pri Kranjski gori v (Planini - Sv. Križ nad Jesenicami) in niso nič manj lepo uspeli. Predavali so: agrarni komisar dr. Spiller-Muys o planinskem pravu, planinsko-gospodarski politiki in planinski statistiki; planinski nadzornik ing. Presel o planinskih melioracijah in planinskem stavbništvu; mlekarski inštruktor Pevec o planinskem mlekarstvu in sirarstvu ter okrajni ekonom Sustič o kmetijstvu v goratih krajih v obče in planinski živinoreji posebej.

V Podkorenu se je priglasilo obvezno 35 udeleževalcev udeležilo pa se je predavanj posebno popoldanskih mnogo več poslušalcev (nad 50). Prihiteli so planinski kmetovalci celo iz Rateč, Kranjske gore, Srednjega Vrha in Gozda da upoznajo moderna načela za planinsko gospodarjenje in najdejo pouka o pravilnem oskrbovanju planin. Posebno častno je bilo zastopano ženstvo, ki se je prav živahno udeleževalo planinsko gospodarskih razgovorov o negi živine na planini, o molži, prešičoreji in planinskem gospodinjstvu in se po zastopnici gg. še posebej zahvalilo gg. predavateljem za njih trud in požrtvovalnost.

Nad vse živahno je bilo tudi zanimanje udeležencev na planinskem tečaju v Planini-Sv. Križ pri Jesenicah, katerega se je udeležilo toliko gospodarjev in odraslih kmetskih fantov, da je postala šolska soba premajhna. Udeleženi posetniki so še posebej prosili agrarnega komisarja, da uredi čim preje njih planinsko-pravne odnošaje (deželne pravice, servitutne paše itd.) ter uvede dela za izboljšanje njih planine pod Golico, kar jim je predavatelj tu obljubil.

Gibanje evropskih valut 1920–1925

Vsi znaki zadnjega leta na svetovnem valutnem trgu nam kažejo, da se s sigurnim korakom bližamo zlati valuti. Ameriki, ki je skozi ves čas vojne do danes obdržala zlati standard, se je priključila v kratkem času Anglija; sledile so Rusija, Nemčija, Poljska, Avstrija. Prišli smo do trenotka, v katerem je postavljena večina svetovnega gospodarstva na zlato podlago.

Najbolj potrjuje gornja izvajanja tabela, ki je izšla v mesečnem statističnem poročilu Zveze narodov in ki nam prikazuje gibanje važnejših evropskih valut, izraženo v odstotkih napram dolarski pariteti. Iz tabele povzemamo:

	Letno povprečje		Koncem	
	1920.	1923.	dec. 1924.	febr. 1925.
London	133.0	106.4	103.6	102.5
Amsterdam	116.8	102.8	99.3	100.5
Bern	114.1	106.8	99.6	100.4
Stockholm	130.8	100.9	99.4	99.4
Madrid	121.2	133.5	138.2	136.4
Kopenhagen	170.1	146.0	152.0	150.5
Pariz	275.1	317.8	357.4	376.5
Bruselj	262.3	370.1	388.6	385.6
Rim	389.8	419.4	443.5	478.0
Berlin	—	—	100.1	100.0
Praga	1267.0	685.7	670.8	684.4
Beograd	505.0	1800.0	1289.0	1202.0
Bukarešta	980.0	3909.0	3799.0	3949.0

Pri devizi Berlin niso označeni odstotki v razdobju 1920—1923, in to predvsem iz razloga, ker je bila v tem času nemška marka v polni deruti in je težko prikazati v primernih številkah razvoj nemške valute v tej dobi. V letu 1924 je bila uvedena zlata marka, ki se drži, kakor kažejo številke, popolnoma na zlati pariteti. Številke 1202 za Beograd in 478 za Rim pomenjajo tečaj za 100 zlatih edinic al pari, kar v glavnem odgovarja švicarskemu tečaju.

Iz gornje tabele je razvidno, da so London, Amsterdam itd. več ali manj dosegli zlato pariteto. Madrid in Kopenhagen sicer precej valovita, vendar imata upanje, da s spretno finančno politiko doseżeta popolno ozdravljenje svoje valute.

Srednje slabe valute Pariz, Rim in Bruselj imajo malo upanja, da ozdravijo popolnoma; opaža se, da, sicer počasi, ali stalno nazadujejo. Še manj izgledov imajo slabe valute, predvsem rumunska. Zanimivo pa je, da se slabi valuti češkoslovaška krona in naš dinar krepko popravljata. Posebno očividen je napredek dinarja, ki se je zboljšal tekom minulega leta za celih 33 % in kaže sicer počasno ali stalno naraščajočo tendenco.

Nobena slednjih treh držav nima izgleda, da doseže zlato pariteto, ker je število novčanic v obtoku preveliko, da bi odgovarjalo njihovi faktični gospodarski moči. Eliminacija papirnatega obtoka in uvedba zlate valute bi pa posebno Jugoslaviji mnogo škodovala, ker bi se s tem po nepotrebnem devalviral dinar. Sam gospodarski razvoj bo svoječasno priznal dinarju pravo vrednost in s tem omogočil prihod k zlati valuti, ki je edino pravilna baza, na kateri se ima razvijati vse gospodarsko snovanje. — Dr. V. P.

Ljubljanski trg

Ta teden je bilo izredno obilno jajec na trgu. Ravnotako je mnogo slanine in jabolk. Primanjkovalo je le krompirja. Slanina se je zopet nekoliko pocenila, dočim so cene jajcem nespremenjene, dasi se po deželi, zlasti na Štajerskem in v Prekmurju, dobe jajca povsod po 50 par komad.

Cene: goveje meso 17—25, svinjsko meso 22.50—27.50, kozličje 27—30, koštrunje 18, jagnječje 20, slanina 23, šunka 35—42.50 dinarjev za kg, kranjske klobase 5—10 Din komad; kokoši 30—60 Din komad, golobi 25 Din par, veliki domači zajci 30 Din komad, jabolka 3—9, krompir 2, grah v stročju 16 Din kg, grah v zrnju 30 Din liter, zelena solata v glavah 15—18 Din kg, rdeča domača solata 1.25—2 Din merica, motovilec in regrat 1.25—1.50 Din merica, karfijola 12 Din kg, špinača 2 Din merica, vrnja koleraba 1.50 Din komad, zemeljska koleraba 0.50—2 Din komad po velikosti, mleko 3 Din liter, sirovo maslo 35, kuhano maslo 40 Din kg, mohant 0.50—2 hlebček.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (21. t. m.) Pšenica baška, 1 vag. 455. Turščica baška, ladja Donava, 3 vagone 182.50; za april-maj, 10 vag. 190; za maj-junij, 10 vagonov 205; za maj-junij Kula, 10 vagonov 205; za junij-julij, 5 vag. 205. Tendenca slaba.

Dunajska borza za kmetijske produkte (21. t. m.) Po močnih skokih v zadnjem času so se cene na prekomorskih trgih stabilizirale, kar bo polagoma vplivalo tudi na oživljenje dunajskega trga, ki se doslej še ni pojavilo. Včerajšnji promet je bil zelo skromen. Tendence rži so bile čvrstejše spričo večjih zahtev. Tudi po koruzi se je več povpraševalo in je došlo do sklepov za četrt in pol šilinga višjih cen. Oves se drži na isti višini, po moki ni povpraševanja. Do male večje kupčije je došlo pri otrobih. Cene notirajo v šilingih vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kilogramov: pšenica, inozemska 52.50—53.50, madžarska s Potisja 54.50—55, jugoslovenska 53.50— 54, Rosaié 54—55; rž, inozemska 44.50—47, peštanska 46.50—47, ječmen inozemski 47—52, češko-moravski 59—62, koruza 26.75—27.75, oves, rumunski 38.50—39.50, seno, avstrijsko, prešano, polsladko 12.50—13, sladko 14—15, slama ržena, prešana 10.50—11 šilingov.

= **Obtok novčanic Narodne banke SHS** se je v času od 8. do 15. t. m. zmanjšal za 85,129.910 na 5.661,172.190 Din. Istočasno je oslabela kovinska podloga za 5,431.089.20 na 441,956.772.87 Din. Posojila so padla za 22,279.863.02 na 1.315.215.686.07 Din.

= **Carinski dohodki v prvi dekadi t. m.** so znašali 50.38 milijona Din. Skupni dohodki od 1. aprila 1924. do vključno 10. t. m. dosegajo 1.632.046.185 Din napram 1.579.266.762 Din v času od 1. aprila 1923. do 10. marca 1924.

= **Cene sladkorja** je kartel sladkornih tvornic nekoliko spremenil, tako da stane kristalni sladkor: za Ljubljano 13.50, Rakek 13.40, Metkovič 13.45, Novi Sad 13.55, Beograd 13.65, Skoplje 13.90, Niš 14 Din kg na debelo. Cene so različne glede na inozemsko konkurenco.

= **Za poslovanje na zagrebški borzi tudi v soboto.** Po časopisnih vesteh se peča zagrebški borzni svet z mislijo, da se uvedejo borzni sestanki tudi v sobotah.

= **Naš uvoz iz Češkoslovaške v februarju.** Po podatkih češkoslovaškega statističnega urada je znašala vrednost češkoslovaškega izvoza v februarju t. l. 1318 milijonov napram 1507 milijonom Kč v januarju t. l. V Jugoslavijo se je izvozilo februarja blaga v vrednosti 67.58 milijonov Kč, to je 4.45% vsega češkoslovaškega izvoza.

= **Zakonski osnutek o regulaciji poslov z denarnimi vlogami v Avstriji** je bil te dni objavljen od fin. ministrstva in postavlja obrtno sprejemanje obrestnonosnih denarnih vlog pod nadzorstvo zveznih oblastev. Ta določba velja do konca 1927, in se lahko še podaljša.

= **Olajšave za izvoz rud.** Za rude, ki se izvažajo iz Jugoslavije, to je za železno, manganovo in kromovo rudo, se bo računala tovornina po izjemni tarifi št. II.

= **Licitacije za pristaniška dela v Dalmaciji.** Prometni minister je ukinil vse licitacije glede reparature v dalmatinskih lukah, kolikor prekoračijo proračunski načrt. Razpisale se bodo nove licitacije.

= **Sprememba v večini Slavenske banke.** Kakor poročajo iz Zagreba, je Trboveljska premogokopna družba kupila večino delnic Slavenske banke.

= **Vprašanje zakupa Ljubije.** Ker je licitacija za zakup železnega rudnika Ljubija, kakor smo že poročali, ostala brez reflektantov, je min. svet sklenil, da se more Ljubija dati v privatni zakup tudi brez licitacije, ako se interesent javi.

= **Nemci žele zgraditi tvornico za predelavo opija v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo, da je v našem ministrstvu za trgovino in industrijo razen francoskih tudi več nemških prošenj za dovolitev zgraditve tvornice za predelavo opija v Skoplju. Med prosilci za koncesijo so tudi domači državljani, ki se pa baje oslanjajo na nemški kapital.

= **Pred demisijo predsednika Avstrijske narodne banke.** »Abend« poroča, da bo dosedanji predsednik Avstrijske narodne banke Reisch na seji generalnega sveta 23. t. m. podal demisijo, ker je njegova politika naletela pri londonskih pogajanjih na nepremostljive ovire. Kot njegovega naslednika imenuje list svoječasnega avstro - ogrskega trgovinskega ministra v Lammaschevem kabinetu dr Josefa Redlicha.

= **Konkurzi in prisilne poravnave v Češkoslovaški.** Meseca februarja je bilo, kakor je razvidno iz podatkov državnega statističnega urada, razglašenih v Češkoslovaški 48 konkurzov (izvzemši območje Nitre, odkoder še ni poročila). Od tega števila pade na Češko 26, Moravsko in Šlezijo 13, Slovaško 3 in Podkarpatsko Rusijo 1 primer. Aktiva in pasiva so znana v 28 primerih in znašajo aktiva 7.9 milijona, pasiva pa 34 milijonov Kč. V istem mesecu je bilo otvorjenih 183 prisilnih poravnav; od tega pade na Češko 83, Moravsko in Šlezijo 58, Slovaško 34 in Podkarpatsko Rusijo 8 primerov. Aktiva znašajo v 182 doganih primerih 35.9 milijona, pasiva pa 68.9 milijona Kč.

= **Izgradnja slovaških donavskih pristanišč.** Iz Bratislave poročajo, da se bode letos izvršila velika popravila slovaških donavskih pristanišč.

= **Stagnacija na avstrijskem lesnem trgu.** V zadnjem času se je položaj na avstrijskem lesnem trgu, ki je bil že itak kritičen, še poslabšal. Domača kupčija miruje popolnoma in se kupuje le najnujnejši trdi in mehki les. Trajno pomanjkanje denarja je med najglavnejšimi vzroki, ki otežujejo kupčijo. Najboljše uspeva trgovina z Italijo, dočim je kupčija s Francijo ogrožena zaradi oslabljenja franka.

= **Ureditev bančnega poslovanja v Avstriji.** Fin. ministrstvo v Avstriji je objavilo osnutek bančnoobrtne koncesijske naredbe, ki določa za izvrševanje bančne obrti dovoljenje od fin. ministrstva. Za dovoljenje mora prositi tudi dotičnik, ki že izvršuje bančno obrt. Ako ta prošnja ni vložena tekom šest tednov mora banka tekom nadaljnjih šest tednov likvidirati.

= **Proti begu kapitala v Franciji.** Iz Parica poročajo, da je socijalistična frakcija skupščine stavila predlog, da se beg kapitala kaznuje z globo v višini tihotapljenega kapitala in z zaporom od 6 mesecev do 3 let. V ponovnih primerih naj bi se ta kazen podvojila.

= **Velika insolvenca radi žitne baisse v Antwerpnu.** Zaradi padanja žitnih cen na svetovnem trgu je velika žitna firma v Antwerpnu ustavila plačila. Kakor poroča časopisje, je radi istega vzroka cela vrsta velikih žitnih tvrdk v Evropi pred polomom.

= **Nezaposlenost na Dunaju.** Zadnje poročilo industrijske okrajne komisije pokazuje nazadovanje števila nezaposlenih v območju dunajske občine za 660 oseb.

= **Kriza v madžarski industriji stekla.** Na ozemlju sedanje Madžarske je obratovalo doslej 5 tvornic in 17 brusilnic stekla. Od 5 tvornic stekla so sedaj ustavile obrat 3, a ostali dve sta obratovanje omejili. Od 17 brusilnic je moralo 5 popolnoma nehati z delom. S tem je nastopila velika nezaposlenost delavstva.

= **Okrog kartela madžarske mlinske industrije.** Iz Budimpešte poročajo: Pogajanja za otvoritev centralne organizacije madžarskih mlinov so se obnovila, vendar se nekaj mlinov protivi kartelu. Brez teh mlinov pa ni izgledov na uspeh pogajanj.

= **Naraščajoče cene na angleškem tržišču jute.** Tekom meseca februarja so cene sirovi juti v Angliji precej porasle. Na londonskem trgu računajo z daljnim naraščanjem.

Borze

21. marca:

CURIH: Beograd 8.175, Newyork 518.70, London 24.80, Pariz 26.95, Milan 21.10, Praga 15.40, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.50, Sofija 3.775, Dunaj 73.15.

PRAGA: Beograd 53.50, Dunaj 477.50, Berlin 803.875, Rim 137.50, Budimpešta 4.62 Pariz 176, London 161.675, Newyork 33.80, Curih 632.75.

BERLIN: Beograd 6.63, Dunaj 59.12, Milan 17.05, Praga 12.425, Pariz 21.76, London 20.36, Newyork 4.195, Curih 80.85.

Modni listi

za pomlad in poletje,

z najnovejšimi kroji, za **dame in gospode**, so pravkar došli.

Dobe se v knjigarni **Tiskovne Zadruge** v Ljubljani, Prešernova ulica številka 54 (nasproti glavne pošte).

Naučna ekskurzija dunajskih tehnikov na Nizozemsko

Kakor smo že poročali, priredi arhitektni oddelek dunajske tehnike naučno ekskurzijo na Nizozemsko. Akademsko društvo jugoslovenskih tehnikov na Dunaju nas prosi v imenu zainteresiranih slovenskih slušateljev arhitektov za priobčitev naslednjih vrstic:

Arhitektna skupina odpotuje z dunajskega zapadnega kolodvora dne 3. aprila zjutraj. Potovanje gre čez Nürnberg, Frankfurt Köln, prihod v Amsterdam dne 4. aprila opoldne. Dijaki posetijo nato še Haag in Haarlem. Vodstvo skupine po mestih prevzamejo tamošnji arhitekti in inženjerji. Razkazali bodo vse v poštev prihajajoče zanimivosti ter zgradbe. Vsak član skupine mora imeti s seboj skicirko, ter delati skice in notice o zgradbah, narodnih nošah, običajih in drugih zanimivostih. Poleg tega bo imela skupina tudi več fotografskih aparatov. Ekskurzija je strogo naučnega značaja, ter se po narodnosti udeležencev smatra lahko za mednarodno. Dosedaj je prijavljenih 21 Avstrijcev, 4 Čehi in 4 Madžari ter en Bolgar. Usoda nas Jugoslovenov visi še v zraku. Naša udeležba zavisi še od okolnosti ako se nas bo hotela spomniti naša javnost ter nam pomagati s sredstvi za udeležitev te ekskurzije. Obračamo se še enkrat na vse, ki so jim znane dijaške težnje, z iskreno in nujno prošnjo, naj nam priskočijo na pomoč z darovi, da se bosta mogla vsaj dva Slovenca udeležiti te izredno važne ekskurzije. Potni stroški znašajo 300 šilingov, t. j. 2800 Din. Darove sprejema iz prijaznosti naša administracija, ali pa naj se pošiljejo naravnost na »Akademsko društvo jugoslovenskih tehnikov«, Technische Hochschule, Wien.

ALEKSANDER · DUMAS

ZVESTOBA DO · GROBA

(LA · DAME DE · MONSOREAU)

99

VII.

KAKO JE VOJVODA ANŽOVINSKI OBISKAL MERIDOR.

Ko je končal razgovor vojvode in kraljice matere, je ona poklicala svoje ljudi in jim naročila, naj se pripravijo za odhod jutri ali najkasneje pojutrišnjem. Vojvoda Franjo pa je pohitel k Bussyju, da ga vpraša, kaj je vzrok njegove spremembe. Bussy, ki je že petič prečital pismo Saint Lucovo, je pričakal vojvodo z dražestnim nasmeškom in mu kliknil:

«O, monseigneur, Vaša visokost se je ponižala in prihitela k meni?»

«Duše mi da!» odvrne vojvoda in prihajam zato da najdem pojasnilo. Ti si mi svetoval, da se z vso močjo branim proti nasvetom svoje matere in da srčno vzdržim njen napad. To sem tudi storil. Bogme, ni bilo lahko. Toda po najhujši borbi in ko sem že skoraj odbil najhujše udarce, prideš in rečeš nenkrat: «Odvzemite oklep!»

«Istina je, monseigneur, jaz sem zares izprva svetoval najjačji odpor, ker nisem vedel v kakšni nakani je prišla kraljica mati. Toda ko sem videl iz njenih besed, da je prišla, da poveča vašo moč in slavo...»

«Kaj?» mu preseka vojvoda, «da poveča mojo moč in slavo? V Pariz naj se vrnem, da me brat zopet dobi v svoje roke in da se mi bo potem še smejal?»

«Pa vendar ne mislite tega resno, monseigneur? Niste li slišali, kaj vam je ponujala kraljica mati?»

«Ponudila mi je res mnogo.»

«Razumem, velikost ponudbe vas je vznemirila.»

«Točno!»

«Pa saj vam je ona ponudila tudi stotnijo telesne straže, kateri naj bi zapovedoval de Bussy!»

«Da, tudi to mi je ponudila!»

«Pa dobro, to sprejmite, in Bussyja imenujte za kapitana telesne straže, Antragueta in Livarota za moja poročnika. Ribeiraca pa za praporščaka. Nam štirim prepustite, da sestavimo stotnijo. S takšnim spremstvom boste delali, kar boste hoteli in videli boste, da se ne bo našel nikdo, ki bi vam kratil pozdrav, kadar pojde mimo vas, pa ne izvzemši samega kralja.»

«Zares, morda imaš prav, in si bom zadevo premislil!»

«Premislite, monseigneur!»

«Kaj si pa tako pazljivo čital, ko sem vstopil!»

«Da zares, oprostite, neko pismo!»

«Pismo?»

«Katero bo vas gotovo še bolj zanimalo, kakor mene. Kje za vraga sem imel pamet, da vam ga nisem pokazal?»

«Je li velika novost v njem?»

«Velika novost, čeprav nekoliko tužna. Gospod de Monsoreau je mrtev.»

«Kaj pravite?» klikne vojvoda s takšnim iznenađenjem, da je Bussy, ki je princa gledal, imel utis, da je v tem izrečena tudi velika prinčeva radost.

S neprikritim zadovoljstvom je na to princ poslušal poročilo Bussyjevo, da je med Saint Lucom in grofom prišlo do spopada, in da je Monsoreau v dvoboju padel. Naenkrat skoči princ na noge in pravi: «Kar dajte osedlati konje, Bussy!»

«Konje? Zakaj?»

«Da odjašemo v Meridor. Gospej Diani moram izraziti svoje sočutje. Razven tega pa sem že zdavnaj nameraval ta poset. in zares ne vem, zakaj sem vedno odlašal, pa sedaj ni razloga, da bi odlašal še dalje.»

«Zares» si misli Bussy, «odkar je Monsoreau mrtev, se mi ni treba več bati, da bo ta krvnik svojo ženo prodal vojvodi, in malo mi je do tega. ali jo hoče vojvoda še videti. Če jo pa napade, bom že vedel, kaj mi je storiti. Saj je v mojih rokah. Naprej torej, vsaj tako se mi nudi dostojna prilika, da jo vidim.»

Takoj odide, da osedlati konje, in četrt ure kasneje je vojvoda z Bussyjem in desetorico plemičev že odrinil v naglem diru proti Meridoru.

Ko je dvorski kastelan zagledal sijajno četo, je stopil na rob okopa in vprašal za imena obiskovalcev.

«Vojvoda d' Anjou!» klikne zvonko vojvoda sam, in stražnik takoj zatrobi v rog, da je odmevalo. Vsa služinčad in moštvo gradu prihiti na dvižni most, in kmalu se pojavi tudi stari baron, držeč v rokah ključe svojega gradu.

«Neverjetno!» pravi vojvoda tiho Bussyju, «glej no, ti ljudje pa nič ne plakajo nad smrtjo mladega gospodarja. Čisto navadno izgledajo.»

Tačas se neka gospa pojavi na stopnicah.

«Evo ti Diane!» pravi vojvoda, «vidiš li, Bussy?»

«Vidim damo, ali ne vidim Remyja!» pravi Bussy navidez brezbrižno.

Diana je zares stopila iz hiše, ali takoj za njo se je pojavila nosilnica, na kateri se je dal prinesti gospod de Monsoreau, v vročici zaradi nepremagljive ljubosumnosti in zaradi rane.

«O, o!» «Kaj pa je to?» vprašuje vojvoda presenečeno in se obrne k svojemu spremljevalcu, ki je postal bolj bled ko platno njegovega robca, s katerim je hotel prikriti svoj obraz, da skrije svoje presenečenje.

«Živel monseigneur vojvoda d' Anjou!» klikne s slabotnim glasom Monsoreau in dvigne s trudom svojo desnico v zrak.

Došleci se niso dolgo čudili, ali jim začuđenje vsaj ni dolgo ostalo vidno na licih. Vojvoda je svoje začuđenje spremenil v nasmešek in kliknil:

«O, dragi moj grof, kako srečno iznenađenje! Ali verujete, da so nam že poročali, da ste umrli?»

«Pridite, pridite, monseigneur!» pravi ranjenec, «pridite, da poljubim roko Vaši visokosti. Hvala bogu, ne samo da nisem mrtev, marveč se nadejam, da bom kmalu ozdravel in da vam bom mogel služiti s še večjo udanostjo, kakor doslej!»

«In tudi Vi» nadaljuje grof in se obrne k Bussyju, «tudi vi sprejmite mojo najprisrčnejšo zahvalo, kajti pravzaprav se imam za svoje življenje ali za njega ohranitev zahvaliti le Vam!»

«Meni?» vpraša Bussy, misleč, da se mu grof roga.

«Čeprav le posredno, ali moja hvaležnost ni zato nič manjša. Kajti evo, ta le me je rešil!» in pokaže na Remyja, ki bi se bil ta hip najraje skril in je le obupano dvignil roke proti nebu. «Njemu se imam zahvaliti, da živim in me moji prijatelji še imajo!»

In kljub znakom, katere mu je Remy dajal in ga prosil, naj molči, je Monsoreau natanko, čeprav s slabim glasom, povedal vse, kako ga je Remy našel in rešil. Vojvoda se je Remyju namrdnil, Bussy ga je pogledal z nepopisnim izrazom v očeh, in ubogi Remy se je zadovoljil s tem, da se je skril za Monsoreaua in zmignil z rameni, češ saj ni moja krivda.

«Sicer sem pa slišal, da je Remy tudi vas pred kratkim še našel skoraj umirajočega, ko so vas neki lopovi napadli, in to je vez neomajnega medsebojnega prijateljstva med nama! Računajte name, gospod de Bussy, pravi slovesno Monsoreau, kogar Monsoreau ljubi, tega ljubi iz vsega srca, kakor zna nasprotnike iz vsega srca mrziti.»

Bussyju, ki ni prav razumel vsega skritega smisla, se je zdelo, da se zadnje besede Monsoreauove nanašajo na vojvodo. Ta pa ni ničesar zapazil, razjahal je, se približal gospe Diani ter ji segel v roke rekoč: «Izkažite nam čast tega doma, katerega smo mislili najti v žalosti, pa smo ga našli v veselju Prosimo nanj trajnega božjega blagoslova in milosti. Vi pa, gospod de Monsoreau, se spočijte in uživajte mir, ki se najbolj prileže ranjencu!»

«Monseigneur, ne maknem se odtod. Naj se ne reče pozneje, va Vam je Monsoreau, dokler je živel, dal izkazovati čast v lastnem domu po kom drugem. Moji ljudje me bodo nosili in spremljal vas bom, koderkoli pojdete.»

Sedaj se zdi, da ga je vojvoda razumel, ker je izpustil Dianino roko.

«Približajte se grofici!» pravi Remy na tihem Bussyju na uho.

Bussy se je zares približal Diani in Monsoreau se jima je nasmehnil. Bussy vzame Dianino roko v svojo in Monsoreau se jima zopet nasmehne.

«Nastala je velika prememba!» pravi Diana Bussyju polglasno.

«O, zakaj ni še volje!» odgovarja Bussy prav tako polglasno.

Razume se samo po sebi, da je baron de Meridor razvil ves sijaj patriarhalnega gostoljubja, da počasti vojvodo in plemiče njegovega spremstva. «Gospa,» pripoveduje Bussy Diani, «najbolj nesrečen človek sem na svetu. Na vest o smrti gospoda de Monsoreaua sem svetoval vojvodi, naj se vrne v Pariz in da se poravna s svojo materjo in bratom, in on pojde, a evo, vi ostanete v Anžoviji!»

«O, Louis,» odgovori mlada žena in mu stisne skrivaj prste, «nikar ne govorite o nesreči! Vi torej pozabljate na lepe Parižanke, na dvorne dame..., pri misli na nje mi vedno navda sladka jeza!»

SCHAFFHAUSEN-ura svetovna znamka.
136a Dobi se pri F. Čuden, Ljubljana
Prešernova! Šelenburgova!

INTERNATIONAL WATCH C°
CHRONOMÈTRES ET MONTRES DE PRÉCISION

«Jutrov» roman
LUCIFER
katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki prinašajo navdušenemu čitatelju s interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, ki mu še sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenja tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.
Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.
Dolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!
Vezana stane Din 55'—
Broširana pa Din 45'—

Mizarsko delavnico
prodam z vsem inventarjem obstoječo iz treh obširnih prostorov primerno tudi za stanovanje. Elektrika vpeljana. Cena ugodna. Ponudbe pod „Mizarstvo“ na Aloma Company, Ljubljana.
1460

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI
SINGER šivalni stroji so na vsem svetu poznani kot najboljši
Singer šivalni stroji, BOURNE & CO., NEW YORK
Prodaja na obroke
LJUBLJANA, Šelenburgova ul. 3
Centrala za SHS:
ZAGREB, Marulićeva ulica 5
Zastopstva v vseh mestih 35-a

Najcenejše in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pnevmatike. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke — Ceniki franko.
„TRIBUNA“, F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 100a

Obnovljen rodbinski
PENZION MIRAN
OPATIJA-ABBAZIA.
Osrednji položaj v neposredni bližini pristanišča, kopališča in parka. Izvrstna kuhinja. Dnevne cene od 35 Lir dalje. Slovanskim gostom se priporoča
1004-a lastnik J. Miran.

Velika izbira svile za plesno sezijo!
Prodaja do konca meseca po nanovo znižanih cenah
Crêp de chine prej m 79 Din sedaj m 63 Din
Crêp de chine prej m 110 Din sedaj m 85 Din
Vedno novosti! 77-a II
A. Šinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19

NOVO! NOVO!
Največje zanimanje
vlada za zgradbo stanovanjskih hiš v sistemu
„SEIDEL“
ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovršeno, najbitrejše in najcenejše. Splošno pozornost vzbujajo 16-a
nosilki sistema „SEIDEL“
kateri nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade itd. Natančnejše podatke dobite pri stavbnem podjetju JAKOB ACCETTO sin, ing. Viktor Accetto in drug Ljubljana, Tabor št. 2.
Stopnice - SEIDEL - ograje.

Najkrasnejše in trpežno pohištvo po najugodnejših cenah pri tvrdki 701-a
M. Andlovic
LJUBLJANA
Vičovdeska cesta št. 6
Florjanska ulica št. 28

Trgovina z mešanim blagom
prvovrsten prostor v sredini Maribora se zaradi družinskih razmer ugodno proda. Cenjene ponudbe na podružnico „Jutra“, Maribor pod „Zasigurana bodočnost“
1433-a

Din 35·—
usnjate ročne torbice
Oglejte si brezobvezno krasno izbiro v tem predmetu pri
H. KENDA, Mestni trg 17
1448 a

Naznanilo. 1369-a
Naznanjam cenjenim odjemalcem, da sem prejel prvovrstne angleške lake in prvovrstni angleški emajl ter sem istočasno instaliral v svoji delavnici najmodernejšo peč za emajliranje motornih koles, navadnih koles kakor tudi raznih avtomobilnih delov.
Najnižje cene! Solidna postrežba!
BRUNO BELANTIČ,
Spodnja Šiška, Jernejeva cesta 44.

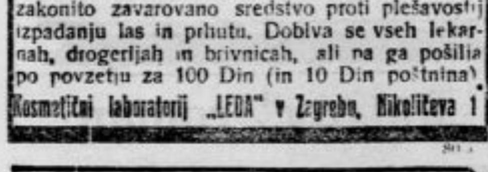

Rast las zajamčuje „LEDA“
zakonito zavarovano sredstvo proti plešavosti izpadanju las in prhutu. Dobiva se vseh lekarnah, drogerijah in brivnicah, ali na ga pošilja po povzetju za 100 Din (in 10 Din poštnina).
Kosmetični laboratorij „LEDA“ v Zagrebu, Nikolićeva 1

Narodna tiskarna
Ljubljana, Knafljeva ulica 5
Telefon štev. 304. V lastni hiši.
izvršuje tiskarska dela v vsaki množini in sicer: uradne tiskovine, cenike, kuverte, račune, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vabila, cirkularje, vstopnice, etikete, mrtvaška naznanila, zavitke, časopise in vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. — Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna“, Prešernova ulica 7

Pozor! Samo 300 Din franko na dom!
Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija, snežnobela in desetletja trpežna. Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

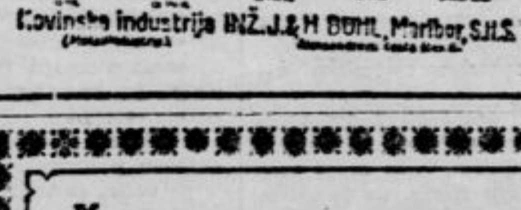

Kovinska industrija INŽ. J. & H. BÜHL, Maribor, S.H.S.
Cenik brezplačno. Inserat priložiti. Ako bi ne ugajalo, se vzame radevolje nazaj.
92-a

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3
krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar, instalacije vodovodov. Naprava strelovodov. Kopalne in klosetne naprave.
Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatle) za konzerve. 78-a

Proda se satiniran makulaturni papir v rolah.
Več se poizve v upravi „Jutra“ Prešernova ulica štev. 54.

ŽIVO PERUTNINO
kupuje stalno v vsaki množini, in sicer pohance, kure za peči, kure in purane ter jo plačuje po najboljših dnevnih cenah
E. VAJDA
ČAKOVEC (MEDJIMURJE)
Telefon 59, 3, 4. Telefon 59, 3, 4.
11-a

Ljubljanska opera

(Dva odgovora na napade v «Orjuni».)

V «Orjuni» sta izšla zapored dva članka, ki pripisujeta krivdo na propadanju ljubljanske opere v prvi vrsti gledališkemu kritiku našega lista g. Franu Govekarju, nato pa ravnatelju opere g. Frid. Rukavini. Članka sta napisana sicer tako, da bi ne potrebovala mnogo zavrnitve, a ker sta nas oba napadena gospoda zaprosila dajemo mesta njunim osebnim odgovorom. «Jutro».

Gosp. ravnatelj Rukavina odgovarja:

Mene vrlo veseli kad se šira javnost interesuje za prilike u našoj operi, Opera je državni zavod, koji imade uzvišenu kulturnu misiju i koji svojim delovanjem znatno utiče na razvoj, podignuće i manifestovanje naše duševne kulture.

Radi toga je vrlo lepo i dobro, da sa tim pitanjem bavi i nacionalistički organ »Orjune«. Osobito njoj treba, da bude mnogo do toga, dali će naša opera biti kulturno žarište široke jugoslovenske misli ili pak žarište uzanog plemenskog separatizma i lokalnog šovinističkog patriotizma.

Po mom svatanju, Orjuna treba da se opredeli za ono prvo, i baš radi toga čudi me što se baš »Orjuna«, u pitanju razvoja naše opere, zalaže za zakulisne intrige i nastojanja, koja teže plemenskom kulturnom separatizmu, te i meni nekako pripisuje u greh što u državnom zavodu jedinstvene kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca govorim srpsko- hrvatskim jezikom! To me u istini čudi.

Što se pak, tiče mog rada u našoj operi ja sam kao direktor, dirigent i režiser, od početka stvarranja naše opere, nastoja, i sredstvima koja su mi bila na razpoloženju, radio, da gojim priznate vrednosti domačeg in svetskog muzičkog repertoara. Ja verujem u elementarnu snagu našeg naroda i u njegove visoke umetničke sposobnosti, i ja se niti najmanje ne bojim, da će bilo koja tudja muzika sprečiti manifestovanje umetničke duše našeg naroda, ali ju »otrovati«, kako to misle neki mali duhovi, nego, baš nasprotiv, ja verujem, da će se tim putem, gojenjem svetskog repertoara i usvajanjem kulturnih vrednosti drugih naroda, naša domaća muzika brže, savršenije i bolje razviti, tako da će vremenom osvajati i pozornice tudjeg sveta, jednako kao što je to učinila muzika drugih kulturnih naroda.

Rukovodeći se tim mislima i idejama ja sam uvek nastojao, da našu operu podignem što više sam mogao. U istini, imao sam mnogo protivnika u tom radu, ali ja sam sve napade i sve borbe protiv mene i moga rada, odbijao savesnim radom u operi. U toj borbi ostao sam uvek pobednikom. Nisam se osvrčavao ni na levo ni na desno, nego sam mirno i marljivo napred radio, — angažovao i uzgojio sam vrlo dobre pevače i umetnike, i našu operu, ako uvažimo naše ljubljanske prilike, podigao na zamernu visinu.

Ali mojim protivnicima uspelo je, da od god. 1923. faktično oduzmu iz mojih ruku direkciju opere, premda sam ja formalno još uvek njen direktor. U potvrdu, togu treba da konstatujem, da od god. 1923. unapred: 1.) ja nisam niti jednog pevača angažovao ali odpustio; 2.) meni nije bilo dozvoljeno, da nastavljam operni repertoar (Težkom mukom uvrstio samu repertoar par opera što sam sam dirigirao, režirao i naštudirao); 3.) meni nije bilo dozvoljeno čak ni podeljivanje pojedinih opernih partija; 4.) obustavio se je rad na izvodjenju modernog svetskog repertoara, koji sam ja bio uveo.

Od tada nastao je zastoj u razvoju naše opere; izgubili smo vredne i darovite umetnike, kojima se sada ponose druga pozorišta, a druge nismo dobili; naš orkester nalazi u krizi; publika se je malo po malo odbila od teatra: — sada naša opera nazaduje.

Ta konstatacija boli; boli to osobito mene, koji sam sa oduševljenjem radio za njen rajvoj i napredak. Radi toga ne mogu da ćutim kada se sada za današnje stanje naše opere čini lično mene odgovornim i kada se radi toga mene nepravedno napada.

U vršenju svoje dužnosti, na pozornici, ja sam oštetio nogu i bio u opasnosti života, i evo me već dva meseca u bolnici pa mi ni tu moji protivnici ne dadu mira. Ali kad ozdravim, i kada mi se pruži mogućnost, da izvršavam dužnosti, koje mi i zakon propisuje kao direktoru opere, ja ću da energično nastavim prekinutim radom i da našu operu opet podignem ne samo na onu visinu, na kojoj je pre bila, nego da ju povedem i dalje. U tom radu neće me niti najmanje smetati intrige, blebetanje i piskaranje kojekavih klika, a pri tome neću tražiti ni pomoć kritičara, kojima prepuštam podpunu slobodu, da izrazuju svoje utiske i svoje mišljenje o radu u našoj operi onako kako to zahteva moderna umetnička kritika.

Neka se usporedi opera otrag dve godine, kada je bila pod mojom neposrednom direkcijom, sa sadržinjom, kada drugi nose odgovornost za njeno stanje, pa je svako dalnje objašnjavanje i više nego suvišno.

Fr. Rukavina, direktor opere Nar. gledališča kralj. SHS u Ljubljani.

Gosp. Fran Govekar piše:

Soseska pravoslavna in katoliška! Bos in razogljav klečim pred teboj, se trkam na prsi in izjavljam: *Kriv sem*, a skesati se hočem. Jaz sem prokletnik, a odpusti mi zaveljo Kristusa! Da je «operna kriza prikipela da vrhunca», da je «zenica našega glasbenega delovanja v razkroju», da je torej njeno oko že dolgo slepo in njeno uho gluho, *sem jaz kriv*. Soseska pravoslavna in katoliška, da je «opera v finančnih težavah», da je «intendant večkrat napravil napake», da «njegovo delo ni uspelo», *sem jaz kriv!*

O, soseska, odpusti meni vse te grehe, ki se kesam in se pokorim javno! Jaz sem kriv, da je bila angažirana dolga vrsta pevk in pevcev, ki je bila nerabna, jaz sem kriv, da niso nanovo angažirali go. Zikove, g. Simenca in drugih; jaz sem kriv, da so je reducirал orkester, da je opera brez režiserja in da si je ravnatelj Rukavina razbil koleno in leži že dva meseca v bolnici!

Jaz sem kriv, da vlada pri naši operi vedno večja anarhija, brezbrižnost in topost! Jaz sem kriv, da je Organizacija glasbenikov s predsednikom Nikom Štritofom proglasila zaporo nad našim gledališčem in da ima naša opera danes nezadosten orkester, kar greni kapelnikom veselje za delo. Jaz sem kriv, da smo imeli toliko šibkih operних predstav, da smo gledali vso sezono le star in najstarejši repertoar, da so doslej uprizorili le dve novi operi in da leze repertoar le še s pomočjo gostov dalje.

Jaz sem kriv, da spočetka sezone ni bilo skoraj nič pripravljeno, da se je tekom oktobra in novembra personal izprehajal ter da vseh pet kapelnikov in troje korepetitorjev ne more producirati niti ene vzorne predstave več. Nobene predstave ni več, da bi kreacij najboljših solistov ne kvarila vrsta začetnikov, slabi in nedovežbani orkester ali nezadostna režija.

Jaz sem kriv, da je zato velika večina gledališke publike skrajno nezadovoljna, da je po privatnih hišah in javnih lokalih slišati le grajenje nad propadom opere in da naskakujejo vse kritike, torej tudi mene, z zahtevo, da moramo prenehati s prizanesljivostjo ter da moramo končno dati duška vsesplošnemu nezadovoljstvu.

Vsega tega sem jaz kriv. Sicer je v Ljubljani poleg mene še cela vrsta kritikov, ki pišejo lahko popolnoma nasprotno temu, kar pišem jaz. Toda različen nam je le stil, jedro pa nam je isto. Tudi tega sem kriv jaz.

Neki mladenič, ki je bil takrat, ko sem jaz že opero vodil, še deček, me je zdaj v «Orjuni» razkrinkal. Jaz sem torej tisti prokletnik, ki sem zlorabljal svoj «ogromni» vpliv in «velikansko» moč, da sem upropastil našo opero! Jaz sem onemogočil vsako uspešno delo ter vzdržujem celo «izven opere ljubljanske razdrapane razmere». Meni je bilo treba napisati le par vrst v «Jutru», in ves napor je postal zaman in v gledališču leži vse na tleh. Nebesa bi bila lahko v operi in izven nje, ako bi le jaz hotel. A nisem hotel.

In pri tem sem ničla, umetniški analfabet, operni idiot, niti za dijaški zbor nisem bil poraben! Jaz nesrečnik!

Ker sem vodil gledališče 15 let, angažiral dolgo vrsto izvrstnih solistov, kapelnikov, glasbenikov, zboristov in tehničnih strokovnjakov, ker sem sam nadziral vse operne in dramske skušnje bil sam intendant, dramaturg, tajnik, dramski in operni ravnatelj, sem si domišljal, da vsaj nekaj razumem o gledališču.

Da mora gledališče *voditi* «Jutrov» kritik, da moram edino jaz vzgajati glasbeno publiko, da moram samo *jaz* vplivati na razvoj opere, ne pa v prvi vrsti uprav opere, tega jaz ignorant nisem vedel. Mislil sem, da je moja dolžnost le presojati vrednost podanih del in njih izvrševanje.

Zdaj vidim, kako sem se motil. Mladenič v «Orjuni» mi je odprl oči. Res je: jajce več od pute ve. Ljubljanska opera propada po krivdi «Jutrovega» kritika!

Fran *Govekar*.

Ljudska knjižnica v Mariboru leta 1924

O občnem zboru Slovanske čitalnice v Mariboru je »Jutro« že poročalo. Središče udejstvovanja čitalnice je v zadnjih letih Ljudska knjižnica, ki jo spretno vodi vstrajni kulturno - politični delavec v Mariboru g. dr. August Reisman. V naslednjem podajamo izvleček iz poročila, ki ga je imel dne 14. t. m. na občnem zboru Slovanske čitalnice g. dr. Reisman.

Mariborski Ljudski knjižnici so položili temelj v letih 1905 in 1906 mariborski abiturienti in ostali dijaki, ki so v ta namen zbrali okrog 200 knjig. Knjižnica se je v prvih letih obstoja zelo uspešno razvijala; saj so jo vodili najodličnejši narodno-prosvetni delavci, ki so ure in ure presedali v mrzli priličnl sobici Narodnega doma. V letih 1910 in 1911 je imela knjižnica že čez 1000 knjig in okrog 600 čitateljev, kar je bilo za takratne razmere v Mariboru velikansko število, znak, da so tedaj naši ljudje duševno zelo intenzivno živeli. V Sloveniji je prišla tedaj znana era teženj ljudskega knjižništva in samoizobrazbe. Že tedaj je bil ustanovljen poleg slovensk. tudi češki oddelek — zopet odsev kulturne in nacionalne orientacije takratne akademične mladine, voditeljice ljudsko - prosvetnega gibanja. Med takratnimi delavci v Ljudski knjižnici so bili zlasti: dr. Poljanec, sedaj prosvetni referent mariborske oblasti, narodni poslanec dr. Pivko, okrajni sodnik dr. Lešnik, finančni uradnik Ferdo Dobrave, Zmago Hren, uradnik Cvet in dr., pozneje g. Benkovič.

Vojna je to krasno delo prekinila za dolga leta in tudi po prevratu se knjižnica ni mogla razmahniti, ker je bila njena sobica premajhna in pozimi celo brez peči. Knjige so se zlasti med vojno po večini razgnile, tako da je sedanje vodstvo začetkom leta 1921. dobilo komaj par sto večinoma raztrganih knjig, dva zaboja nevezanih in par kronic blagajne. Kmalu se nam je posrečilo priti v prejšnjo družabno sobo Slovanske čitalnice in je od tedaj naprej koncentrirala tudi čitalnica svoje delovanje pred vsem na Ljudsko knjižnico in skrčila časopise.

Kolika notranja, uprav življenska potreba pa je Mariboru javna Ljudska knjižnica, je pokazal njen presenetljivo nagel razvoj v minulih letih. Najdrastičneje je izražen v blagajniški knjigi: leta 1921 je bilo izdatkov 8721 Din, lani smo dosegli že 74.468 Din 36 para. Blagajnik ima za preteklo leto nad 1200 pologov.

Temu odgovarjajoče je rastla seve tudi zaloga knjig in število čitateljev. Pred vsem smo že naslednje leto 1922. otvorili srbsko - hrvatski oddelek in kmalu na to še nemškega. Lani smo pričeli še z italijanskim, francoskim, angleškim in ruskim oddelkom, ki že vsi odgovarjajo našim potrebam.

Lansko leto smo pravzaprav šele mogli začeti tudi v notranjem poslovanju s sistematičnim deloni, ki pa zahteva neuavadno mnogo časa in truda, zlasti statistika. Seve so tudi rezultati tem bolj razveseljivi. Ves obrat se je v preteklem letu na vse strani ogromno pomnožil. Obisk je bil tako intenziven, da smo morali izposojevalne ure znatno raztegniti.

Mladinskemu oddelku smo posvečali posebno pozornost, ker so mariborske šole po večini še vedno brez primernih knjižnic za mladino in jih tudi še v doglednem času ne bodo imele. Naša mladinska knjižnica, ki jo je tudi sedanje vodstvo otvorilo, je štela leta 1924 — 345 knjig, lani smo jih dokupili in dali vezat 131, tako da jih imamo sedaj že okrog 300. Razen tega pa je mnogo mladinske literature še med ostalim leposlovjem, tako da smo mariborsko mladino dobro oskrbeli. Poseben mladinski oddelek imamo tudi v nemški knjižnici. Posečа pa knjižnico deca vseh ljudskih šol od I razreda naprej ter mladina vseh strokovnih in srednjih šol. Pri izposojevanju smo skrajno rigorozni, tako da dobi vsakdo k svoji izobrazbi in starosti primerno knjigo. Ker mora biti knjižnica vseskozi vzgojni institut, je ta postopek nelzogiben. Samo v mladinskem oddelku je bilo lani 3951 osebam izposojenih 4224 knjig, v ostalih oddelkih pa 6430 osebam 12.856 knjig, tako da smo skupno izposodili 17.080 knjig. Opažamo pa vedno bolj, da izposojevalci kljub tozadevni prepovedi poslovnega reda knjige izposojajo naprej in to v toliki meri, da je naše knjige lani čitalo gotovo vsai 30.000 ljudi.

Razveseljiv je priraštek knjig. Slovensko knjigo kupimo vsako novo, če ima količkaj etično - umetniške vrednosti. Večinoma pa nakupujemo antikvarično. Dobili smo po izredno nizkih cenah cele zbirke zasebnih knjižnic z dragocenimi knjigami, ki so že davno razprodane in svetovna dela v nemških prevodih, ki bi jih sicer vsled ogromnih cen po knjigarnah pač ne mogli kupiti. Omenjam le, da smo pridobili od lani 85 letnikov »Zvonov«, »Slovanov«, »Dom in Svetov«, »Kresov« in še drugih starejših slovenskih revij, kar reprezentira vrednost vsaj 10.000 Din. Revij imamo že dve omari polni. Že s tem, da knjižnica zbira takšne knjige od zasebnikov, kjer bi se sicer polagoma brezplodno porazgubile, vrši eminentno kulturno delo.

Skupno smo narastli lani za 1813 knjig. Vseh del imamo sedaj 7166. Če jih zopet cenimo le po 50 Din, bi reprezentirala Ljudska knjižnica samo v knjigah 358.300 Din. Cenim jo pa dejansko mnogo višje. Vseh članov se je pod novim vodstvom od leta 1921. vpisalo 1421 in 656 dece, tako da smo vpisali vseh skupaj nad 2000. Povprečno cirkulira med čitatelji do 1000 knjig.

Velikanski so seve stroški. Blagajnik g. Doležal že tudi od leta 1921. z neumorno požrtvovalnostjo vzorno vodi od dne do dne rastoče blagajniške posle, kar najbolje ilustrira nad 1200 pologov v letu 1924. Za nakup knjig smo izdali 33.447 Din in za vezavo 9758 Din. Slednje je za nas senčna stran knjižnice, ki v sedanji mariborski publiki nima bibliofilske tradicije. Ljudje do skrajnosti brezobzirno uničujejo knjige, ki so dostikrat že po parkratni izposoji raztrgane. Vsa strogost nam v tem ni dosti pomagala. Braniti se skušamo na več načinov. Vsakdo mora n. pr. vrniti zavito knjigo. Sicer dobi pri nas papir in škarje, mora zaviti in še plačati 1 Din globe. Statistika k sreči ne beleži tozadevnih prehudih zamer. Kdor ne vrne knjig v 14 dneh, plača dvojno izposojnino, ki smo jo letos nekoliko zvišali. Mladina dobiva knjige često zastonj, zato pa je tudi mladinski oddelek skoro ves raztrgan. Od lani knjige tudi vežemo cele v platno.

Z zadoščenjem je treba omeniti, da je naše delo našlo razumevanje tudi pri mariborski občini, ki nam je lani naklonila v proračunu 15.000 Din. Tudi novi občinski svet nam je to naklonjenost ohranil. Naša skrb bode, da ostane knjižnica ponos Maribora.

Vse ogromno delo so mi pomagali vršiti menjaje brezplačno dijaki, tako da vzgajamo obenem nove bibliotekarje. Nalažje se oceni to delo, če primerjam Študijsko knjižnico, ki dobi od občine letos 100.000 dinarjev podpore, ima zastonj prostore in luč, na razpolago slugo in so izposodili lani okrog 11.000 knjig, mi pa 17.000.

Slovenske knjige dobi študijska brezplačno kot dolžnostne izvode.

Lani smo postali tudi srečni dediči. Pred smrtjo me je meseca avgusta poklical k sebi rajnki rodljub dr. Turner, češ da dobi Ljudska knjižnica po njegovi smrti njegove leposlovne knjige in sem si jih moral zato ogledati. One, ki jih je imel na posestvu v Framu, pa nam je že tedaj izročil. Dobili smo zlasti vse češke Jiraskove spise. V oporoki se nas je dr. Turner res spominil in bomo menda kmalu dobili njegovo krasno biblioteko z omaro vred. Lepega razvoja knjižnice se je dr. Turner silno veselil in z velikim zanimanjem sledil našim poročilom v časopisih. Slava njegovemu spominu!

Da bi našla knjižnica enako podporo in razumevanje, kot je je bila deležna pri 80-letnemu dr. Turnerju, tudi pri sedanji in bodoči generaciji! Le duh in misel, ki jo ustvarja dobra knjiga, gradi bodočnost!

Osnovno šolo samo učiteljem?

Prosvetni minister Pribičević je rekel glavnemu odboru UJU v Beogradu z ozirom na načrt zakona za osnovne šole sledeče besede: Osnovnom školom in njenim sudbinom treba da rukuju samo učitelji, kao i najpozvaniji na ovom poslu.

Te besede, posnete iz «Učiteljskega Tovariša», so dale dr. Gosarju povod, da je napisal v nedeljskega «Slovenca» članek pod gorenjim naslovom.

V tem članku pobija dr. Gosar nazor prosvetnega ministra Pribičevića, katerega z ozirom na nedavno redukcije humanističnega pouka, ki je baš te dni tudi na Danskem izvršujejo, le še v mnogo radikalnejšem duhu, pošilja iz prosvete v kasarno.

Predvsem naj ugotovim, da osnutek zakona o osnovnih šolah, na katerega se ministrove besede nanašajo, seveda ni osebno delo g. Pribičevića. Osnutek je sestavljen na mnogih strokovnih anketah in na njem se je brez temeljne spremembe delalo tudi pod ministrovanjem gg. Trifunovića in dr. Korošca. Sodelovalo je predvsem celokupno jugoslovensko učiteljstvo. Velika zasluga g. Pribičevića je, da je ta važni zakon bil postavljen na dnevni red, da se je delo pospešilo in da pride menda maja meseca končno pred parlament.

Prav je, da je dr Gosar sedaj povedal, kaj misli SLS o tem zakonu. Ona ga odklanja. Mi vemo zakaj in jasno je, da je njegova sovražnica iz načelnih programskih nagibov. Nacijonalna vzgoja naše mladine v enotnem narodnem in državnem duhu ji smrdi. Gospod doktor tega ni mogel povedati, zato si je izbral druge argumente.

Njega je «osupnila» izjava ministra, ki mi nič drugega rekel, nego to, da gre glavna beseda pri vodstvu («rukuvanju») osnovne šole samo učiteljem. G. dr. Gosar seveda ni osupnjen, da ima v cerkvenih in verskih zadevah absolutno besedo samo duhovščina. Ne vemo ali priznava, da gre pri «rukovanju» s sodstvom glavna beseda sodnikom, pravnikom, pri zdravstvu pa zdravnikom, čitamo pa, da ne priznava Prešernove o čevljih in kopitarju in odrekel se je celo svoji tolikrat z vnemo zastopani teoriji ,da bi smeli o trboveljskem rudniku odločati pravzaprav le tisti, ki so tam s svojim delom, ročnim in duševnim zaposleni. E, gospod Gosar, premog in čevelj — mrtva stvar, deca naša — včasih še preveč živa!

Pred vsem eno. Novi šolski zakon je sestavljen z velikim in pomembnim sodelovanjem učiteljstva, torej onih, ki so poklicani za vzgojo mladine, a uveljavljen ne bo po diktatu učiteljev, temveč po volji naroda, ki jo predstavljajo njegovi poslanci v parlamentu. Dr. Gosarjevo vprašanje: «Kako naj bo torej mogoče, da bi smeli prepustiti odločitev o usodi celega našega rodu enemu samemu stanu?» je torej licemersko in neiskreno. Postaviti ga je mogel le zato, ker je ministrovo besedo primerno »prikrojil«, češ da g. Pribičević prepušča odločitev o usodi osnovnega šolstva le učiteljstvu. Čisto nekaj drugega je seveda hotel minister reči:« Učitelj kot najpozvanejši naj vodi našo šolo na podlagi velikih vzgojnih načel, ki jih predpisuje od parlamenta odobreni zakon. Učitelj naj bo pri praktičnem izvajanju šolskega zakona glavni faktor.

G. dr. Gosar se zaman trudi prikriti, kakor da ne bi vedel katere druge faktorje je minister prosvete kot odločilne s tem odklonil. Ako bi bil usoda šolskega zakona izročena mesto g. Pribičeviću g. Korošcu, komu bi pač on prepustil odločitev o usodi celega našega rodu in kdo bi se mu zdel pozvan, da odločuje v usodi našega osnovnega šolstva? Pozitivno ve vsak, da učiteljski stan ne, in tudi ne kateri izmed drugih stanov, pa naj bi bil tudi recimo «najbolj izobražen in moralično najpopolnejši!» On bi enostavno izročil vse skupaj; usodo naroda in osnovno šolo — kleru, in mirna bi bila Bosna in seveda tudi g. Gosar!

Tako pa, ker minister P. hoče dati v osnovnem šolstvu glavni vpliv osnovnošolskemu učiteljstvu, pravi dalje g. Gosar, da to «pomeni popolno preziranje vseh izvenšolskih činiteljev. Ono nas izpostavlja nevarnosti, da bo šolska vzgoja rešila ne le tisto, kar so vcepili v otrokovo dušo verni krščanski starši, marveč, da bo izgubila ves stik (če bi bile samostanske šole!) z ostalim življenjem in s tem tudi večino svoje pozitivne sile in moč. do otrok. Posledica tega ne bo samo propast naše krščanske vzgoje, marveč obstoja resna nevarnost, da se zruši na tem sploh vsaka vzgoja. Zakaj šola, v kateri bodo «rukovali» samo učitelji, bo postala nujna ustanova za učitelje in ne za otroke.» (Gorostasna trditev!) G. Gosar govori tu vede ali nevede neresnico, projekt zakona mu najbrže ni znan!) Kar opazujemo čestokrat pri pristaših SLS, da kritizirajo nekaj, česar še sami niso pregledali ali preskusili, ako trdi, da pomeni projekt popolno preziranje številnih izvenšolskih činiteljev.

Zakon predvideva vpliv tudi drugih stanov, posebno pa staršev, ko pravi, da občina izvoli v krajni šolski svet kot svoje zastopnike starše, ki imajo deco. V drugih šolskih obiastih pa so zastopniki zdravstva, sodstva, tehnike itd. Že samo iz tega je razvidno, da niso prezrti drugi številni izvenšolski činitelji.

Odločno pa ugovarjamo trditvi, da bo vsled odločilnega vpliva učiteljstva izgubila vzgoja ves stik z ostalim življenjem. Ravno obratno! *Učitelji delamo in hočemo, da ima vzgoja tesen stik z realnim življenjem, da šola usposobi otroka za žitje in bitje v dejanskem svetu*, ni nam pa do utopij in abstraktnosti. Bojazen pred propastjo krščanske vzgoje je pri tem več kot pretiravana in le v tem slučaju utemeljena ,ako se komu zdi krščanski vzgoji nevaren predpis šolskega zakona o verski strpnosti. Ravnotako ni nobenega povoda in nevarnosti, da bi s tem zakonom postala šola ustanova za učitelje, ker učitelji nismo vzgojeni po kaki samopašni metodi. Ta trditev gre lahko na drug naslov! Ako bo šolski zakon sprejet v taki obliki, kakor so ga zasnovali razni činitelji bo to v korist šoli, mladini in narodu. Ako bodo iz zakona izginile predpravice kakega stanu, bo čisto pravilno, ker osnovna šola je namenjena samo narodu, ne pa posameznemu stanu.

A. G.

Pradomovina človeštva

«Jutro» je že poročalo o prazgodovinskem človeku Australopithecus africanus, ki ga je našel Raymond Dartes, profesor južno-afriške univerze v Johannisburgu Lobanja, profesorjeva najdba, je že ponovno sprožila vprašanje o pradomovini človeštva. Kosti predpotopnih opic, oziroma ljudi, katere so našli na otoku Javi in v bližini Himalaje, so govorile za učenjake, ki so iskali zibel človeštva v srednji in južni Aziji. To trditev so podpirali tudi antropologi, ki so povdarjali ponovne selitve belih, finskih in mongolskih rodov od Kaspiškega morja proti Mali Aziji, Evropi, ali celo Ameriki v dobi ko še ni bilo oceana. Učenjaki so zatrjevali, da so Mongoli najbližji sorodniki severoameriških Indijancev.

Toda kljub temu je bil učenjak Darwin pristaš Afrike kot naše pradomovine. Zdaj zastopa to teorijo tudi nemški antropolog Klaatsch. On povdarja posebno «zamorski vtis», katerega napravlja lobanja starih prebivalcev Evrope. Kamenoveški tipi žen iz votlin južne Francije in Španije kažejo tako navzven štrleča mastna bedra, kakršne imajo dandanes samo Hotentoti. Egiptovske kosti predpotopnih opic in nove lobanje iz južne Afrike podpirajo takisto to teorijo.

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij «Jutra».
Odgovorni urednik: Fran Brozovič.
Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani.

VSE ZAHTEVA DOBRO ZLATOROG MILO!

Domače sredstvo, ki vam je potrebno

in ki bo tudi pri vas ob vsaki priložnosti pokazalo, da vam olajša bolečine, je: **Lekarnarja FELLERJA ELSA FLUID.** Vrelec moči! Že skozi 26 let izkušen in priljubljen! Znotraj za želodec, pri krčih in bolečinah nekoliko kapljic na sladkorju. Hitro deluje kot sredstvo za drgnenje pri revmatičnih bolečinah in v vseh primerih, kjer je masaža potrebna! Odstrani nahod in stori neobčutijivega proti mrzlemu zraku, je enako dobro za oči, ušesa, zobe, glavo, usta in grlo! Z zavojnino in poštnino stanejo:

1 zavoj s 6 dvojnatimi ali 2 special. stek. 62 Din.
2 zavoja s 6 dvojnatimi in 2 special. stek. 96 Din.
3 zavoji z 12 dvojnatimi in 2 special. stek. 130 Din.
6 zavojev z 18 dvojnatimi in 6 special. stek. 240 Din.

Naročila točno nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsatrg 245, Hrvatska.

Za dopolnitev zavoja se priporočajo: ELSA SVEDSKE KAPLJICE za želodec, ki pospešujejo prebavo in ELSA ZAGORSKI SOK proti kašlju in bolečinam v prsih.

128-a

„Jutrov" roman

LUCIFER

katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki pripašjo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotavanjem vsak hip presenečenja, ki mu že sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi „Jutra" v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za — — svoje domače knjižnice. — —

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vezana stane Din 55. Broširana pa Din 45

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Slamnike in svilene klobuke
vsakovrstno preoblikovanje priporoča M. Jogič, Kongresna ulica štev. 27. 112

Pouk

Akademiki-juristi
Pripravljam za pravnozgodovinski drž. izpit. Ostalo po dogovoru. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Izpit». 6315

Službe (dobe)

Brivski pomočnik
dobro moč, se takoj sprejme. Franc Vraničar, brivec v Škofji Loki. 6133

Trije gartristi
Iščejo: dva k polnojarmenika in 1 k venecijanki. Biti morajo zmožni samostojni delavci, samci ali oženjeni z majhno družino. Ponudbe na naslov: Karel Kovač, Stari trg pri Rakeku. 6384

Kuharica
vešča popolnega gospodinjstva, samo z dobrimi, večletnimi spričevali, se takoj sprejme. Poizve se v trgovini Lud. Černe, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 6536

VEČ SAMO DOBRIH mizarjev
za fornirano pohištvo, išče Alfred Aman, tovarna pohištva v Tržiču. 6346

Kuharica
poštena, marljiva — katera dobro in rada kuha — se sprejme v dobro stalno službo k 2 osebama. Javijo naj se le one, z dobrimi spričevali. Plača po dogovoru. — Schwarz, lekarna, Ljutomer. 6345

Prodajalka
dobro izurjena v manufakturni stroki, se sprejme takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Dobra prodajalka». 6239

Vrtnar
marljiva in zanesljiva moč, izvežban tudi v sadjarstvu in gozdarstvu, se sprejme takoj. Ponudbe z navedbo zahtev na upravo «Jutra» pod značko «Oskrbnik». 6212

Specijalna veletrgovina v Ljubljani, išče za takojšen nastop vajenca.
Isti mora imeti absolvirane 2 razreda srednjih šol ali pa popolno meščansko šolo. Reflektira se predvsem na dečka, ki bi imel veselje do trgovine. — Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Vajenec 3075». 6465

Potnik
za čevljarsko kroje, s primerno varščino, se išče do 23. t. m. Predstaviti se je osebno v hotelu «Pošta» v Celju ob 12. uri. 6447

Ključavničarski pomočnik
vajen tudi podeželskega dela, se sprejme takoj ali tekom enega meseca. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava «Jutra». 6444

Pošteno dekle
stara 20—30 let, ki razume samostojno kuhati in opravljati druga hišna dela, poleg sobarice, se sprejme takoj. Ponudbe na naslov: Gs. Danica Ofner, Karlovac. 6432

Prodajalka
Gerečja, samostojna moč, se sprejme takoj v manjšo trgovino na deželi. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo «Jutra» pod oglasom št. 6420. 6420

Slikarske in pleskarske pomočnike
in pridnega in poštenega vajenca, sprejme takoj Mihael Dobravec v Celju, Gosposka ulica 2. 6417

Kino-operater
se išče. Naslov pove uprava «Jutra». 6540

Vajenca
s primerno šolsko izobrazbo, sprejme konfekcijska trgovina v Ljubljani. Ponudbe na poštni predal štev. 94. 6505

Knjigovodkinja
z daljšo prakso, se sprejme takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Veletrgovina». 6188

Vešče šivilje
katere želijo dela na dom, naj se zglase pismeno pod «Perilo» na upravo «Jutra». 6662

Stenografinja
vešča korespondence ter knjigovodstva, se sprejme takoj. Mesečna plača 1000 Din. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» do 25. t. m. pod «Zanesljiva moč 3139». 6614

Krojaški vajenec
se sprejme. Kje pove upr. «Jutra». 6688

Prodajalka
in učenka, se sprejmeta v manufakturno trgovino. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Poštena 3089». 6473

Namestitve!
Uradniki, knjigovodje, inkasanti, skladiščniki, korespondenti, trg. pomočniki, agenti, vozniki, strojepiske, mešetarji itd. lahko v kratkem dobijo primerno namestitev v Ljubljani, Zagrebu in drugih mestih. — Obrnite se takoj pismeno na: Namještenje - Oglasni odio Delta - Stana, Zagreb, Ilica 17. 6362

Krepkega dečka
popolnoma zdravega, velikost čez 165 cm, strogih poštenih kmetskih staršev, z dobro šolsko izobrazbo, iščem za takojšni nastop v večjo špecerijsko in manufakturno trgovino v večjem trgu na Štajerskem. Takojšne ponudbe pod šifro «Učenec 41» na upravo «Jutra». 6647

Prodajalko
pošteno in zanesljivo, z večletnimi spričevali, izvežbano v trgovanju s čevlji, sprejme Prometna trgovska d. d. v Ljubljani, Krekov trg 10. 6575

Slaščičar. pomočnik
z nekaj premoženja in zmožnostjo samostojnosti, se takoj sprejme. Ponudbe pod šifro «Samostojen 3115» na upr. «Jutra». 6556

Krajevne zastopnike
sprejema večja zavarovalna družba pod zelo ugodnimi pogoji. — Pismene ponudbe pod šifro «Zavarovalnica» na «Publicitas», d. d., Ljubljana. 6581

Prodajalko
pošteno in zanesljivo, z večletnimi spričevali, izvežbano v kratki robi, sprejme Prometna trgovska d. d. v Ljubljani, Krekov trg 10. 6574

Vzgojiteljico
ki bi bila tudi v oporo gospodinji, sprejmem za svojo 12letno hčerko. One, ki so zmožne srbohrvaščine imajo prednost. Ponudbe z letnimi spričevali naj se pošljejo na naslov: Paul Vadász, ing., Subotica, Agina ul. 5. 6584

Služkinjo
pridno in pošteno, se sprejme v Ljubljani, za pomoč gospodinji. — Naslov pove uprava «Jutra». 6625

Krojaškega
učenca in pomočnika, sprejme Zupančič, Št. Vid št. 56 nad Ljubljano. 6612

Vojaščine prost
trgovsko naobražen inteligenten gospod, se sprejme za potnika specijalne stroke. Naslov pove upr. «Jutra». 6629

Kroj. pomočnik
dobro izvežban, se sprejme takoj. Karel Valenčič, krojač, Križevniška ulica 11. 6638

Knjigovodkinjo
iščemo za vstop s 1. aprilom. — Ponudbe z zahtevo plače ter navedbo referenc na upravo «Jutra» pod šifro «KTV». 6549

Korespondentinja
vešča slovenske in nemške stenografije, se sprejme takoj. — Reflektira se le na perfektno moč z večletno prakso. Ponudbe na družbo «Zora», Ljubljana, Kralja Petra trg 2. 6552

Pošten deček
se sprejme za vsa hišna dela. Prednost imajo oni, ki so nekoliko izurjeni v kletarstvu. — Ponudbe na Vinsko klet Pačnik, Laško pri Celju. 6560

Vrtnarja
sprejmem za 14 dni, da bi mi uredil vrt in obrezal drevje. Ponudbe na I. Bonač sin, Ljubljana, Copova ulica 16. 6676

Službe (išče)

Uradnik
perfekten knjigovodja, bilancist, korespondent v slovenskem, srbohrvatskem in nemškem jeziku, z bančno in večletno tovarn. prakso, želi s 1. julijem spremeniti mesto. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Vodilno mesto». 6143

Lesnim industrijam!
Iščem službe pri kaki večji lesni trgovini ali industriji. Sem 28 let star, neomadeževane preteklosti, verziran v rezanem, tesanem in okroglem lesu. — Cenjene dopise na upravo «Jutra» pod «Les 28». 5755

Učenka
stara 15 let, s 3 meščanskimi razr. in enim letnikom srednjetehnične šole, želi mesta v primerni trgovini, najraje v mestu. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zanesljiva 4925». 6185

Ekonom
samski strokovnjak, 28 let star, neomadeževane preteklosti, išče službe upravitelja večjega posestva ali kaj sličnega. Cenjene dopise na upravo «Jutra» pod «Upravitelj 28». 5754

Sedlarski pomočnik
vešč vseh v to stroko spadajočih del, išče službo. — Dopise na naslov: Jožef Bulovec, Begunje, Gorenjsko. 5466

Opora gospodinji
ali kot družabnica, išče mesto izobražena, priletna gospodična. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Družabnica». 6451

Kot gospodinja
želi mesto priletna, inteligentna gospodična z malo pokojnino. — Ponudbe pod šifro «Gospodinja» na upr. «Jutra». 6448

Služkinja
z večletnimi spričevali, poštena in čedna, išče službe pri boljših ljudeh. Naslov naj se pusti v upr. «Jutra» pod šifro «Pridnost 3178». 6673

Fotografinja
izučena v vseh poslih, išče primernega mesta. Nastopi takoj ali pozneje. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod značko «Pomočnica». 6648

Ključavničarski pomočnik
ki je tudi vešč dela na pivalnih strojih, išče stalno službo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Ključavničar». 6652

Pisarniški uradnik
s popolnim znanjem knjigovodstva, slovenske, srbohrv. in nemške korespondence — želi namestitve. Dopise na upravo «Jutra» pod značko «Agilen 3170». 6654

K boljši družini
želi priti inteligentna gospodična, ki ima veselje do otrok in gospodinjstva. — Prevzame tudi mesto samostojne gospodinje. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Samostojna 3158». 6643

Šivilja
gre šivat na dom. Naslov pove uprava «Jutra». 6313

Okusna šivilja
gre šivat na dom. Naslov je poslati na upr. «Jutra» pod «Takoj 55». 6626

Gospodična
izučena v trgovini, želi spremeniti mesto. Ponudbe pod «Karkoli» na upravo «Jutra». 6629

Vajenec
v 15. letu, išče primernega mesta kot učenec v kaki trgovini z mešanim blagom v mestu ali na deželi, ima dva razr. meščanske šole. Ponudbe z navedbo pogojev na upr. «Jutra» pod značko «J. T.» 6630

Absolventinja
trgovsk tečaja z enoletno prakso, išče mesta v pisarni tudi izven Ljubljane. Naslov pove uprava «Jutra». 6642

Otroški voziček
dobro ohranjen, se proda na Poljanski cesti štev. 29, dvorišče. 6577

Trgovski sluga
zanesljiv, z večletnimi spričevali, išče mesta, trgovskega, bančnega, pisarn., hotelskega sluge, vratarja ali kaj sličnega. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Celju pod «Vesten». 6561

Pisarniško službo
kakršnokoli, išče gospodična, ki je vešča sl. strojepisja, stenografije in knjigovodstva. Najraje na Hrvatskem. Naslov pove upr. «Jutra». 6589

Slaščičar
ki ima dolgoletno prakso, išče mesta v hotel-kavarni ali slaščičarni za takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «V. R.» na upravo «Jutra». 6579

Otroška vrtnarica
privatno nastavljena, prevzame radi dvamesečnega prostega časa, začasno službo 6—7 tednov. — Gre za blagajničarko, k otrokom ali kaj sličnega. Zmožna je vsega, kar se tiče gospodinjstva. Naslov v upravi «Jutra» pod značko «Marljiva 3071». 6436

Mlinar
vešč umetnih in malih mlinov, prvovrstna moč, išče primerne službe. Izpričevala na željo. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Celju pod «Mlinar». 6548

Trgov. pomočnik
špecerist in železninar, išče službe, nastopi lahko takoj. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Izvrsten». 6621

Sedlarski pomočnik
vajen tudi lak. in tapetn. dela, išče službe za takoj ali s 1. aprilom. Naslov v upravi «Jutra». 6581

Vso rodbino oblečete
kar najbolje in najceneje pri tvrdki **CROBATH FRANC, d. z o. z. Kranj**
V zalogi volneno blago, kloti in druga podloga. Tiskanine, dvojno in trobarvne Cefirji in oksfordi, krasne svilene rute.
Cene najnižje! Cene najniže!

Prodam

Vrtnice
visoke 1 m do 1.80 m in močne Mass., prodaja Mergeš v Škofji Loki. 5737

Trboveljski premog
in bukova drva, žagana in sekana, nudi najceneje M. Miklavc, Komenskega ulica št. 32. 4604

Kolesarji
zapomnite si, da so Gerčeva kolesa najboljša. Dobita jih po originalni ceni pri podružnici M. Plevel v Preski-Medvode. 6390

Ovčjo volno
lepo, belo in črno. Imam večjo partijo za oddati. — Naslov pove upr. «Jutra». 6344

Trgovsko opravo
novo, moderno, kompletno, prodam po nizki ceni. — Naslov pove upr. «Jutra». 6318

Čebulček in česen
nudi najceneje Sever & Ko Ljubljana

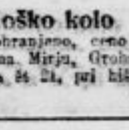

6402

Moško kolo
dobro ohranjeno, ceno naprodaj na Mirju, Groharjeva cesta št. 21, pri hišnici. 6445

Krasna trg. oprava
za trgovino s papirjem in galanterijo, se proda. — Marija Stöger, Krško ob Savi. 6415

Avto «Praga»
35 PS, moderna karoserija, električna razsvetljava, se proda po ugodni ceni. — Ogleda se lahko na Martinovi cesti štev. 32 v skladišču tvrdke «Zora». 6406

Prodam:
dva kompletna stroja za strešno cementno opeko — malo rabljena in dobro ohranjena — in sicer en kompletni stroj za strešno opeko (Presfalc) s 550 modeli, 8 mm — in 1 kompl. stroj za strešne cementne površnike, z zelo lepo obliko, s 55 modeli, 8 mm. Cena po dogovoru. Ogleda se lahko vsaki dan tik kolodvora. — Rudi Muhvič, Mala Subotica, Medjimurje. 6539

Dva klavirja
in otroški voziček, se proda na Mestnem trgu št. 25/I. 6549

Damsko kolo
dobro ohranjeno — se po ugodni ceni proda na Sv. Petra cesti 53/I. 6479

Fotografični aparat
9 x 12, skoraj nov, z vsemi potrebščinami, se poceni proda. Naslov v upravi «Jutra». 6477

Voz z diro
na peresih, oljnate osi, srednje močan — primeren za trgovca, proda Mihael Rihtar, Dob-Domžale. 6467

Dobre pomije
odda Koroški dom na Poljanski cesti 11. 6665

Čevljarski stroj
(Flachsteperca), dobro ohranjen, znamke «Singer», se proda. Naslov pove uprava «Jutra». 6645

Moško kolo
dobro ohranjeno, se proda. — Ogleda se v trgovini I. Podbej, Sv. Petra cesta. 6555

Pisarniška oprema
stroj, mize, stelaže, stolice itd., malo rabljena, zelo poceni naprodaj. Naslov v upravi «Jutra». 6664

Lepa spalnica
iz trdega lesa, kompletna za eno osebo, se po ugodni ceni proda. — Naslov pove uprava «Jutra». 6663

Velikega jazbeca
tri velike podlasice (bele in polbele), malo podlasico — vse brezhibno nagačeno —, naprodaj. Naslov pove uprava «Jutra». 6600

Otroški voziček
za ležati, palica in dva samovarja, naprodaj v Jamez Trdinovi ulici št. 2/I. 6600

Pisalni stroj
s pisavo latinica in cirilica, skoraj nov, ugodno proda «Posredovalec». Sv. Petra cesta 23. 6502

Hmeljevih drogov
okoli dva vagona, proda «Uprava Križalskega posta» pri Veliki Nedelji pri Ormožu. 6546

Elektromotor
skoro nov, 10 PS, AEG, 220/380 voltov, 1450 obratov, z jermenico, tračnicami in anlaserjem, proda Produktivna zadruga za lesno industrijo v Celju. 6644

Spalni divan
plišast, lep, prodam. — Naslov pove upr. «Jutra». 6560

Pozor, čebelarji!
A-Ž nove panje na 10 satnic, proda takoj Franc Florjančič, Dravlje, pošta St. Vid nad Ljubljano. 6605

Pikantne razglednice
prodam. 1 postranski zaslužek. Zanimivo. Novo. Pismena vprašanja sprejema upr. «Jutra» pod šifro «Jaredno». 6636

Mayerjev konverzacijski leksikon
nov, 20 knjig, najnovejša izdaja, se poceni proda. — Naslov pove upr. «Jutra». 6641

Perzijsko preprogo
prodam. Naslov v upravi «Jutra». 6637

Razno pohištvo
kakor tudi kopalna banja, se proda. Naslov v upravi «Jutra». 6650

Moško kolo
dobro ohranjeno, se proda na Glincah št. 220. 6677

Pisarniška oprema
popolnoma nova, se proda. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pisarna 3180». 6683

2 obleki
moški, skoraj popolnoma novi, se prodasta za 600 D. Naslov pove upr. «Jutra». 6608

Daljnogled
prodam za 200 dinarjev. — Naslov pove upr. «Jutra». 6617

Pozor! Pozor!
Kovači in kmetje!
Dne 25. marca se vrši javna dražba v hiši Ivane Žavbi na Vrhniki, Nova c. št. 885. Prodalo se bo kovaško orodje, vrtalni stroj, več nakoval, več primožev, 1 meh, 1 Richtplata, 2 pluga, 1 parizar, 1 polkrita košija, več predmetov za vozove ter še razne druge stvari. 5915

Kaseta jedilnega orodja
iz pravega srebra, obsegajoča do 100 komadov, se proda. Cena po dogovoru. Naslov pove upr. «Jutra». 6628

Otroški voziček
se proda. Cesta na južno železnico, baraka, soba 13. 6621

Kupim

Kupim vreče
stare, tudi strgane ali večje krpe (fike). — Ed. Pišler, Vrhnika. 6121

Okna
95 x 145—150 cm s gornjo svetlobo, nova ali dobro ohranjena ter eno škatlo za gosli 4/4, kupim. — Ponudbe z navedbo cene na upr. «Jutra» pod šifro «Okna 300». 6255

Foto-aparat
10 x 15 ali tudi večji format, kupi Gralšar, št. Vid-Stična, Dolenjsko. 6402

Okna
(tovarniška), velika železna ali lesena, kupim. Ponudbe pod «Industrija» na upravo «Jutra». 6452

Prazne steklenice «Odol»
kupuje drogerija Anton Kanc, sinova, Židovska ul. št. 1. 80

Nagrob. spomenik
srednje velik, star, na novem ali starem pokopališču, se kupi. Ponudbe pod šifro «Spomenik 3175» na upravo «Jutra». 6672

Srebrne krone
se kupijo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Krone». 6682

Ježice
mezdro, volno, arovco, parklje, rogove, ščetine, kupuje Dion. društvo za promet sirovina, Zagreb. 6573-a

Kože divjačine
kupuje še vedno D. Zdravič, Ljubljana, Florijanska ulica 9. 160

«Ford» avto
še rabljen, se kupi. — Ponudbe z navedbo cene in starosti na Publicitas, d. d. v Ljubljani, Selenburgova ulica 7/II. 6586

Dober avto
kupimo na večje mesečne obroke. Ponudbe z navedbo tipa, kubikov ali in sedežev, se prosi pod značko «Najboljša garancija» na upravo «Jutra». 6604

Posest

Stavbno parcelo
lepo, približno 900 kvdr. m veliko, še ograjeno (zasajen vrt), prodam za 90.000 Din. — Istotam se proda ali pa da v najem gospodarsko postopje tudi s hlevom. Pripravno za vsakega obrtnika. — Naslov pove uprava «Jutra». 5775

Nova hiša
z gostilno in trgovino, gospodarskim poslopjem, lep sadni vrt in 4 orali zemlje, se ugodno proda blizu Kamnika. — August Rode, Suhadole št. 22, Komenda. 6566

Umetni mlin in žaga
(Vollgater), se proda celo ali polovica. Dve turbini 40 HP, na stalni vodi. Cena zelo ugodna. Štefan Kumparič, Razkrižje, p. Štrigova, Medjimurje. 6589

Proda se zemljišče
z zgradbami — obsegajoče 97.000 m², na katerem je bila opekarna, oddaljeno 2 km od Zemuna in pripravno za industrijska podjetja. — Posredovalci izključeni. — Vsa pojasnila daje Stanoj Stojičević, inspektor v penziji, Beograd, Kralja Aleksandra ulica 70. 6221

Kdor želi
kupiti ali prodati
veleposestvo, graščino, posestvo, vilo, tovarno, trgovino ali obrt itd., naj se obrne na «Gospodarsko pisarno», d. z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1./II. 81

Umetni mlin
na dva valjaka, zelo dobro vpeljan in pekarna, 5 minut od državne ceste, v industrijskem kraju, z vso opremo in lastno električno razsvetljavo, približno en oral zemlje s sadonosnikom, se radi družinskih razmer proda za 300.000 Din. Pojasnila se dobijo v gostilni Opraus, Pragersko. 6580

V Mestnem logu
pet minut od mitnice, se proda nad 6 oralov velik travnik s šupo in podom. Cena po dogovoru. Poizve se na Opekarski cesti 34. 6618

Naprodaj sta 2 hiši
z vrtom v Trnovem. Pojasnila daje Anton Merljak, Krakovska ulica 27 (od 12. do 14. ure). Posredovalci izključeni. 6611

Zlata ruda!
Za 10—15 let, se proda radi družinskih razmer nedozidana hiša z že obokano in izgotovljeno veliko kletjo, pripravna za trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki. Stoji ob glavni cesti, blizu cerkve, brez konkurence. Po pretečenih letih pride hiša lastniku nazaj. — Pogoji jako ugodni. Plača se lahko v obrokih. Na račun se odda dobro idoča gostilna in že nedograjena mesarija. Istotam tudi tobačna trafika. — Zelo ugodna prilika za novoporočena brez otrok. — Odda se tudi samo gostilna. Event. se odda vse skupaj s hišo za trgovino. Pojasnila daje Jakob Šegula, gost. v Dornovi, p. Moškanjci. 6533

Posestvo
5 oralov zemljišča, z gozdom in poslopjem, v bližini Maribora, se poceni proda. Vpraša se: Brezje štev. 48. 6525

Proda se hiša
s sadnim vrtom v ljubljanski okolici. — Poizve se v upravi «Jutra». 6578

Dve vili
z opravo in električno razsvetljavo, sadnim in zelenjadnim vrtom, v neposredni bližini kolodvora v zdravilišču Rogaška Slatina, sta naprodaj. Naslov pove upr. «Jutra». 6543

Hiša
v predmestju Ljubljane, 5 minut od cestne električne postaje, obstoječa v pritličju 2 sobi, sobica, kuhinja, jedilnica, mala veranda, stranišče; prvo nadstropje: 3 sobe, sobica, predsobica za kopalnico, veranda, stranišče; podstrešje z leseno pregrajo; podzemska klet; vse betonske stopnice, vodovod, električna razsvetljava; hiša na voglu, tedaj od dveh krajev ulica; okoli hiše vrt, na vrtu pralnica in drvarnica. Cela hiša tekom dveh mesecev po kupčiji za kupca prosta. Naslov v upravi «Jutra». 6660

Vsled smrti lastnice
se proda krasna graščina z 95 orali zemlje, od tega je 60 oralov gozda na [illegible], drugo so njive, travniki, sadonosniki in park. — Zraven je opekarna, ki daje letno nad 1,000.000 K, nova elektrarna, ribolov in ves poljski in pripadajoči inventar. Plača se v dveh letih. Cena 1,000.000 Din. Razven tega je še sedem posestev z delavskimi hišami. Nakup je jako ugoden. Naslov pove upr. «Jutra». 6547

Posestva
vile, hiše, gostilne, proda Zagorski, Maribor, Barvarska 3. 6570

Lokali

Dobroidoča
mlekarna
se radi prevzema druge trgovine z dobrim dovaviteljem in odjemalcem mleka za vsako množino v tu in inozemstvu poceni proda. Mlekarna se nahaja v Mariboru ter ima krasne in večletno zasigurane lokale. Naslov v upravi «Jutra», Maribor. 6415

Lokal
se odda v središči Ljubljane tistemu, ki plača za celo leto najemnino naprej (Din 10.000). — Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Din 10.000». 6530

Lepa delavnica
za kovinsko ali mehanično obrt, z električnim pogonom, se z raznim orodjem in stroji, takoj odda v najem. Hotel «Tratnik», Ljubljana. 6441

Trgovski lokal
in stanovanje, se odda s 1. aprilom. Informacije daje Franc Zajec v Zg. Šiški. 6433

Lokal
se odda v najem tik farne cerkve, 3 minut od postaje, blizu svetovnoznanih [illegible]. Za trgovino je na razpolago vse pohištvo, uteži in ostala potrebščine. — Tudi rokodelec ali kak drug obrtnik bi dobro deloval. Naslov pove upr. «Jutra». 6423

Trgovino
s špecerijo in manufakturo, s stanovanjem z električno razsvetljavo, zamenjam s stanovanjem v Ljubljani, oziroma v okolici. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Ugodni pogoji 3066». 6403

Gostilna in trgovina
v majhnem, a zelo prometnem kraju na hrvatsko-slovenski meji v bližini Ptuja, se odda s stanovanjem vred v najem. V trgovini in gostilni se nahaja vse potrebni inventar. Natančnejše podatke daje iz prijaznosti: «Centralna banka», podružnica v Varaždinu. 6528

Vinsko klet
prodam z vsem inventarjem po ugodni ceni. — Resni kupci naj vlože oferte pod šifro «Vinska klet» na upr. «Jutra». 6666

Gostilna
zelo dobro idoča, s stanovanjem in inventarjem, se radi družinskih razmer proda za 60.000 Din. — Zagreb, Tkalčićeva ulica 72. 6674

Lokal
za pisarno, v središču mesta, se odda takoj v najem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Lokal 3180». 6684

Ključavničarsko delavnico
ali primeren prostor, iščem v najem. — Ponudbe pod «Ugodno 3149» na upravo «Jutra». 6620

Gostilno
se vzame v najem v prometnem kraju, če mogoče tudi z malim posestvom. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Podjeten 3145». 6622

Trgovina
z manufakturo — najboljše vpeljana, v Ljubljani, se z zalogo ugodno proda. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Lep lokal». 6627

Prometen hotel
restavracijo ali kavarno — kupim kjerkoli, najraje ob morju — event. investiram kapital. — Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Gastronom». 6524

Industr. podjetje
z lokalom in stanovanjem v Ljubljani se za mali znesek ugodno radi bolezni proda. Cenjene ponudbe pod «Tovarna in trgovina 7777» na upravo «Jutra». 6679

Gostilno
vzamem v najem ali na račun v mestu ali okolici. Ponudbe je vposlati na upravo «Jutra» pod «Dobra kuhinja». 6685

Stanovanja

Prazna soba
s posebnim vhodom, v bližini glavnega kolodvora, se išče za takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Prazna soba». 6340

Opremljena soba
se odda dvema gospodoma ali zakonskemu paru brez otrok s 1. aprilom. Naslov v upravi «Jutra». 6491

Garcon-stanovanje
išče se manjše kompletno stanovanje (lahko brez kuhinje) ali dve neopremljeni sobi s souporabo kopalnice, v novi ali stari hiši. Plača se tudi za dalje časa naprej ali da odškodnina. — Separiran vhod iz stopnišča in centrum mesta, pogoj. Ponudbe z opisom lege stanovanja na upravo «Jutra» pod «Velefrizer». 5797

Lepa prazna soba
v središči mesta, se išče za takoj ali pozneje. Plača za eno leto naprej. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Prazna soba». 6513

Stanovanje
sobo in kuhinjo, event. uporabo kuhinje, iščeta zakonca brez otrok. Plača se do 3000 mesečno. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Prvi maj». 6542

Gospod
išče stalno, priprosto, separirano sobo v mestu. — Miren in večkrat odsoten. Ponudbe z navedbo cene pod «Prijatni odnošaji» na upravo «Jutra». 6489

Soba
se odda 2 gospodoma. Naslov pove upr. «Jutra». 6509

Prazno sobo
išče gospodična. Ponudbe pod «Prazna 3094» na upr. «Jutra». 6507

Na stanovanje
se sprejme mlad rokodelec kot sostanovalec. Istotam se proda gramofon s 24 ploščami za 800 dinarjev. Valvazorjev trg 6, pritličje. 6429

Zakonski par
išče za daljšo dobo boljšo sobo s uporabo kuhinje enkrat dnevno — za takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Potnik 3079». 6453

Išče se stanovanje
obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritiklin. Kupi se tudi majhna vila v Ljubljani. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Vila 19». 6660

Vdova brez otrok
odda 2 lepo opremljeni sobi s kopalnico pri «Evropi» 1—2 boljšima gospodoma, ali vdovcu z 1—2 otrokoma ter vso oskrbo za 1. maj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Mir 3171». 6670

Stanovanje
v Mariboru, obstoječe iz sobe in kuhinje, v mestu, zamenjam proti enakim v Magdalenskem predmestju. — Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru. 6651

Priletna dama
dobi za nizko ceno stanovanje v vili v prijaznem kraju, tri četrt ure od kolodvora. Naslov pove upr. «Jutra». 6646

V opremljeni sobi
s posebnim vhodom, se odda prenočišče gospodični. — Rauberger, [illegible] ul. 7. 6653

Iščem stanovanje
1—2 sob in kuhinje, za vselitev meseca aprila. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Stanovanje 226». 6686

Veliko sobo
lepo opremljeno, s souporabo kopalnice, v centru mesta, se odda gospodu. Naslov pove upr. «Jutra». 6608

Soba
čedno opremljena, z elektr. razsvetljavo in s posebnim vhodom, se odda event. tudi s hrano solidnemu visokošolcu. — Naslov pove uprava «Jutra». 6588

Stanovanje
z vso oskrbo, se odda gospodični uradnici ali dijakinji kot sostanovalki, pri boljši rodbini. Naslov pove uprava «Jutra». 6589

Lepo, prazno sobo
večjo, najraje v pritličju v Kolodvorski ulici ali na Sv. Petra cesti, se proti solidni najemnini išče za takoj ali za maj. Naslov v upravi «Jutra». 6300

Samostoj. gospod
išče lepo opremljeno sobo z električno razsvetljavo in strogo separiranim vhodom v središči mesta ali v bližini glavnega kolodvora do 15. aprila 1925. Ponudbe pod «Soliden 3148» na upravo «Jutra». 6633

Lepa soba
opremljena, z elektr. razsvetljavo, v bližini Evrope, se odda. Naslov pove upr. «Jutra». 6615

2 opremljeni sobi
s souporabo kuhinje, oddam s 1. aprilom v Sp. Šiški, Kavčikova cesta štev. 156. 6615

Soba
z 2 posteljama, se odda 1. aprila. Poseben vhod in elektr. razsvetljava. Naslov pove upr. «Jutra». 6610

1 ali 2 sobi
s kuhinjo, v stari ali novi hiši, se išče za mesec maj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Majnik». 6619

Katera stranka
boljša in brez otrok (ne uradnik), zamenja stanovanje s krasnim stanovanjem 3 sob, na najlepšem kraju Ljubljane, v prvem nadstr. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Razgled». 6597

Lepa solnčna soba
opremljena, v novi vili, se odda s 1. aprilom mirni gospodični. — Naslov pove uprava «Jutra». 6598

Sprejme se gospod
na stanovanje in domačo hrano ter en gospod samo na hrano. — Poizve se v Jenkovi ulici 4, pritličje, levo. 6601

Stanovanje
2 novi sobi, kuhinja in pritikline, v Mariboru, dobi s 1. junijem kdor odkupi ravnotam 500 m³ vrta. — Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod ime. št. 6526

Za spomladansko sezijo
se cenj. damam in gospodom priporočam za napravo **kostumov, oblek, površnikov i. t. d** po najnovejših vzorcih in po zmerni ceni. — Delo točno in solidno.
Alojzij Lombar,
krojaški atelje za dame in gospode,
1323-a Spodnja Šiška.

Prijazna sobica
se odda v bližini glavnega kolodvora, mirnemu gospodu, ki je ves dan v službi. Naslov pove upr. «Jutra». 6554

Sostanovalec
se sprejme na stanovanje in hrano. Naslov pove uprava «Jutra». 6544

Pridnemu hišniku
ki bi opravljal tudi konja, se odda stanovanje proti pogodbi. Oferte s sliko na upravo «Jutra» pod značko «Pošten 3050». 6553

Nagrado dam
onemu, ki mi preskrbi stanovanje ene ali dveh sob, če mogoče z uporabo kuhinje ali pa da bi se smelo postaviti mal železni štedilnik v sobo, za katero jamčim, da jo pri izselitvi pustim popolnoma nepoškodovano. Ponudbe prosim poslati na upravo «Jutra» pod «R. B.» 6687

Kapital

Kapitalisti!
Večja tovarna v Sloveniji, tako vpeljana, da ne more toliko izdelati, kolikor ima naročil, brez konkurence, želi povečati obrat. Potreben kapital 500.000 Din — proti vknjižbi ali pristop kot družabnik z aktivnim sodelovanjem. — Sprejme se tudi inozemski kapital. — Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Tovarna 125». 6626

Družabnik(ca)
z manjšo vsoto, se išče za dobro idočo trgovino. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Slavija». 6381

Trgovec
mlad in agilen, ali absolvent trg. šole, vešč knjigovodstva, korespondence, strojepisja in srbohrvaščine — s kapitalom najmanj Din 50.000 — se sprejme takoj kot tihi družabnik k dobro idoči trgovini z mešanim blagom na deželi. Dotičnik dobi polovico deleža pri trgovini, poleg tega plačo kot knjigovodja lesnoindustrijskega podjetja te tvrdke. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Solidna moč». 6352

Družabnika
išče dobro idoča tovorna trgovina ob državni meji. Potreben kapital 50.000 Din. Dopise na upravo «Jutra» pod «Ugodno». 6450

30.000 Din
posodim na vknjižbo posestva. Ponudbe pod šifro «Takoj denar» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 6650

Družabnika
s primernim kapitalom, po možnosti strokovnjaka — iščem za povečanje strojnoključavničarske delavnice. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Strojni obrat 3141» na upravo «Jutra». 6624

Družabnika
za prometno pisarno v Ljubljani, išče Zagorski, Maribor, Barvarska 3. 6571

150.000 D posojila
se išče proti vknjižbi na prvo mesto na večje posestvo. Vrednost šestkratna, torej varnejše kakor v banki. Dopise na upravo «Jutra» pod značko «Posojilo». 6419

Dopisi

Mlad posestnik
želi dopisovati z gospodično od 18—25 let staro, ki se razume ali ima veselje do mlina in žage. Dopise ako mogoče s sliko na upravo «Jutra» pod «Mlin 3117». 6539

M. M. S.
Svidenje 28. v Zagrebu. — I. M. B. 6556

Dopisovati želi
akademično naobražen gospod z gospodično v starosti od 18—24 let. Cenjene dopise s sliko, ki se vrne, na upr. «Jutra» pod šifro «Akademik 3174». 6672

Znanja želi
mlad gospod, s simpatično gospodično od 18 do 22 let. Dopise na upravo «Jutra» pod značko «Pomlad 1925». 6442

Prileten vdovec
s premoženjem 600.000 K in raznim blagom, pohištvom in konji, brez otrok, se želi seznaniti s starejšo vdovo ali dekletom na deželi, ki ima svojo hišo. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Zadovoljnost». 6536

Idealna dama
srednjih let, želi v svrho razvedrila znanja z značajnim gospodom, najraje višjim uradnikom, tudi ločencem od 35—45 let. Sestajala bi se večkrat in prirejala skupne sprehode in izlete. — Samo resne in neanonimne dopise na upr. «Jutra» pod značko «Izgubljena sreča». 6507

Kateri starejši gosp.
bi osrečil osamljeno vdovico, ki je dobra gospodinja. Le resne ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Osamljena 43». 6587

Mlada gospodična
s premoženjem, pridna in poštena, mirnega in tihega značaja, želi resnega znanja z boljšim gospodom v starosti 24—35 let. Trgovci imajo prednost. — Ozira se samo na resne ponudbe s sliko in polnim naslovom. Tajnost častna zadeva. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Sreča 122». 6516

Trgovec
srednje starosti, želi znanja s pošteno gospodično, vdovo ali ločeno lepe v starosti 20 do 40 let. Dopise na upravo «Jutra» pod «Mila sreča 4567». 6678

Ženitve

Dobro situiran
uradnik, star 37 let, želi znanja s samostojno gospodično ali vdovo brez otrok, staro do 30 let, prikupne zunanjosti, z lastnim gospodinjstvom, v svrho skupnega gospodinjstva, in tudi poznejše ženitve. Samo resne ponudbe s sliko, katera se event. z vso diskrecijo vrne, na upravo «Jutra» pod «Ljubezen in sloga». 6619

Katera gospodična
ali vdova, z nekoliko premoženja, želi poročiti mladeniča, poštenega in dobrosrčnega, obrtnika, starega 25 let. Dopise s polnim naslovom in če mogoče s sliko na upravo «Jutra» pod «Srečen zakon 3119». 6535

Znanja želi
trgovec srednjih let, z gospodično do 32 let staro, s premoženjem. — Resne ponudbe s sliko se naj pošljejo na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Gotova ženitev». — Tajnost častna zadeva. 6537

Glasba

Harmonika
trivrstna, kromatična, ekstra popolnoma nova, se za 3000 Din proda. Ogleda se lahko pri H. Kenda, Mestni trg 17. 6228

Klavir
dobro ohranjen, se proda za 6000 Din. — Ogleda se lahko vsaki dan. Družkovič, Vrhovčeva ulica št. 1. 6436

Klavir
(Salonflügel) prvovrstne češke tvrdke, v brezhibnem stanju, solidne angleške mehanike, se proda po dogovoru. Naslov pove uprava «Jutra». 6608

Berde in bugarijo
II., kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravništvo «Jutra» pod «Tamburaš». 6618

Razno

Deklico
1 in pol leta staro, oddam na hrano ali tudi za svojo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Zdrava». 6268

Nogavice
raznovrstne, se poceni popletajo Pred Škofijo 1/I. 134

18 let
priznane «Laruelo» pilule najsigurneje ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica. 29

Kroje
po najnovejši modi, poljubne, za dame, gospode in otroke, razpošilja po meri Kunfelj Alojzij, strokovni učitelj za krojaštvo, Ljubljana, Križevniška ul. 2/I. 6339

Za žganjekuho
s vso posodo opremljena žganjarnica, se proda. Dopise pod «Obstoj zagarantiran» na upravo «Jutra». 6758

Za izdelovanje steznikov
(modrcev) trebušnih pasov i. t. d. se priporoča cenjenim damam
T. KRANJC,
Sv. Petra cesta 28.
Cene zmerne in solidno delo. 1483-a

NE POZABITE, da dobite pri kupljenem blagu čez Din 50·— 10% popusta samo pri tvrdki B. Veselinoviču i Comp., Maribor, Gosposka ul. 26

1409-a

Modni salon M. SEDEJ-STRNAD LJUBLJANA Prešernova ul. 3

Cene konkurenčne! se vljudno priporoča velecenj. damam za **spomladansko sezijo** Žalni klobuki vedno v zalogi

1420-a

STOEWER najpopolnejši šivalni stroj

Veže, krpa, štofa, šiva z enostavnim premikom pogreznjivega transporterja (grabelc)

Vsak dom ga imej!

Lud. Baraga Ljubljana Šelenburgova ulica 6/I.

15-letna garancija

15-a III

Moderni damski slamniki

Bratje Oberwalder, DOMŽALE.

1473-a

Pozor! **STOLE** Pozor!

Vrtne zaklopne in navadne gostilniške stole, kakor tudi zaklopne mize, dobavlja vam najboljše in najcenejše

JAKOB PUCKO, *mizarstvo — PTUJ — Ormoška cesta.*

!!! PIŠITE PO CENIKE !!!

Delavni zastopniki se sprejmejo

1327-a

Drva.

1453-a

Od aprila do avgusta 1925 rabimo okrog 600 m³ bukovih drv.

Reflektanti iz Ljubljane naj navedejo ceno za 1 m³ m žaganih in na dom dostavljenih drv, reflektanti z dežele pa ceno za 1 kg nežaganih, franco vagon nakladalna postaja. Ponudi se lahko tudi manjše množine.

Obenem se razpisuje vožnja premoga in drv od kolodvora na dom ter žaganje drv.

Ponudbe poslati do 3. aprila 1925 na: „Aprov. odbor za dobavo kuriva" (rač. ravnatelj Tauses) pri računovodstvu fin. delegacije, Ljubljana.

O sprejetju ponudbe bo obveščen do 11. aprila 1925 samo oni, čigar ponudba bo sprejeta.

Opozorilo.

Vljudno naznanjava, da sva pričela včeraj **v novozgrajenem salonu in vseh drugih prostorih hotela Trainik na Sv. Petra cesti** točiti

pristna dalmatinska, šibeniška in viške vina in sicer: črno l Din 11·—, viško Din 15·—, belo l Din 13·—, opolo Din 13·—, prošeko Din 34·—.

Čez ulico 1 dinar ceneje.

Hrana in gorka jedila, morske ribe po zmernih cenah.

Se prijazno priporočava **Brata Vinić.**

1354-a

Dobro izvežbanega **pomočnika ali prodajalko** papirne oz. galanterijske stroke sprejme tvrdka **Goričar & Leskovšek, Celje**

Pozor! Mesarji, gostilničarji! Pozor!

Hišo z gostilno in mesarijo konjskim hlevom, kletmi itd., z vsem gostilniškim inventarjem, na zelo prometnem kraju **v Celju,** se pod ugodnimi pogoji in ceni **proda,** plača se lahko polovica kupnine, ostalo po dogovoru ter se kupec lahko takoj naseli. — Naslov v upravi „Jutra" 1417-a

Ha-Ha-Ha

ne boddš strgal se, imam močno obleko, ker sem kupil sukno v veletrgovini R. Stermecki, Celje št. 20, katera razpošilja trpežno sukno m 60 Din, močen ševiot m 70 Din, fini kamgarn m 90 Din. Ilustrovani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakemu zastonj, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Naročila čez 300 dinarjev poštnine prosta. Trgovci en gros cene. 105-a

Najnovejši modeli

ravnokar došli v modnem salonu

Stuchly-Maške *LJUBLJANA Židovska ulica 8*

Cene nizke. - Preoblikanje in predelanje se izvršuje točno.

Najnovejši damski klobuki

došli v modnem salonu

IDA ŠKOF-WANEK naslednici

LJUBLJANA, Pod Trančo 2.

Priznano solidne cene. — Preoblikanje in predelovanje se točno izvršuje. 113-a

Prodam hišo

s trgovino in pekarijo, zraven dve stavbeni parceli, na jako prometnem industrijskem kraju v mestu radi družinskih razmer.

Potreben kapital 500.000 dinarjev. 1451-a

Ponudbe je poslati na upravo „Jutra" pod „Zlata ruda-1451".

Josip Rožman, Sušak

Strossmayerova ulica štev. 63.

se nudi slovenski industriji in trgovini za Sušak loco in tranzit kot trgovski zastopnik, oziroma posredovalec v trgovskih zadevah pri nakupu, prodaji, carinjenju, tovarenju, inkasu, informacijah itd. Izvršuje vse poverjene posle točno in vestno. 109-a

A VIII 633/24-32

Prostovoljna dražba zemljišč.

V zapuščinski zadevi po Mariji Pance z Viča št. 22 se bo po predlogu dedičev prodajalo na dražbi vse v zapuščino spadajoče zemljišče: hiša št. 22 na Viču, hlev, gospodarsko poslopje, kozolec, njive, travniki, gozd, vrt; zemljišče leži na Viču, v Rakovi jelši in ob cesti proti Brezovici.

Dražba se vrši dne 30. marca 1925 ob 9. uri dop., pričenši doma pri hiši, po potrebi tudi naslednji dan.

Podrobnosti se izvedo pri Roku Kestnerju v Kozarjih št. 61 in pri podpisanem sodišču soba št. 10.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VIII,
dne 20. marca 1925.

1428-a

Kot primerno darilo

priporočamo zbirko

Slovenski pisatelji

ki izhaja v elegantni enotni obliki in opremi ter originalni vezavi v celem platnu ali francoskem usnju.

Do sedaj so izšli:

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I.—III. zv. (V tisku IV. zv.)

Simona Jenka zbrani spisi.

Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi. V. in VI. zv.

Masija - Podlimbarskega zbrani spisi. I. zv. (V tisku II. zv.)

Izven zbirke sta izšla

Cankarjev zbornik.

Stritarjeva antologija.

Zbirko izdaja

Tiskovna zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte).

†

Javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je naša ljubljena hčerka, oziroma sestrica in tetka, gospodična

Justina Lenassi

bančna uradnica

previdena s sv. zakramenti, danes ob pol 6. uri v 26. letu starosti, za vedno zapustila.

Pogreb se bo vršil v nedeljo, dne 22. marca ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Cesta na Gorenjsko železnico.

Blag ji spomin!

Ljubljana, dne 21. marca 1925. 1493-a

Žalujoča rodbina Lenassi.

Samo 135 dinarjev

velja ta hiša v Mariboru z električno razsvetljavo, vodovod, velik vrt, veliko prosto stanovanje, opremljeno s pohištvom, kuhinja, opremljena s kuhinjsko posodo, dva lokala, pripravna za trgovino s stelažami in pudelni. — Pojasnila pod „Fortuna" na Aloma Company, Ljubljana. Za odgovor je priložiti znamko za 2 Din. 1366-a

Oglašujte v „Jutru"

1492-a

†

Niso se še posušile solze ob izgubi naše mame pa naju je za vedno zapustil še najin zlati in skrbni ata, oziroma brat, stric in svak, gospod

Anton Wisjak

strojevodja drž. železnice.

Umrl je danes, dne 21. marca ob pol 6. uri zjutraj.

Pogreb nepozabnega bo v ponedeljek, dne 23. t. m. ob pol 15. uri iz bolnice k Sv. Križu.

Toni in Frie Wisjak, globoko žalujoča hčerka in sin ter ostali sorodniki.

Premišljate, kje si nabavite novo obleko?....

1450-a

Najmodernejše vzorce pomladanske in letne je prejel in izgotavlja obleke po meri po dovršenih modernih krojih.

Modni salon za gospode, **MARTIN MAHKOTA, Spodnja Šiška.** Obleke od **Din 900·—** naprej. Hitra postrežba.

1460-a

„ESKA"

kolesa, najboljša sedanjosti, ter šiv. stroje

„EXCELLA"

dobite po originalni ceni pri

M. PLEVEL, podružnica tvrdke **J. Gorec, Preska-Medvode**

Samo Din 250 zelo trpežen gumijev **dežni plašč.**

Isti boljše vrste **Din 295,** najfinejši **Din 460** se dobivajo v **Prvi gorenjski razpošiljalni** 1331-a

IVAN SAVNIK, Kranj 298

Istotam se razpošilja zopet vse vrste manufakturne robe po zelo nizkih cenah. Zahtevajte vzorce in cenik!

Opekarna

krožna peč

s posestvom in pohištvom je radi bolezni ugodno **na prodaj.** — Radi plačila po dogovoru. Interesenti naj se obrnejo na upravo „Jutra" pod šifro „Opekarna-248" 1464-a

Kamnoseki

se iščejo za obdelovanje granita s granitolom na Pohorju. Dopisi na poštni predal 90 Celje. 1470-a

†

Naznanjamo vsem tovarišicam in tovarišem, da je preminula danes naša draga kolegica, gospodična

Justina Lenassi

uradnica Ljubljanske kreditne banke, Ljubljana.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti, Cesta na Gorenjsko železnico št. 7/II., v nedeljo dne 22. marca ob 4. uri popoldne.

Pokojnici ohranimo trajen in blag spomin. 1491-a

Ljubljana, dne 21. marca 1925.

Uradništvo Ljubljanske kreditne banke.

Zahvala.

Ob prebridki izgubi našega nadvse ljubljenega, skrbnega očeta, tasta in starega očeta, gospoda

Antona Smeha

posestnika, gostilničarja in trgovca

izrekamo tem potom iskreno zahvalo vsem, ki so na katerikoli način izkazali sočutje in sožalje nam, pokojniku pa izkazali zadnjo čast s tem, da so ga prišli v tako obilnem številu pokropit in spremit na njegovem zadnjem potu.

Posebna zahvala bodi izrečena gg. dr. Rakežu, dr. Treo in dr. Lorgerju za njihovo požrtvovalnost, gg. pevcem šmarskega Sokola za v srce segajoče žalostinke, cenj. uradništvu, slav. gasilnemu društvu, dragim prijateljem in znancem, ki so ga v tako obilnem številu spremili na njegovi prerani zadnji poti ter cenj. darovalcem prekrasnih vencev.

Vsem skupaj tisočera hvala in bodi Bog plačnik!

Mestinje-Podčetrtek, dne 20. marca 1925.

1495-a Žalujoči rodbini **Smeh-Renier.**

ZAHVALA.

Mnogoštevilni izkazi dobrotljivega sočutja pri izgubi našega nad vse dobrega in nepozabnega očeta, starega očeta, tasta in svaka, gospoda

ADOLFA WEBER

posestnika, gostilničarja itd.

bili so nam v težkih urah tako tolažilni, da se občutimo dolžnega, izreči tem potom vsem prijateljem in sočutnikom najlepšo zahvalo.

Posebej se še zahvaljujemo zdravniku dr. Golitschu iz Celja za tolažilno pomoč, gospodu nadžupniku dr. Franc Kruljcu za v srce segajoči nagrobni govor, občinskemu odboru laškemu, okrajnemu zastopu, okrajni hranilnici, gasilnim društvom Laško, Trbovlje in Celje za nagrobne vence in vsem, ki ste bili v težkih urah naši tolažniki in ki so nepozabnega rajnega spremili k večnemu počitku.

Hvala Vam vsem!

V LAŠKEM, 20. marca 1925. 1481-a

Žalujoče rodbine: **Kraker, Kuschel, Horžak in Žlindra.**

Ispitani prvorazredni **strojar**

vješt u svim vrstama pogona, verziran praktično i teoretično u svima konstrukcijama, izučen strojobravar traži odgovarajuće mjesto za nadstrojara ili strojara, reflektira samo na stalno mjesto. Ponude na Interreklam d. d. Osijek I. Kapucinska ul. 8 pod šifrom „Nadstrojar 164". 1469-a

Blago za preobleko divanov in drugega pohištva v veliki izberi priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10. 159-a

LOKOMOBILE WOLF-LANZ do 800 HP

tvornički novi ili gener. raparirani sa tvorničkim jamstvom takodjer u najam.

SAUGGAS-MOTORE DIZEL-MOTORE BEZ KOMPRESORA ROHÖL-MOTORE

78-a

Generalno zastupstvo Motorenfabrik Darmstadt

MLINSKE STROJE TRANSMISIJE

Pogledajte naše skladište Pločevne polakšica Kompletna montaža

BRAĆA FISCHER d. d. ZAGREB Pantovčak 1 B.

Dostojevski:

„Besi"

Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine.

Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge" v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

Priporočamo knjigo: Stojanović A.,

Rumunjska bitka.

Popis bitke in njen pomen z dvema zemljevidoma. Knjiga velja s poštnino vred Din 31·— ter se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Vsak Jugoslovan mora poznati svojo domovino!

Vse, kar moraš vedeti, dobiš v knjigi

Melik: Jugoslavija

Celotno delo stane na slabšem papirju Din 110 na boljšem Din 140 brez poštnine

Prodaja se v knjigarni Tiskovne zadruge V LJUBLJANI

Prešernova ulica 54 nasproti glavne pošte

J. Stjepušin Sisak

priporoča boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vse glasbila.

40-a